

Journal of Penal Law and Criminology

JPLC

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi
CHKD

Volume / Cilt: 8 Issue / Sayı: 2 Year / Yıl: 2020

ISSN: 2148-6646 / E-ISSN: 2602-3911

Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların Ortaya Çıkışında Etkili Olan Koşullar

Effective Conditions on Emergence of Imprisonment

Hakan KARAKEHYA, Hande ÖZGER

Perception of White-Collar Criminality: an Online Exploratory Survey Among Students in Azerbaijan

Beyaz Yakalı Suçluluk Algısı: Azerbaycan'daki Öğrenciler Arasında Online bir Araştırma Çalışması

İnqılab SHAHBAZOV, Zaur AFANDIYEV

Seri Muhakeme Usulü

The Serial Judgement Procedure

Abdullah Batuhan BAYTAZ

Examining the Relationship Between Criminogenic Thinking, Differential Identification, Motivation, and Risk-Taking Behavior in Emerging Adult

Kriminojenik Düşünme, Ayrıncı Tanımlama, Motivasyon ve Risk Alma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

McCown Z. LEGGETT, Jon T. MANDRACCHIA

Big Data, Data Mining, Machine Learning, and Deep Learning Concepts in Crime Data

Suç Verilerinde Büyük Veri, Veri Madenciliği, Makine Öğrenimi ve Derin Öğrenme Konseptleri

Emre Cihan ATEŞ, Erkan BOSTANCI, Mehmet Serdar GÜZEL



İSTANBUL ARŞİVİ / ISTANBUL ARCHIVE



İSTANBUL
UNIVERSITY
PRESS

Journal of Penal Law and Criminology

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi

Volume / Cilt: 8 Issue / Sayı: 2 Year / Yıl: 2020

ISSN: 2148-6646 / E-ISSN: 2602-3911

EDITORIAL-ADVISORY BOARD / EDİTÖRYAL-DANIŞMA KURULU

- Prof. Dr. Adem SÖZÜER, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Prof. Dr. Dr. h. c. Walter GROPP, Giessen University (Giessen, GERMANY)
Prof. Dr. Dr. h. c. Philip KUNIG, Turkish-German University (Istanbul, TURKEY)
Prof. Dr. h. c. Manuel Cancio MELIA, Autonoma University (Madrid, SPAIN)
Prof. Dr. Dr. h. c. Bahri ÖZTÜRK, Istanbul Kültür University (Istanbul, TURKEY)
Prof. Dr. Gordana BUŽAROVSKA, Iustunianus Primus, Ss. Cyril and Methodius University (Skopje, MACEDONIA)
Prof. Dr. Manuel EISNER, Cambridge University (Cambridge, ENGLAND)
Prof. Dr. Luigi FOFFANI, Modena University (Modena, ITALY)
Prof. Dr. Ahmet GÖKÇEN, Marmara University (Istanbul, TURKEY)
Prof. Dr. Mahmut KOCA, Istanbul Şehir University (Istanbul, TURKEY)
Prof. Dr. Rick LAWSON, Leiden University (Leiden, NETHERLAND)
Prof. Dr. İzzet ÖZGENÇ, Ankara Hacı Bayram Veli University (Ankara, TURKEY)
Prof. Dr. Vincenzo PACILLO, Modena University (Modena, ITALY)
Prof. Dr. Cumhur ŞAHİN, Ankara Hacı Bayram Veli University (Ankara, TURKEY)
Prof. Dr. Stephen C. THAMAN, Saint Louis University (St. Louis, UNITED STATES)
Prof. Dr. Ali Kemal YILDIZ, Turkish-German University (Istanbul, TURKEY)
Prof. Dr. Liane WÖRNER, Giessen University (Konstanz, GERMANY)
Prof. Dr. Krisztina KARSAI, Szeged University (Szeged, HUNGARY)
Assoc. Prof. / Doç. Dr. Filatova Mariya ALEKSEEVNA, Lomonosov Moscow State University (Moscow, RUSSIA)
Assoc. Prof. / Doç. Dr. Amila FERHATOVIĆ, Sarajevo University (Sarajevo, BOSNIA AND HERZEGOVINA)
Assoc. Prof. / Doç. Dr. Anna-Maria GETOŠ KALAC, Zagreb University (Zagreb, CROATIA)
Assoc. Prof. / Doç. Dr. Kuzma KICHIK, Lomonosov Moscow State University (Moscow, RUSSIA)
Assoc. Prof. / Doç. Dr. Pinar ÖLÇER, Leiden University (Leiden, NETHERLAND)
Assoc. Prof. / Doç. Dr. Andra-Roxana TRANDAFIR, Bucharest University (Bucharest, ROMANIA)
Dr. Nikolaos LIVOS, Athens University (Athens, GREECE)

EDITORIAL MANAGEMENT / DERGİ YAZI KURULU

Editor in Chief / Baş Editör

Prof. Dr. Adem SÖZÜER, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)

Co-editors / Yardımcı Editörler

- Prof. Dr. Abdullah Coşkun YORULMAZ, Koç University (Istanbul, TURKEY)
Prof. Dr. / Efi Lambropoulou, Panteion University (Athens, GREECE)
Assoc. Prof. / Doç. Dr. İttr TARI CÖMERT, Fatih Sultan Mehmet Vakıf University (Istanbul, TURKEY)
Asst. Prof. / Dr. Öğr. Üyesi Selman DURSUN, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Asst. Prof. / Dr. Öğr. Üyesi Serdar TALAS, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Asst. Prof. / Dr. Öğr. Üyesi Mehmet MADEN, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Asst. Prof. / Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Batuhan BAYTAZ, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Asst. Prof. / Dr. Öğr. Üyesi R. Murat ÖNOK, Koç University (Istanbul, TURKEY)
Asst. Prof. / Dr. Öğr. Üyesi Zafer İÇER, Marmara University (Istanbul, TURKEY)
Res. Asst. / Arş. Gör. Dr. Rahime ERBAŞ, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Res. Asst. / Arş. Gör. Dr. Sertaç İŞİKA, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Res. Asst. / Arş. Gör. Büşra DEMİRAL BAKIRMAN, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Res. Asst. / Arş. Gör. Eren SÖZÜER, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Res. Asst. / Arş. Gör. Havva Begüm TOKGÖZ, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)

Managing Editors / Yönetici Editörler

- Res. Asst. / Arş. Gör. Muhammet KAHVECI, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Res. Asst. / Arş. Gör. Esra DİKMEN, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Res. Asst. / Arş. Gör. Yağmur ALTAY, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)

Language Editor / Dil Editörü

Alan James NEWSON, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)
Elizabeth Mary EARL, Istanbul University (Istanbul, TURKEY)

Statistics Editor / İstatistik Editörü

Prof. Dr. Ali Evren TUFAN, Acıbadem University (Istanbul, TURKEY)

Papers and the opinions in the Journal are the responsibility of the authors.
Dergide yer alan yazılardan ve aktarılan görüşlerden yazarlar sorumludur.

This is a scholarly, peer-reviewed, open-access journal published biannually in June and December.
Haziran ve Aralık aylarında, yılda iki sayı olarak yayınlanan hakemli, açık erişimli ve bilimsel bir dergidir.

Owner / Sahibi

Istanbul Üniversitesi / Istanbul University

Representative of Owner / Yayın Sahibi Temsilcisi

Prof. Dr. Adem SÖZÜER, Director of Istanbul University Faculty of Law,
Criminal Law and Criminology Research and Practice Center
Istanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji
Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Prof. Dr. Adem SÖZÜER

Director / Sorumlu Müdür

Dr. Öğr. Üyesi Serdar TALAS

Correspondence Address / Yazışma Adresi

Istanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza Hukuku ve Kriminoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi
34116 Beyazıt, Fatih - İstanbul, Türkiye
Telefon / Phone: +90 (212) 440 01 05 Faks / Fax: +90 (212) 512 41 35
E-mail: jplc@istanbul.edu.tr
http://jplc.istanbul.edu.tr

Publisher / Yayıncı

Istanbul University Press / İstanbul Üniversitesi Yayınevi
Istanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü,
34452 Beyazıt, Fatih / İstanbul - Türkiye
Telefon / Phone: +90 (212) 440 00 00

Printed by / Baskı

İlbey Matbaa Kağıt Reklam Org. Müc. San. Tic. Ltd. Şti.
2. Matbaacılar Sitesi 3NB 3 Topkapı / Zeytinburnu,
Istanbul - Turkey
www.ilbeymatbaa.com.tr
Sertifika No: 17845

Publication Type / Yayın Türü: Yaygın Süreli / Periodical

Published two times a year / Yılda iki kez yayınlanır.

Journal of Penal Law and Criminology is covered in;

Web of Science Core Collection, Emerging Sources Citation Index (ESCI)
TUBITAK-ULAKBİM's TR Index

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi aşağıdaki indekslerde yer almaktadır;

Web of Science Core Collection, Emerging Sources Citation Index (ESCI)
TUBITAK-ULAKBİM TR Dizin



The Publisher, Istanbul University Faculty of Law, Criminal Law and Criminology Research and Practice Center cannot be held responsible for errors or any consequences arising from the use of information contained in this journal.

Bu dergide yayınlanan yazılarda ileri sürülen görüşler yazarlara aittir. Merkez söz konusu görüşlerden dolayı sorumluluk kabul etmez.

Journal of Penal Law and Criminology

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi

Volume / Cilt: 8 Issue / Sayı: 2 Year / Yıl: 2020

ISSN: 2148-6646 / E-ISSN: 2602-3911

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların Ortaya Çıkışında Etkili Olan Koşullar / Effective Conditions on Emergence of Imprisonment Hakan KARAKEHYA, Hande ÖZGER.....	169-201
Perception of White-Collar Criminality: an Online Exploratory Survey Among Students in Azerbaijan / Beyaz Yakalı Suçluluk Algısı: Azerbaycan'daki Öğrenciler Arasında Online bir Araştırma Çalışması İnqilab SHAHBAZOV, Zaur AFANDIYEV	203-226
Seri Muhakeme Usulü / The Serial Judgement Procedure Abdullah Batuhan BAYTAZ.....	227-273
Examining the Relationship Between Criminogenic Thinking, Differential Identification, Motivation, and Risk-Taking Behavior in Emerging Adult / Kriminojenik Düşünme, Ayrıcı Tanımlama, Motivasyon ve Risk Alma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi McCown Z. LEGGETT, Jon T. MANDRACCHIA	275-292
Big Data, Data Mining, Machine Learning, and Deep Learning Concepts in Crime Data / Suç Verilerinde Büyük Veri, Veri Madenciliği, Makine Öğrenimi ve Derin Öğrenme Konseptleri Emre Cihan ATEŞ, Erkan BOSTANCI, Mehmet Serdar GÜZEL	293-320

Dear Readers,

We are delighted to present you with the new issue of the Journal of Criminal Law and Criminology (JPLC) in these challenging days in which the fight against a global epidemic continues. During this extraordinary period, where the Criminal Law and Criminology Research and Application Centre has had to live with certain measures due to Covid-19, we have continued our work diligently in order not to disrupt our scientific activities. We have continued to host many scientific activities organized nationally and internationally. In this context, our international summer school titled, *Law on the Bosphorus*, which we have been conducting for eight years and organized each year in line with a specialized theme, continued for two weeks with 120 participants from fifteen countries with the subject of Human Rights in the Covid-19 Pandemic Process.

The 10th International Crime and Punishment Film Festival, which has a unique place among the thematic film festivals, took place from 20-26 November 2020 and was held with an academic program in the theme of "I am innocent". In the light of this theme, the right to a fair trial was discussed with numerous dimensions. In this program, which lasted for five days, Turkish and foreign scholars gave a total of forty-three presentations. During the presentations, we also continued our live broadcasts on YouTube with academics from many fields, especially criminal and criminal procedure law.

Furthermore, our Centre has joint a triple project, DIGICRIMJUS, which is focusing on the development, possibilities and problems of the digital age in the field of criminal justice. It is supported by the European Union Erasmus + Programme. Szeged University and the University of Konstanz are other partners of the project. This inter-university collaboration attaches importance to the production of new and innovative curricula for current and future law students and practitioners, and also pays special attention to the dissemination of scientific knowledge.

Our Journal (JPLC) is indexed nationally in the TUBITAK-ULAKBIM TR Index and the Web of Science Core Collection, Emerging Sources Citation Index (ESCI), which is a prestigious index in the international arena, and we publish both in print and online as open access. We bring you together with remarkable studies in this issue through this journal. These studies have been carefully selected from among the writings of scholars who have been working in the national and international field, and which reached their final status after being evaluated by double-blind review.

In this issue of our journal, Hakan Karakehya and Hande Ozger are the authors of our first article, which is a review study. examines how the social, economic and cultural changes affect the idea of punishment. Additionally, it focuses on which conditions, by the transition to the modern process, cause the modern imprisonment idea and discusses the core elements of the current progress in detail.

Next, Inqilab Shahbazov and Zaur Afandiyev are the authors of the work titled "Perception of White-Collar Criminality: An Online Exploratory Survey Among Students in Azerbaijan". The authors examined the perception of white-collar crime in a sample of students selected at Baku University in this study, which we can call the first sample study in a local context. The results show that, in general, Azerbaijani students perceive white-collar crimes more severe than traditional crimes.

Furthermore, A. Batuhan Baytaz, has examined as an alternative solution whether the serial judgement procedure, which has just come into force, is compatible with the system of the Code of

Criminal Procedure numbered 5271. In addition to making explanations on the application conditions of this new regulation, criticisms and suggestions regarding the serial judgement procedure were also included. This study, which deals with a new practice in our Criminal Justice System, will be a guide for practitioners because it is one of the first published studies on this institution.

McCown Leggett and Jon Mandracchia contributed to our current issue with the article titled "Examining the Relationship Between Criminogenic Thinking, Differential Identification, Motivation, and Risk-Taking Behaviour in Emerging Adults". In this article, they apply a pre-prepared scale on a discriminatory definition, criminological thinking and risk-taking to understand problematic behaviours of young adults such as academic fraud, risky sexual activities, academic fraud, and thus, the relationship between how a person defines himself/herself.

The last article of this issue is "Use of Big Data and Data Mining in Crime Data" written by Emre Cihan Ateş, Gazi Erkan Bostancı and Mehmet Serdar Güzel. It focuses on ways of using big data and data mining in research on the topic of crime. They show how data mining and big data take place in criminal and security areas. Throughout the article, they mention money trafficking and corruption, DNA, fingerprint identification and other biometrics, cell phone linked data, estimation of crime tendency and lastly social network services.

Hoping that this issue provides a valuable contribution and benefit to our all readers and researchers, we would like to thank our respectable authors who honoured our journal with their articles, to our respectable reviewers who contributed with their valuable opinions, and to everyone who contributed to the preparation of this issue.

Prof. Dr. Adem SÖZÜER
Istanbul University Faculty of Law
Director of Criminal Law and Criminology Research and Application Center
Editor-in-Chief

Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların Ortaya Çıkışında Etkili Olan Koşullar

Effective Conditions on Emergence of Imprisonment

Hakan KARAKEHYA¹ , Hande ÖZGER² 

¹Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Eskişehir, Türkiye

²Uzman, Zafer Kalkınma Ajansı, Kütahya, Türkiye

ORCID: H.K. 0000-0001-5028-1216; H.Ö. 0000-0001-9279-1169

Öz

Modern süreç, özellikle 17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa'da başlayan ve sonrasında tüm dünyayı etkisi altına alan, sosyal, ekonomik ve kültürel değişim sürecini ifade eder. Modern sürecin ya da daha yaygın kullanımı ile modernizmin üç temel sacayağı vardır. Bunlar; sanayileşme, sanatsal-kültürel değişim ve aydınlanmadır. Modern sürecin kamusal cezalandırmanın değişimine ve dolayısıyla hapisanenin doğuşuna zemin hazırlayan alt unsurları ise; 1) İnsanın öneminin artması, 2) Bilimselliğinin temel değer haline gelerek, yarının daha güzel olacağı inancının yaygınlaşması, 3) Disiplin kavramının yaygınlaşması ve gözetimin öneminin farkına varılması şeklinde sıralandırılabilir. Gerek insan bedeninin öneminin artması gerekse de insanın kendi yaşam yolunu aklıyla belirleyebilen bir birey olarak görülmeye başlanması, ona karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve doğrudan fiziksel şiddet içeren cezaların uygulanamayacağı düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bilimselliğin temel değer haline gelmesi ve bilim sayesinde geleceğin insanlık için daha güzel olacağı düşüncesinin yaygınlaşması ise suçluların da bilim yoluyla ıslah edilebileceği düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Son olarak disiplin kavramı da modern süreçte yaygınlaşmış ve toplum içinde disiplini sağlamanın en etkili yolunun gözetim olduğu görülmüştür. Hükümlülerin gözetlenmesi ve böylelikle disipline edilmesi için en uygun mekanlar olarak ise hapisaneler inşa edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hapisanenin doğuşu, modernizm, gözetim

ABSTRACT

The modern process refers to the process of social, economic and cultural change that began in Europe, especially from the second half of the 17th century, and then influenced the whole world. The modern process has three basic elements: industrialization, artistic-cultural change, and enlightenment. The sub-elements of the modern process that pave the way for the change of public punishment and thus, the birth of prison are: 1) Increased valuing of human beings, 2) The spread of the belief that tomorrow will be better by accepting science as fundamental value, and 3) The spread of the concept of discipline and awareness of the importance of surveillance. Both the increase in the importance of the human body and the fact that human beings are perceived as individuals who can determine their own way of life have led to the idea that punishments which are incompatible with human dignity and which involve direct physical violence cannot be applied to human beings. The fact that science has become a fundamental value and the idea that the future will be more beautiful for humanity through science has led to the idea that criminals can be rehabilitated in confinement through science. Finally, the concept of discipline has become widespread in the modern process and it has been seen that surveillance is the most effective way of ensuring discipline in the society. Prisons have been built as the most suitable places for the surveillance and thus, the disciplinary reform of the criminals.

Keywords: Birth of prison, modernism, surveillance

Submitted: 17.08.2020 • Revision Requested: 14.09.2020 • Last Revision Received: 01.12.2020 • Accepted: 02.12.2020 •

Published Online: 28.12.2020

Corresponding author: Hande Özger, E-mail: hande.ozger@zafer.gov.tr

Citation: Karakehya H, Özger H, 'Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların Ortaya Çıkışında Etkili Olan Koşullar' (2020) 8(2) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi-Journal of Penal Law and Criminology, 169.

EXTENDED ABSTRACT

Like all social disciplines, law undergoes certain transformations according to time and place. Criminal law is also affected by these changes as a branch of law. An action considered a crime for a while may be decriminalized and may even come to be described as a virtuous behavior. Again, some types of punishment that are applied as the most correct form can be abandoned over time for reasons such as not performing the function of protecting the society from crime. This was similar in the modernization process.

The modern process refers to the social, economic, and cultural change that started in Europe in the second half of the 17th century and subsequently influenced the whole world. Physical punishments applied in pre-modern punishment systems were abandoned during the modern process and replaced almost entirely with prison sentences. It is considered that some sub-elements of the modern process laid the groundwork for the change in public punishment, hence, the birth of the prison in this transformation. These sub-elements are increased valuing of human beings, the spread of the belief that tomorrow will be better by accepting science as fundamental value, and the spread of the concept of discipline and awareness of the importance of surveillance.

In the modern process, the importance of humanity has increased with the effects of industrialization and the humanism movement which emerged with the idea of enlightenment. While for industrialization, humanity has gained more importance as a productive power, humanism has enabled the human being to be accepted as an entity, a complex unity of body and soul. As a matter of fact, in the pre-modern period, the body was accepted only as a means of ripening the soul and was despised. Modern punishment systems are so designed that they do not harm the body, which is both a part of the human being and has the power of production and/but disciplines them to contribute to the development of mechanized individuals following the requirements of the industrial society.

It can be said that the hope for the future has increased in the modern process because science has become the fundamental value and with it a strong trust in science. Indeed, when the works of modern thinkers are examined, a firm belief is seen that tomorrow will be better. Underneath this thought lies the trust in reason, science and the human being who will attain the true truth through reason and science. Reason and scientificity came to the fore with the effect of enlightenment thought in the modern process; when it was believed that human beings will dominate nature through reason and science and will use it for their own benefit. According to modernism, humans are also a part of

nature and criminals can be brought back into society disciplined by means of reason and science. Hence the belief that tomorrow will be more beautiful as a result of the fact that science had become the fundamental value in the modern process and the strong trust in science has led to the idea of rehabilitation of the criminals.

Another issue affecting the punishment system in the modern period is the spread of the concept of discipline and an understanding of the effectiveness of surveillance. As mentioned above, the main purpose of punishment systems in the modern period is to discipline the criminal. Although it is held that disciplining is generally a process of harmonization with the society, it can be said that the main purpose is to create mechanized individuals following the requirements of the industrial society. This function is carried out not only through prisons but also through schools, religious institutions and military institutions to spread to the whole society. In the modern period, the power of the body increased through discipline and by controlling this power very effectively, the body was imprisoned in a strict dependency relationship. In addition to places such as schools, hospitals, religious institutions, and production areas, prisons have also been important application areas of discipline. These areas are already in integrity between each other so that the mechanical individuals mentioned in a holistic structure are developed. Regarding discipline, it is important to be able to discipline an individual or a society; it is first required to know and understand it well. Understanding the individual or society which is desired to be disciplined passes through surveillance. Therefore, the most important tool of the discipline institutions in the modern process has been surveillance. Consequently, prisons were built as the most suitable places for the observation and, thus, discipline of the criminals.

1. Giriş

Günümüz ceza adaleti sisteminde hürriyeti bağlayıcı cezalar (hapis cezaları) merkezi bir öneme sahiptir.¹ Özellikle hükümlüyü ıslah, suçla mücadele ve insanlık açısından birçok handikabının olduğu geniş kitlelerce kabul edilse de insanlık hala hapis cezasının yerini alabilecek bir cezalandırma türü bulabilmiş değildir.² Bununla birlikte insanlığın hürriyeti bağlayıcı cezalara geçişi de insanlık adına önemli bir aşamadır. Nitekim hapis cezası her ne kadar modern bir kavram olsa da cezalandırmanın tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Hatta bazı kutsal kaynaklara göre, insanlığın dünyadaki başlangıcı, ilk insana verilen bir cezanın infazından kaynaklanmaktadır.³

İnsanlık tarihinin en başından itibaren mevcut olup günümüze kadar süregelen cezalandırma olgusu tarihsel ve sosyolojik gelişmelere bağlı olarak çeşitli türlerde ortaya çıkmıştır. Hürriyeti bağlayıcı cezaların, modern döneme kadar, hapis cezaları gibi sistematik bir kapatma ve gözetim biçiminde uygulanmadığı görülmektedir. Bu döneme kadar hürriyeti bağlayıcı cezalar, sürgün ya da küreğe mahkûm etme gibi sistematik olmayan şekillerde ortaya çıkmaktadır. Belirli bir mekâna kapatma ise ancak idam cezasının infazını bekleyen mahkûmun, bekleyeceği süre için kapatılması⁴ veya öldürülmesi uygun görülmeyen kimselerin zindan denilen yerlerde tutulması şeklinde

- 1 “Ceza, suç teşkil eden fiilleri kusurlu irade ile işleyenler hakkında devlet eliyle uygulanan ve onları bazı yoksunluklara tabi kılan, sosyalleştirme amacına yönelik olan ıstırap verici, korkutucu ve caydırıcı bir yaptırım türüdür.” Mahmut Koca-İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Seçkin Yayınevi, Ankara 2019) 559. Bu bağlamda “cezanın temel özelliği kişiyi yoksunluğa maruz bırakmaktır.” İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Seçkin Yayınevi, Ankara 2019) 715. Modern cezalar arasında merkezi konumda bulunan hapis cezası ise “kişinin fiziksel olarak hareket edebilme özgürlüğünün kısıtlanması şeklinde yerine getirilen cezadır.” Hamide Zafer, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Beta Yayınevi, İstanbul 2019) 612. Modern dönemde hapis cezalarının bu merkezi konumuna karşın birçok devletin adalet sistemi içerisinde para cezalarına yer verildiği de görülmektedir. Para cezasının kabul edilmesinin nedenleri konusunda ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Berrin Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Adalet Yayınevi, Ankara 2019) 871.
- 2 Söz konusu handikaplara ilişkin olarak bkz. Hakan Karakehya, ‘Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların İnfazıyla Hükümlünün İslahının Sağlanması Mümkün Müdür?’, Dr. Dr. h.c. Silvia Tellenbach’a Armağan (Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018) 1077 vd.
- 3 Eski Ahit’te Yarattılış Bab’ı 3:1-21 bölümünde ve Kuran-ı Kerim’de Bakara Suresi’nin 35 ile 37. ayetleri ile A’raf Suresi’nin 24. ayetinde insanoğlunun bir ceza olarak cennetten dünyaya gönderilişi anlatılmaktadır. Eski Ahit’teki ilgili bölümler için bkz. <<https://www.kitabimukaddes.com/kutsal-kitap-hakinda-bilgilendirme-ve-tam-metni/eski-antlasma/yaratilis>> accessed 10 July 2019. Kuran-ı Kerim’deki ilgili bölümler için bkz. <<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-36/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>> accessed 10 July 2019 ve <<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/araf-suresi-7/ayet-24/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>> accessed 10 July 2019. İncil’de yani Yeni Ahit’te insanoğlunun bir ceza olarak dünyaya gönderilişi hakkında diğer kutsal kaynaklardaki kadar ayrıntılı bir tasvir bulunmamaktadır. Nihangül Daştan, ‘Cennetten Kovulma Motifinin Semavi Dinler ile Bazı Mitolojilerdeki (Sümer, Türk ve Yunan) Görünümü’ (2014) (36) Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi 64.
- 4 Timur Demirbaş, ‘Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların ve Cezaevlerinin Evrimi’, *Hapishane Kitabı* (Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005) 5.

istisnai olarak uygulanmıştır. Bunun yanında yargılaması hemen bitirilemeyenlerin kapalı tutulduğu mekânlar hapisaneyi anımsatsa da modern sürece kadar yaygın olarak kullanılan bir hürriyetten yoksun kılma cezası olmadığı gibi uzun süreli bir tutukluluk da vaki değildir. Ayrıca bu tür istisnai uygulamaların gerçekleştirildiği yerler bakımından, modern dönemdeki gibi örgütsel olarak yapılandırılmış bir hapisane sisteminden de bahsedilemez. Modern öncesi dönem cezalandırma sistemlerindeki esas cezaları bedene karşı olan ve fiziksel şiddet içeren cezalar oluşturmaktadır.⁵

Toplumda çok uzun yıllardır süregelen uygulamalar herhangi bir soruna neden olmadığı sürece –ve hatta bazen birtakım sorunlara neden olsa bile daha iyi bir seçeneğin olmaması gibi gerekçelerle- uygulanmaya devam etmektedir. Uzun yıllardır süregelmeleri dolayısıyla toplumda ve yöneticilerde bu uygulamalara karşı bir aşinalık ve alışmışlık oluşmakta ve bunlar gündelik bir mesele olarak irdelenmemektedir. Fakat bu uygulama en başında nasıl ortaya çıkmıştır? Söz konusu uygulama, toplumsal bir gerçeklik olarak hayatımızda yer etmiyor olsaydı onunla karşılaştığımızda onu nasıl algılayacaktık? Hürriyeti bağlayıcı cezaların tarihi iki yüz yılı aşmıştır. Bu demektir ki halihazırda dünya üzerinde yaşamını sürdürmekte olan her birey hapis cezalarının olduğu bir dünyaya gözlerini açmıştır. Bu nedenle hapis cezasına aşına olmayan bir bakış ile konuya yaklaşmamız imkânsızdır. Bu noktada Ursula K. Leguin’in *Mülksüzler* adlı romanından bir bölüm hapis cezasına aşına olmayan bir bakışın nasıl olabileceği hakkında bize fikir verir. “*Mülksüzler*” fantastik bir kurgudur ve romanda Anarres ve Urras adında iki ayrı dünyadan söz edilir. Anarres’te bir devrim gerçekleşmiş ve devrimden önce hapis cezası uygulanmaktayken devrimle hapis cezaları kaldırılmıştır. Roman devrimden yıllar sonrasında geçmektedir ve Anarres’te o dönemde yaşayan insanlar bizlerin aksine hapis cezalarının olmadığı bir dünyaya doğmuşlardır. Romanda 10-12 yaşlarında bir grup erkek çocuğun tarih öğretmenlerinden hapis cezalarını dinlemelerinin ardından, önce oldukça şaşkınlıkları sonrasında ise mahkûm, hâkim, gardiyan gibi rollere bürünerek hapis cezasını denemeye kalkışmaları anlatılır. Mahkûm olarak seçtikleri bir arkadaşlarını önce dört saat ve hemen sonrasında yirmi dört saat bir odaya kapatırlar. Çocukların bu oyunu oynarken her adımdaki şaşkınlıkları ve arkadaşlarını hapisten çıkarırken, arkadaşlarının içinde bulunduğu durum karşısında yaşadıkları dehşet hapis cezalarının olmadığı bir dünyayı tasavvur etmek açısından günümüz insanına fikir verir niteliktedir.⁶

5 Michel Foucault, *Hapishanenin Doğuşu* (İmge Kitabevi, Ankara 2017) 101, 105.

6 Bahse konu, hapis cezası olmayan dünya tasviri için bkz. Ursula Kroeber Le Guin, *Mülksüzler* (Metis Yayınları, İstanbul 2019), 35-40.

Elbette ki bizler kurgusal ya da fantastik bir dünyada yaşamamaktayız. Bu örnek hapis cezalarının, cezalandırma sistemleri için yanlış ya da faydasız bir uygulama olduğu anlamına da gelmemektedir. Vurgulanmak istenen nokta şudur: hürriyeti bağlayıcı cezaların daha önce hiç uygulanmadıkları şekilde uygulanmaya başlaması nasıl gerçekleşmiştir? Yani hürriyeti bağlayıcı cezaların, hapishaneler inşa edilerek, buralarda sistematik bir biçimde uygulanan, gözetimin en önemli unsur olduğu ve infazın yapılandırılmış bir infaz teşkilatı eliyle yürütüldüğü cezalara dönüşmesinin altında yatan nedenler nelerdir?

Modern öncesi dönemde ceza hukukunun amacı mağdurun intikamının alınması ve suçların önlenmesi iken modern dönemde mağdurun intikamının alınması işlevi sahneden çekilmiş ve suçların önlenmesi işlevine odaklanılmıştır.⁷ Suçların önlenmesi, ceza hukukunun genel ve özel önleme amaçlarının nihai hedefidir. Ancak dünya genelinde cezaların suçları gerçekten önleyip önlemediğine ilişkin tartışmalar sürmektedir. Bilhassa nöropsikiyatri çalışmaları ışığında irade özgürlüğü kavramı çevresinde gelişen bu tartışmaların konusunun büyük bir kısmını hapis cezaları oluşturmaktadır. Hapishanelerin gerçekten ceza adaletinin gerçekleşmesi bakımından işlevsel olup olmaması gibi hususların cevaplandırılabilmesi için özgür iradeye ilişkin nörohukuk çalışmaları kadar cezalandırmanın tarihi ve belli cezalandırma türlerinin hangi şartlar altında ortaya çıktığı gibi hususlar da önem arz etmektedir.

Belirttiğimiz üzere hapishanelerin tarihi iki yüz yılı geçmiştir. Hürriyeti bağlayıcı cezalar modern öncesi dönemde istisnai olarak uygulanmış olmakla birlikte, insanları işledikleri suçlardan dolayı yaygın ve örgütlü olarak bir mekâna kapatmak, burada onu devamlı gözetleyerek ıslah etmeye çalışmak, modern dönemde rastlanan uygulamalardır. Biz bu çalışmamızda modern süreçte hürriyeti bağlayıcı cezaların ortaya çıkışını etkileyen koşulları tespit etme amacında olacağız. Bu bağlamda çalışmada öncelikle modernizm kavramı üzerinde durulacak ve “modern süreç” terimiyle ifade edilenin ne olduğu ortaya konulacaktır. Daha sonra modernizmin temel unsurları ele alınacak ve son olarak modernleşme sürecinde hürriyeti bağlayıcı cezaların hangi koşullar altında ortaya çıktığı üzerinde yoğunlaşılacaktır. Bunun dışında hürriyeti bağlayıcı cezaların gelişim süreci, çeşitlenmesi, güvenlik tedbirlerinin ortaya çıkışı, vb. konular çalışmamız kapsamına girmemektedir. Bu hususlar başkaca çalışmaların konusu olabilir; ancak başlığımızdan da anlaşılacağı üzere bu çalışmanın konusu değildir. Çalışmanın, hapis cezasını ortaya çıkaran koşulları irdelemek suretiyle, bu

7 Frank D. Day, ‘Ceza Hukukunun Kökeni ve Doğası’ (2011) 6 (16) Ceza Hukuku Dergisi 243.

cezalandırma biçimine yönelik eleştirilerde, aydınlatıcı ve ön açıcı bir etkiye sahip olması umut edilmektedir.

Son olarak belirtmek gerekir ki; çalışmamamızın başlığı, “hürriyeti bağlayıcı cezaların ortaya çıkışında etkili olan koşullar” olarak belirlenmiştir. Ancak metin okunduğunda, sadece Batı Avrupa’da hürriyeti bağlayıcı cezaların ortaya çıkışının irdelendiği görülecektir. Bu nedenle de başlığın “Batı Avrupa’da hürriyeti bağlayıcı cezaların ortaya çıkışında etkili olan koşullar” olarak belirlenmesinin daha uygun olduğu ve mevcut başlığın içerikle tam örtüşmediği düşünülebilir. Ancak metin içerisinde de aktarıldığı üzere, örgütlü hapisannenin ilk ortaya çıktığı yer Batı Avrupa’dır. Zamanla bu yeni cezalandırma biçimi diğer Avrupa devletlerine ve Tanzimat’tan sonraki süreçte de Osmanlı Devletine aktarılmıştır. Bu bağlamda hürriyeti bağlayıcı cezaların ortaya çıkışı aktarılırken, ayrıca Batı Avrupa vurgusunun yapılması gerekliliği hissedilmemiştir. Çünkü örgütlü hapisane ilk burada ortaya çıktığından, bu oluşuma etkili olan koşullar irdelenirken, Batı Avrupa üzerinden anlatımda bulunulması zorunluluğu aşikârdır.

2. Modernizm Kavramı

Modernizm, özellikle 17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren görülmeye başlanan, aydınlanmanın ve sanayileşmenin şekil verdiği düşünsel ve toplumsal düzen olarak ifade edilebilir. Bu süreç, yeni toplumsal yaşam ve örgütlenme biçimi olarak 17. yüzyılda, Avrupa’da ortaya çıkmış ve buradan neredeyse tüm dünyaya yayılmıştır.⁸ Halen modern sürecin içinde olduğumuza dair görüşler bulunmakla birlikte, 1900’lü yılların ikinci yarısından itibaren daha çok “postmodern dönem” olarak nitelendirilen yeni bir döneme geçildiği hususunda da görüşler bulunmaktadır.⁹

Modern çağ, insanoğlunun büyük başarılarına ev sahibi olmuştur. Aydınlanma düşüncesi bilimin önünü açmış, fen bilimleri alanındaki gelişmeler sanayi alanındaki büyük atılımları tetiklemiş, kültür ve sanat alanında yeni türler ve akımlar ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte modernizm insanlık adına büyük acıların da yaşandığı bir dönem olmuştur. Kapitalist dönüşüm bir dünya sistemi haline gelirken; emekçiler, kadınlar, üçüncü dünya halkları büyük acıların muhatabı olmuşlardır. Modernizmin en büyük

8 Anthony Giddens, *Modernliğin Sonuçları* (Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2018) 18.

9 Hakan Karakehya, ‘Modern Cezalandırma Sistemlerinin Büyük Anlatıları’ (2008) 66 (1) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 88. Buna karşın, ikinci dünya savaşından sonra, dünyayı modernliğin de ötesine götüren yeni bir sürecin başladığı da ileri sürülmektedir. Yeni bir sürecin içinde olduğumuzu ileri süren yazarların önemli bir kesimi ise, bu süreci postmodern dönem olarak adlandırmaktadırlar. Postmodern kavramının içeriği konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Jean François Lyotard, *Postmodern Durum* (Vadi Yayınları, Ankara 2000) 144 vd.

ahlâk normu söylem boyutunda hümanizm iken gerçekte modernizmin ikinci bir yüzü olduğu da görülmür. Nitekim bu aydınlık çağ, aslında karanlık olan bir diğer yönüyle, baskı altına alma ve disipline etme çağıdır.¹⁰

Esasında modernleşme süreci 16. yüzyılda başlayıp günümüze kadar devam eden kapitalizme dönüşme süreci ile de kesişmektedir.¹¹ Fabrika üretimine geçiş öncesinde ticari nitelikte olan kapitalizme dönüşme süreci bu evrede sınaî bir boyut ve nitelik kazanmıştır.¹² Bu sürecin belli bazı yapıtaşları bulunmaktadır. Katoliklik reformasyon yoluyla akla uygun bir biçimde yorumlanmış, dinsel kozmolojinin yerini bilim almış, yaşama ekonomi egemen olmuş, kentler ön plana çıkmış, monarşi ve oligarşiler yıkılarak siyasal sistemler demokratikleşmeye başlamış ve ulusal/sınıfsal yeni türden kimlikler toplumsal bütünleşmede belirleyici rol oynamaya başlamıştır.¹³

Modern dönemde toplum kendi meşruiyetini herhangi bir dış otorite olmaksızın kendi ürettiği ilkelere dayandırmaya başlamıştır.¹⁴ Bu ilkeler bilim yoluyla üretilmektedir.¹⁵ Bu anlamda modern dönemde, toplumsal düzenin, modern öncesi dönemde meşruiyetini aldığı bazı geleneksel yapılar değerini kaybetmeye ve meşruiyet kaynağı olma özelliklerini yitirmeye başlamışlardır. Bu bağlamda Bauman'ın "akışkan modernite" kavramından da bahsetmek gerekir. Bauman, postmodern süreç olarak da ifade edilen 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaşanan değişim sürecini, "akışkan modernite" olarak nitelendirmektedir. Akışkan tanımlaması toplumsal olarak kabul edilmiş genel-geçer kuralların olmayışı anlamına gelmektedir. Yani Bauman'a göre postmodern dönem, toplumsal yapının "katı" bileşenleri olarak kabul edilebilecek dini ve geleneksel kuralları yok saymakta; bir nevi onları "akışkan"laştırmaktadır. Nitekim gerçekten postmodern dönemde göreceli bir doğru anlayışı hâkim olmuş ve bu durum kuralların toplumsal düzeyde uygulanışını anlamsız hale getirmiştir. Bununla birlikte Bauman, modernizmin

10 Foucault (n 5) 325.

11 Bu bağlamda modern süreci, toplumsal sonuçları bakımından üç alt safhaya ayırarak inceleyen yazarlar bulunmaktadır. Örneğin Özcan'a göre bunlardan birincisi ticaretin ortaçağ tarım ekonomisini değişikliğe uğratması olarak *erken modernlik safhası*, ikincisi belirgin şekilde kendisini sanayi devrimiyle açığa vuran kapitalist toplumun tipik özelliklere büründüğü *yüksek modernlik safhası* ve üçüncüsü kapitalizmin tekelci bir aşamaya ulaşmasıyla gelişen bir toplumsal formasyon olarak *kitile toplumu safhası*dır. Mehmet Tevfik Özcan, *Modern Toplum ve Hukuk Devleti* (XII Levha Yayınları, İstanbul 2008) 50 vd.

12 Aylin Yonca Gençoğlu, 'Ticari Kapitalizmden Sanayi Kapitalizmine: Merkantalizm, Liberalizm ve Marksizm' (2013) 7 (14) *Toplum Bilimleri Dergisi* 86.

13 Gencay Şaylan, *Postmodernizm* (İmge Kitabevi, Ankara 2016) 73, 74.

14 Bu bağlamda örneğin bilim, bilginin tek kaynağı olarak görülmeye başlanmış, modern öncesi dönemlerde toplum içerisinde geçerliliği kabul edilen teolojik ya da metafiziksel bilgiler tamamen yadsınmıştır. Bu konuda ayrıca bkz. Karakeha (n 9) 89 vd.

15 Şaylan (n 13) 73, 136.

de en başından beri aslında katıları akışkanlaştırma yani gelenekten kurtulma süreci olduğunu ileri sürer. Modernizm, tek ve evrensel bir gerçek olduğunu öne sürmektedir. Bu gerçeğe ise ancak kutsal olanın dünyevileşmesi, gelenek egemenliğine son verilmesi, tüm inanç ve bağlılıklardan kurtulması yoluyla ulaşılabilecektir.¹⁶ Bununla birlikte modernizm, kurtulduğu gelenek, inanç ve bağlılıkların yerine, yeni ve daha gelişmiş kurallar koymak hususunda da oldukça istekli ve kararlıdır. Kısacası postmodernizmin problemi tüm toplumsal kurallar iken modernizmin problemi kendisinden hemen önceki dönemin kurallarıdır. Postmodernizm mutlak doğruyu ve dolayısıyla tüm kural ve gelenekleri reddeder ve yine insanoğlunun mutlak doğruya ulaşmasının mümkün olmadığı düşüncesinden hareketle, reddettiği gelenek ya da kuralların yerine yenilerini koyma gibi bir istek ya da çaba da göstermez. Modernizmin geçmiş kuralları kaldırarak yerine yeni kurallar koyma isteğinin altında ise aydınlanma düşüncesinden kaynaklanan, zaman içinde değişme ihtiyacı duyulmayacak, dünyayı daha öngörülebilir hale getirecek yeni kurallar bulma ve üretme isteği ile bunun gerçekleşebileceğine olan inanç yatmaktadır.¹⁷ Modernizme göre hareketi kısıtlayan ve girişimleri engelleyen kurallar terk edilmelidir. Bu terk ediş, en başta ekonomik ilişkileri, kendilerine ayak bağı olan ev-aile ilişkilerinden ve etik sorumluluklardan kurtarma anlamına gelmektedir.¹⁸ Mali kaynakların kapitalizme uygun bir biçimde kullanılmasına engel olan birtakım bağlılıklardan kurtulması ve yerine buna elverişli yeni kuralların ihdas edilmesi gerekmektedir. Nitekim bu dönemde Hristiyanlık'ta bir reform hareketi başlamış ve Protestanlık mezhebi ortaya çıkmıştır. Protestanlık mezhebi kilisenin uygulayageldiği gelenekleri terk etme yoluna gitmiştir.¹⁹ Terk edilen kuralların yerine yenilerinin tesis edilebilmesi için bireyler üzerinde daha çok müdahaleye ve gözetime ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda modern devletin toplumsal

16 Zygmunt Bauman, *Akışkan Modernite* (Can Sanat Yayınları, İstanbul 2017) 27. Bu durumun en belirgin örneklerinden birini, modern dönemde araçsal aklın toplumsal yaşama hâkim kılınması oluşturur. Nitekim modern dönemin yeni anlayışına göre “akılcı olan faydalı olmalıdır.” Bu durumu Horkheimer şu şekilde ortaya koyar: “sıradan bir insana akıl teriminin anlamını açıklamasını isteyin, hemen her zaman bir duraksamayla sıkıntılı bir çaresizlikle karşılaşsınız... gene de cevap vermek için sıkıştırıldığında, akla uygun şeylerin yararlı şeyler olduğunu ve her akla uygun insanın da kendisine neyin yararlı olduğunu bilmesi gerektiğini söyleyecektir... Bu akıl tanımı ne kadar masum ya da yüzeysel görünürse görünsün, batı düşüncesinde son yüzyıllarda meydana gelen derin bir değişimin belirtisidir.” Max Horkheimer, *Aklın Tutulması* (Metis Yayınları, İstanbul 2005) 54 vd.

17 Modern düşüncede bilim sayesinde insanlık için en iyi olan tespit edilecek, bu en iyi olana ulaşmak için bilimsel yöntemler geliştirilecek, amaçların gerçekleştirilmesiyle de küresel çapta mutluluk ve refah sağlanacaktır. Dolayısıyla modern düşüncede, akılcı olan ve deneysel bilgiye dayanan faydalı olandır, düşüncesi hâkimdir. Karakehya (n 9) 90.

18 Bauman(n 16)27.

19 Max Weber'in, kapitalizmin gelişimini protestan ahlâkının yaygınlaşmasına bağladığı eseri için bkz. Max Weber, *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhunu* (Ayrıç Yayinevi, Ankara 1999) 133-158.

hayatın her alanına müdahale ettiği, müdahale ettiği bu alana ilişkin kural ve standartlar getirdiği, bunlara uymayanlar bakımından ise etkili yaptırımlar öngördüğü gözlenmektedir. Getirilen bu kuralların toplum nezdinde benimsenmesi ve uygulanması müdahale ve gözetim ile mümkün olacaktır. Modernizm, çalışma alanları başta olmak üzere tüm alanlarda yeni ihdas edilen kuralların uygulanmasını hedeflemekte ve bireylerden bu kurallar doğrultusunda öngörülebilir ve tekdüze davranışlar beklemektedir. Modernizm bu nedenle tüm sıra dışılıkların karşısında durur. Sıra dışılıkların engellenebilmesi için yoğun gözetim gerekmektedir. Gözetim doğrudan ya da dolaylı yoldan gerçekleştirilebilir ve bireyler hakkında bilgi toplanması ve kontrolü üzerine kuruludur.²⁰ Ekonomi ve iş hayatında fordizm, bireysel kimliklerin tamamen kapı dışarı bırakıldığı bürokrasi, panoptikonlar ve toplama kampları sıra dışılıkların karşısında duruşun en önemli araçlarıdır.²¹

Modern sürece hâkim anlayışa göre, insan kendisi ve doğa ile ilgili bilgisini devamlı olarak artıracak; böylelikle doğayı ve doğanın bir parçası olan insanı devamlı insanlığın çıkarı doğrultusunda dönüştürecek ve tarih devamlı olarak ileriye doğru akacaktır. Bu anlayışın modern düşünce akımlarına oldukça iyimser bir karakter kazandırdığı görülmektedir. Modern düşünceye göre insanlık daima iyiyi gidecektir. Modern dönemde görülen yoğun anayasacılık hareketlerinin de bu iyimserliğin sonucu olduğu söylenebilir.²²

Modernizm için bilim oldukça önemli bir konumdadır. İnsanın akıl ve bilim yoluyla giderek evrene hâkim olacağı, toplumu akla uygun olarak düzenleyeceği ve nihayetinde ideal bir düzen ortaya koyacağına inanılmaktadır. Bu inanç modern dönemde bilhassa entelektüel kesimin bir “yasa koyucu” rolü benimsemesine ve yukarıda söz edildiği gibi modern çağda terk edilen gelenek ve kuralların yerine yenisinin koyulması hususunda büyük bir istek ve hatta sorumluluk duyulmasına yol açmıştır.²³ Bu dönemde hukuk da modernleşmeden etkilenmekle birlikte aynı zamanda modernleşmenin bir aracı olarak da kullanılmış; araçsal bir hale dönüşmüştür.²⁴

20 Giddens (n 8) 62.

21 Bauman (n 16) 54-55.

22 Şaylan (n 13) 20, 74. Bu bağlamda 19. yüzyılda toplumsal ve politik yaşamın merkezinde bulunan yaklaşımlardan birisi de “evrimci teori”dir. Bu teoriye göre; toplumlar değişmek ve gelişmek zorundadır. Bir toplumun değişmesi kaçınılmazdır ve değişimin olduğu yerde ise her zaman için gelişim, yani pozitif bir hareketlilik vardır. (Evolutionism Maddesi) Gordon Marshall, ‘Evolutionism’, *Oxford Dictionary of Sociology* (Oxford University Press, New York 1998) 208.

23 Bauman’ın entelektüel rol üzerinden modernizm ve postmodernizmi yorumladığı eseri için bkz. Zygmunt Bauman, *Yasa Koyucular ile Yorumcular* (Metis Yayınları, İstanbul 2017) 11.

24 Metin Türkmen, *Modernleşme ve Hukuk Türkiye’de Ceza Adalet Sistemi ve Denetimli Serbestlik* (Doğu Kitabevi, İstanbul 2018) 109-111.

3. Modern Sürecin Temel Unsurları

3.1. Genel Olarak

Modern sürecin temel unsurları ve modern dönemin karakteristiği hususunda pek çok farklı görüş ileri sürülmüş olsa da çalışmamızda modern sürecin temel unsurları; sanayileşme, sanatsal-kültürel değişim ve aydınlanma üzerinden incelenecektir. Gerçekten de başkaca bir takım özellikleri olsa da modern sürecin bu üç önemli sacayağı üzerine inşa edildiği söylenebilir.²⁵ Bu başlıkta bu üç temel unsur incelendikten sonra, bir sonraki başlıkta modern sürecin kamusal cezalandırmaya etkili alt unsurları ele alınacaktır. Modern sürecin unsurlarını bu şekilde temel unsurlar ve cezalandırmaya etkili diğer unsurlar diye ayırarak incelememizin sebebi, modern sürecin kamusal cezalandırmaya etkisini incelerken, aynı zamanda modern sürecin temel esaslarına ilişkin bir bakış açısı oluşturma amacında olmamızdır. Nitekim modern süreç temel unsurları bakımından net olarak anlaşılmadıkça, kamusal cezalandırmanın hangi koşullar altında değişime uğradığını belirlemek de zorlaşacaktır. Bu nedenle temel unsurları ayrıca ele alıp vurgulamak gerektiği kanaatindeyiz.

3.2. Sanayileşme

Modernizmin en önemli belirleyici unsurlarından biri sanayileşmedir. Sanayileşme makinelerin merkezi rol oynadığı, cansız maddi güç kaynaklarının mal üretiminde kullanımını ifade eder.²⁶ Gerçekten sanayileşme ile birlikte makineler ile yapılan üretim insan eli ile yapılan üretimin yerini almıştır. Güç kaynağı olarak insan ve hayvanlar yerine su ve buhar gücü kullanılmaya başlanmıştır; sanayi devrimini başlatan mekanik çıkırcık ve dokuma makinelerinin kullanımı ile birlikte deniz aşırı ticarete yönelmiş ve bu durum da yeni teknolojik gelişmelere öncülük etmiştir.²⁷ Sanayileşme süreci 18. yüzyılda zirvesine ulaşmış ve bu yüzyılda sanayi devrimi meydana gelmiştir.²⁸ Sanayi devriminin 1700'lerin ikinci yarısında İngiltere'de gerçekleştiği kabul edilir. Devrim İngiltere'den başlayarak önce tüm Avrupa'ya sonrasında ise dünyaya yayılmıştır.²⁹

Modernizm bir donanım çağı olarak ifade edilir. Nitekim mekânı; büyük makineler, büyük alanlara yayılan fabrikalar ve çok sayıda işçiyle fethetmek ve mülkiyeti bu

25 Hakan Karakehya, 'Tanzimat Sonrası Osmanlı Devletinin Kamusal Cezalandırma Sisteminde Yaşanan Değişim', Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan (Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara 2015) 575.

26 Giddens (n 8) 60.

27 Georg Fulberth, *Kapitalizmin Kısa Tarihi* (Yordam Kitap, İstanbul 2011) 149.

28 Gülten Kazgan, *İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi* (Remzi Kitabevi, İstanbul 2000) 70.

29 Durmuş Günay, 'Sanayi ve Sanayi Tarihi' (2002) (31) Mimar ve Mühendis Dergisi 1.

şekilde sahiplenmek erken modernizmin en zorlayıcı arzusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Zenginlik ve iktidar, kömür ve demir gibi mekâna bağlı şeyler ile ilişkilidir.³⁰ Şüphesiz modernizmin bir donanım çağı olmasında sanayi devriminin etkileri büyüktür. Sanayi devriminin başlarında üretim mekâna bağlı büyük makineler ile ve yine mekâna bağlı hammaddelerle gerçekleştirilmektedir.

Fabrikaların büyük alanlara yayılmasının sonucu olarak iş yeri / konut ayrımı ortaya çıkmıştır. Nitekim sanayi devrimi öncesinde tarımsal üretim de zanaat üretimi de üreticilerin konutlarının yakınında yer alan üretim alanlarında gerçekleştirilmektedir. İş yeri / konut ayrımı ile birlikte kentler gelişmiş ve kent toplumu ortaya çıkmıştır. İşçiler sabah konut alanlarından iş yerlerine seyahat etmeye başlamış ve bu durum ulaşım hareketliliğinin yoğunlaşmasına neden olmuştur.³¹ Sanayi alanları eski kentlerin dışında, enerji kaynakları, ulaşım imkânları, insan kaynağı ve hammaddenin sunumunun ucuz ve kolay olduğu yerlerde kurulmuştur. Üretim etkinlikleri buhar gücünün de etkisi ile belirli bölgelerde yoğunlaşmış ve yönetim hizmetleri de bu bölgelerin etrafında birikmiştir. Böylelikle bu bölgelerin etrafında işçi kentleri kurulmuş ve kentleşme ortaya çıkmaya başlamıştır.³² 19. yüzyılın başlarında nüfusun önemli bir çoğunluğu sanayide çalışmaya başlamış, tarımda da makineleşmenin gerçekleşmesi ile birlikte küçük toprak sahipleri topraklarını satarak kentlere göç etmiştir. Kentlere doğru hızlı bir biçimde gerçekleşen bu göç, kentlerde bazı alt yapı sorunlarının meydana gelmesine neden olmuştur.

Bu sırada kapitalizm de 16. yüzyıldan itibaren Kuzeybatı Avrupa'da kendini göstermeye başlamış 19. yüzyıla gelindiğinde ise sanayi devrimi ile olgunlaşarak yeni bir aşamaya girmiştir. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaygın toplumsal düzen sanayileşmiş kent toplumu olarak karşımıza çıkar. Emegini kiralayarak yaşamını sürdüren emekçi kesim de bu aşamada ortaya çıkmaktadır.³³ Sanayileşme ile birlikte emek ve emeğin kaynağı olan beden önem kazanmıştır. Bunun yanında bedenden maksimum faydanın sağlanması amaçlanmış ve bu durum sanayi toplumuna uygun mekanik bireyler oluşturulması amacıyla ortaya çıkarmıştır.

3.3. Sanatsal ve Kültürel Değişim

Modernizm kavramı sanat alanında, 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkıp giderek hakim bir duruma gelen belli bir sanatsal estetik anlayışını ifade etmektedir. Bu estetik anlayış

30 Bauman (n 16) 173.

31 Günay (n 29) 1.

32 Ruşen Keleş, *Kentleşme Politikası* (İmge Kitabevi, Ankara 2016) 37, 44.

33 Şaylan (n 13) 9.

toplumun sanayileşmesi sürecinde oluşmuştur ve “modern sanat” olarak ifade edilir.³⁴ Modern dönemde sanatsal ve kültürel değişim konusunu incelerken iki ayrı kavram kullanmak faydalı olacaktır. Bunlardan ilki yukarıda söz edilen “modern sanat” kavramıdır. İkinci kavram ise “modernizm dönemi sanatı” olarak adlandırılabilen 17. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar süren modernleşme sürecindeki sanat anlayışını ifade etmektedir.

Modernizm öncesinde Tanrı'nın yüceliğini anlatmak üzerine şekillenen estetik anlayışı, modernizm sürecinde Rönesans ile realizm ilkesi çerçevesinde şekillenmeye başlamıştır. Sanattaki realizm akımında gerçek aranır ve sanat yoluyla ifade edilir. Modernizm öncesi dönemdeki aksine gerçek artılmaz, kuvvetlendirilmez ve olduğu haliyle ifade edilir.³⁵ Aydınlanmanın temel argümanı olan akıl ve bilimin üstünlüğü ve gerçekliğin akıl ve bilimle kavranabileceği düşüncesi sanata da yansımıştır. Sanatçının eseri ile estetik bir değer ortaya koyabilmesi için akıl ve bilim ile kavranabilecek gerçekliği başarı ile yansıtması gerekmektedir. Bu nedenle anatomi bilgisi ve perspektif gibi hususlar Rönesans dönemi sanatı için oldukça önemlidir. Yalnızca görsel sanatlarda değil edebiyatta ve müzikte de realizmin etkileri görülmüştür. Edebiyatta insana özgü gerçek sorunlar ve durumlar anlatılmış; müzikte ise doğayı anlatan ve insan algısını harekete geçirmesi beklenen pek çok eser verilmiştir. Tüm bu alanlarda icra edilen sanat için “klasik” tabiri kullanılmıştır ve klasik sanat estetiği, evrensel ve nesnel olduğu kabul edilen gerçekliği tanımlamak üzerine kuruludur. Modernizm dönemi sanat anlayışında geçmiş kutsamak reddedilmiş; akıl ve bilim üzerine bugünü ve geleceği kurmaya ehemmiyet verilmiştir.³⁶ Bu dönemde sanat türü fark etmeksizin sanatçıların, eserlerinde yaşanan gerçek toplumsal olayları yansıttığı görülmektedir.³⁷ Toplumsal gerçekliğin bu denli yansıtılması da realizmin bir gerçekleşme biçimi olarak değerlendirilebilir. Yine bu dönemde hümanizm düşüncesi neticesinde bedene ve beden estetiğine önem verilmeye başlamış ve bu durum bilhassa görsel sanatlarda beden uyumu ve güzelliğin oldukça önemli hale gelmesine neden olmuştur.³⁸

Öte yandan bilhassa modern dönemin başlangıcında Katolik Kilisesi de Protestan reformasyonu ile sanat aracılığıyla fikirlerini tekrar güçlü bir şekilde yayarak mücadele etmeyi denemiş ve yeni dini coşkuların duyulmasını sağlamak üzere pek çok sanat eserinin yapılmasına önyak olmuştur.³⁹

34 Şaylan (n 13) 80.

35 Adnan Turani, *Dünya Sanat Tarihi* (Remzi Kitabevi, İstanbul 2013) 513.

36 Şaylan (n 13) 81-85, 132.

37 Eric Hobsbawm, *Devrim Çağı* (Dost Kitabevi, Ankara 2013) 277.

38 Boğos Zekiyan, *Hümanizm (İnsancılık) Düşünsel İçlem ve Tarihsel Kökenler* (İnkılap Kitabevi, İstanbul 2005) 46.

39 Stephen Farthing, *Sanatın Tüm Öyküsü* (Hayalperest Yayınevi, İstanbul 2012) 212, 213.

Bu dönemde kapitalizmin gelişmesi ve sanayi devrimi ile sanat ürünleri de metalaşmaya başlamış, sanatçı sanat alanındaki varlığını sürdürebilmek için diğer sanatçılar ile rekabet haline girmiş ve bu rekabet özgünlük ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Bu özgünlük ihtiyacının da etkisiyle, 19. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkmaya başlayan ve “*modern sanat*” adı verilen akım, klasik sanatın gerçekçi yaklaşımını yadsımıştır. Bu akıma göre realist ve yansımacı estetik pasiftir ve sanatçıya sanatında hareket alanı tanımamaktadır.⁴⁰ Kavramsal olarak “*modern sanat*” olarak tanımlanan sanat akımının estetik anlayışı da gerçekliğin yansıtılması üzerine kuruludur. Fakat bu gerçeklik evrensel gerçeklikten ziyade sanatçının kendi düşünce ve duygu dünyasında algıladığı gerçekliktir. Sanatçı gerçekliği olduğu hali ile değil geçip giden andan kendisinde kalan izlenim aracılığı ile aktarmaktadır.⁴¹

Modernizm döneminin sanat ve kültüründe aydınlanma felsefesi belirleyici bir konumdadır. Kültür ve devlet arasında da kuvvetli bir bağlantı vardır. Akıl ve bilime dayanan kültürün halka benimsetilmesinin, modernizmin çıktılarında sayılan ulus devletin ana işlevlerinden biri olduğu kabul edilir. Bu kültür, akıl ve bilime dayanması nedeniyle “yüksek” olarak da kabul edilmektedir. Yüksek kültürün topluma benimsetilmesi sorumluluğu devlet ile birlikte aydınlara da verilmiştir.⁴²

3.4. Aydınlanma

Aydınlanma, Batı Avrupa’da 17. ve 18. yüzyıllarda ortaya çıkmış düşünsel akım olarak ifade edilebilir. Aydınlanma düşüncesi kapitalist dönüşüm ve dolayısıyla modernleşme sürecinde ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda aydınlanma; modern sürecin belirli bir dönemine hâkim olan düşünme biçimini, bu büyük ve total dönüşümün kültürel özelliklerini ifade eder.⁴³ Ancak aydınlanmanın asıl etkisi, kamusal faaliyetlere ve hatta büyük oranda bireysel yaşama akıl yoluyla elde edilen bilimsel bilginin hâkim kılınmasında görülür.⁴⁴

Aydınlanma felsefesine göre insanlık, akılcılık ve iyimserlik aracılığıyla tarihin ileriye akışını hızlandırabilecek ve bunu gerçekleştirme hususunda gönüllü olacaktır. Özgürlük, eşitlik, hümanizm aydınlanmanın temel değerleridir.⁴⁵ Aydınlanmanın temel değeri

40 Şaylan (n 13) 87, 95.

41 Farthing (n 39) 316.

42 Şaylan (n 13) 56.

43 Şaylan (n 13) 36, 144, 147.

44 Karakehya (n 9) 89 vd.

45 Dorinda Outram, *Aydınlanma* (Dost Kitabevi, Ankara 2007) 83.

olarak söz ettiğimiz özgürlüğün tanımı yine akılcılığa dayanmaktadır. Modern dönemin özgürlüğü, postmodern dönemin özgürlük tanımının aksine haz odaklı değil akılcılık odaklıdır. İnsanın akılcı davrandığı oranda özgür olacağı iddia edilir. Bu tanım insanoğlunun kendisini belli ölçüde sınırlamasını da gerektirmektedir.⁴⁶ Kant, “Aydınlanma Nedir?” sorusuna verdiği meşhur cevapta aydınlanmayı yabancı bir yönlendirmeye bağlı kalmadan kendi aklını kullanmak olarak tarif eder ve insanoğlunun o döneme kadar kendi aklını kullanma şansı ve isteği olmadığından üzüntü ile bahseder. Bununla beraber aklın kamuoyu önünde ve kamu yararına açık bir biçimde kullanılmasının kesinlikle sınırlanmaması gerektiğinden söz ederken diğer bir yandan ise aklın özel kullanımının sınırlandırılabilirliğinden bahseder. Kant’a göre aklın kamusal kullanımından kasıt bir kimsenin düşüncesini kamu ile onlara faydalı olması düşüncesiyle paylaşması iken; aklın özel kullanımı kişinin kendi işi çerçevesinde kendisine teslim edilen kamusal bir hizmeti yerine getirmesidir. İkincisinde akıl kullanımı sınırlandırılmalı, itaat esas olmalıdır. Bireyin kamusal nitelikli bir görevini yerine getirirken itaatkâr olma yükümlülüğü bulunur. Fakat bu kamusal göreve ilişkin eleştirel düşünceleri mevcutsa; bu düşünceleri dile getirme konusunda da mümkün olduğunca özgür olması gerekmektedir. Nitekim eleştirilerini kitle karşısında dile getirmesi aklın kamusal kullanımınıdır. Kant’ın bu aydınlanma tanımından; aydınlanma sürecinin, iktidarın “Düşünme itaat et!” yaklaşımından “İtaat et ve istediğin kadar düşün!” yaklaşımına yönelmesi olduğu sonucuna varılmaktadır.⁴⁷ “Aydınlanma nedir?” sorusuna aydınlanmacı bir düşünür tarafından verilen bu cevap bireylerin bir yandan titizlikle itaat ederlerken diğer bir yandan nasıl özgürce düşünmeye cesaret edebileceklerine net bir cevabı olmaması bakımından eleştirilmiştir.⁴⁸

Aydınlanma düşüncesine göre insanoğlu akıl ve bilim yoluyla doğaya hakim olarak özgürleşecektir. İnsanoğlunun doğaya hakim olması ona baskı kurması anlamına gelmektedir. Bu düşünce bir nesneye herhangi bir şekilde baskı kurma yoluyla özgürleşmenin mümkün olmayacağı bakımından eleştirilmiştir. Ayrıca doğa üzerinde baskı kurma isteğinin insan üzerinde baskı kurmaya da dönüşebileceği değerlendirilmiştir. İnsanoğlunun, insan üzerinde baskı kurması araçsal akıl ile mümkün olmaktadır. Araçsal akıl, aklın; amacı sorgulamak için değil yalnızca belirlenen amaca götürecek en doğru yolların tespit edilmesi için kullanılmasını ifade eder. Modernizm özelinde

46 Şaylan (n 13) 41, 57, 123.

47 Immanuel Kant, *Aydınlanma Nedir?* <https://www.istabip.org.tr/site_icerik/2017/haberler/kasim/aydinlanma_nedir_kant.pdf> accessed 13 June 2019 2.

48 Michel Foucault, ‘Aydınlanma Nedir?’ (2005) 10 (38-39) *Liberal Düşünce* 235.

amaç, doğaya hükmetmektir. Doğaya hükmetmenin ne kadar rasyonel olduğu sorgulanmaksızın doğaya ne şekilde hükmedilebileceği hususu üzerine odaklanılır. Doğaya hükmetmek için yukarıda da söz edildiği gibi, onun bir parçası olan insana da hükmedilmesi gerekmektedir. Yine kimi düşünürler aydınlanma felsefesinin kendini koruma içgüdüsüne dayalı bir akıl kullanımını ifade ettiğini söylemektedir. Böyle bir durumda akıl, araçsal bir konuma indirgenecek ve araçsal akıl herhangi bir etik değer gözetmeksizin kendini koruma içgüdüğü ile şiddete ve teröre yönelebilecektir.⁴⁹ Nitekim insanlık modern dönemde bu türden pek çok kısıma tanıklık etmiştir.

Aydınlanma düşüncesi insanoğlunun bilim aracılığıyla her tür sorunu çözebileceği ve böylelikle neredeyse dünyada cennetin yaşanacağı düşüncesini temel almaktadır. Aydınlanma felsefesi gerçeğe akıl ve bilim yoluyla ulaşılabileceğini ve bu bilginin akıl ve bilim yoluyla ulaşılmasıyla evrensel olduğunu ifade eder.⁵⁰ Aydınlanma felsefesine göre bilgi kadar ahlâk ve hukuk normları da evrenseldir. Toplum için olması gereken kuralların akıl ve bilim yoluyla tespit edilebileceği ve aynı şekilde bu kuralların da evrensel olacağı iddia edilmiştir.⁵¹ Aydınlanma felsefesi yaşamı, bilimin yol göstericiliği ve akıl ile yeniden kurgulamak gerektiğini söyler.

Aydınlanmanın amacı insanın özgürleşmesi ve yücelmesidir. Bu amaca ulaşmak için de insanların akla uygun davranması gerekmektedir. Bu bakımdan özgürlüğe ulaşma amacı yolunda insan da araç konumuna gelmektedir.⁵² Kant'ın aydınlanma tanımında aklın kamusal kullanımı için örnek verilirken *“bir bilginin, bilgisini ya da düşüncesini yani aklını, onu izleyenlere, okuyanlara yararlı olacak bir biçimde sunması”* örneğinin verildiği; düşüncesini sunan kişi için *“bilgin”* vurgusu yapıldığı görülmektedir.⁵³ Kant ile aynı dönemde *“Aydınlanma Nedir?”* sorusunu cevaplayan Moses Mendelssohn'ın da aydınlanmayı *“insan aklının kullanımına ilişkin henüz tamamlanmamış ve herkese açık olması gereken eğitim süreci”* olarak tanımladığı görülür.⁵⁴ Bu durum aydınlanmanın seçkin bir yapısı

49 Şaylan (n 13) 159, 161.

50 “Modernizmin en önemli özelliklerinden birisi umutvar bir süreç olması ve tüm insanlık için mutluluk getirecek büyük projeler üretmesidir. Bu büyük projeler büyük anlatılara dayanır. Büyük anlatılar ise en azından söylem olarak bilimsel verilerle ortaya konulan ve büyük projelerin düşünsel temelini oluşturan sosyal teorileri ifade eder. Örneğin, sadece gözlem ve deneye dayanan bilginin dünyayı mutluluk ve refaha götürebileceği düşüncesi, pozitivistimin bir büyük anlatısıdır. Bu büyük anlatılar kendilerine tezat oluşturan ve kendilerini yanlışlayan alt anlatıları her zaman için dışlar ve kabul etmezler. Bunu yaparken de modernizmin büyük anlatıları *“çünkü ben bilimselim”* argümanından güç alırlar.” Karakehya (n 9) 94.

51 Evrensellik vurgusu için bakınız. Kant (n 46) 3.

52 Şaylan (n 13) 58, 134, 163.

53 Kant (n 47) 2.

54 Outram (n 45) 18.

olduğunu düşündürmektedir. Neyin doğal, akla yatkın ya da iyi olduğunu bazı kimselerin diğerlerinden daha iyi bildiği kabul edilmektedir ve daha iyi bilenler diğerlerinin de kendilerinin bulunduğu aşamaya gelmesi için rehberlik edeceklerdir. Bu aşamaya kadar ise modernliğin tam üyelik hakkı sadece daha iyi bilenlere aittir.⁵⁵ Gerçekten insanın akıl ve bilim yoluyla özgürleşmesi beklenmektedir fakat bir yandan da o zamana kadar insanların, aklını yabancı bir yönlendirme olmaksızın kullanmayı hiç tecrübe etmediğinden söz edilmektedir. Bu durum, o zamana kadar kendi aklını hiç kullanmamış ve bilim ile hiçbir teması olmamış kişilerin eğitilmesi gerekliliğini ortaya çıkarır. Gerçekten aydınlanma çağının düşünürleri, insanlığın akıl ve bilim ışığında devam eden özgürlüğe doğru dönüşümlerinin, halihazırda akıl ile iletişim halinde olan ve bu iletişimleri vasıtasıyla gerçeği bilenlerce yönlendirilmesi hususunda hemfikirdir. Yani aydınlanma düşüncesi tarafından halihazırda gerçeği ya da ona nasıl ulaşabileceğini bilen ve azınlık durumunda olan “aydınlanmış” bir kitle olduğu kabul edilir. Toplumun geri kalan kısmının ise bu kitle tarafından aydınlatılması gerekmektedir. Böylelikle onlar da modern dönemin ilkelerini benimseyeceklerdir. Yukarıda da söz edildiği gibi aydınlanma akıl ve bilim yoluyla doğayı kontrol altına almayı ve böylelikle onu öngörülebilir hale getirmeyi planlamaktadır. Halkın “gerçeği ya da ona nasıl ulaşılacağını” bilenler tarafından eğitilmesi; doğanın bir parçası olan insanın da kontrol altına alınması anlamına gelmektedir.⁵⁶ Bu durum toplumun çıkarına olan hususların belirli gruplar tarafından belirlenmesini ve bu çıkarların gerçekleşmesi için toplumdaki tek beklenen şeyin disiplin becerisi olması sonucunu doğurur.⁵⁷ Bu çağ böylelikle yukarıda da söz edildiği gibi bir disipline etme çağı haline gelmekte ve tüm toplumsal kurumlar bu çerçevede gelişmektedir.

Aydınlanmanın bir diğer önemli unsuru ilerlemeci tarih felsefesinin hakim olmasıdır. Aydınlanma felsefesine göre toplum devamlı ileriye doğru aşama kaydederek nihai olarak ideal toplum düzenini bulacaktır. Bu dönemde ortaya çıkan tüm akımlar da, ideal tahayyülleri farklı da olsa (Marksizm ve Liberalizm gibi) ideal toplum düzenine yönelmişlerdir. Nihai olarak ideal düzene ulaşılacağı düşüncesi “mutlak gerçeklik” kavramını önemli kılmaktadır. Mutlak gerçeklik ise akıl ve bilim ile ulaşılacak bilginin, zamandan bağımsız ve evrensel olacağına duyulan inanç neticesinde mümkün görünmektedir.⁵⁸

55 Paul Wagner, *Modernliğin Sosyolojisi* (Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2005) 35.

56 Bu bağlamda modern dönemin iktidarlarının bilimsellik vurgusuyla kendilerini temize çıkardığı ve en anti-demokratik uygulamalarını bu vurguyla bireylere kabul ettirmeye çalıştığı görülmektedir. Dolayısıyla modern dönemde bilimin aşırı yüceltilmesi, zaman zaman demokratikleşmenin de önünde bir engel oluşturmuştur. Karakehya (n 9) 94 vd.

57 Bauman (n 23) 83, 91.

58 Şaylan (n 13) 135, 145.

Son olarak belirtmek gerekir ki; doğal hukuk anlayışı da aydınlanmanın bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Nitekim doğa aydınlanma döneminde bir etik standart olarak benimsenmiş ve “doğal” olanın iyi olduğu kabul görmeye başlamıştır.⁵⁹ Doğal hukuk anlayışında, bireylerin doğuştan bir takım haklarla birlikte doğdukları düşüncesi hakimdir. Doğal hukuk anlayışını savunan Locke ve Rousseau gibi düşünürler tarafından toplum sözleşmesi teorileri geliştirmiş ve bunun neticesinde cezalandırma yetkisi dayanağını; devletin, tanrısal iradenin dünya üzerindeki temsilcisi olduğu inancından almak yerine bireyler arasında yapılan bir sözleşme ile cezalandırma yetkisinin iktidara verilmiş olması düşüncesinden almaya başlamıştır.⁶⁰ Nitekim Aydınlanma düşünürlerinden olan Beccaria da cezayı, toplum sözleşmesine aykırı davrananların bu davranışını engellemeye yönelik araçlar olarak tanımlamaktadır.⁶¹

4. Genel Olarak Modern Sürecin Kamusal Cezalandırmayı Etkileyen Özellikleri ve Bu Özelliklerin Kamusal Cezalandırmayı Etkileme Şekilleri

Modern süreç üç temel sacayağı üzerine inşa edilmiştir. Bunlar sanayileşme, kültürel-sanatsal değişim ve aydınlanmadır. Bu temel unsurlar üzerinden modern sürecin ana hatlarını bir önceki başlıkta ortaya koymuştuk. Burada ise modern sürecin kamusal cezalandırmaya etkili diğer alt unsurları ele alınacaktır. Bu bağlamda modern süreç birçok unsur üzerinden ele alınabilir. Hümanizm, kentleşme, demokratikleşme gibi unsurlar da sıklıkla modern süreç betimlenirken atıfta bulunulan kavramlardır.⁶² Ancak burada tüm bu kavramlara değil; sadece kamusal cezalandırmaya ve dolayısıyla hapisanenin doğuşuna doğrudan etkisi olan alt unsurlara ilişkin bir inceleme gerçekleştirilecektir.

Bu bağlamda modern sürecin kamusal cezalandırmayı etkileyen temel özellikleri; insanın öneminin artması, bilimselliğin temel değer haline gelmesi ve bilim sayesinde geleceğin daha güzel olacağı inancının yaygınlaşması, disiplin kavramının yaygınlaşması ve gözetimin etkinliğinin anlaşılmasıdır. Aşağıda bu özellikler ayrı başlıklar halinde incelenecektir.

59 Outram (n 45) 120.

60 John Locke, *Yönetim Üzerine İkinci İnceleme* (Ebabel Yayınları, Ankara 2012) 9. Jean Jacques Rousseau, *Toplum Sözleşmesi*, (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2006) 13-19.

61 Cesare Beccaria, *Suçlar ve Cezalar Hakkında* (İmge Kitabevi, Ankara 2016) 25, 26.

62 Wagner (n 55) 22,23.

5. İnsanın Öneminin Artması

5.1. Genel Olarak

Modern süreçte hürriyeti bağlayıcı cezaların ortaya çıkışını tetikleyen en önemli unsurlardan birisi, kamusal alanda insanın öneminin artmasıdır. Bu bağlamda modern dönemde insanın öneminin artmasını iki ayrı açıdan inceleyebiliriz. Bunlardan ilki insan bedeninin önemli hale gelmesi; ikincisi ise insanın “birey” olma özelliğinin kavranması ve önem kazanmasıdır.

5.2. İnsan Bedeninin Öneminin Artması

İnsan bedeninin önemli hale gelmesinde hümanizmin büyük etkileri görülmektedir. Bu nedenle bu aşamada hümanizme daha yakından bakmak faydalı olacaktır. Aydınlanmanın temel değerlerinden biri olan hümanizm, aydınlanmanın öncüsü olarak kabul edilen Rönesans döneminde Antik Yunan ve Avrupa arasında düşünsel ve kültürel bağın yeniden kurulması ile ortaya çıkmıştır.⁶³ Yaklaşık 14. ve 15. yüzyılda İtalya’da ortaya çıkan bu akım daha sonra tüm Avrupa’ya yayılarak kültürel anlamda belirleyici bir karaktere bürünmüştür. Hümanizm insanla bütünleşen bir yaşam ve evren tasavvurunu ifade eder.⁶⁴

Modern öncesi dönemde insan bedeni birtakım geleneksel düşünceler neticesinde önemsiz kabul edilir. Bu duruma ek olarak beden, ekonomik açıdan da modern dönemde taşıyacağı kadar büyük bir önem taşımamaktadır. Modern öncesi dönemde bedenin bu önemsizliğinin, modern öncesi dönem cezalandırma sistemlerinde cezalandırmanın odağında mahkûmun bedeninin bulunmasına elverişli bir zemin hazırladığı öne sürülmüştür.⁶⁵

Modern öncesi dönemde insanın bir bütün olarak kabul edilmediği görülür. Bu şu anlama gelmektedir: insanın bedeni ve ruhu birbirinden ayrıdır ve hatta birbirinin karşısında yer alır. Bu dönemde beden, insanın bu dünyadaki esas amacı olan, ruhunun olgunlaşması yolunda, onu yoldan saptıracak bir tehlike olarak kabul edilmektedir. Bu düşünce bedenin hor görülmesine neden olmuştur. Hümanizm ile birlikte insan, beden ve ruhtan oluşan bir bütün olarak kabul görmeye başlamış; bedensel zevkler ve çalışmanın gerekliliği gibi hususlar daha görünür ve kabul görür hale gelmiştir. Beden

63 Özgür Küçüktaşdemir, ‘Aydınlanma ve Ceza Hukuku’ (2014) (113) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 60.

64 Zekiyan (n 38) 15, 16.

65 Foucault (n 5) 101-105.

artık ruhun olgunlaşması yolunda bir ayak bağı değil aksine insanın kendisini gerçekleştirmesine elverişli bir alandır. Ahlak ve erdem anlayışı da bu doğrultuda dönüşür. Artık ahlaki eylemin amacı insan doğasını aşarak doğa ötesi bir kurala uymak değil tam tersine insanın doğasını gerçekleştirmektir. Hümanist düşüncede insanın haysiyeti ve yüceliği de önemli kavramlar olmuş ve bu kavramlar insanın çalışmasına, üretkenliğine ve özgürlüğüne dayandırılmıştır. Hümanist etik, dünya ve doğa gerçekleri içerisinde gerçekleşecek bir ideal olarak kabul edilmiştir.⁶⁶

Şüphesiz aydınlanma düşüncesinin temel değerlerinden olduğu kabul edilen hümanizmin yukarıda açıklanan karakteri modern dönem cezalandırma sistemleri üzerinde etkili olmuştur. Bunun yanında kapitalist dönüşüm ile birlikte insan bedeninin bir üretim gücü olarak daha değerli algılanmaya başlanmasının da modern dönem cezalandırma sistemleri üzerinde etkileri olduğu söylenebilir. Modern dönemde beden artık hem haysiyetli ve yüce insanın bir parçası hem de üretkenliği ile ekonomik düzenin önemli bir bileşendir. Bu yüzden modern dönem cezalandırma sistemlerinde beden, eskiden olduğu kadar hor görülmeyecek ve üretkenliği ön plana çıkaracak şekilde cezalandırılacaktır. Nitekim aydınlanma döneminde cezaların, suçlunun bedenine azap çektirmemesi gerektiğine ilişkin düşünceler yayılmaya başlamıştır.⁶⁷ Bunun yanında, insanın üretken niteliği de göz önünde bulundurulmuş, suçlu kişilerin devlet yararına çalıştırılabileceği fikri ortaya çıkmış ve bu doğrultuda suçlular, deniz donanmalarında küreğe mahkûm edilmeye başlanmış; hatta kendi deniz donanması olmayan devletler tarafından suçlular başka ülkelerin donanmalarına gönderilmiştir.⁶⁸

Modern dönem cezalandırma sistemlerine göre ceza doğrudan bedene yönelmemelidir ve ona zarar vermemelidir. Nitekim o hem bir bütün olarak insanın bir parçası hem de üretim gücüdür. Ancak bir diğer yandan bireyin ıslah ve disipline edilmesi için bedenin aracı olarak kullanılması gerekmektedir.

Bilhassa cezaların miktarı ve şiddetinin azalması, cezalandırma alanında hümanizm akımı ile birlikte meydana gelen gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede

66 Zekiyan (n 38) 44, 47.

67 Aydınlanma Dönemi'nde Beccaria'nın görüşleri cezaların odağına hükümlünün bedeni yerine ruhunun alınması bakımından oldukça etkili olmuştur. Beccaria "Suçlar ve Cezalar" adlı eserinde cezaların, suçlunun bedenini hedef almaması gerektiğinin yanı sıra cezanın işlenen suç ile oranlı olması gerektiği gibi hususlara da değinmiştir. Beccaria'ya göre ceza "insanların ruhları, zihinleri üzerinde pek çok kalıcı ama suçlunun bedeni üzerinde en az üzücü iz bırakacak biçimde" olmalıdır. Cesare Beccaria, *Suçlar ve Cezalar Hakkında* (n 61) 69-70.

68 Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016) 573.

ıslah edici ve onarıcı adalet yaklaşımı ortaya çıkmaya başlamıştır.⁶⁹ Islah edici adalet anlayışı suçun faili üzerinde yoğunlaşmaktadır ve suçlunun ıslah edilerek topluma uyumlu hale gelmesini amaçlamaktadır. Onarıcı adalet anlayışı ise suç fiilinin neden olduğu kayıpların giderilmesini amaçlar. Bu yaklaşımda suça karşı geliştirilecek tepkiye karar verme sürecine sanık, mağdur ve toplum katılır; bu aktörlerin her birine, suç ile oluşan zararların onarılması için çaba gösterme imkânı sunulur.⁷⁰

Tüm bunların neticesinde hümanizmin, modern cezalandırma sistemlerinin suçluya uygulanacak yaptırımlar ile bu yaptırımlara ilişkin infaz yönteminin, suçlunun yeniden topluma kazandırılmasına yönelik tasarlanışını sağladığı kabul edilir.⁷¹ Diğer bir yandan hümanizmin, suçluların dönüştürülmesi fikrinin ortaya çıkmasında belirleyici olmadığı; aksine suçluların dönüştürülmesi fikrinin, cezalarda hümanizmin etkisinin görünmeye başlamasına neden olduğu şeklinde görüşler de mevcuttur.⁷²

5.3. İnsanın Birey Olarak Kabul Edilmesi

Yukarıda söz edildiği üzere modern dönemde insanın öneminin artması ile ilgili olarak bedenın önem kazanmasının yanındaki diğer husus insanın “birey” olma özelliğinin kavranmasıdır. Gerçekten “birey” kavramı, modern dönemde ortaya çıkıp değer kazanmıştır. Modern öncesi dönemde kalabalıklar içinde kaybolup değersizleşen birey, modern dönemde toplumdan ayrışarak özgürlüğünü ilan etmiştir.⁷³ Modern öncesi dönem insanının bir kişilik geliştirmedeğinden söz edilir. İnsan yalnızca içine doğduğu sosyal bölümün içerisinde kalmaktadır. Rönesans ile birlikte ise insan kendi kişiliğini aramaya başlamıştır. Yalnızca tek tek insanlar değil; topluluklar da bir benlik geliştirmekte ve bu durum da ulusların ve ulus devletin doğuşunu kolaylaştırmaktadır.⁷⁴ Şüphesiz insanın birey olma özelliğinin kavranmasında da hümanizmin etkileri büyüktür.

Bu bağlamda kalabalıklar içerisinde değersizleşen insandan; özgürlük sahibi, kendi hayatına yön verebilen ve hayat yolunu çizebilen bireye dönüşümün, ceza hukuku ve dolayısıyla kamusal cezalandırma alanında da etkileri olmuştur. İnsanın birey olarak kabul ediliş, genel olarak sosyal ve kültürel alanda insana bakışı değiştirmiş ve kamusal

69 Türkmen (n 24) 68, 69.

70 Vahit Bıçak, *Suç Muhakemesi Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011) 77, 78.

71 Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen and Ahmet Caner Yenidünya, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Adalet Yayınevi, Ankara 2012) 15.

72 Halil İbrahim Bahar, ‘Hapishaneler, Sorunlar ve Çözüm Arayışları’, *Hapishane Kitabı* (Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005) 47.

73 Türkmen (n 24) 105.

74 Macit Gökberk, *Felsefe Tarihi* (Remzi Kitabevi, İstanbul 2008) 168.

faaliyetlerin merkezine insanı koymuştur. Bu dönemle birlikte artık her insanın, nasıl bir suç işlerse işlesin, nasıl bir kişiliğe sahip olursa olsun, sırf insan olma vasfı nedeniyle saygıdeğer olduğu düşüncesi hâkim olmaya başlamıştır.⁷⁵ Sosyal ve kültürel alandaki bu gelişmelerin, cezanın belirlenmesi ve cezalandırma sürecine ilişkin bakış açısını ve uygulamaları etkilememesi de düşünülemezdi.⁷⁶ Nitekim modern dönemin daha başlarında suçluluğun ispatına, cezaların türüne ve infazına ilişkin büyük değişimler olmuş, insanlık adına çok önemli adımlar atılmıştır. Cezalandırma ve cezanın belirlenmesi sürecine ilişkin ilk önemli gelişme cezalandırmanın gayri insani bir toplumsal gösteri olmaktan çıkması şeklinde kendini göstermiştir.⁷⁷ Gerçekten de daha önce büyük kalabalıklar önünde gerçekleştirilen infazlar yerini yavaş yavaş daha insani cezalandırma yöntemlerine bırakmıştır. Bu bağlamda zamanla hürriyeti bağlayıcı cezaların ve dolayısıyla hapisanelerin yaygınlaştığı görülmektedir. Ayrıca işkence bir ispat ve cezalandırma aracı olmaktan çıkartılmıştır.⁷⁸ Gelişen süreçte cezalandırmanın amaçları arasında ıslah da yer almaya başlamış, isnat yeteneği olmayanlar için ceza yerine, onların tehlikelilik haline karşı alınan önlemleri ifade eden güvenlik tedbirleri kavramı ortaya konulmuştur.⁷⁹ Cezalandırma sürecine ilişkin yaşanan bu gelişmelerde, Montesquieu, Voltaire, Beccaria gibi aydınlanma dönemi yazarlarının 18. yüzyıldan itibaren ortaya koydukları fikirlerin önemli etkileri olmuştur.⁸⁰ İtalya’da Beccaria, İngiltere’de ise Bentham, daha sonraları klasik okul olarak adlandırılan akım içerisinde, ceza hukuku alanındaki aydınlanmanın öncülüğünü etmişlerdir.⁸¹

75 Kaldı ki, insan hakları kavramı, insanların sırf insan oldukları için, doğuştan bazı hak ve özgürlüklere sahip olduğu ve devlet tarafından bunlara dokunulamayacağı yolundaki temel düşüncenin bir ürünü olarak, ilk kez bu dönemde geniş kitlelerce dile getirilmeye başlanmıştır. İbrahim Özden Kaboğlu, *Dayanışma Hakları* (TODAİE Yayınları, Ankara 1996) 1.

76 Tarihsel sürecin de gösterdiği üzere cezalandırma amacının ve cezalandırma metodlarının belirlenmesinde içinde bulunulan dönemin sosyal değerlerinin ve ekonomik yapısının çok önemli bir etkisi vardır. Georg Rusche and Otto Kirscheimer, *Punishment and Social Structure* (Transaction Publishers, New Brunswick and London 2003) 3 vd.

77 Karakehya (n 9) 91.

78 Aydınlanma öncesi ortaçağ engizisyon muhakemesinde, sanık muhakemenin objesi olarak görülmekte ve ceza takibat karşısında genellikle savunmasız bırakılmaktaydı. Aydınlanma ile birlikte, ceza muhakemesinde yapılan reform hareketleri sonucunda, sanığın da her şeyden önce muhakemeye ilişkin haklarla donatılmış bir muhakeme süjesi olduğu kabul edilmiştir. Claus Roxin, *Strafverfahrensrecht* (C.H. Beck, München 1988) 117.

79 Foucault (n 5) 53. vd.

80 Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Füsün Sokullu Akıncı, *Kriminoloji* (Beta Yayınevi, İstanbul 2007) 108 vd.

81 Ertuğrul Uzun, ‘Doğuştan Suçlular’ (2003) *Gün Işığı Dergisi* 19. Aydınlanma sürecinde ceza hukuku ve suç genel teorisi alanında yaşanan gelişmeler hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. Rusche and Kirscheimer (n 73) 72 vd.

6. Bilimselliğin Temel Değer Haline Gelmesi ve Bilim Sayesinde Geleceğin Daha Güzel Olacağı İnancının Yaygınlaşması

Bilim kavramı 19. yüzyılda ortaya çıkmış ve o ana kadar kullanılan “doğa felsefesi” kavramına karşılık gelmeye başlamıştır. Bilim kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte deney ve gözlem yoluyla doğa ile ilgilenen kişilere de bilim adamı adı verilmeye başlanmıştır.⁸² Bununla birlikte 19. yüzyıla gelinceye kadar, Aydınlanma döneminde, doğa felsefesi denen alanda akla dayanan rasyonalizm ile deney ve gözleme dayanan pozitivism önem kazanmıştır.

Aydınlanma döneminde bir bilgi patlaması yaşanmıştır. Modern dönem, aydınlanma düşünürlerinin evrensel bir yasa ve evrensel bir ahlâk geliştirme çalışmaları ile şekillenmiş⁸³ ve bunların nesnel bilim yolu ile gerçekleşeceğine inanılmıştır. Modernleşme öncesi skolastik dönem olarak adlandırılan dönemin düşünsel yapısı içinde doğru tektir ve doğruya ancak Tanrı’nın izniyle ve yine onun izin verdiği ölçüde ulaşılabilir. Modern dönem düşünce sisteminde ise doğrunun tekliği varsayımı korunmakla birlikte bu doğruya akıl ve bilim yoluyla sınırsız bir biçimde ulaşılacağına inanılmaya başlanmıştır.⁸⁴

Modern bilim kapitalist dönüşüm ile birlikte ortaya çıkmış olup Galileo ile başladığı kabul edilmektedir. Modern bilim ilk başlarda olayların nedensellik bağından ziyade, yani neden gerçekleştiklerinden ziyade, nasıl gerçekleştiğini sorgulamıştır. “Neden?” sorusu da bilimsel yöntem için “Nasıl?” sorusu kadar elverişli olsa da nedensellik bağının sorgulanması belirli bir basamaktan sonra metafizik alana geçilmesini zorunlu kıldığından aydınlanma düşüncesinin başlarında kendisine pek yer bulamamıştır. Nitekim aydınlanma düşüncesi bilginin demistifiye edilmesi gerektiğini ve “insanın merakını bu dünyaya yönlendirmesinin en doğru şey olacağı”nı⁸⁵ söylemektedir. Bununla birlikte ilerleyen dönemlerde modern bilim anlayışı olguları, evrende her şeyin birbiri ile ilişkili olduğu ve bu ilişkiler ağının bir makine gibi işlediği şeklinde daha nedensel bir düzlemde ele almaya başlamıştır. Bunda şüphesiz “Neden?” sorusunun bilimin dışına atılmasının oldukça zor olmasının büyük payı bulunmaktadır. Bu nedensellik anlayışı pozitivist bilgi anlayışının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Pozitivist bilgi anlayışına göre metafizik konular bilim dışına itilmelidir, böylelikle

82 Outram (n 45) 121.

83 Türkmen (n 24) 102.

84 Şaylan (n 13) 202, 203, 207.

85 Outram (n 45) 134.

uzay ve zaman boyutlarının belirleyiciliği altında ölçülebilen her şey insanoğlunu evrensel olan “bilimsel bilgi”ye ulaştıracaktır. Pozitivizme göre bir önerme ya doğru ya da yanlıştır ve doğru olan “bilimsel bilgi” niteliğini kazanırken geri kalanının herhangi bir önemi yoktur.⁸⁶ Esasında bilginin kaynağının yalnızca bilim olduğunu öne süren bir düşünce sistemi için “bilimsel bilgi” hatalı bir tamlama olmaktadır. Nitekim “bilimsel bilgi” kavramı başka türlü bilgilere de gönderme yapmaktadır.⁸⁷ Fakat bu tamlamanın amacı birden çok bilgi türünün olabileceğini göstermekten ziyade bir iktidar kaynağı olan bilginin “bilimsel bilgi” kavramıyla daha da yüceleştirilmesi ve hatta fetişleştirilmesidir.⁸⁸ Bu anlamda cehaletten bilgiye geçiş süreci olarak kabul edilen aydınlanma çağının bilgiyi yaymaktan çok yasallaştırmayı ve düzenlemeyi hedeflediği görülmektedir.⁸⁹ Bu yolla “bilimsel bilgi” iktidar için bir meşruiyet kaynağı haline gelmekte ve “bilimsel bilgi” ışığında gerçekleştirilen bütün fiiller kendiliğinden meşru kabul edilmektedir. Tüm bu anlatılanlar sonucunda bilimsellik modern dönem için temel bir değer ve değiştirilemez bir norm haline gelmiştir.

Pozitivist bilim anlayışı bilgiyi üretenin yani bilim adamının tarafsız olacağı varsayımındadır. Tarafsız bilim adamı ise nesnel bilgiyi üretecektir. Burada bilim adamının özgün düşünceleri, değerleri, kişisel özellikleri yok sayılmaktadır. Halbuki bu özelliklerin yok sayılması mümkün değildir. Bilimsel bilgiye yüklenmiş olan bu mutlak doğru vasfı tartışmalı olduğu gerekçesi ile eleştirilmiştir. Aydınlanma sürecinde de bu tür eleştiriler zayıf da olsa kendilerine yer bulmuşlar fakat esas yankı buldukları hallerine 20. yüzyılın başlarındaki buluşlar neticesinde ulaşmışlardır. 20. yüzyıl başlarında Bohr ve Einstein gibi bilim adamlarının doğrunun zaman ve uzaydan bağımsız olarak ele alınamayacağına ilişkin çalışmaları bir yana, yalnızca bilimsel önermelerin dilsel önermeler olduğu ve dilin nesnel olamayacağı göz önüne alındığında bile bilimin nesnelliği iddiası tartışmalı bir konuma düşmektedir.⁹⁰ Pozitivist bilim anlayışının tarafsız bilim adamı ve nesnel bilgi varsayımı, toplum bilimleri alanında daha da ihtilafli bir hale gelmektedir. Nitekim bilim adamı, bilgi ya da kuramını oluşturmakta olduğu toplumun aynı zamanda bir parçasıdır. Buradan hareketle neyin

86 Theodor Adorno and Max Horkheimer, *Aydınlanmanın Diyalektiği* (Kabalıcı Yayınevi, İstanbul 2010) 24.

87 İnsanlar dünyayı tanımak ve anlamak için farklı bilgi türleri kullanmaktadırlar. Thomson ve Hickey tarafından yapılan bir ayrıma göre bilgi türleri *deneyim, kültürel gelenek, inanç, otorite ve bilim* olmak üzere beşe ayrılır. Bu sınıflandırmanın ayrıntıları ve bilgi kavramına ilişkin olarak bkz. Veysel Bozkurt, *Değişen Dünyada Sosyoloji* (Ekin Yayınları, Bursa 2007) 64 vd.

88 Şaylan (n 13) 198, 226.

89 Bauman (n 23) 91.

90 Şaylan (n 13) 254.

kuram neyin ideoloji olduğunun ayırımını yapmak da kolay değildir.⁹¹

Bilimselliğin temel değer haline gelişi cezalandırma politikalarını güçlü bir biçimde etkilemiştir.⁹² Nedensellik kavramı, modern süreçteki bilim anlayışı neticesinde ortaya çıkmıştır. Evrenin mekanik ve nedensel algılanışı neticesinde ceza hukukunda da suçların oluşmasında, belirli hareketlerin belirli neticeleri verdiği düşünölmeye başlanmıştır. Günümüzde bile bu durumun etkileri görölmekte, yargılama aşamasında fiilin varlığının kanıtlanamadığı durumlarda suçun sabit olmadığına kanaat getirilmektedir. Bunun yanında bilhassa pozitivist okul tarafından, bireylerin doğuştan suça eğilimli olarak dünyaya geldikleri, birtakım genetik ve yapısal özelliklerine bakılarak insanların suç işleyip işlemeyeceğinin anlaşılacağı öne sürölmüş ve bu düşünceler doğrutusunda pek çok kişi suç işlemeksizin güvenlik tedbirlerine tâbi olmuştur. Özgür irade, tehlikelilik hali, güvenlik tedbirleri gibi kavramlar bu dönemde tartışılmaya başlanmış ve modern ceza hukukunun temelini oluşturmuştur. Bilhassa isnadiyet ile ilgili hususlar önem arz etmektedir. Nitekim modern öncesi dönemde suçun maddi unsuru manevi unsurdan daha önemli iken; modern dönemde, aydınlanmayla birlikte insan aklına ve irade özgürlüğüne verilen önem neticesinde, suçun manevi unsuru suçun oluşumu açısından maddi unsur ile eşdeğer kurucu nitelik kazanmıştır.⁹³

Ayrıca belirtmek gerekir ki; modernizm yukarıda da söz edildiği gibi akıl ve bilim yoluyla doğaya egemen olunacağına ve ideal toplum düzeninin tesis edileceğine inanmaktadır. Bu inanış ilerlemeci tarih anlayışından kaynaklanmaktadır.⁹⁴ İlerlenmekte olan yolun mutlu bir sonu vardır ve bir gün mutlaka bütün ihtiyaçların giderildiği, iyi, adil, çatışmadan ve tüm öngörülemezliklerden arınmış mükemmel bir topluma ulaşılacaktır.⁹⁵ Mükemmel topluma ulaşma akıl ve bilim ışığında ortaya çıkmış kuralların uygulanması yolu ile gerçekleşecektir. Kendi aklını kullanmayan ya da bilim ile doğrudan temas etmeyen grupların ise bu kurallar doğrutusunda eğitilmesi gerektiği düşüncesi ortaya çıkmıştır. Suçlular akıl ve bilimin ilkeleri doğrutusunda ıslah edilecek ve böylelikle gelecekteki o mükemmel düzen için risk olmaktan çıkacaklar; hatta o mükemmel düzenin bir parçası haline geleceklerdir. Dolayısıyla bu bakış açısı, en

91 Şaylan (n 13) 233, 234.

92 Bu noktada Toroslu'nun aydınlanmanın ceza hukuku üzerine etkileri konusundaki şu düşüncelerini aktarmak isteriz: "Ceza hukuku bugünkü anlamıyla bilimsel niteliğe aydınlanma ile kavuşmuştur. Nitekim bu dönemde cezai kurumlara eleştirel olarak bakabilme ve tabusal bazı kurumları tartışmaya açabilme imkânı doğmuştur." Nevzat Toroslu, 'Ceza Hukukunda Okullar', Nurullah Kunter'e Armağan (İÜHF Yayınları, İstanbul 1998) 367.

93 Küçüktaşdemir (n 63) 79.

94 Şaylan (n 13) 20, 74.

95 Bauman (n 23) 59.

azından teorik olarak suçluların ıslahına imkân veren bir cezalandırma modelinin (hapisanenin) doğuşuna imkân sağlamıştır.

7. “Disiplin” Kavramının Yaygınlaşması ve “Gözetim”in Etkinliğinin Anlaşılması

7.1. Genel Olarak

Hürriyeti bağlayıcı cezaların ortaya çıkışında etkili olan modern sürece ait unsurlardan bir diğeri de disiplin kavramının yaygınlaşması ve gözetimin etkinliğinin anlaşılmasıdır. Birbirinden ayrı gibi görünen bu iki husus aslında birbiriyle sıkı bir ilişki içerisindedir. Çünkü gözetim, aşağıda daha ayrıntılı açıklayacağımız üzere, etkili disipline etme yöntemlerinden biridir. Bu iki bağlantılı husustan öncelikle disiplinin yaygınlaşmasını, daha sonra ise gözetimin öneminin anlaşılmasını ayrı başlıklar altında ele almayı uygun buluyoruz.

7.2. Disiplin Kavramının Yaygınlaşması

Aydınlanma çağının özgürlüklerin keşfedildiği olduğu kadar disiplinlerin de keşfedildiği çağ olduğundan söz edilir.⁹⁶ Aydınlanma düşüncesine göre devlet, aydınlanma düşüncesinin toplumsal pratiklerinin gerçekleşmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülük disiplin yoluyla yerine getirilmektedir. Bu bakımdan insanın özerklik aracılığıyla kendini gerçekleştireceğini söyleyen hümanist anlayışın aksine modern pratikler disiplin aracılığıyla insanı öylesine dönüştürmektedir ki benliği gerçekleştirmek imkânsız hale gelmektedir.⁹⁷

Yukarıda modernizmin bir disipline etme çağı olduğuna ilişkin görüşlerden söz etmiştik. Modernleşme sürecinde Foucault'nun isimlendirmesiyle hukuksal iktidar “disiplinsel iktidar”a dönüşmeye başlar. Bu iktidar türü kendisinden öncekilerin aksine toprak ve toprağın verdiklerinden ziyade bedenler ve bedeninin yaptıkları ile ilgilenir ve bedenlerden mal ve zenginlik yerine zaman ve emek elde etmeyi hedefler. Bedenlerden elde edeceği zaman ve emeği, eski yöntem olan vergi ve borç sistemleri ile değil gözetim yoluyla denetim altında tutar.⁹⁸ Gerçekten disiplinci iktidar, modernleşme sürecinde, yalnızca hapisanelerde ya da yalnızca devlet iktidarı eliyle değil, toplumun tüm bölümlerinde ve küçük iktidar şemaları aracılığıyla ortaya çıkmıştır. Eğitim alanlarından üretim

96 Foucault (n 5) 324, 336.

97 Wagner (n 55) 30, 31.

98 Veli Urhan, ‘M. Foucault ve Bilgi/İktidar İlişkisinin Soykütüğü’ (2007) (9) Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi 105.

alanlarına, hastanelerden kiliselere kadar bireyler, iktidar vasıtasıyla disipline edilmektedir. Sanayi toplumu basit ve rutin işleri yapan bireyler istemektedir. Bu durum insan yaşamının çalışmadan eğlenmeye, tüketmeden dinlenmeye tüm alanlarının kararlı bir rutin içine sokulmasını beraberinde getirmiştir⁹⁹ Disiplin modern öncesi dönemden beri iktidar için önemli bir kavram olsa da modern dönemde disiplinin içeriğinde ve tekniğinde birçok değişim meydana gelmiştir. Bu bağlamda modern dönemde disiplin aracılığıyla hem bedenin gücü artmış hem de bu güç oldukça etkili bir biçimde kontrol edilerek, beden katı bir bağımlılık ilişkisi içerisine hapsedilmiştir.¹⁰⁰

Disiplinsel iktidarın ortaya çıkışı ve toplumun tüm alanlarında yoğun bir biçimde görülmeye başlayışı modern sürecin kamusal cezalandırmayı etkileyen en önemli yönlerinden biri olmuştur. Modern dönem cezalandırma sistemlerinde mahkûm kötü huyları yok edilmesi gereken bir kişi olarak kabul edilmiş ve bu huyların yok edilmesi için bilimin gösterdiği disiplin tedbirlerinin uygulanması gerekliliği öngörülmüştür.¹⁰¹ Bunun için de teorik olarak suçlunun bir yere kapatılması ve burada, ıslahına yönelik disiplin yöntemlerine tâbi tutulması gereklidir. Hürriyeti bağlayıcı cezalar ise bu tür uygulamalar için biçilmiş kaftandır.

7.3. Disipline Etme Aracı Olarak Gözetimin Öneminin Anlaşılması

Gözetim sözcüğü ilk olarak, hakkında toplandığı bireylerin eylemlerini yönlendirmek amacıyla kullanılabilen şifrelenmiş bilgi birikimini ifade ederken; ikinci olarak, bireylerin davranışlarının, bu bireyler üzerinde otorite kuran diğer bazı bireyler tarafından doğrudan izlenmesini ifade eder.¹⁰² Bu bağlamda modern cezalandırma sistemlerinin büyük anlatılarından biri, cezaların infazı sırasındaki gözetime ilişkin olarak ortaya çıkmıştır. Söz konusu anlatı “*suçluların ıslahı, ancak hükümlülerin kapalı mekânlarda tutulması ve etkin şekilde gözetlenmesi halinde mümkün olabilir.*” şeklindedir.¹⁰³

99 Şaylan (n 13) 103.

100 Foucault (n 5) 211.

101 Sulhi Dönmezer and Sahir Erman, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım (Cilt II)* (Beta Basım Yayım, İstanbul 1994) 631.

102 Anthony Giddens, *Ulus Devlet ve Şiddet* (Kalkedon Yayınları, Yer Belirtilmemiş 2008) 24 vd.

103 Modern dönemde infaz kurumları dışında toplum üzerinde gerçekleştirilen gözetimin boyutlarının da arttığı görülmektedir. Bu bağlamda sosyal hayatın kurumsallaşmış bir şekilde yaygın olarak gözetimi *modernizm* ile birlikte ortaya çıkmıştır. Etrafta giderek artan MOBESE kameraları, PVSK m.5 kapsamında polisin hükümlü veya sanık statüsünde olmayan kimselerin dahi belirli işlemler nedeniyle parmak izlerini alma yetkisine sahip olması, önleme amaçlı iletişimin geniş çaplı dinlenmesine yönelik uygulamalar, Türkiye açısından gözetimin ne boyutlarda olduğunun en açık göstergeleridir. Modern toplumda gözetimin boyutlarını ortaya koyan ayrıntılı ve özgün bir eser için bkz. David Lyon, *Elektronik Göz-Gözetim Toplumunun Yükselişi* (Sarmal Yayınevi, İstanbul 1997) 42 vd.

Bu düşüncenin oluşmasında Avrupa’da yaşanan veba salgınlarının önemli bir etkisi olmuştur. Nitekim Ortaçağ Avrupa’sında bir kentte veba salgını çıktığı zaman uygulanacak bazı kurallar oluşturulmuş, bunlara uymama da çok ağır yaptırımlara bağlanmıştı. Örneğin söz konusu kent, derhal çevrelenir ve giriş-çıkışlara kapatılır, aksine davranışlar ölümle cezalandırılırdı. Başiboş hayvanlar öldürülür; kent, her birinin başına bir denetimcinin verildiği küçük parçalara bölünürdü. Halka belirtilen günde evde kalma emri verilir, uymayanlar ölümle cezalandırılırdı. Her aile önceden erzak stoklamış olmalıydı. Sadece ekme ve şarap için caddede ve evlerin arasında küçük tahta kanallar yapılmıştı. Bunlar mal sağlayıcılarla halk arasında, temas olmaksızın ihtiyaçların karşılamasını sağlamaktaydı. Kurallara uyulup uyulmadığı sıkı bir şekilde görevliler tarafından denetlenmekteydi. Bu sistemde teftişler sürekli, bakışlar her yerdedi. Böylelikle vebalı kentler için getirilen bu uygulamalar sayesinde fark edildi ki, bireyleri sabit bir yere kapatmak, bütün hareketlerin denetlendiği, iktidarın hiyerarşik ve sürekli bir biçimde icra edildiği, her bireyin kapalı mekân içerisindeki hemen tüm noktalarda gözetlendiği disiplinsel bir modeli oluşturmaya imkân vermekteydi.¹⁰⁴ Başta vebalı kentler için düşünülen bu modelin, zamanla suçluları gözaltında tutmak için de uygulanabileceği düşüncesi ortaya çıktı ve yavaş yavaş bugünkü anlamıyla hapisaneler inşa edilmeye başlandı.

Suçlulardan toplumu korumak ve onları terbiye etmek için, bu kimselerin kapalı mekânlarda tutulması gerektiği düşüncesinin yaygınlaşmasıyla birlikte, hapisanelerin sayısında önemli bir artış gözlenmiştir. Gelişen süreçte modern devletler, teknolojik gelişmelere paralel olarak, infaz kurumlarında bulunan hükümlüler üzerindeki gözetimin boyutlarını da arttırmışlardır. Yoğunlaşan bu gözetimin temel amacı ise hükümlüler hakkında bilgi sahibi olmak ve böylelikle onları itaate mecbur kılıp, terbiye etmektir.¹⁰⁵

Bir nesneyi, bireyi ya da bireylerden oluşan toplumu kontrol etmek için, öncelikle onu iyi tanımak ve bilmek gerekir. Kontrol edilmek istenen nesneyi, bireyi ya da toplumu bilmek ise onu gözetlemekten geçmektedir. Modern devletin infaz kurumları da, hükümlüleri kontrol etmek için onları daha çok tanımak ve bilmek ihtiyacı içindedirler. Bu amaçla ellerinde olan imkânlar ölçüsünde yoğun olarak hükümlüleri gözetlerler. Bunun yanında devletin hükümlüleri gözetleme sebebi sadece bilgi edinmek değildir; aynı zamanda devlet, gözetlemek suretiyle kendi öngördüğü sınırlar dâhilinde hareket

104 Foucault (n 5) 292.

105 “İktidar bilgiye gereksinim duyar; bilgi iktidara meşruluk ve etkililik kazandırır (bunların birbiriyle bağlantısız olması gerekmez.) Bilgiye sahip olmak iktidardır” Bauman (n 23) 62.

eden ve koyduğu kurallara uyan bireyler oluşturmak için gözetlemeyi bir terbiye aracı olarak da kullanır. Bu bağlamda, devletin hükümlü hakkında gözetimle bilgi edinmesi, çoğu kez gözetlenenin (hükümlünün) terbiye edilmesi ile eş zamanlı olarak gerçekleşir.¹⁰⁶

Modern dönemde cezalandırmanın belirli bir kapalı mekânda gerçekleştirilmesi ve böylelikle gözetimin etkinleştirilmesi konusunda, Bentham'ın ortaya koyduğu "Panopticon" isimli hapisane projesi, çok önemli ipuçları vermektedir. Görülmeden gözetlemeye olanak veren bu hapisane, sürekli görmeye ve hemen tanımaya olanak veren mekânsal birimler oluşturmaktadır.¹⁰⁷ Bu itibarla panopticon sadece bir hapisane değil, bir iktidar teknolojisi, bir gözetim projesidir.¹⁰⁸ Nitekim Bentham bu projede, hem mahkûmları gözetleyerek bilgilenmeyi hem de onları ıslah etmeyi amaçlamıştır. Bentham Faydacı Hukuk Okulu'nun kurucusu olarak kabul edilir. Faydacı Hukuk Okulu kökenini hedonizmden alır ve fayda ilkesi bu okulun temel ilkesidir. Faydacı Hukuk Okulu'na göre "doğal hak" diye bir kavram söz konusu değildir ve haklar birbirine tercih edilebilir. Bu durum hukukun ekonomik analizini mümkün kılmakta ve panoptikon hukukun ekonomik analizi neticesinde tasarlanan bir hapisane olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁰⁹ Bentham'dan sonra özellikle 19. yüzyılın ilk yarısında inşa edilen hemen tüm hapisaneler bir şekilde Bentham'ın projesine atfen, onun bazı uygulamalarını örnek almak suretiyle yapılmışlardır.¹¹⁰ Bu bağlamda gözetiminin öneminin batı dünyasınca keşfi de hapisanelerin ortaya çıkışını tetiklemiştir.

106 Hakan Karakehya and Asena Kamer Usluadam, 'Neden Gözetl(en)iyoruz?' (2016) 2 (3- Akar Öcal'a Armağan) Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 190 vd.

107 Ana hatlarıyla Panopticon'da, halka halinde bir bina, bu halkanın ortasında yani merkezde ise bir kule vardır. Ortadaki bu gözetleme kulesinin, onun etrafını saran halka şeklindeki binanın iç cephesine bakan geniş pencereleri bulunmaktadır. Halka şeklindeki bina hücrelere bölünmüştür. Hücrelerin de biri içeri diğeri dışarı bakan iki büyük penceresi vardır. İçeri bakan pencere tam kulenkilerin karşısına denk gelmektedir. Dışarıya bakan pencereden gelen ışık sayesinde, halka şeklindeki binanın içinde yer alan hücrelerdeki mahkûmların silüetlerini, kuleden rahatlıkla takip etmek mümkündür. Kulenin içerisi dışarı yansımadığı için de, kulede kaç kişinin olduğunu bilmek hücredekiler bakımından mümkün değildir. Jeremy Bentham, *Panoptikon: Gözün İktidarı* (Su Yayınları, İstanbul 2008) 14-16.

108 Michel Foucault, *İktidarın Gözü* (Ayrıntı Yayınevi, İstanbul 2003) 87. İzlenip izlenmediğini, kulenin içerisini göremediği için bilemeyen ama orada izlemek için birilerinin var bulunduğunu varsaymak durumunda olan mahkûm açısından tek makul seçenek *itaattir*. Bu nedenle Bentham, hapisanesi için Yunancaya dayanan "göz önündeki yer" anlamında bir kelime türetmiştir: "*Panopticon*". Hem kolay gözetleme olanağı hem de mahkûm üzerinde oluşturduğu "*sürekli gözetleniyorum*" hissi nedeniyle, bu hapisanenin çok sayıda gardiyana ihtiyacı yoktur. Lyon (n 103) 93.

109 Küçüktaşdemir (n 63) 66.

110 Foucault (n 108) 86.

8. Sonuç

Hapishane modern bir icattır. Her ne kadar modern öncesi dönemde hapishaneyi andıran (zindan vb.) uygulamalar olsa da örgütlü olarak yapılandırılmış ve yaygın şekilde hapishanenin ortaya çıkışı, modern dönemin başlangıcına tekabül etmektedir. Bu bağlamda insanlığın modern sürece geçişinin koşulları, aynı zamanda hapishanenin ortaya çıkmasının da koşullarını oluşturur.

Modern süreç, özellikle 17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa'da başlayan ve sonrasında tüm dünyayı etkisi altına alan, sosyal, ekonomik ve kültürel değişim sürecini ifade eder. Modern sürecin ya da daha yaygın kullanımı ile modernizmin üç temel sacayağı vardır. Bunlar; sanayileşme, sanatsal-kültürel değişim ve aydınlanmadır. Modern sürecin başkaca unsurları da olmakla birlikte, bu üç unsur modernizmin üzerine inşa edildiği unsurlar olmaları dolayısıyla daha fazla önem arz eder. Demokratikleşme, evrenselleşme, özgürleşme, ulus devlet gibi başkaca unsurlar ise bu üç temel unsur sayesinde var olmuş veya bu üç unsurdan birisinin toplumsal yansıması olarak ortaya çıkmıştır.

Modern sürecin kamusal cezalandırmanın değişimine ve dolayısıyla hapishanenin doğuşuna zemin hazırlayan alt unsurları ise; 1) İnsanın öneminin artması, 2) Bilimselliğin temel değer haline gelerek, yarının daha güzel olacağı inancının yaygınlaşması, 3) Disiplin kavramının yaygınlaşması ve gözetimin öneminin farkına varılması şeklinde sıralandırılabilir.

Gerek insan bedeninin öneminin artması gerekse de insanın kendi yaşam yolunu özgür iradesiyle ve aklıyla belirleyebilen bir birey olarak görülmeye başlanması, ona karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve doğrudan fiziksel şiddet içeren cezaların uygulanamayacağı düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Böylelikle fiziksel şiddet içeren cezalar oldukça hızlı biçimde terk edilmiş ve suçlunun eğitilerek toplumla uyumlu bir birey haline getirilmesine olanak sağladığı düşünülen, hürriyeti bağlayıcı cezaların ortaya çıkışının önünü açmıştır.

Bilimselliğin temel değer haline gelmesi ve bilim sayesinde yarınların insanlık için daha güzel olacağı düşüncesinin yaygınlaşması ise suçluların da bilim yoluyla ıslah edilebileceği ve topluma kazandırılarak düzen ve refah içinde bir toplum oluşturulacağı düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bu düşünceye göre; “insan aklının ve onun aracılığıyla ortaya konulan bilimsel bilginin yapabileceklerinin sınırı bilinemeyecek kadar geniştir. Dolayısıyla suçlu insanın ıslahı, bilimsel bilginin rahatlıkla aşabileceği bir sorundur. Suç işleme oranlarının neredeyse sıfırlandığı bir refah toplumu inşa edilmesi çok da

uzak değildir. Yarın bugünden daha güzel olacaktır.” Bu şekilde suçluların bilimsel yöntemlerle ıslah edilmesi ise onların bir yerde kapalı tutulmasını ve ıslah sürecinden geçirilmesini gerekli kılmaktadır. O günkü koşullarda buna imkân verecek yegane cezalandırma sistemi olarak da hürriyeti bağlayıcı cezalar ortaya çıkmıştır.

Son olarak disiplin kavramı da modern süreçte yaygınlaşmış ve toplum içinde disiplini sağlamanın en etkili aracının gözetim olduğu görülmüştür. Buna göre, bir kimseyi, bir insan grubunu ya da makro ölçekte bir toplumu kontrol etmek ya da yönlendirmek için onu iyi bilmek, iyi bilmek için de gözetlemek gereklidir. Bu bağlamda “bir kişi ya da şeyi iyi gözetleyen, iyi bilir; iyi bilen de onu kontrol eder.” düşüncesi yaygınlaşmıştır. Ayrıca bir otorite ilişkisi içerisinde gözetlenen kimsenin disipline edildiği ve kurallara uygun davranmasının sağlandığı da keşfedilmiştir. Bu keşfin yapılmasında orta çağ Avrupa’sında ortaya çıkan veba salgınının önemli etkisi olmuştur. Nitekim salgın tehlikesiyle karantina altına alınan bölgelere salgınla mücadele için yoğun bir gözetim uygulanmış, böylelikle karantina bölgesindeki insanların disipline edildiği ve kurallara uymasının etkin şekilde sağlandığı gözlenmiştir. Hükümlülerin bir yere kapatılarak gözetlenmesi hem onlar hakkında daha iyi bilgi edinilmesini sağlamak hem de onları disipline etmek bakımından çok etkili bir yoldu. Bu tespit de hapisane fikrinin Avrupa’da hızla yaygınlaşmasını sağlamış ve akabinde hürriyeti bağlayıcı ceza uygulamaları Avrupa’dan neredeyse tüm dünyaya yayılmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

- Adorno, T. / Horkheimer, M. *Aydınlanmanın Diyalektiği* (Kabalıcı Yayınevi, İstanbul 2010).
- Akbulut, B., *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Adalet Yayınevi, Ankara 2019).
- Artuk, M.E. / Gökçen, A. /Yenidünya, A.C., *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Adalet Yayınevi, Ankara 2012).
- Bahar, H.İ., ‘Hapishaneler, Sorunlar ve Çözüm Arayışları’, *Hapishane Kitabı* (Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005).
- Bauman, Z., *Akışkan Modernite* (Can Sanat Yayınları, İstanbul 2017).
- Bauman, Z., *Yasa Koyucular ile Yorumcular* (Metis Yayınları, İstanbul 2017).
- Beccaria, C., *Suçlar ve Cezalar Hakkında* (İmge Kitabevi, Ankara 2016).
- Bentham, J., *Panoptikon: Gözün İktidarı* (Su Yayınları, İstanbul 2008).
- Bıçak, V., *Suç Muhakemesi Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011).

- Bozkurt, V., *Değişen Dünyada Sosyoloji* (Ekin Yayınları, Bursa 2007).
- Daştan, N., 'Cennetten Kovulma Motifinin Semavi Dinler ile Bazı Mitolojilerdeki (Sümer, Türk ve Yunan) Görünümü' (2014) (36) *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi* 61-81.
- Day, F.D., 'Ceza Hukukunun Kökeni ve Doğası' (2011) 6 (16) *Ceza Hukuku Dergisi* 240-247.
- Demirbaş, T., 'Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların ve Cezaevlerinin Evrimi', *Hapishane Kitabı* (Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005).
- Demirbaş, T., *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016).
- Dönmezer, S. / Erman, S., *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım (Cilt II)* (Beta Basım Yayım, İstanbul 1994).
- Farthing, S., *Sanatın Tüm Öyküsü* (Hayalperest Yayınevi, İstanbul 2012).
- Foucault, M., *İktidarın Gözü* (Ayrıntı Yayınevi, İstanbul 2003).
- Foucault, M., 'Aydınlanma Nedir?' (2005) 10 (38-39) *Liberal Düşünce* 231-235.
- Foucault, M., *Hapishanenin Doğuşu* (İmge Kitabevi, Ankara 2017).
- Fulberth, G., *Kapitalizmin Kısa Tarihi* (Yordam Kitap, İstanbul 2011).
- Gençoğlu, A.Y., 'Ticari Kapitalizmden Sanayi Kapitalizmine: Merkantalizm, Liberalizm ve Marksizm' (2013) 7 (14) *Toplum Bilimleri Dergisi* 79-94.
- Giddens, A., *Ulus Devlet ve Şiddet* (Kalkedon Yayınları, Yer Belirtilmemiş 2008).
- Giddens, A., *Modernliğin Sonuçları* (Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2018).
- Gökberk, M., *Felsefe Tarihi* (Remzi Kitabevi, İstanbul 2008).
- Günay, D., 'Sanayi ve Sanayi Tarihi' (2002) (31) *Mimar ve Mühendis Dergisi* 8-14.
- Hobsbawm, E., *Devrim Çağı* (Dost Kitabevi, Ankara 2013).
- Horkheimer, M., *Akıl Tutulması* (Metis Yayınları, İstanbul 2005).
- Kaboğlu, İ.Ö., *Dayanışma Hakları* (TODAİE Yayınları, Ankara 1996).
- Kant, I., *Aydınlanma Nedir?* <https://www.istabip.org.tr/site_icerik/2017/haberler/kasim/aydinlanma_nedir_kant.pdf>
- Karakehya, H., 'Modern Cezalandırma Sistemlerinin Büyük Anlatıları' (2008) 66 (1) *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası* 87-108.
- Karakehya, H., 'Tanzimat Sonrası Osmanlı Devletinin Kamusal Cezalandırma Sisteminde Yaşanan Değişim', Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan (Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara 2015).
- Karakehya, H., 'Hürriyeti Bağlayıcı Cezaların İnfazıyla Hükümlünün İslahının Sağlanması Mümkün Müdür?', Dr. Dr. h.c. Silvia Tellenbach'a Armağan (Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018).
- Karakehya, H. / Usluadam, A.K., 'Neden Gözetli(en)iyoruz?' (2016) 2 (3- Akar Öcal'a Armağan) *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 187-200.
- Kazgan, G., *İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi* (Remzi Kitabevi, İstanbul 2000).
- Keleş, R., *Kentleşme Politikası* (İmge Kitabevi, Ankara 2016).
- Koca M. / Üzülmöz İ., *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Seçkin Yayınevi, Ankara 2019).
- Küçükaşdemir, Ö., 'Aydınlanma ve Ceza Hukuku' (2014) (113) *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 57-98.
- Le Guin, U.K., *Milksüzler* (Metis Yayınları, İstanbul 2019).
- Locke, John *Yönetim Üzerine İkinci İnceleme* (Ebabel Yayınları, Ankara 2012)
- Lyon, D., *Elektronik Göz-Gözetim Toplumunun Yükselişi* (Sarmal Yayınevi, İstanbul 1997).
- Lyotard, J.F., *Postmodern Durum* (Vadi Yayınları, Ankara 2000).
- Marshall, G., 'Evolutionism', *Oxford Dictionary of Sociology* (Oxford University Press, New York 1998).
- Outram, D., *Aydınlanma* (Dost Kitabevi, Ankara 2007).

- Özcan, M.T., *Modern Toplum ve Hukuk Devleti* (XII Levha Yayınları, İstanbul 2008).
- Özgenç, İ., *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019).
- Rousseau, Jean Jacques Toplum Sözleşmesi, (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2006)
- Roxin, C., *Strafverfahrensrecht* (C.H. Beck, München 1988).
- Rusche, G. /Kirscheimer, O., *Punishment and Soical Structrue* (Transaction Publishers, New Brunswick and London 2003).
- Sokullu Akıncı, F., *Kriminoloji* (Beta Yayınevi, İstanbul 2007).
- Şaylan, G., *Postmodernizm* (İmge Kitabevi, Ankara 2016).
- Toroslu, N., ‘Ceza Hukukunda Okullar’, Nurullah Kunter’e Armağan (İÜHF Yayınları, İstanbul 1998).
- Turani, A., *Dünya Sanat Tarihi* (Remzi Kitabevi, İstanbul 2013).
- Türkmen, M., *Modernleşme ve Hukuk Türkiye’de Ceza Adalet Sistemi ve Denetimli Serbestlik* (Doğu Kitabevi, İstanbul 2018).
- Urhan, V., ‘M. Foucault ve Bilgi/İktidar İlişkisinin Soykütüğü’(2007) (9) Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi 99-118.
- Uzun, E., ‘Doğuştan Suçlular’ (2003) *Gün Işığı Dergisi* 19-21.
- Wagner, P., *Moderniğin Sosyolojisi* (Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2005).
- Weber, M., *Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhunu* (Ayrıntı Yayınevi, Ankara 1999).
- Zafer, H., *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Beta Yayınevi, İstanbul 2019).
- Zekiyan, B., *Hümanizm (İnsancılık) Düşünsel İçlem ve Tarihsel Kökenler* (İnkılap Kitabevi, İstanbul 2005).
- <<https://www.kitabimukaddes.com/kutsal-kitap-hakkinda-bilgilendirme-ve-tam-metni/eski-antlasma/yaratilis>>
- <<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-36/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>>
- <<https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/araf-suresi-7/ayet-24/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>>

Perception of White-Collar Criminality: an Online Exploratory Survey Among Students in Azerbaijan

Inqilab SHAHBAZOV¹ , Zaur AFANDIYEV² 

¹Baku State University, Social Work and Psychology Faculty, Baku, Azerbaijan

²Social Research Centre, Public Opinion Survey Department, Baku, Azerbaijan

ORCID: I.S. 0000-0002-4184-4539; Z.A. 0000-0002-8766-9772

ABSTRACT

Recent studies have challenged traditional wisdom regarding public indifference to white-collar crime by revealing equal or greater perceived seriousness of these crimes among respondents relative to traditional crime. The first of its kind in the local context, this study examined perceptions of white-collar crime among a self-select sample of students (n = 301) at Baku State University in Azerbaijan. The results indicate that, overall, Azerbaijani students view white-collar crimes as more serious than traditional crimes. Specifically, the manipulation of evidence by police officers, the acceptance of a bribe by a government minister, and an accountancy firm representing a large corporation hiding evidence of tax fraud from inspectors were ranked by the overwhelming majority as more serious than the street crimes they were compared with. Nonetheless, in some scenarios, both crime types were deemed equally serious. Binomial tests for comparison of the proportion of answers in each crime scenario, as well as Mann-Whitney U to allow for comparing mean differences in perceived seriousness and punitiveness were employed. Limitations of the study and suggestions for future research are discussed in the end.

Keywords: White-collar crime, perceptions of white-collar crime, seriousness of crimes, Azerbaijan

Submitted: 21.05.2020 • Revision Requested: 26.05.2020 • Last Revision Received: 26.08.2020 • Accepted: 30.09.2020 •

Published Online: 18.11.2020

Corresponding author: Inqilab Shahbazov, E-mail: inqilab.shahbazov@azescience.org

Citation: Shahbazov I, Afandiyev Z, 'Perception of White-Collar Criminality: an Online Exploratory Survey Among Students in Azerbaijan' (2020) 8(2) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi-Journal of Penal Law and Criminology, 203.

1. Introduction

The current literature on perceptions of white-collar crime is predominantly made up of studies conducted in economically more developed parts of the world, such as the US, England, Australia, and Canada (Friedrichs, 2007; Nelken, 2002). In the globalised world, there is a growing need to explore different aspects of white-collar crimes cross-culturally (Friedrichs, 2007). As highlighted by Friedrichs (2007), both the characteristics and perceptions of white-collar crime differ between jurisdictions. Considering the cultural, political, historical, and economic differences between Azerbaijan and the aforementioned countries, this study has the potential to uncover different attitudes to white-collar crimes in a distinctly non-Western context.

White-collar Crime

The term white-collar crime is defined as “a crime committed by a person of respectability and high social status in the course of his occupation” (Sutherland, 1983, p. 7). Phrased differently, it is a crime committed by a person in an occupation with the intent to make a material gain or achieve an organisational goal (Benson & Simpson, 2014; van Erp, Huisman and Vande Walle, 2015). White-collar crime can occur in at least two forms – commission and omission (Croall, 2001). While the former refers to the deliberate execution of an illegal act, the latter entails the harmful acts arising from the negligence of laws and rules on the part of the entity.

The general public has historically demonstrated different attitudes towards traditional crimes and the crimes of men in the suit. As succinctly noted by (Croall, 2001, p.1), “it is not common, for example, to hear demands for ‘zero tolerance’ of fraudsters or antisocial behaviour orders for companies”, which indicates a rather permissive attitude of the public towards white-collar crimes and tougher perception of street crimes. Such permissive attitude, as suggested by Martinez (2014), may also have been fuelled by the romanticisation of white-collar crime by the current culture of TV, which is in stark contrast to the portrayal of street crimes. However, white-collar crime is gaining increasing levels of attention in the public over recent decades, largely due to global events such as the economic crisis in 2007-08 (Cullen, Hartman, & Jonson, 2009; Rosoff, Pontell & Tillman, 2010), which have contributed to a shift in perceptions regarding this particular category of crime.

Exploring public opinion on the wrongdoings of the people and organisations in power is interesting from multiple perspectives. While gauging public perception is of interest

from a criminological perspective, having an understanding of the public attitude towards white-collar crime can provide valuable information to public officials and policymakers (Piquero, Carmichael, & Piquero, 2007). Given the importance of informal control in addition to formal oversight by official institutions exercised on organisational entities, it is worth exploring how ordinary citizens perceive their wrongdoings (Hamilton & Sanders, 1976). Furthermore, in terms of policy implications, Piquero, Carmichael, & Piquero (2007) highlight that public sentiments have the potential to shape both the crime control policy of the state and legislative reactions to crime and punishment.

Literature Review

From a historical point of view, white-collar crime rarely caught the public's attention until a few decades ago (Geis, 1973). In general, the tendency was that crimes resulting in direct bodily harm were usually perceived as the most serious offences (see Rossi, Waite, Bose and Berk, 1974; Grabowsky, Braithwaite, and Wilson, 1987; O'Connell and Whelan, 1996). However, the findings of more recent studies signal a hardening of public attitudes towards white-collar criminals. Despite the rating being inconsistent across the different types of white-collar crime (Albanese, 1995; Cullen, Clark, Mathers, & Cullen, 1983; Goff & Nason-Clark, 1989), more and more studies report increased attention to white-collar offences as the public perceives them as at least as serious as ordinary offences (Calavita, Pontell and Tillman, 1997; Kane & Wall, 2006; Piquero, Carmichael, & Piquero, 2007). For instance, a study conducted by Cullen, Clark, Link, Mathers, Niedospial and Sheahan, 1985) concluded that particular types of white-collar crime (i.e. producing unsafe goods, vending contaminated groceries, embezzlement) were considered more serious than armed robbery, burglary, and arson (Cullen et al. 1985). Using the randomly collected dataset from the National White Collar Crime Center in 1999, Piquero, Carmichael, & Piquero (2007) analysed the data to compare the perceived seriousness of the white-collar crime and street crime. The authors concluded that the white-collar crimes in the dataset are perceived as equally or more serious than street crimes. Similarly, Dodge, Bosick & Antwerp's (2013) survey among 900 Colorado residents revealed that white-collar crime and traditional offences were ranked equally serious. The survey focused particularly on white-collar crimes such as Ponzi schemes, which were seen as more serious than the three street crimes (auto theft, burglary, prostitution) presented to respondents. On a larger scale, the National White Collar Crime Center conducted research in 2005 to measure the public perception

of white-collar crime seriousness (Kane & Wall, 2006). A telephone survey of 1,605 households selected randomly across America revealed that, on a scale of one to seven, respondents rated white-collar crime nearly equal to the traditional crime. The analysis also revealed that crimes involving physical harm, crimes committed by organisational offenders, and crimes perpetrated by high-status individuals were perceived as more serious than their respective counterparts.

Considering the non-Western context of Azerbaijan, it is worth reviewing the literature on the countries with greater similarities to Azerbaijan. A study by Sever and Roth (2012) exploring public perceptions of white-collar crime in Turkey, a neighbouring country with significant similarities to Azerbaijan, reported that Turkish citizens considered white-collar crime nearly as serious as traditional crimes. Measuring crime seriousness across 13 offences, the authors noted that, in comparison to Americans, Turkish citizens attached relatively lower seriousness to white-collar offences versus traditional crimes. Sever and Roth attributed Turkish public attitude to a number of factors, such as a comparatively lower level of awareness and very limited media coverage of white-collar offences. More recently, Benk, McGee, and Budak (2018) measured Turkish citizens' perception of the severity of bribery relative to other crimes and violations. Administered to 545 Turkish respondents, the survey revealed that bribery ranked 16th among the 33 offences surveyed, located in the middle of the continuum of seriousness. According to the conclusion of the authors, bribery was not perceived as a very serious crime by Turkish respondents. While this offence received a significantly lower score compared to violent crimes, arson, and carjacking, as well as embezzlement, it was, however, ranked higher than offences such as shoplifting and bike theft. In Iran, Azerbaijan's southern neighbouring country, a survey of a randomized sample of 1,522 students selected from 20 universities around the country found that although sexual offences were rated as the most serious (mean score of 0.92), economic and environmental offences earned a high mean score as well (mean score of 0.82). Finally, a study by Sebba (1983) in Israel among new immigrants from the Soviet Union found that those with stronger exposure to Soviet culture and with longer living experience in the Soviet Union held tolerance towards white-collar crime, and likely to perceive them as not serious.

Azerbaijan's Context

Azerbaijan is situated in the South Caucasian region, and it is an oil-rich, economically developing country. It regained its independence from the Soviet Union in 1991 after

nearly 70 years. Since its independence, the government has made significant investments in its state institutions and the public sector in order to transform the country, with a population of fewer than 10 million people, from a Soviet relic into a modern nation.

In the immediate years after the breakdown of Soviet rule, the country was thrown into political, social and military turmoil, as a result of which public security became one of the most pressing concerns (de Waal, 2013). However, once the order was restored with the establishment of the new state and agreement of the ceasefire, coupled with the exploration of large oil reserves, the country rapidly developed both socially and economically. GDP skyrocketed from US\$4.9 billion to US\$74 billion from 1992-2013 (The World Bank, 2018), and the Human Development Index for the country improved from 0.612 to 0.757 from 1995-2017 (United Nations Development Programme, 2018).

White-collar crime in Azerbaijan

White-collar crime occurs in every country around the world, albeit in a different fashion and on a different scale. Like in many other countries, there is no separate data on the extent of white-collar crime in Azerbaijan. Nonetheless, the data on a number of white-collar crimes is available, which could provide insights into the dynamics of this crime category. According to the data from the State Statistics Committee (2017), the number of recorded economic crimes - one of the white-collar crimes has greatly fluctuated over the years. Thus, while the figure was 2,136 in 1995, it declined significantly to 491 in 2005 before rising to 2,553 in 2017. Nearly half (46.9%) of these crimes in 2017 involved tax evasion, with illegal smuggling of goods accounting for 35.3%. The number of convicted offenders for the year 2017 for economic crimes stood at 428 (the conviction rate of 16,7%).

Generally speaking, burglary/theft, drug crimes and the violation of traffic rules were the three most recorded offences at least in the last decade (Statistics Committee, 2017). If one divided crimes under the categories of property crime and personal violent crime, the following offences are categorised as violent crimes in the official data on crime: murder, intentional assault resulting in physical injury, torture and creating a dangerous situation. The following offences are categorised as property crimes: burglary, robbery, fraud, embezzlement, theft. Historically, while violent crimes have generally fluctuated, property crimes have increased. The latest data available at the time of writing suggests that the aggregate crime rate per 1,000 population in

Azerbaijan stood at 2,35 in 2017. As of 2017, the national population size was 9,810,000. Property crime (0.8 per 1,000) fraud (0.3 per 1,000) and illegal possession of drugs (0.29 per 1,000) were the most prevalent crimes in the country. While property crime was the most prevalent crime in the country (2,792 - burglary, robbery and larceny all combined), 684 violent crimes (0.07 per 1,000; murder/attempted murder, assault and rape/attempted rape all combined) were recorded in 2017. In terms of victims of crime, 6,830 people were either wounded or killed in 2017.

Though not reflected by the official crime data, corruption has long been widespread in the country, though the government has taken important steps to eradicate it. Politically, according to the Democracy Index produced by the Economist Intelligence Unit, the level of democracy in Azerbaijan is significantly lower relative to most of the countries where fear of crime has been examined (The Economist, 2019). Despite the significant improvement, Azerbaijan ranked 126 out of 180 countries in terms of the level of transparency and corruption (Transparency International, 2019). Given that white-collar offences must be discovered by proactive means undertaken by criminal justice forces (Pontell & Geis, 2007), one may speculate that the actual number of white-collar crimes in the country may be much higher. Coupled with total state control of the statistics, the implication is that finding unbiased accounts of upperworld criminal activities is extremely difficult in Azerbaijan.

There have been a small number of studies examining public perception of some white-collar crimes, bribery and corruption in particular. Sadigov (2018) conducted a face-to-face survey among 1,002 people in Azerbaijan in 2015, finding that the local circumstances largely shaped respondents' perception of corruption. That is certain technically illegal behaviours that would constitute an act of bribery may well be perceived as an act of expression of gratification and respect by citizens to public servants. For instance, offering informal payments to facilitate faster document processing was not seen as an illegal act by the majority of the respondents. Instead, it was viewed as an act of respect towards public officials. Thus, certain behaviours that are technically illegal may not be seen as corrupt by Azerbaijani people, an attitude that regularly initiates bribery. The author concludes that the citizens of Azerbaijan actively participate in corruption, often acting as initiators of bribes to those in authority.

In another study of bribery and corruption in Azerbaijan, Sadigov (2014) explored this problem within the sphere of the higher education system. His findings are revealing in terms of public perception of this particular type of white-collar crime in the local

context. Although there are many instances in which educators or professors ask for a bribe, for example, to award higher exam grades to students, a significant proportion of the students are actively involved in offering bribes. Not only do they, on average, offer more bribes than are asked for one by their educators, but also almost half of the students (47.3%) in this study admitted “witnessing their peers offering bribes to their educators on a regular basis” (Sadigov, 2014, p. 51). In general, it was found that 67.3% of the students had bribed their educators. As a motive, the desire to get through courses in a relatively easier way, obtaining higher grades with minimal effort, and avoiding boredom associated with studying were some of the most commonly cited reasons. This finding implies that so long as it satisfies their needs, this group of people may actively engage in bribery within the educational sphere.

The attitude of private sector enterprises towards corruption and bribery in Azerbaijan has also been explored. From the perspective of private sector entities, procedures such as obtaining business licenses, certifications, and loans are sometimes met with demands for bribes, which are then paid by private companies to keep their business going (Bertelsman Stiftung, 2018). As reported by Lee, Frank, Wadsworth & Brenda (2017) analysis of Business Environmental and Enterprise Performance Survey data from studies in 2002, 2005, and 2009, 52% of Azerbaijani firms in 2009 reported an informal gift/payment expectation or request for permit applications. In this environment where businesses have a high chance of engaging in bribery, Sadigov (2014) explored the extent to which businesses were willing to participate in bribery and their perception of it. Conducted among small and medium-sized enterprises (SME), it was found that “Azerbaijani SMEs offer bribes slightly more frequently in comparison to bribe demands that they are facing from bureaucrats” (Sadigov, 2014, p. 35). Rather interestingly, although 53.4% of the entrepreneurs perceived corruption as the most important problem that businesses face in Azerbaijan, they nonetheless paid bribes even though 63.7% had a real choice to avoid them. The same study also revealed that despite the frequency of engaging in bribery, a mere 0.8% of the entrepreneurs expressed fear of the legal consequences of offering a bribe to a public servant (Sadigov, 2014). From a perception point of view, this study implies that despite seeing corruption as a serious impediment to the development of business, entrepreneurs themselves were willing to offer bribes to advance their business interests. In other words, instead of perceiving bribery as a white-collar crime to avoid, Azerbaijani entrepreneurs viewed it more as an instrument to expedite business-related procedures and ultimately increase their profit.

This study represents the first attempt to measure the perception of Azerbaijanis towards several white-collar and street crimes. Specifically, due to a lack of resources and funding, this survey explores the perception among students at one local university. Thus, the findings of this study are mostly indicative, not representative. Nonetheless, being the first study of its kind, it provides some useful insights into how Azerbaijani students view white-collar and street crimes in terms of their seriousness.

2. Methodology

Sampling

Adopting a non-random sampling strategy, a self-select sample of students (both undergraduate and postgraduate) from Baku State University was used. This study divided the sample into two subgroups - law and criminology students and non-law students. The division of the sample was intentional since the authors were also interested seeing whether the views of law and criminology students differ from non-law students. The law and social science departments were contacted to provide access to the emails of the students. However, the authors of this study do not claim that the findings are representative of the general population of Azerbaijan. Rather, it is indicative.

The choice of a student body as the sampling unit was based on numerous theoretical and practical grounds. A number of different studies had demonstrated that students are appropriate for attitudinal research and theory testing (Austin & Hummer, 1994; Gibbs, Giever, & Higgins, 2003). One of the few social groups with a much greater likelihood of having an in-depth understanding of this issue is students. Not only is white-collar crime taught at universities, but the students, particularly those enrolled at humanities courses, have a greater probability than others to explore the issues and concepts related to this topic. Students at humanities and law courses are more likely than other groups of people to explore crime in-depth within their curriculum. In our opinion, they have the necessary sense, knowledge, and capacity to identify and understand white-collar crime and the relevant issues, thus making them more prepared and willing to participate in our survey. From a practical point of view, the choice of the student body as the sampling unit was seen viable due to lack of funding and limited resources.

Two of the authors employed at the Baku State University contacted the administrators of the courses at humanities departments to gain access to the emails of the students. For access to the sample, the administrators of the courses required an initial discussion of the questionnaire. In response to the request, the questionnaire was verified face to

face to assure that no indelicate question had been included, though no modification was required by the institution. The subsequent stage involved recruitment. Students from the courses were recruited via email, which contained a link to a web-based survey containing the questionnaire. Participation in the survey was voluntary. No personal information was requested or recorded. All the responses were anonymous and confidential. The survey remained open between 15 September and 14 October 2018.

The response rate was 303. Eliminating incomplete responses as well as those completed too quickly (the system showed that average completion time was about 4 minutes) yielded a final sample of 301 participants. While 76.4% of the respondents were bachelor students, the remaining 23.6% were postgraduate students. The median age was 21 years and the ages ranged from 17 to 60. Other variables of the students are shown in Table 1. Since the data collection method involved self-selection, the authors of this study do not claim that the findings are representative of the whole student population in the country.

Table 1. Demographic profile of the survey respondents (n=301)

	Number of respondents	Percentage of respondents (%)
Gender		
Male	195	64.8
Female	106	35.2
Age		
17 to 21 years	143	48
22 to 25 years	66	22
26 and over	92	30
Household income		
0–250 AZN	36	12
251–400 AZN	50	17
401–600 AZN	57	19
601–800 AZN	42	14
801–1,000 AZN	49	16
1,001 AZN +	64	22
Education		
Undergraduate	230	76.4
Postgraduate	71	23.6
Area of residence		
City	192	64
Suburbs	23	8
Province	60	20
Rural	23	8
Course		
Law and criminology	101	33.5
Others (non-law)	200	66.5

Survey instrument

Two general crime categories are covered by the current survey - white-collar crime and street crime. While the former has been defined above, the latter is defined as a term entailing crime occurring in public space that results in violent or monetary loss to a victim.

To gauge public opinion on white-collar crime, the most prevalent method has been to present subjects with a list of crimes and ask them to rank them based on the seriousness or to assign a seriousness score to each crime. The current study is not an exception. The survey employed in this study was created by the authors themselves for purpose.

The survey asked a sample of students to consider two types of conduct and then state which type of behaviour they regarded as more serious. Respondents also had an option to assign an equal degree of seriousness to both crimes presented in each scenario. Each question contrasted an example of white-collar crime and misconduct with an example of traditional crime. The list of traditional crimes and white-collar crimes used in scenarios is presented in Table 2.

The rationale behind choosing these items, particularly white-collar crimes, stemmed from the local crime landscape of Azerbaijan. As noted above, tax evasion, fraud and corruption or bribery are some of the most widely prevalent offences in the country. Regarding street crimes, theft has consistently been the most recorded crime in Azerbaijan in recent years.

Data collection method

The announcement for participants was announced between March and May of 2018 via the social media platform Facebook.¹ More precisely, the link to the survey was placed on three media agencies' Facebook pages². At the time of the study, the total number of followers of these pages stood at around 300,000. However, there is no information as to the types of people that might be following these accounts, which is acknowledged by the authors as one of the limitations of this survey.

1 As of September 2018, there were 1 854 000 Facebook users in Azerbaijan on September 2018, which accounted for 18.4% of the entire population. At the time of the data collection (March 2018), Facebook occupied first place among users of social media according to popularity. It had the 29% share of the social media market in Azerbaijan (ONA News Agency, 2019)

2 These media agencies - APA Information Agency, Lent News Agency and Vesti News Agency were chosen primarily due to their large audience. While APA's website is visited by around 150-200,000 people daily, this number stands at 330-400,000 and 550-600,000 for Lent.az and Vesti.az respectively.

An online survey was adopted for data collection. Considering the issues with freedom of speech without fear of retaliation in Azerbaijan (Council of Europe, 2019) and sensitive nature of the subject (as noted by Huisman & Vande Walle (2010) Goldstein (1974), some white-collar crimes can be committed by government officials, judiciary and law enforcement bodies), the authors believed that unobtrusive survey method is the most suitable approach from respondents' point of view. The choice of the self-report survey was further supported by what Côté (2013) speaks of regarding countries like Azerbaijan. That is, according to Côté, in politically sensitive regions such as the former Soviet Union anonymity and privacy protection are of paramount importance for respondents. Similarly, since self-report surveys have been associated with reductions in socially desirable responses and with an increased willingness to answer sensitive questions (Kelly, Harper, & Landau, 2008), it was considered suitable to explore the views of students on the highly sensitive issue of white-collar crime. Another key benefit of this data collection method was the efficiency it provided, along with a higher coverage rate. Conducting a face-to-face survey with 301 students during the day when they have lessons could have been more time-consuming, and inconvenient to students, whereas completing the survey in their free time gave them ample time to think and reflect before answering each question. The survey was set in such a way that respondents would not be able to complete more than one. The survey was located on the Survey Monkey platform, which was accessible through a link sent in emails to the students.

Table 2. Types of crimes presented in the scenarios

Scenario	White-collar crimes	Street crimes
1	Evidence manipulation by the police	A shoplifter stealing goods from a supermarket
2	An accountancy firm representing a large corporation hiding evidence of tax fraud from inspectors	A shoplifter stealing goods from a supermarket
3	Overcharging for essential medicine	Joyriding
4	A minister's acceptance of a bribe to influence government policy	Joyriding
5	A minister's acceptance of a bribe to influence government policy	Someone knowingly handling stolen goods
6	Deliberate defrauding of customers by a bank	Someone knowingly handling stolen goods
7	Manipulation of stock prices by an investment firm	Someone knowingly handling stolen goods

3. Results and Findings

Descriptive statistics

All scores were combined to determine a response average. To note, the scores for the mean score ranged from -1 to 1. The closer to 1 score is, the more serious a white-collar crime is perceived, and vice versa. It revealed a mean (\bar{x}) seriousness score of x 0.551 indicating the majority of students viewed the represented white-collar crimes as serious. Figure 1 shows the mean seriousness rating of each crime scenario presented in the survey. The scenario involving the comparison of manipulation of evidence by the police and shoplifting produced the highest seriousness mean score (x 0.902) for a white-collar crime whereas the scenario comparing the manipulation of stock price to knowingly handling stolen goods received the lowest seriousness mean score for a white-collar crime presented (x 0.230). Overall, one can say that the scenarios involving white-collar and traditional crime were fairly dispersed in terms of seriousness ratings. There was no accumulation on the top or bottom of the list for either type of offense.

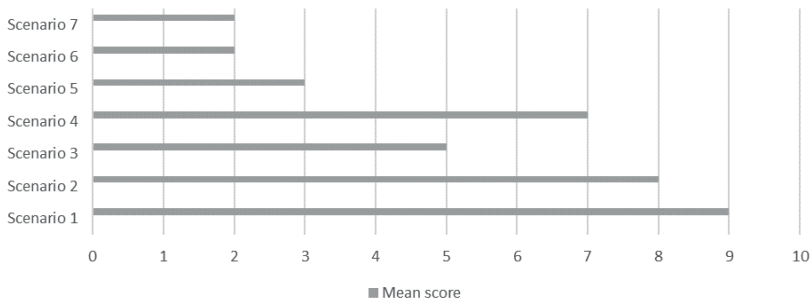


Figure 1. Average crime seriousness scores for each scenario (\bar{x})

Table 3. Results of the scenarios (shown in %)

	Sce. 1	Sce. 2	Sce. 3	Sce. 4	Sce. 5	Sce. 6	Sce. 7
White-collar crime is more serious	91	81	65	81	46	41	38
Street crime is more serious	2	5	12	4	12	16	17
Both are equally serious	5	9	23	14	41	43	37
No idea	2	6	0	1	1	0	8

Table 4. Summary of demographic characteristics influencing individuals' crime seriousness scores

	Sc. 1	Sc. 2	Sc. 3	Sc. 4	Sc. 5	Sc. 6	Sc. 7
Gender	-	-	-	-	-	-	-
Income	-	-	-	-	-	-	-
Area of residence	-	*	-	-	-	-	-
Age	-	-	-	-	-	-	-
Education level	-	-	*	-	-	*	-
Field of education (law and non-law)	-	-	-	*	-	-	*
**P<0.01; *P<0.05							

The binomial test was conducted to allow for a comparison of the numbers of participants who chose different responses in viewing which crime is more serious in each 7 crime scenarios. For all 7 crime scenarios, it was revealed that significantly more respondents perceive white-collar crime as more serious than street crime (see Table 3), but there were no significant differences between the number of participants who view white-collar crime more serious and the number of participants viewing both crimes as equally serious in all presented crime scenarios (see Table 4). Across the scenarios 5, 6 and 7 there is no significant difference in the number of participants seeing white-collar crime more serious and the number of participants regarding both crimes on the same level of seriousness (see Table 4).

Table 5. The results of the Mann-Whitney U test on previous victimisation and its relationship with each scenario

	Sc. 1	Sc. 2	Sc. 3	Sc. 4	Sc. 5	Sc. 6	Sc. 7
Fraud in the last 12 months	-	-	-	*	-	*	-
Request by a company for unnecessary repair in the last 12 months	-	-	-			-	**
Product pricing fraud in the last 12 months	-	-	-	-	-	-	-
Suffering from the consequences of a large corporate crime or scandal in the last 12 months	-	*	-	-	-	-	*
Credit card hacker attack in the last 12 months	-	-	-	-	-	-	-
**P<0.01; *P<0.05							

Table 6. Binominal tests for comparison of the proportion of answers in each crime scenario

	Sce. 1	Sce. 2	Sce. 3	Sce. 4	Sce. 5	Sce. 6	Sce. 7
The occurrence of answer “White-collar crime is more serious”	275	244	196	245	138	130	114
The occurrence of an answer “Both crimes are equally serious”	15	26	68	42	124	124	112
Occurrence of answer “Street crime is more serious”	7	14	36	11	36	47	50
Sig. of test (“White collar crime” and “street crime”)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sig. of test (“White collar crime” and “Both crimes are equally serious”)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,42	0,75	0,95

Bivariate Analyses

In bivariate analyses, Mann-Whitney U test was used to allow for comparing mean differences in perceived seriousness and punitiveness in all 7 scenarios between groups created according to the respondents’ gender, level of education (undergraduate and postgraduate), field of education (law and non-law) household income, area of residence, and age (see Table 5). Previous white-collar victimisation was also explored to see whether it has an effect on the respondent’s perception of crime. However, only the findings achieving statistical significance are reported. The results of the tests for each variable are shown in Table 4. While an asterisk (*) means a statistically significant relationship between a variable and the respondents’ crime perception at the level of $\alpha 0.05$, variables denoted with a double asterisk (**) translate to a stronger relationship at the level of $\alpha 0.01$.

Overall, the analysis revealed the absence of a statistically significant difference in the perceived seriousness of given crimes between compared groups in many scenarios. However, between respondents with different field of education was significant difference in perception of the crimes presented in Scenario 4 ($p < .05$) and Scenario 7 ($p < .05$), which, respectively, compared the acceptance of a bribe by a government minister to influence government policy to joyriding and manipulation of stock prices to knowingly handling stolen goods. More precisely, more of those with law education tended to view these white-collar crimes more seriously than non-law students. Respondents’ area of residence was a statistically significant variable ($p < .05$) for the Scenario 2 (the concealment of tax from tax authorities by an accountancy firm representing a corporation and shoplifting from a supermarket), while level of education

made a difference between respondents' perception of crime seriousness for the crimes shown in Scenario 3 (overcharging for essential medicine by a pharmaceutical company) and Scenario 6 (deliberate defrauding of customers by a bank). For both scenarios, the value of significance was $p < .05$, meaning that more undergraduate students view these white-collar crimes more seriously.

In terms of the previous victimisation of respondents, there were variations in perceptions of crimes between victims of some crimes and non-victims in a handful of scenarios. The strongest difference ($p < .01$) was observed between Scenario 7 and a respondent's previous victimisation by a company requesting unnecessary repair in the last 12 months. Phrased differently, those suffering from this type of white-collar victimisation were more likely to perceive street crime - knowingly handling of stolen goods more seriously than the white-collar crime presented. There was a statistically significant difference between being the victim of fraud and respondents' response in Scenario 4 ($p < .05$) and Scenario 6 ($p < .05$). Suffering from consequences of a large corporate crime or scandal in the last 12 months was significantly correlated with the perception of crimes presented in Scenario 7. Those suffering from the consequences of a large corporate crime or scandal in the last 12 months were more likely to perceive knowingly handling of stolen goods more seriously than manipulation of stock price.

Table 7. Victimization of respondents

Previous victimisation	Fraud in the last 12 months	Request by a company for an unnecessary repair in the last 12 months	Product pricing fraud in the last 12 months	Suffering from consequences of a large corporate crime or scandal in the last 12 months	Credit card hacker attack in the last 12 months
Yes	24%	8%	54%	32%	5%
No	76%	92%	46%	68%	95%

4. Discussion and Conclusion

Our study was the first attempt to explore the perception of white-collar crimes in Azerbaijan, albeit its focus was students at one university. Despite the issues with the sampling, the results are mostly in line with many findings observed abroad: the students surveyed generally perceive white-collar crime to be at least as serious as – and in some cases, more serious than – traditional crimes. The average mean score of \bar{x} 0.551 testifies to the seriousness Azerbaijani students assign to white-collar crimes.

Moreover, for all 7 crime scenarios, binominal tests revealed that significantly more respondents perceive white-collar crime more seriously than street crime. The ratings across all scenarios ranged from a mean score of \bar{x} 0.902 to \bar{x} 0.23. None of the scenarios produced a mean score of below 0, which would indicate street crime being perceived more seriously than white-collar crime.

The scenario comparing police manipulation of evidence and shoplifting from a supermarket generated a widespread agreement that the former is more serious than the latter (\bar{x} 0.90). Our finding may arise from the idea that while shoplifting by an individual may be motivated by an urgent need for making ends meet on the part of the offender, police manipulation of evidence amounting to the obstruction of justice is likely a calculated act. Alternatively, the students may understand the severity of the implications (i.e. erosion of public trust in the police) of police manipulation of evidence, which may have encouraged them to attach higher seriousness score to this white-collar **crime**. Coupled with a relatively corrupt public perception of the police (Transparency International, 2018), our finding is an anticipated one.

In the second scenario, the overwhelming majority of the respondents considered the behaviour of the accountancy firm more serious than shoplifting from a supermarket (\bar{x} 0.80). Such an attitude may be due to the pervasiveness of tax evasion in the country. According to the official data on economic crimes, nearly half (46.9%) of economic crimes in 2017 involved tax evasion, an indication of the relatively large scale of this particular white-collar crime. Thus, it is possible that the students surveyed, well aware of the implications of tax evasion by companies, condemn this behaviour more strongly than shoplifting. Furthermore, since tax evasion is mostly a premeditated act, the consequences of which for the public budget are known by a perpetrator, the respondents surveyed may have assigned a greater degree of seriousness to this misconduct due to this particular aspect. On the other hand, shoplifting may be caused by an impulse arising from a personal need, and its repercussions are unlikely to equal those of tax evasion. Another potential explanation is that the students surveyed may have been aware of the potential implications of the tax evasion for the public budget in the form of lost tax revenue.

The next item on the questionnaire presented the scenarios of the 2,000% overcharge of the Ministry of Healthcare for an essential drug by a pharmaceutical company and joyriding. Though producing a relatively lower mean score than previous scenarios (\bar{x} 0.53), a sizeable proportion of the students perceived the conduct of the former

more serious than the latter. The exact reasons behind this attitude remain obscure, but it may be because of the structural problems of the national healthcare system and the problems that users experience. In a country where the healthcare service is not always free, hospitals frequently charge patients and drugs are sold commercially (The Institute for War & Peace, 2016), the implications of such white-collar crime are severe, particularly for low-income patients. Regarding drugs, one study noted that the affordability of medicine is an issue for local patients (Papiashvili & Orugova, 2013). Coupled with absence of mandatory health insurance as of the time of the writing, an ordinary Azerbaijani citizen was likely to suffer from high drug prices. Taking these problems into consideration, it is not impossible for the students surveyed, to understand the repercussions of overcharged prices of medicines, which led most of them to perceive this particular white-collar crime as more serious.

The scenario involving the comparison of the acceptance of a bribe by a government minister to influence government policy and a joyrider was particularly relevant to the local context due to the pervasiveness of corruption in some government agencies. A significant majority of the students (81%) in the survey viewed the behaviour of the official as more serious than a joyrider (\bar{x} 0.78). In a country where some high-ranking public officials, including ministers, have been imprisoned or removed from the office on corruption charges, an official's acceptance of a bribe is a matter expected to be viewed seriously by the general public. Obviously, Azerbaijani respondents, aware of the repercussions of corruption and bribery, perceived an official's acceptance of a bribe to influence government policy to be more serious than the behaviour of a joyrider, whose conduct is less likely to have any kind of social harm. It may also be inferred that respondents surveyed are less likely to show tolerance towards individuals who abuse their status to commit a crime. In the words of Friedrichs (2007), they are perceived as "trusted criminals" since they violate the trust granted to them for service.

However, when the same behaviour of a government minister was compared to someone knowingly handling stolen goods in Scenario 4, the students were more equally divided in terms of how serious they perceived each crime. That is, only 46% viewed the white-collar offence as more serious than the handling of stolen goods, and the proportion of the students regarding these crimes as equally serious was 41% (\bar{x} 0.34). By comparison, only 14% of the respondents saw an official's acceptance of a bribe to influence government policy and joyriding as equally serious. The potential explanation for the assignment of an equal degree of seriousness to the two crimes - the acceptance

of a bribe and handling stolen goods may be due to the ultimate result of both acts. That is, in both offences, the offender earns ill-gotten gains, which may have triggered the respondents to see both acts as equally serious. This was a scenario where the respondent's field of education was significantly related to the perception of the crimes presented. Phrased differently, more law and criminology students view this particular white-collar crime more seriously than the counterpart crime. This difference may be explained, in part, by the deeper and better awareness of law and criminology students than other students of the consequences of ministerial corruption, since the former receive dedicated education on issues like corruption and bribery. Non-law students, on the other hand, may view corruption as a victimless crime (Wertheimer, 1977), which may appear to have less severity than handling stolen goods with knowledge.

In the scenario presenting a bank's overcharging of its customers and the handling of stolen goods, 43% of the respondents view both crimes as equally serious (\bar{x} 0.25). As a possible explanation, one may put forward the idea proposed above, that in both crimes, the offender earns ill-gotten gains. Another possible explanation for the assignment of an equal degree of seriousness to these crimes could be the current issues, such as bank fraud, that many people suffer in Azerbaijan. Indeed, a content analysis by a local research agency - Media Monitoring Center for one month (July 2016) identified 285 cases of news reports on bank frauds within a single month alone (Sputnik News Agency, 2016). Among these 285 reports, at least 113 of them were on fraud by a bank against a customer. Thus, it is possible that the respondents, aware of the potential repercussions of bank fraud both for customer and financial system (i.e. undermining trust in the system), view this particular white-collar offence more seriously.

In the comparison of handling stolen goods and manipulation of the stock price in the stock market, the proportion of respondents regarding the two crimes as equally serious was nearly the same as the proportion who viewed the white-collar crimes as more serious than the ordinary crime (0.23). This finding was relatively unexpected, given that manipulation of the stock price is comparatively less known in Azerbaijan's context largely due to the significantly smaller size and nascent nature of the stock market, as well as the absence of related offences such as manipulation of a stock price, at least in official statistics. The stock market in Azerbaijan has been established in the early 2000s and at the time of the writing, there were 29 publicly listed companies (Baku Stock Exchange, 2019). A search of databases of news websites in Azerbaijan for manipulation of the stock price in the stock market by an investment firm generates no results, and

the official data on crime contains no information on this particular financial crime either. Thus, the activities in the stock market are not well known among many people. Nonetheless, the fact that 37% of the students perceive manipulation of the stock price as equally serious as the handling of stolen goods indicates that some respondents probably had a certain level of knowledge of the manipulation of stock price and its potential repercussions (i.e. undermining of trust in financial markets, a loss for investors) for the stock market, the economy, and the investment community in general. It is highly possible that these students may have obtained the relevant knowledge from the media. Moreover, respondents may perceive these acts as equally serious because in both cases the offender earns ill-gotten gains. However, there was a difference between the responses of law and criminology and non-law students in this scenario. That is, more law and criminology students view white-collar offence more serious than the street crime it was compared against. This difference may be attributed to the better knowledge of law and criminology students of the severity of manipulation of stock prices, which may not be well known among other groups of students. Interestingly, more non-urban dwellers attached more seriousness towards the manipulation of the stock price in the stock market than their counterparts in urban areas. The exact nature of the relationships observed remains obscure and warrant further research.

It is worth reviewing the proportion of the respondents victimised by white-collar crime, since it may provide further explanation for the assignment of a generally higher degree of seriousness to these crimes presented in the scenarios. The fact that 32% of the students or someone in their household suffered from the consequences of a large corporate crime or scandal in the last 12 months may be interpreted as a plausible explanation as to why they tend to see white-collar crimes more seriously than ordinary crimes. A relatively higher proportion of the students (54%) indicated their victimisation as a result of pricing fraud in the last 12 months, which may also feed strong condemnation of the crimes committed by white-collar employees.

Finally, according to the Mann-Whitney U test, none of the demographic characteristics - age, gender, and household income were found to have a significant influence on perceptions of the seriousness of crimes presented.

This study's findings somewhat extend the current knowledge on public perception of white-collar crimes by covering a population unstudied hitherto. The findings generally conform to the previous studies covered above (Calavita, Pontell and Tillman, 1997; Kane & Wall, 2006; Piquero, Carmichael, & Piquero, 2007; Dodge, Bosick &

Antwerp, 2013; Sever and Roth, 2012) in the sense that white-collar crimes were perceived either equally or more serious than traditional crimes by the students surveyed by the current study, though we acknowledge the methodological differences between this and other studies. Thus, this study could be said to have been more an addition to the existing stock of knowledge on public perception of white-collar crimes than a development of new theoretical strand.

Limitations and Suggestions for Further Research

There are a number of limitations to this study. First, only university students of a few courses of one university in an urban area were recruited. Not only did such a sample cover a very small proportion of the overall student body at the university, but these students were educated in their respective fields, which can have implications for the representativeness of the sample. That is, the views of educated people may differ from those without education at all. It is also worth noting that the number of students from law and criminology and other faculties were not similar. Furthermore, students residing in an urban area, where many forms of white-collar crimes occur more frequently and are discussed more extensively than in rural regions, may have different attitudes towards this category of crime than their rural counterparts. Considering the sample-related issues, the authors strongly suggest further studies be conducted across a nationally representative sample in order to gauge Azerbaijani public's perception of crimes more accurately and comprehensively. Another limitation is that, as is the case with most public perception surveys, the current study attempted to explore the crime seriousness ratings of only certain types of crimes in Azerbaijan. In other words, not all types of crimes were included in the survey. The surveys in the future could include a wider list of crimes. Methodologically, this study did not present a violent street crime. As noted and demonstrated by Michel (2015) comparisons involving a violent street crime could have led to lower perceived seriousness for the white-collar crimes. Therefore, future research could make a direct comparison between violent and non-violent crimes.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

References/Kaynakça

- Albanese, J. S. (1995). *White-collar crime in America*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Baku Stock Exchange (2019) Milestones in BSE's history. Retrieved from: <https://bfb.az/eng/tarixce/>
- Benk, Serkan, McGee, Robert W., Budak, Tamer. (2018) A public perception study on bribery as a crime in Turkey. *Journal of Financial Crime*, 25(2), 337–353. doi:10.1108/JFC-07-2017-0061
- Benson, L.M., & Simpson, S.S. (2014) *Understanding White-Collar Crime: An Opportunity Perspective*. USA, Routledge
- Bertelsman Stiftung (2018). *BTI 2018 | Azerbaijan Country Report*. Retrieved from: <https://www.bti-project.org/de/berichte/laenderberichte/detail/itc/AZE/>
- Calavita, K., Pontell, H., & Tillman, R. (1997). *Big money crime: Fraud and politics in the S & L crisis*. Irvine: University of California Press.
- Carroll, R.M, Pine, S.P, Cline, S.J. and Kleinhans, B.R. (1974) Judged Seriousness of Watergate-Related Crimes, *Journal of Psychology*, 86, 235-39. doi: <https://doi.org/10.1080/00223980.1974.9924822>
- Côté, I. (2013). Fieldwork in the era of social media: Opportunities and challenges. PS: *Political Science & Politics*, 46, 615– 619.
- Council of Europe (2019) *Azerbaijan should ease the pressure on free speech, improve the situation of lawyers and continue to work towards better livelihood opportunities for IDPs*. <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/azerbaijan-should-ease-the-pressure-on-free-speech-improve-the-situation-of-lawyers-and-continue-to-work-towards-better-livelihood-opportunities-for-i>
- Croall, H. (2001). *Understanding white collar crime*. Buckingham, UK: Open University Press.
- Cullen, F. T., Clark, G. A., Mathers, R. A., & Cullen, J. B. (1983). Public support for punishing white-collar crime: Blaming the victim revisited? *Journal of Criminal Justice*, 11, 481–493. doi: 10.1016/0047-2352(83)90002-8
- Cullen, F. T., Clark, G. A., Link, B. G., Mathers, R. A., Niedospial, J. E., & Sheahan, M. (1985). Dissecting white-collar crime: offence type and punitiveness. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 9, 15–28. ¹¹_{SEP}
- Cullen, F. T., Hartman, L.J., & Jonson, L.C. (2009). Bad guys: Why the public supports punishing white-collar offenders. *Crime Law and Social Change* 51(1):31-44
- de Waal, T. (2013). *Black Garden: Armenia and Azerbaijan through Peace and War*. New York, New York University Press
- Dodge, M., Bosick, S. J., & Antwerp, V. V. (2013). Do Men and Women Perceive White-Collar and Street Crime Differently? Exploring Gender Differences in the Perception of Seriousness, Motives, and Punishment. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 29(3), 399–415. doi.org/10.1177%2F1043986213496378
- Farnworth, M., Longmire, D. R., and West, V. M. (1998) 'College students' views on criminal justice,' *Journal of Criminal Justice Education*, 9 (1): 39–57. doi.org/10.1080/10511259800084171
- Ferraro, K. & Lagrange R. (1985). The measurement of fear of crime. *Sociological Inquiry*, 57. <https://doi.org/10.1111/j.1475-682X.1987.tb01181.x>
- Friedrichs, D. O. (1996). *Trusted criminals: White collar crime in contemporary society*. Belmont: Wadsworth Pub. Co.
- Friedrichs, D. O. (2007). *Trusted criminals: White-collar crime in contemporary society* (3rd ed.). Belmont, CA: Wadsworth Thompson.
- Geis, G. (1973). *Deterring corporate crime*. In R. Nader & M. J. Greed (Eds.), *Corporate power in America* (pp. 182–197). New York: Grossman.
- Goff, C., & Nason-Clark, N. (1989). The seriousness of crime in Frederickton, New Brunswick: perception towards white collar crime. *Canadian Journal of Criminology*, 31, 19–34. doi.org/10.1177%2F0011128707303623
- Goldstein, H. (1974). *Police corruption: A perspective on its nature and control*. Washington, DC: Police Foundation.

- Grabowsky, P. N., Braithwaite, J. B., & Wilson, P. R. (1987). The myth of community tolerance toward white-collar crime. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 20, 33–44. doi.org/10.1177%2F000486588702000104
- Hamilton, V., & Sanders, J. (1996). Corporate Crime through Citizens' Eyes: Stratification and Responsibility in the United States, Russia, and Japan. *Law & Society Review*, 30(3), 513-547. doi/10.2307/3054127
- Healy, P.M. & Serafeim, G (2016). An Analysis of Firms' Self-Reported Anticorruption Efforts. *The Accounting Review*: 91(2), 489-511. doi.org/10.2139/ssrn.2229039
- Holtfreter, K. (2005). Is occupational fraud “typical” white-collar crime? A comparison of individual and organizational characteristics. *Journal of Criminal Justice*, 33, 353–365. doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2005.04.005
- Huisman, W., & Vande Walle, G. (2010). The criminology of corruption. In G. de Graaf, P. von Maravic, & P. Waagenar (Eds.), *The good cause. Theoretical perspectives on corruption* (pp. 115–145). London: Barbara Budrich Publishers.
- Isenring, L.G. (2008). Perception of Seriousness and Concern about White-Collar Crime: Some Results of an Opinion Survey Among Swiss Banks. *European Journal of Criminal Policy and Research*, 14:371–389
- Kane, J., & Wall, A. D. (2006). *The 2005 National Public Survey on White Collar Crime*. Fairmont: National White Collar Crime Center.^[1]_[3]
- Kelly, D., Harper, D. J., & Landau, B. (2008). Questionnaire mode effects in interactive information retrieval experiments. *Information Processing and Management*, 44(1), 122-141. doi.org/10.1016/j.ipm.2007.02.007
- Kennedy, J.P. (2010). Examining the impact of ethics education on business students' perceptions of white-collar crime. Digital Commons at Wayne State University
- Lee, J.K., Frank, H., Wadsworth, J.W., & Brenda, S. (2017) Corruption Perceptions in the Caucasus: Impediments to Business Activity in Armenia, Azerbaijan, and Georgia. *Journal of Marketing Management*, 5 (2) 22-30
- Martinez, J. P. (2014). *Unpunished criminals: the social acceptability of white collar crimes in America* (Unpublished senior honors thesis). Eastern Michigan University, Ypsilanti, MI.
- Meier, R. F., & Short, J. F. (1985). Crime as a hazard: Perceptions of risk and seriousness. *Criminology*, 23, 389–399. doi.org/10.1111/j.1745-9125.1985.tb00346.x
- Michel, C. (2017) Examining the Influence of Increased Knowledge About White-Collar Crime on Attitudes Toward It in the Undergraduate Classroom. *Journal of Criminal Justice Education*, 28(1), 52–73. https://doi.org/10.1080/10511253.2016.1165854
- Michel, C. (2015) Violent Street Crime Versus Harmful White-Collar Crime: A Comparison of Perceived Seriousness and Punitiveness. *Critical Criminology*, 24:127–143
- Nelken, D. (2002). *White collar crime*. In: Maguire, Mike, Morgan, Rod and Reiner, Robert eds. *The Oxford Handbook of Criminology (3rd ed.)*, Oxford: Oxford University Press, pp. 844-877.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2016). Anti-corruption reforms in Azerbaijan: Fourth round of monitoring of the Istanbul Anti-Corruption Action Plan. <http://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/OECD-ACN-Azerbaijan-Round-4-Monitoring-Report-ENG.pdf>
- Papiashvili, T., & Orugova, L. (2013). Challenges of Azerbaijan pharmacy market development: Affordability of the prices an issue for local patients. *Journal of Business (IBSUJB)*, 2(1), 21–24.
- Piquero, N. L., Carmichael, S., & Piquero, A. R. (2007). Research note: Assessing the perceived seriousness of white-collar and street crime. *Crime & Delinquency*, 54, 1–22. doi.org/10.1177%2F0011128707303623
- Pontell, H., & Geis, G. (2007). Black mist and white collars: Economic crime in the United States and Japan. *Asian Criminology*, 2, 111–126. doi:10.1007/s11417-007-9032-1
- Rosoff, S., Pontell, H., & Tillman, R. (2010). *Profit without honor: White collar crime and the looting of America*. Saddle River, Pearson.
- Rossi, P. H., Waite, E., Bose, C. E., & Berk, R. E. (1974). The seriousness of crimes: Normative structure and individual differences. *American Sociological Review*, 39, 224–237. doi:10.2307/2094234

- Sadigov, T. (2014). Corruption and social responsibility: Bribe offers among small entrepreneurs in Azerbaijan. *East European Politics*, 30(1), 34–53. doi:10.1080/21599165.2013.861351
- Sadigov, T. (2018). Psychological dimension of corruption: How are citizens likely to support anti-corruption policies in Azerbaijan? *International Journal of Sociology and Social Policy*, 38(5–6), 484–508. doi:10.1108/IJSSP-10-2017-0133
- Sebba, L. (1983). Attitudes of new immigrants toward white-collar crime: a cross-cultural exploration. *Human Relations*, 35(12), 1091–1110. doi/10.1177/001872678303601202
- Sever, M. & Roth, M.P (2012). Public Perceptions of White-Collar Crime in Turkey and Some Comparisons with the United States. *Asian Journal of Criminology*, 7: 327, doi 10.1007/s11417-011-9121-z
- Slapper, G., & Tombs, S., (1999). *Corporate Crime*, London: Longman
- Sputnik News Agency (2016) Azərbaycanada əhalinin ən çox narazılığına səbəb olan bank [The bank with the largest amount of complaints in Azerbaijan. Retrieved from: <https://sputnik.az/life/20160701/406020155.html>
- State Statistics Committee (2018). Crime data. Retrieved from: <https://www.stat.gov.az/source/crimes/>
- Sutherland, E. H. (1940). White-collar criminality. *American Sociological Review*, 5(1), 1–12.
- Sutherland, E. H. (1983). *White Collar Crime - The Uncut Version*. New Haven, Yale University Press
- The Economist (2019) Democracy Index 2019. <https://www.eiu.com/topic/democracy-index>
- The Institute for War & Peace Reporting (2016). Azerbaijan's Flawed Healthcare System. Retrieved from: <https://iwpr.net/global-voices/azerbaijans-flawed-healthcare-system>
- Transparency International (2019) Azerbaijan. <https://www.transparency.org/en/countries/azerbaijan>
- Transparency International (2018). Corruption perceptions index (CPI). Retrieved from <https://www.transparency.org/cpi2018>
- United Nations Development Programme (2018). Human Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update. <http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/AZE.pdf> Accessed 13 September 2019
- US State Department. (2017). Azerbaijan 2017 human rights report. Retrieved from: <https://www.state.gov/documents/organization/277385.pdf>
- van Erp, J., Huisman, W. and Vande Walle, G (2015). *The Routledge Handbook of White-Collar and Corporate Crime in Europe*. UK, Routledge
- Wertheimer, A. (1977). Victimless Crimes. *Ethics*, 87(4), 302-318.
- The World Bank (2018) *Azerbaijan*. Accessed 11 September 2019 Retrieved from: <https://data.worldbank.org/country/azerbaijan>.

Seri Muhakeme Usulü

The Serial Judgement Procedure

Abdullah Batuhan BAYTAZ¹ 

¹Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ORCID: A.B.B. 0000-0002-9597-0485

ÖZ

7188 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 23. maddesi ile 5271 sayılı Kanunun mülga 250. maddesinin başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmesiyle Alternatif bir çözüm yolu olarak 24.10.2019 yürürlüğe giren seri muhakemesi usulü, 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Temelini Anglo-Amerikan hukuk sisteminde yer alan ceza pazarlığı sisteminde alan seri muhakeme usulü, son dönemde Kara Avrupası Hukuk sistemi temsilcileri tarafından kabul görmeye başlamış ve başta mehzan kanun niteliğine sahip olan AlmCMK'nda da 2009 yılından beri yer almaktadır. Ancak belirtmek gerekir ki, seri muhakeme hukuku adıyla yürürlüğe giren kurumun ne Amerikan ve ne de Alman hukukunda yer alan benzer düzenlemelerden farklıdır. Kanun koyucunun ortaya koyduğu gerekçede ifade edildiği üzere yargı mercileri üzerinde mevcut olan yoğunluğun azaltılması amacıyla alternatif çözüm yolu olarak yürürlüğe giren Seri Muhakeme Usulü, 2005 yılında yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunuyla ortaya konulan ceza muhakemesi sistemimize uygun bir kurum değildir. Bu çalışmada seri muhakeme usulünün düzenlendiği Ceza Muhakemesi Kanununun 250. maddesi ve Ceza Muhakemesinde Seri Muhakeme Usulü Yönetmeliğinde bağlamında Türk hukuku bakımından yeni olan bu müessesene dair açıklamalar, eleştiriler ve öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Seri muhakeme usulü, ceza indirim, soruşturma aşamasında hüküm

ABSTRACT

The Serial Judgement Procedure (SJP) entered into force in October together with the law regarding the Amendment of the Turkish Penal Procedure Code (TPPC). The SJP began to be implemented on January 1st, 2020. SJP is a process that enables a public prosecutor to propose decreasing a penalty. To make this proposal, the public prosecutor must have sufficient evidence to initiate a trial regarding a crime, as set forth in Article 250 of the TPPC. To do this, the prosecutor makes a proposal stating that the sentence will be reduced by half if he accepts the offer. If this proposal is accepted in the presence of his defense counsel, the public prosecutor prepares a written request and sends it to the court. The court then listens to the suspect in the presence of his defense counsel. If the suspect accepts the offer, the judge will adjust the sentence according to the proposal. This study examines the conditions of Article 250 of the TPPC, which regulates the SJP. Moreover, the disapproval of the current SJP system, which is new in the Turkish criminal procedure law system, is argued.

Keywords: Serial judgement procedure, decreasing of a penalty, verdict in investigation phase

Submitted: 20.01.2020 • Revision Requested: 21.01.2020 • Last Revision Received: 20.10.2020 • Accepted: 26.10.2020 • Published Online: 25.11.2020

Corresponding author: Abdullah Batuhan Baytaz, E-mail: bbaytaz@hotmail.com, bbaytaz@istanbul.edu.tr

Citation: Baytaz, A.B, 'Seri Muhakeme Usulü' (2020) 8(2) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi-Journal of Penal Law and Criminology, 227.

EXTENDED ABSTRACT

The Serial Judgement Procedure (SJP) was introduced in October 2019 together with the law regarding the Amendment of the Turkish Penal Procedure Code (TPPC) no. 5271. The SJP began to be implemented on January 1st, 2020. The procedure is a novel alternative dispute resolution process in the Turkish criminal procedural system. This process enables a public prosecutor to propose the decreasing of a penalty. For this proposal to be made, the public prosecutor must have sufficient evidence to initiate a prosecution regarding a crime, as stated under Article 250 of the Turkish Penal Procedure Code. To begin the process, the prosecutor makes a proposal that the sentence be reduced by half. If the defendant accepts the proposal in the presence of his defense counsel, the public prosecutor prepares a written request and sends it to the court. The court then listens to the suspect in the presence of his defense counsel. If the suspect accepts the proposal, the judge adjusts the sentence according to the proposal.

This study explores the conditions of Article 250 of the TPPC, which regulate the SJP. Moreover, criticisms against the SJP system are also examined.

Plea-bargaining, which is mainly a characteristic of the common law system, is the basis of SJP. Similar processes have also been introduced recently within some civil law jurisdictions in Europe. For instance, the “Negotiated Agreement” has been implemented since 2009, as set forth in Article 257C of the German Criminal Procedure Code. However, SJP, which is regulated under the Turkish law system, is different from similar regulations under the American and German law systems. When comparing the SJP with procedures in similar law systems, it is clear that the outstanding difference of the procedure is the fact that it is not dependent on the suspect’s admission of guilt. In the Turkish law system, the acceptance of the public prosecutor’s proposal does not equal an admission of guilt.

It is important to note that the aim of SJP is to reduce the workload of the courts. However, SJP is unsuitable for the Turkish procedure law system, which is governed by the Turkish Criminal Procedure Code no. 5271. Further, the SJP is also incompatible with the Constitution of the Republic of Turkey. According to Article 9 of the Constitution, jurisdictional powers can only be used by the court. However, in SJP, the determination of the penalty within the scope of jurisdictional power is effected by the prosecutor, not by the court or judge. The only function of the court in the SJP is the approval of the sentence set forth by the prosecutor.

There are deficiencies and inaccuracies in some of the provisions under Article 250. It is important to identify and correct these inaccuracies and deficiencies before they cause problems in practice. In this regard, the issues identified in this study and the current regulation should be analyzed. These include the name chosen for the process, conditions required for the implementation of the process, proposal of the process, role of the defense counsel in the process, power of supervision of the court, legal characteristic of the court's decision, and legal remedies against the court's decision.

As the SJP is not properly integrated into the Turkish law system, it is crucial that the regulation of the process be overhauled as soon as possible. Otherwise, many different problems related to the practical application of the SJP will arise. In this regard, failure to execute amendments may result in forfeiting the rights of the suspect and disrupting the fight against the crime.

In this study, the overview of the SJP and the conditions for its application were explained. The conditions under which a public prosecutor can make a proposal to decrease a penalty were also explored in detail. Further, how a judge can control the written request of a public prosecutor and the type of decisions that can be made by the court at the end of the SJP were delineated. Thereafter, the impact of the Jointly Committed Offences and Aggregation of Offences on the SPJ were emphasized. Parties responsible for enlightening the suspect and proposing the offer of the SJP were also identified and their responsibilities elucidated in depth. The contents of the offer were also discussed. Moreover, the powers of the defense counsel, content of the requisition, and role of the court in this process were emphasized. Finally, the legal remedies against the decision made at the end of the SJP were explored.

1. Giriş

Seri muhakeme usulü (SMU), 7188 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 23. maddesi ile 5271 sayılı Kanunun mülga 250. maddesinin başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmesiyle Türk hukukunda yeni bir müessese olarak yerini almıştır.

Çalışmamızda öncelikle SMU'ya dair genel açıklamalarda bulunulacak, devamında SMU'nun şartları detaylı bir şekilde incelenecek ve son olarak sürecin ne şekilde işleyeceğine dair açıklamalar yapılacaktır.

2. SMU'ya Yönelik Genel Değerlendirme

Her şeyden evvel müessese bakımından tercih edilen ismin isabetli olmadığı ifade edilmesi gerekmektedir. Zira seri muhakeme usulünden anlaşılan, genel kurallara göre yapılan muhakeme sürecinin hızlı bir şekilde tamamlanmasıdır. Ancak aşağıda detayları üzerinde durulacak olmakla birlikte, SMU'de genel muhakeme sürecinden tamamen bağımsız, herhangi bir şekilde tez, anti-tez, sentez üçlemesinin olmadığı, diğer bir deyişle bir yargılama faaliyetinin meydana gelmediği bir süreçtir. Bu bakımından bu usul, seri bir yargılama değil, seri hüküm vaat etmektedir.

Kanun koyucu, 7188 sayılı kanunun 23. maddesiyle CMK'nun 250. maddesinde yapılan değişiklikle kanunumuza giren SMU'nun uygulama tarihini 1 Ocak 2020 olduğunu belirtmiştir. Bilindiği üzere muhakeme hukukunda geçerli olan derhal uygulama ilkesidir. Bu ilkenin gereği olarak muhakeme hukukuna dair yapılan değişikliklerin, lehe veya aleyhe olduğuna bakılmaksızın, yürürlüğe giren düzenlemenin kesinleşmemiş tüm dosyalar bakımından uygulanmasını gerektirmektedir¹.

Hatta Yargıtay uygulamasına bakıldığında, muhakeme hukukunda yapılan değişikliklerin kesinleşmiş dosyalar bakımından uygulanmasına yönelik kararları da söz konusudur. Nitekim uzlaştırma hükümlerinde yapılan değişiklikler bakımından CMK'nun 253. maddesinde yer alan uzlaşmanın maddi hukuk boyutu olduğu gerekçesiyle ve kişilerin

1 Cumhur Şahin, *Ceza Muhakemesi Hukuku I*, (9. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018) 46; Yener Ünver and Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (14. Ed, Adalet Yayınevi, Ankara 2018) 83; Nur Centel and Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (15. Ed, Beta Yayınevi, İstanbul, 2018) 53; Bahri Öztürk and Durmuş Tezcan and Mustafa Ruhan Erdem and Özge Sırma Gezer and Yasemin Saygılar Kırıt and Esra Alan Akcan and Özdem Özyayın and Efser Erden Tütüncü and Derya Altınok VILLEMIN and Mehmet Can Tok, *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, (12. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018) 38; Ahmet Gökçen and Murat Balcı and Mehmet Emin Alşahin and Kerim Çakır, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (4. Ed., Adalet Yayınevi, Ankara, 2020) 65; Feridun Yenisey and Ayşe Nuhoğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (6. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018) 96; Veli Özer Özbek and Koray Doğan and Pınar Bacaksız and İlker Tepe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (11. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018) 94.

lehine olması nedeniyle kesinleşmiş dosyalar bakımından da uygulanmasına karar verilmiştir². Bu kararla birlikte yapılan kanun değişikliğiyle uzlaştırma kapsamına giren suçlara dair yürürlük tarihi öncesi kesinleşmiş dosyalarda da uzlaştırma hükümleri uygulanmıştır. Bu da yargıda fazladan yoğunluğa sebebiyet vermiştir.

Kanun koyucu yerinde bir düzenlemeyle 7188 sayılı kanunun 31. maddesiyle CMK'na eklediği Geçici Madde 5'in d bendinde³ özel bir norm kaleme almış ve maddenin yürürlüğe girdiği tarih olan 1 Ocak 2020 itibarıyla kovuşturma aşamasına geçmiş, hükme bağlanmış veya kesinleşmiş olan dosyalarda SMU'nun uygulanamayacağını ifade etmiştir.

Yargı sisteminde mahkemelerin yoğunluğunun azaltılması amacıyla belirli ağırlıktaki suçların klasik ceza muhakemesi sürecinden farklı bir muhakeme şekli öngören SMU alternatif bir çözüm yöntemi olarak hukukumuzda yer almaya başlamıştır. Nitekim değişikliğin gerekçesinde “*Belirli bir önem derecesinin altındaki suçlarda muhakeme sürecinin formalitelerden arındırılmasını ve kısaltılmasını, işlenen suçlara kısa süre içinde etkili ve orantılı bir karşılık verilerek bozulan kamu düzeninin yeniden sağlanmasını amaçlamaktadır.*” şeklindeki ifade de düzenlemenin kaleme alınmasındaki amacı ortaya koymaktadır.

Temelini Anglo-Sakson ve Anglo-Amerikan hukuk sistemlerinden alan SMU, son dönemde Kıta Avrupası hukuk sisteminde de yer alan Fransa, Almanya ve İtalya gibi ülkelerde de yeni birer usul olarak uygulanmaya başlamıştır. Ancak belirtmek gerekir ki, ülkemizde 7188 sayılı kanunla yürürlüğe giren SMU, mukayeseli hukukta yer alan bu müesseselerden daha farklı bir yapıya sahip olup, çalışmamızda hukukumuz bakımından son derece yeni olan bu SMU'nun problemleri alanlarını göstermek suretiyle müessesenin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

CMK'nun 250. maddesindeki ve yönetmelikteki düzenlemenin detaylarına girmeden evvel belirtilmesi gerekir ki SMU, Anayasa'ya ve ceza muhakemesi hukukunda bir

2 Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 30/10/2007 tarihli ve 2007/4-200 esas, 2007/219 sayılı ilâmında belirtildiği üzere, uzlaştırma kurumu her ne kadar 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 ve 254. maddelerinde hüküm altına alınarak usul hukuku kurumuna olarak düzenlenmiş ise de, fail ile devlet arasındaki ceza ilişkisini sona erdirmesi bakımından maddi hukuka da ilişkin bulunması nedeniyle yürürlüğünden önceki olaylara da uygulanabileceği, bu uygulamanın sadece görülmekte olan davalar bakımından geçerli olmayacağı, 5237 sayılı Kanun'un 7/2. maddesindeki” Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur. (YCGK, 30.10.2007 tarih, 2007/200 Esas ve 2007/219 Karar No'lu Kararı).

3 İlgili düzenlemede yer alan “...*kovuşturma evresine geçilmiş,*...” ibaresi AYM'nin 25.06.2020 tarih, 2020/16 Esas ve 2020/33 Karar No'lu kararıyla basit yargılama usulü yönünden Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir.

takım temel ilkelere aykırılık oluşturmaktadır⁴. Anayasa'ya aykırılık aşağıda inceleneceğinden burada yalnızca ceza muhakemesi hukukumuz bakımından bir değerlendirme yapılacaktır.

1 Haziran 2005 tarihinde yapılan reformla birlikte yürürlüğe giren 5271 sayılı CMK'yla bir sistem ortaya konulmuştur. Ancak bugüne kadar gelinen süreçte farklı sebeplerle ceza muhakemesi sisteminin yapısına aykırı birtakım düzenlemeler getirilmiştir. Ceza muhakemesi sistemimizin yapısına aykırı olarak getirilen son yenilik ise SMU'dür.

Ceza muhakemesi sistemimizin en önemli ilkelerinden biri, maddi gerçeğin araştırılması ilkesidir. Gerçek hayatta ne olduysa, gerçeğin ta kendisi neyse, ceza muhakemesi sürecinde ulaşılmak istenen amaç odur⁵. Bu bakımdan hukuka uygun bir şekilde elde edilecek delillerle, şüpheli ve sanığın haklarına saygılı bir şekilde yürütülecek muhakeme sürecinin sonucunda ulaşılmak istenilen husus, gerçekten iddia edildiği gibi bir suçun işlenip işlenmediğinin tespit edilmesidir. Eğer gerçekten o fiilin gerçekleştirildiği sonucunda ulaşılmaması halinde o fiili gerçekten kimin gerçekleştirdiğinin ortaya konulmasıdır. Diğer bir deyişle gerçek hayatta ne olduysa, ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır⁶.

Ancak aşağıda detayları üzerinde durulacak olan SMU'da amaç maddi gerçeğe ulaşmak değildir. Zira burada kişinin hakkında ceza verilmesi, kişinin suçu işlediğinin ispat edilmesinden kaynaklanmamakta, yalnızca SMU'yu kabul etmesinden kaynaklanmaktadır. Diğer bir deyişle şüpheli henüz sanık sıfatı dahi almadan ve hakkında yalnızca iddianamenin düzenlenmesi ve kamu davası açılmasına yetecek derecede yeterli şüphe olmasına rağmen, yalnızca SMU'yu kabul etmesi dolayısıyla, hakkında mahkûmiyet hükmü kurulmaktadır.

Bu bakımdan ortada ne ispata ne maddi gerçeğe ulaşma durumu söz konusudur. Nitekim kişinin SMU'yu kabul etmesi, suçu işlediğini kabul etmesi anlamına da gelmeyecektir. Bu bakımından ortaya konulabilecek kısmi çözüm önerisi ise, SMU'nun Alman ve Amerikan hukukunda olduğu üzere ikrar dayandırılması halinde, şekli olarak da olsa bir gerçekliğe ulaşılmaması durumu söz konusu olabilecektir.

4 Gülsün A. Aygörmez Uğurlubay and Nuran Haydar and Mehmet Korkmaz, "Seri Muhakeme Usûlüne İlişkin Sorunlar" ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2019, Sayı 2, 260.

5 Claus Roxin and Bernd Schünemann, *Strafverfahrensrecht*, (26. Ed. Verlag C.H. Beck, München, 2009) 2; Hans Heiner Kühne, *Strafprozessordnung*, (7. Ed., C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 2007) 1; Şahin, (n 1) 27; Centel and Zafer, (n 1) 6; Hakan Karakehya, "Ceza Muhakemesinin Amacı", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Yıl 2007, Cilt 65 , Sayı 2, 125 (121 – 141).

6 Ünver and Hakeri, (n 1) 8.

SMU bakımından üzerinde durulabilecek bir diğer husus ise, bu usulün suçlulukla mücadele noktasındadır. Nitekim bu sistemin kabul edilmesinden sonra şüpheli hakkında kanunda öngörülen cezanın çok daha azına hükmedilmesi söz konusu olacaktır. Ayrıca katalogta seçilen suçlar dikkate alındığında SMU’da tespit edilecek cezaların genel olarak 2 yılın altında kalacaktır. Dolayısıyla 250. maddede belirtildiği üzere bu cezaların TCK’nun 50. maddesi bağlamında kısa süreli hapis cezalarına seçenek yaptırımlara çevrilebilmesi, TCK’nun 51. maddesi bağlamında hapis cezasının ertelenmesi ya da CMK’nun 231. maddesinde yer alan hükmün açıklanmasının geri bırakılması hükümlerinin de uygulanabilecek olması, hakkında cezaya hükmedilen kişilerin bu cezalarının hiçbir şekilde ceza evinde infaz edilmemesine sebebiyet verecektir. Bu da kişilerin suçu işlemekten imtina etmemelerini doğurabilecektir.

TCK’nun 50, 51 ve CMK’nun 231. maddelerinin uygulanmaması halinde dahi birçok dosya bakımından durum farklılık arz etmeyecektir. Zira şüpheli hükümlü olmasından sonra 5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’unun ilgili maddeleri gereğince koşullu salıverme ve denetimli serbestlik hükümlerinden de yararlanacak ve birçok hükümlünün cezası ceza evinde infaz edilmeyecektir.

Bu durum da toplumda, işlenen suçların cezasız kaldığı algısının oluşmasına ve cezaların caydırıcılığının zedelenmesine sebebiyet verebilecektir. Diğer bir deyişle suçlulukla mücadele, bilhassa katalogta yer alan suçlarla bakımından cezaların caydırıcılığının olmadığı düşüncesiyle zarar görebilecektir.

Bu eleştirinin önüne geçilmesi ve suçlulukla mücadele bağlamında bir sıkıntının ortaya çıkmaması bakımından SMU’nun uygulanmasına bir sınırın getirilmesi gerekebilecektir. Bu bakımdan farklı çözüm önerileri olabilecek ise de en azından tekerrür hükümlerinin varlığı halinde SMU’nun uygulanmaması gibi bir şart önerilebilir⁷. Bir diğer öneri olarak ise, kişinin bir daha o suçu işlemeyeceğine dair izlenimin mevcudiyetinin aranması olabilir. Son olarak ise, SMU ilk defa suçu işleyenlere uygulanacağı gibi bir şart da ortaya konulabilir.

Zira suçlulukla mücadele açısından cezaların caydırıcılığı ve hükümlülerin ıslah edilebilmesi noktasında eksikliğin ortaya çıkması, SMU’nun getirilmesindeki amaç olan mahkemelerin iş yoğunluğundan çok daha önemli olduğunun ifade edilmesi gerekir. Bu nedenle toplumun adalet anlayışının ve huzurunun zedelenmesinin önüne geçecek birtakım şartların getirilmesi yerinde olacaktır.

7 Benzer görüş için bkz. Aygörmez Uğurlubay and Haydar and Korkmaz, (n 3) 265.

Son olarak üzerinde durulacak husus ise, kanun koyucunun yapmış olduğu kanuni düzenlemeye ilişkindir. Buna göre kanun koyucu, SMU'yu CMK'nun 250. maddesinde çok genel olarak kaleme almış, sistemin ayrıntılarını ise yönetmelikte düzenlemiştir. Bu hususun eleştirilmesi gerekmektedir. Zira yönetmelik, kanunun ne şekilde uygulanmasını ortaya koyması gerekirken⁸, SMU'ya dair CMK'nun 250. maddesinde yer alması gereken birçok husus barındırmaktadır. Bu hususlara çalışmada yeri geldikçe değinilecektir.

3. Seri Muhakeme Usulünün Anayasaya Aykırılık Sorunu

SMU'ya ilişkin ileri sürülebilecek diğer bir eleştiri ise, ilgili düzenlemenin Anayasanın 9. maddesine aykırı olabileceğidir. Zira Anayasa'nın 9. maddesinde yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı ifade edilmiş olup, buna mukabil SMU'da C. Savcısı, şüpheli hakkında hâkim gibi ceza tayin etmektedir.

Bu hususta doktrinde iki ayrı görüşün olduğunun ifade edilmesi gerekir. SMU'nun Anayasaya aykırı olmadığını ileri süren ilk görüşün dayanağı, ceza C. Savcısınca tayin edilmekteyse de, mahkûmiyet kararının mahkeme tarafından açıklanmasıdır. Dolayısıyla yargı yetkisinin Anayasanın 9. maddesine uygun bir şekilde bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanıldığı anlamına gelmektedir⁹.

Bizim de katıldığımız ikinci görüş ise, SMU normlarının Anayasanın 9. maddesine aykırılık teşkil ettiği yönündedir. Nitekim ceza tayini yargı yetkisi çerçevesinde gerçekleştirilebilecek bir işlemdir. Dolayısıyla bir kişi hakkında cezanın belirlenmesi, yargı yetkisi çerçevesinde mutlaka bağımsız ve tarafsız mahkemelerce yapılmalıdır. Oysaki SMU'da, hakkında suç isnadı olan kişi hakkındaki ceza, hâkim tarafından değil, iddia makamı olan C. Savcısı tarafından belirlenmektedir¹⁰.

Sonuç olarak, Anayasanın 9. maddesinde açık bir şekilde ifade edildiği üzere yargı yetkisinin mutlaka bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılması gerekmektedir. Oysaki SMU'da, yargı yetkisi kapsamında olan cezanın belirlenmesi işlemi, C. Savcısı tarafından gerçekleştirilmektedir. SMU'da mahkemenin yegâne rolü ise, C. Savcısının belirlemiş olduğu cezayı bir mahkûmiyet hükmü olarak açıklamak, tasdik etmekten

8 Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, (1. Ed. Bursa, Ekin Kitabevi, 2005) 322.

9 Ersan Şen, "Ceza Muhakemesinde Seri ve Basit Yargılama Usulleri", <https://www.hukukihaber.net/ceza-muhakemesinde-seri-ve-basit-yargilama-usulleri-makale,7039.html> , 05.01.2020.

10 Adem Sözüer, "Türk Ceza Kanunu 6284 Sayılı Kanunda Kadın Haklarına İlişkin Düzenleme ve Uygulamalar" ve "Ceza Muhakemesi Kanunundaki Değişiklikler ve Seri Muhakeme Usulü" konulu Eğitim Semineri, Rize Barosu, <http://www.olay53.com/haber/turk-ceza-kanununu-yazan-rizeli-unlu-hukukcu-sozuer-buyuk-reformlarimiz-parallel-741507.htm> , 21.03.2020.

öteye gitmemektedir. Dolayısıyla SMU'nun düzenlenmiş olduğu CMK'nun 250. maddesinin Anayasanın 9. maddesine aykırılık teşkil ettiği açıktır.

4. Usulün Alman Hukukundaki Genel Görünümü

Ceza muhakemesi hukukunda esas olan delillerin toplanması ve yapılan yargılama sonucunda kişi hakkında mahkeme tarafından bir karar verilmesidir. Ancak Alman hukukunda her ne kadar kanunda yer almasa da uzun yıllar boyunca mahkeme, savcılık ve sanık deliller konusunda ve verilecek ceza miktarı hususunda duruşma dışında anlaşma yoluna gitmişlerdir¹¹. Bu şekilde bir uygulamanın ortaya çıkmasının temelinde yatan husus ise, ceza adalet sisteminin sürekli artan iş yüküdür.

Alman Yargıtay'ı, kanunda olmayan, uygulamaya mahsus bu anlaşmaları içtihat yoluyla belli bir düzene sokmaya çalışmışsa da başarılı olamamıştır. Bunun üzerine uzun tartışmalar sonucunda nihayet 2009 yılında bu usül, “*mahkeme ile muhakeme süjeleri arasında uzlaşma*” başlığıyla Alman Ceza Muhakemesi Kanununun 257c maddesinde düzenlenmiştir¹². Bu düzenlemenin esas amacı uygulamada mevcut olan “anlaşmaları” muhakeme sürecinin ilkelerine uygun hale getirmektir¹³.

Alman hukukundaki uzlaşma usulü, Amerikan hukukunda da olduğu gibi sanığın ikrarına bağlıdır. Bu yönüyle Türk hukukundaki SMU ile farklılık arz etmektedir. Dolayısıyla Alman hukukunda mahkeme ile muhakeme süjeleri arasında uzlaşma usulünün temeli sanığın ikrarına bağlı olup, sanığın ikrarda bulunmaması halinde uzlaşma imkânı olmamaktadır. İkrar bakımından ifade edilmesi gereken bir diğer husus, ikrarın gerçekliğidir. Nitekim ikrar tek başına yeterli olmayacak, ayrıca mahkeme bu ikrarın gerçekliği konusunda emin olacaktır. Mahkemenin ikrarın gerçekliği konusunda şüphesinin bulunması halinde ikrar kabul edilmeyecek ve dolayısıyla AlmCMK'nun 257c maddesinde yer alan uzlaşma usulü uygulanamayacaktır¹⁴.

Madde başlığının “*mahkeme ile muhakeme süjeleri arasında uzlaşma*” şeklinde düzenlenmesinden de anlaşıldığı üzere, bu usul, Alman hukukunda Türk hukukundan

11 Micheal Heghmanns, *Stafverfahren*, (Springer, Berlin, 2014) 328; Bu tür anlaşmalar genellikle ana duruşmanın dışında yapılmıştır. İtiraf yapıldığı zaman, genellikle daha fazla kanıt verilmemiştir, böylece anlaşma prosedürün önemli ölçüde kılmasına neden olmuştur. Çoğu durumda, böyle bir anlaşmaya dayanan bir karara karşı herhangi bir yargıya itiraz edilmemiştir ve çoğu zaman bir temyizden açıkça feragat edilmiştir. BverfG, 2. BvR 2/10 vom 19.3.2013, § 2.

12 Heghmanns, (n 1) 328.

13 Michael Kubiciel, *Zwischen Effektivität und Legitimität: Zum Handlungsspielraum des Gesetzgebers nach der “Deal”-Entscheidung des BVerfG*, *Onlinezeitschrift für Höchststrichterliche Rechtsprechung zum Strafrecht (HRRS)*, Heft 6, Yıl 2014, s. 205.

14 Heghmanns, (n 1) 329.

farklı olarak soruşturma aşamasında değil, kovuşturma aşamasında öngörülmektedir. Alman hukukunda mahkeme, uzlaşmanın içeriğindeki cezanın belirlenmesinde somut olayın şartlarını dikkate alarak genel kuralları uygulayacaktır. Cezanın belirlenmesi noktasında yargılama süjeleri görüş bildirebilmektedir.

Mahkeme tarafından belirlenen uzlaşma içeriğinin savcı ve sanık tarafından da onaylanması halinde uzlaşma tamamlanmış olmaktadır. Bu uzlaşma sağlanmakla birlikte, hukuki veya maddi açıdan önemli olan hususlar dikkate alınmamışsa veya bu hususların daha sonra ortaya çıkması halinde mahkeme, dikkate alınmayan veya alınamayan hususlardan dolayı önerilen cezanın sınırının fiil ve kusura uygun olmadığı kanaatine varabilir. Bu halde mahkemenin uzlaşma ile bağlılığı sona erer. Yine sanığın anlaşmaya sadık kalmaması halinde de aynı şekilde mahkemenin anlaşmaya olan bağlılığı sona erecektir. Uzlaşmanın herhangi bir şekilde bozulması halinde, sanığın ikrarı yargılamanın devamında kullanılamayacaktır. Mahkemenin sanık ile yaptığı anlaşmaya tam olarak bağlı olmaması eleştirilen bir noktadır¹⁵.

2009 yılında yürürlüğe giren mahkeme ile muhakeme süjeleri arasında uzlaşma, birçok tartışmayı da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda ceza muhakemesi sürecinin şüpheli ve sanığın kabulüne bağlı olarak sonlandırılmasının; maddi gerçeğin araştırılması ve kamu davasının mecburiliği ilkelerini ihlal ettiği ve devletin cezalandırma görevinin yerine getirilmediği gerekçesiyle bu düzenlemenin Alman Anayasasına aykırı olduğu ileri sürülmüştür¹⁶. Nitekim bu tartışmalar bağlamında ortaya konulan AlmCMK'nun 257c maddesinin Anayasaya aykırılık iddiası Alman Anayasa Mahkemesi önüne götürülmüştür. Mahkeme yaptığı inceleme sonucunda 13 Mart 2013 tarihinde vermiş olduğu kararda AlmCMK'nun 257c maddesinde düzenlenen uzlaşma normunun Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir¹⁷.

Mahkeme vermiş olduğu kararda, yargılama sürecinde kusur ilkesi, maddi gerçeği araştırma ilkesi, adil yargılanma ilkesi, hukuk devleti ilkesi, masumiyet karinesi, mahkemenin tarafsızlığı ilkesi gibi zorunlu ilkelerin bulunması gerektiğini ve ancak bu ilkelere sadık kalınması suretiyle hakkaniyete uygun bir süreçten bahsedilebileceğini vurgulamıştır¹⁸.

15 Samantha Joy Cheesman, "Comparative Perspectives on Plea Bargaining in Germany and the U.S.A.", https://publishup.uni-potsdam.de/opus4-ubp/frontdoor/deliver/index/docId/7457/file/S113-151_aiup02.pdf, s. 145.

16 Feridun Yenisey, "Ceza Muhakemesi Süjelerinin İradelerinin Ceza Muhakemesinin Yürütüşüne Etkisi Sorunu", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan Özel Sayısı, Cilt 19, Sayı 2, Yıl 2013, s. 465.

17 BVerfG, 2 BvR 2628/10 vom 19.3.2013.

18 BVerfG, 2 BvR 2628/10 vom 19.3.2013.

Mahkeme sanığın suçu işlediğine dair ikrarı karşısında, hükmedilecek cezaya dair bir anlaşmanın Anayasada yer alan hakları ihlal etme riskini barındırdığını, ancak ilgili usulün yasal çerçevesinin AlmCMK'nun 257c maddesinde düzenlenmesinin Anayasaya aykırılık teşkil etmediğine karar vermiştir. Nitekim söz konusu kararda bu düzenlemenin, uzlaşma usulünü kanuni zemine taşıyarak usulü Anayasada hâkim olan ilkeleri koruduğu ve sürecin kanuna aykırı bir şekilde gerçekleşmesinin önüne geçtiği ifade edilmiştir¹⁹. Yine bu kararda mahkeme, uygulamada yanlışlıklar olmakla birlikte bu yanlış uygulamaların 257c maddesinin Anayasaya aykırılığı anlamına gelmediğini belirtmiştir.

5. Seri Muhakeme Usulünün Uygulanabilme Şartları

Hukukumuzda yeni olan SMU'nun uygulanabilmesi bakımından kanun koyucunun ortaya koyduğu şartlar CMK'nun 250. maddesinde yer almaktadır²⁰. Madde metninde ortaya konulan şartlara göre, SMU'nun uygulanabilmesi için öncelikle soruşturmanın, katalogda yer alan suçlara ilişkin olması, soruşturma aşamasının sonunda olunması ve kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilemiyor olması gerekmektedir. Ayrıca SMU'nun uygulanmasında kişi bakımından bazı sınırlamalar getirilmiştir. Son olarak ise, SMU'nun uygulanması bakımından şüphelinin teklifi kabul etmesi gerekmektedir.

5.1. Katalogda Yer Alan Suçlardan Birinin Mevcudiyeti

SMU'nun uygulanması bakımından gerekli olan ilk şart, soruşturma konusu suçun CMK'nun 250. maddesinin 1. fıkrasında yer alan katalogdaki suçlara dair olması gerekliliğidir. Diğer bir deyişle, SMU ilgili madde metninde sayılan suçların dışında hiçbir suç bakımından uygulanamayacaktır.

Bu suçlar, TCK'nun 154. maddesinin 2. ve 3. fıkrasında yer alan hakkı olmayan yere tecavüz, 170. maddesinde yer alan genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması, 179. maddesinin 2. ve 3. fıkrasında yer alan trafik güvenliğini tehlikeye sokma, 183. maddesinde yer alan gürtlüye neden olma, 197. maddesinin 2. ve 3. fıkrasında yer alan parada sahtecilik, 203. maddesinde yer alan mühür bozma, 206. maddesinde yer alan resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan, 228. maddesinin 1. fıkrasında yer alan kumar oynanması için yer ve imkân sağlama, 268. maddesinde yer alan başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması suçlarıdır.

19 BVerfG, 2 BvR 2628/10 vom 19.3.2013, § 118.

20 7188 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 23. Maddesi, 24.10.2019 Tarihli ve 30928 sayılı Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/10/20191024-25.htm> .

Yine TCK'nun dışında 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanununun 13. maddesinin 1., 3. ve 5. fıkraları ile 15. maddesinin 1., 2.ve 3. fıkralarında belirtilen suçlar, Orman Kanununun 93. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen suç, 1072 sayılı Rulet, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanununun 2 nci maddesinde belirtilen suç ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 2. maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen suç da, katalog suçların içerisinde yer almaktadır.

Bu suçlar bakımından ortak nokta ise, somut mağdurlarının olmamasıdır. Nitekim bu suçlarda mağdur belirli birey değil, kamudur. Bu bakımdan mağduru kamu olan suçların seçilmiş olması halinde SMU'nun uygulanmasıyla suç mağduru olan kişinin ikinci plana atılması söz konusu olmayacaktır.

Ayrıca suçların yaptırımlarına bakıldığında genel olarak üst sınırları 2 veya 3 yıl olan, nispeten hafif suçlar seçilmiştir. Bu bakımdan tercihlerin belirli bir standardı olduğu ifade edilebilir.

5.2. Soruşturma Evresinin Sonuna Gelinmesi

Seri muhakeme usulünün uygulanması bakımından kanun koyucu, CMK'nun 250. maddesinin 1. fıkrasında soruşturma evresinin sonuna gelinmesini aramaktadır. Ancak belirtmek gerekir ki, kanun koyucunun ortaya koymuş olduğu bu yeni düzenlemede zamansal durumu anlatmak için kullandığı ifade CMK'nda daha evvel kaleme alınmamış yeni ifade tarzıdır. Ayrıca soruşturma aşamasının sonuna gelmenin de ne demek olduğunun belli olmadığı belirtilmesi gerekir.

Zira soruşturma aşaması, C. Savcısı tarafından hazırlanan iddianamenin gönderildiği yetkili ve görevli mahkeme tarafından kabul edilmesiyle tamamlanır²¹. Dolayısıyla soruşturma aşamasında sona gelinmesinden anlaşılması gereken husus, C. Savcının iddianamesini hazırlaması ve göndermesiyle mahkemenin kabulüne kadar ara muhakeme evresini mi ifade etmektedir? Yoksa soruşturmanın sonuna gelinmesinden anlaşılması gereken husus, C. Savcısının iddianamesini hazırlaması mıdır? Soruşturmanın sonu olarak anlaşılması gereken husus, savcının iddianameyi hazırlamak için yeterli şüpheye ulaşması mıdır?

Görüldüğü üzere madde metnindeki ifade bu üç anlama da gelebilecektir. Ancak “soruşturmanın sonu” kavramının anlamı bakımından yukarıdakilerden hangisinin kabul edilmesi gerekecektir. Bu ibarenin, kanun koyucunun diğer bir alternatif çözüm

21 Şahin (n 1) 33; Centel and Zafer (n 1) 17.

yolu olan uzlaşmada öngördüğü şekliyle kamu davası açılmasına yetecek yeterli şüphenin varlığının tespiti şeklinde anlaşılması daha yerinde olacaktır²².

Bu bakımından bu seçeneğin diğer ihtimallerden daha yerinde olduğunun ifade edilmesi gerekir. Zira şüphelinin SMU'yu kabul etmesi halinde iddianamenin hazırlanmasına da, iddianamenin gönderilip ara muhakeme evresine geçilmesine de gerek kalmayacaktır.

Sonuç olarak ifade etmek gerekir ki, SMU'nun uygulanması bakımından kanun koyucunun kaleme aldığı "soruşturmanın sonu" ifadesinden anlaşılması gereken husus, kamu davası açılmasına yetecek derecede yeterli şüpheye sahip olunması halidir.

Yine SMU'nun uygulanabilmesi bakımından aşağıda incelenecek ikinci şart olan kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilemiyor olması da ulaşılan sonucun doğruluğunu teyit etmektedir. Zira kamu davasının açılmasının ertelenmesi bakımından bir değerlendirme yapılabilmesi bakımından yeterli şüphenin mevcut olması gerekmektedir²³. Dolayısıyla SMU'nun uygulanması bakımından kamu davasının açılmasına yetecek derecede yeterli şüpheye ulaşmanın gerektiğinin ifade edilmesi gerekir.

Nitekim 31.12.2019 tarihli Resmi Gazetede yer alan Ceza Muhakemesinde Seri Muhakeme Usulü Yönetmeliğinin (yönetmelik) Temel İlkeler başlıklı 5. maddesinin 2. fıkrasında SMU'nun uygulanabilmesi bakımından kamu davası açılması için yeterli şüphe oluşturacak delillerin elde edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Bu noktada kanun koyucunun CMK'nda kaleme aldığı metni düzenlerken, yukarıda ifade edildiği şekilde yoruma muhtaç ifadeler kullanmasının ve ortaya çıkan belirsizliği yönetmelikle çözmeye çalışmasının eleştirilmesi gerekir. Olması gereken, mevcut yönetmelikte yer alan ifadenin CMK'nun 250. maddesinde yer alması ve herhangi bir yoruma gerek kalmaksızın madde metninin herkes tarafından aynı şekilde anlaşılabilmesidir²⁴.

Bu düzenlemeye göre soruşturma aşamasının sonunda kavramının kamu davasının açılmasına yetecek derece yeterli şüphenin varlığına sahip olunması şeklinde

22 Ali Kemal Yıldız, "Seri Muhakeme ve Basit Yargılama Usulü", 7188 sayılı Kanunla Ceza Muhakemesi Kanununda Yapılan Son Değişiklikler Toplantısı, İstanbul Barosu CMK Uygulama Servisi, 25 Aralık 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=ujOHAE9MQFE>, 04.01.2020; Mustafa Ruhan Erdem and Candide Şentürk, Ceza Muhakemesi Hukukunda Yeni Bir Kurum Olarak Seri Muhakeme Yöntemi, Ceza Hukuku Dergisi, Yıl 14, Sayı 41, 586; Aygörmez Uğurlubay and Haydar and Korkmaz, (n 3) 263.

23 Ünver and Hakeri, (n 1) 505; Centel and Zafer, (n 1) 564.

24 Abdullah Batuhan Baytaç, *Kanunilik İlkesi Bağlamında Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Yorum*, (1. Ed. On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018) 168.

anlaşılmasının bir sonucu da, savcının soruşturmayı açtıktan hemen sonra SMU'ya başvuramayacağıdır.

Zira C. Savcısının katalogda yer alan suçlara girsin veya girmesin fark etmeksizin genel usule göre soruşturma işlemleri yapması gerekmektedir. Bu bağlamda C. Savcısı delilleri toplayacak, dinlenmesi gereken kişileri dinleyecektir. Genel usule dair kurallar çerçevesinde gerçekleştirmiş olduğu soruşturma işlemlerinin sonunda genel bir değerlendirme yapacak ve eğer yeterli şüpheye ulaşamamış ise, kovuşturmayaya yer olmadığına karar verecektir²⁵. Kamu davası açılmasının açılmasına yetecek derecede yeterli şüpheye ulaşması halinde dahi doğrudan SMU'yu teklif edemeyecektir.

Nitekim C. savcısı öncelikle önödeme ve uzlaştırma hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağına bakacak ve eğer uygulanamayacağına karar verirse, bu halde hemen aşağıda incelenecek diğer bir şart olan kamu davasının açılmasının ertelenmesi hükümlerinin uygulanabilirliğini değerlendirecektir. Değerlendirme sonucunda kamu davasının açılmasının ertelenmesi hükümlerinin uygulanamayacağı anlaşılıyorsa, ancak o zaman SMU'yu teklif edebilecektir.

Sonuç olarak ifade etmek gerekir ki, yukarıda izah olunduğu üzere C. Savcısının soruşturma konusu fiilin SMU'nun uygulanabileceği katalog suçlarından olduğunu anlaması, savcının doğrudan SMU'yu teklif edebileceği anlamına gelmemektedir. Bu husus, yoğunluğun hızlı bir şekilde azaltılması bakımından uygulamada suiistimale müsait olup, gerek mahkemenin yapacağı incelemede ve gerekse müdafinin süreçte etkin bir rol almasının sağlanmasıyla bu durumun önüne geçilebilecektir.

Bu başlık altında üzerinde durulması gereken bir diğer durum ise, muhakeme engellerinden soruşturmanın yapılmasını engelleyen bir halin varlığının söz konusu olmamasıdır. Zira soruşturmanın yapılmasını engelleyen muhakeme engelinin olması halinde C. savcısının öncelikle bu engelin ortadan kalkması için gerekli usulü işlemleri gerçekleştirmesi, engelin ortadan kalkmayacağı anlaşıldığı takdirde kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın verilmesi gerekmektedir²⁶.

C. Savcısı, soruşturmanın yapılmasının izin şartına bağlı olduğu anlaşıldığında öncelikle izin almak için gerekli yazışmaları yapmalıdır. İzin verilmemesi halinde, o an SMU bakımından tüm şartların varlığı söz konusu olsa dahi, SMU uygulanamayacaktır. C. Savcısının böyle bir durumun varlığı halinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermesi gerekmektedir.

25 Centel and Zafer, (n 1) 506; Şahin (n 1) 94.

26 Şahin, (n 1) 58.

5.3. Kamu Davasının Açılmasının Ertelenmesine Karar Verilememesi

Yukarıda da ifade edildiği üzere, SMU'nun uygulanabilmesi açısından esas olarak iki şart mevcuttur. Bu bakımdan ilk şart belirtildiği üzere kamu davası açılması bakımından kâfi olan yeterli şüpheye ulaşılması, ikincisi ise, kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilmemesidir.

Dolayısıyla anlaşılması gereken husus, kamu davasının açılmasının ertelenmesi imkânının uygulanması kanun koyucunun ilk tercihidir. Bu nedenle kanun koyucu, SMU'nun uygulanması bakımından kamu davasının açılmasının ertelenmesi imkânını olumsuz bir şart olarak kabul etmektedir.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi, CMK'nun 171. maddesinin 2. fıkrası vd. düzenlemiştir. Bu düzenlemeye göre C. Savcısı, uzlaştırma ve ön ödeme kapsamında girmeyen ve üst sınırı 3 yıl veya daha az olan suçlar bakımından yeterli şüphelinin varlığına rağmen kamu davasının açılmasını 5 yıl süreyle erteleyebilir. Ancak bu kararı verebilmesi için şüphelinin daha evvel kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması, bu kararın verilmesi halinde şüphelinin bir daha suç işlemekten çekineceği kanaatinin oluşması, erteleme kararının toplum açısından daha yararlı olması ve mağdurun veya kamunun zararının giderilmesi gerekir²⁷.

Bu şartların varlığı halinde şüphelinin hakkında SMU değil, kamu davasının açılmasının ertelenmesi uygulanacaktır. Dolayısıyla Savcı, soruşturma aşamasında delilleri toplayacak ve delillerin kamu davasının açılmasına yetecek derecede yeterli şüpheyi oluşturduğu kanaatine ulaşması halinde, öncelikle CMK'nun 171. maddesinin 2. fıkrasını uygulamaya çalışacaktır. Ancak bu fıkrasının şartlarının sağlanamaması halinde, SMU'yu uygulayabilecektir.

5.4. Önödeme ve Uzlaşmaya Tabi Bir Suçun Mevcut Olmaması

Yönetmeliğin 5. maddesinde ifade edildiği üzere, işlendiği iddia edilen suçun önödeme ve uzlaştırmaya tabi olması halinde SMU uygulanamayacaktır. Bu husus yönetmeliğin 5. maddesinde düzenlenmiştir.

Zira kanun koyucu, alternatif çözüm yollarının birbirleriyle çelişmemesi bakımından adeta bir sıralama yapmış ve öncelikle ön ödemenin uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Ön ödemenin uygulanamaması halinde uzlaştırma hükümlerinin uygulanmaya

27 Erdener Yurtcan, *Ceza Yargılaması Hukuku*, (15. Ed., Adalet Yayınevi, Ankara, 2018) 440; Ünver and Hakeri, (n 1) 505; Centel and Zafer, (n 1) 564; Özbek and Doğan and Bacaksız and Tepe, (n 1) 499.

çalışılması, uzlaşmanın mümkün olmaması halinde ise, kamu davasının açılmasının ertelenmesinin uygulanması gerektiği kabul edilmektedir. Ancak şüpheli hakkında, önödemenin, uzlaşmanın ve kamu davasının açılmasının ertelenme hükümlerinin uygulanamaması halinde SMU uygulanabilecektir.

5.5. Kişi Bakımından Uygulama

5.5.1. Şüphelinin Ayrıt Etme Gücüne Sahip Olması

CMK'nun 250. maddesinin 12. fıkrasına göre SMU, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve sağır ve dilsizlik halinde uygulanamayacaktır. Diğer bir deyişle SMU'nun uygulanabilmesi için kişinin ergin, fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını anlayabilen, fiili ile ilgili davranışlarını yönlendirebilen ve 21 yaşını doldurmuş sağır ve dilsiz olması gerekmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, kanun koyucunun ilgili fıkrayı kaleme alış şeklinde sıkıntı söz konusudur.

Zira yukarıda da ifade edildiği üzere, kanun koyucunun ortaya koymak istediği husus, şüphelinin 18 yaşını doldurmamış çocuk olması, akıl hastası olması veya 21 yaşını doldurmamış sağır ve dilsiz olması hallerinde bu usulün uygulanamayacağıdır.

Nitekim bu durum, yönetmeliğin 7. maddesinde TCK'nun 31, 32 ve 33. maddelerinin parantez içerisinde gösterilmesi suretiyle açıklığa kavuşturulmuştur.

Nitekim kanun koyucunun bu fıkrayı kaleme almasının altında yatan sebep, algılama ve irade yeteneği gelişmemiş olan kişilerin korunmasına yöneliktir. Zira kanun koyucu SMU sisteminin kabulünde kişinin serbest iradesiyle onay vermesini aramaktadır. Fakat bu fıkra kapsamında belirtilen kişiler, 18 yaşını doldurmamış çocuklar yaş küçüklüğü nedeniyle, akıl hastalığı nedeniyle ve 21 yaşını doldurmamış sağır dilsizlik sebebiyle SMU'yu tam olarak anlayabilmeleri ve bu usule yönelik kararlarını özgür iradelileriyle karar vermeyeceklerdir.

Ancak kanun metninde sağır ve dilsizlik halinde SMU'nun uygulanamayacağını ifade etmesi son derece yanlıştır. Her ne kadar kanun koyucunun amacı 21 yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizlerin kusur yeteneklerinin gelişmemiş olmasından kaynaklı olarak bu kişilerin korunması olsa da, madde metninin sağır ve dilsizlerin tümünü kapsayacak bir şekilde kaleme alınması, algılama ve irade yetenekleri tam olan 21 yaşını doldurmuş olan sağır dilsizler bakımından da SMU'nun uygulanamayacağı anlamına gelmektedir.

Dolayısıyla kanunda yapılan bu yanlışlığın yönetmelikle düzeltilmesi amaçlanmış olmakla birlikte, bu hususun yönetmelikte değil, kanunda düzeltilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan CMK'nun 250. maddesinin 12. fıkrasında yapılacak değişiklikle, bu madde metninin "Seri muhakeme usulü, şüphelinin 18 yaşını doldurmamış çocuk, akıl hastalığı nedeniyle fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya fiil ile ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış kişiler ve 21. yaşını doldurmamış sağır ve dilsizler bakımından uygulanamaz." şeklinde düzenlenmesi daha yerinde olacaktır.

5.5.2. Şüphelinin Ulaşılabilir Olması

SMU'nun uygulanabilmesi bakımından gerekli olan bir diğer durum ise, şüphelinin ulaşılabilir olmasıdır. Bu durum CMK'nun 250. maddesinin 13. fıkrasında yer almaktadır. Bu fıkra göre şüphelinin resmi mercilere beyan edilen ve soruşturma dosyasında yer alan adreste bulunmaması veya yurt dışında olması ya da bir başka nedenle kendisine ulaşılabilmesi halinde SMU uygulanamayacaktır. Dolayısıyla SMU'nun uygulanabilmesi yukarıda da ifade edildiği üzere ancak C. Savcılığının şüpheliye ulaşabilmesi halinde mümkündür.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, kanun koyucunun ilgili fıkrada ifade ettiği hususların varlığı halinde dahi SMU'nun doğrudan uygulanamayacağına karar verilmesi doğru olmayacaktır. Zira bu hallerin varlığına rağmen şüpheliye ulaşılabilmesi hali söz konusu olabilir. Nitekim bu halde SMU'nun uygulanmasının önünde bir engelin olduğunun kabul edilmemesi gerekir.

Bu bakımdan kişinin yurt dışında olmasına rağmen, C. savcılığının kendisine ulaşabilmesi ve dosyada SMU'nun diğer şartlarının da söz konusu olması halinde SMU uygulanabilecektir. Zira yönetmeliğin 9. maddesinde ifade edildiği üzere davet, telefon, telgraf, faks, elektronik posta gibi iletişim araçlarıyla da yapılabilecektir. Bu bakımda kişiye gönderilecek e-posta aracılığıyla veya telefonla arama şeklinde ya da sms yoluyla da bildirim yapılabilir ve kişiye ulaşılabilir. Yine yönetmelikte "...gibi iletişim araçları..." ibaresi olması nedeniyle sosyal medya üzerinden dahi bu bildirim yapılabilir. Ancak bu husus tüm bu yolların tek tek kullanılması, denenmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Bu halde makul bir çabanın gösterilmesinin yeterli olduğu kanaatinin belirtilmesi yerindedir.

Yine kişinin adresi ile soruşturma dosyasındaki adresin farklı olması halinin varlığında doğrudan SMU'nun uygulanamayacağına karar verilmemelidir. Zira kişinin soruşturma dosyasında kayıtlı adresinde bulunmuyor olmasına rağmen, dosyada mevcut olan telefon numarası üzerinden şüpheliye ulaşılabilir.

5.6. Teklifin Kabul Edilmesi

SMU'nun uygulanabilmesi bakımından gerekli olan hususlardan biri diğeri ise, teklifin şüpheli tarafından kabul edilmesidir. Bu husus, SMU'nun uygulanması başlığı altında detaylı olarak değerlendirilecektir.

Teklifin kabulü bakımından önemli olan husus, teklifin müdafinin eşliğinde kabul edilmesi olup, aksi halde kabulün geçerli olmamasıdır. Kabul beyanının müdafii eşliğinde olmadığına fark eden mahkeme, eksikliğin giderilmesi için dosyayı tekrar C. Savcısına gönderecektir.

Aşağıda da ifade edilecek olmakla beraber, bu başlık altında tartışılması gereken en önemli hususlardan biri de teklifin kabulünün ne anlama geldiğidir.

Türk hukuku bakımından teklifin kabulü yalnızca SMU'nun uygulanmasına yönelik olup, ayrıca ikrar anlamına gelmemektedir. Bu bakımında da benzer bazı sistemlerden ayrılmaktadır. Nitekim mahkeme ile mahkeme sùjeleri arasında anlaşma başlıklı AlmCMK'nun 257c maddesine göre, taraflar arasında anlaşmanın sağlanması için kişinin suçu işlediğine dair ikrarını aramaktadır²⁸. Ayrıca bu ikrarın alelade bir ikrar da olmamalıdır. Bu bakımdan ikrarın inandırıcı ve dosya içeriğine uygun olması gerektiğinin de belirtilmesi gerekir²⁹. Yine Amerikan sisteminde de kişinin ceza pazarlığı kurumundan faydalanabilmesi bakımından ikrarının zorunlu olduğunun ifade edilmesi gerekmektedir³⁰.

6. Suçun Özel Görünüş Halleri Bağlamında SMU

6.1. İştirak Halinde İşlendiği İddia Edilen Bir Fiilin Varlığı

SMU'da üzerinde durulması gereken bir diğerk husus ta, soruşturma konusu olan suçun iştirak halinde işlendiğinin iddia edilmesi halidir.

Zira bu halde SMU'nun uygulanabilmesi bakımından tüm şüphelilerin kabul etmesi gerekmektedir. Diğerk bir deyişle iştirak halinde işlendiği iddia edilen suçun şeriki olan şüphelilerinin birinin dahi SMU'yu kabul etmemesi halinde soruşturma genel usule

28 Urs Kindhäuser, *Strafprozessrecht*, (2. Ed., Nomos Verlag, Baden-Baden, 2010) 220; Michael Heghmanns, *Strafverfahren*, (1. Ed., Springer, Heidelberg, 2014) 329.

29 Bernd Heinrich and Tobias Reinbacher, "Der „Deal“ im Strafverfahren", *Examinatorium Strafprozessrecht – Arbeitsblatt Nr. 40*, https://www.jura.uni-tuebingen.de/professoren_und_dozenten/heinrich/materialien/materialien-zur-vorlesung-straftprozessrecht-pdf-dateien/materialien-zur-vorlesung-straftprozessrecht-pdf-dateien/40-deal.pdf 11.01.2020 .

30 ABD Federal Ceza Muhakemesi Kanunu, Madde 11 (c), https://www.law.cornell.edu/rules/frcmp/rule_11 07.01.2020.

göre devam edecektir. Bu halde teklifi kabul etmeyen şüphelinin azmettiren, fail veya yardım eden olmasının önemi yoktur³¹.

Mahkemelerin yoğunluğunun azaltılması için ortaya konulan SMU'nun uygulanması bakımından bu şekilde bir şartın ortaya konulması yerinde olmuştur. Nitekim belirtildiği üzere SMU'da amaç, uyuşmazlığın genel muhakeme sürecinden çıkarmak suretiyle mahkemelerin yükünün azaltılmasıdır.

Oysa şeriklerden birinin SMU'yu kabul etmemesi halinde, o kişi bakımından genel usullere göre bir yargılamanın yapılacak olması, mahkeme teşkilatında bir rahatlama meydana getirmeyecek ve SMU'dan beklenen yarara ulaşamayacaktır. Dolayısıyla SMU'yu kabul eden kişinin bu usule göre sistem dışında tutulmasının da bir anlamı kalmayacaktır. Zira ister o kişi SMU'ya göre cezalandırılsın, isterse de genel soruşturma usulüne tabi diğer şerikle yargılsın, mahkemenin iş yükünde bir azalma olmayacaktır. Diğer bir deyişle, SMU'yu kabul etmeyen şeriklerden biri için zaten bir yargılama yapılacak olması, diğer şeriklerin genel usulün dışına çıkarılmasının bir anlamı olmayacak ve dolayısıyla SMU'dan beklenen iş yükünün azaltılmasına dair faydayı doğurmayacaktır³².

Kanun koyucunun CMK'nun 250. maddesindeki iradesi yukarıda ifade edildiği gibi olmakla beraber, bir kez daha ilgili fıkrada kullanılan ifadenin eleştirilmesi gerekmektedir. Nitekim kanun koyucu CMK'nun 250. maddesinin 11. fıkrasında "suçun iştirak halinde işlenmesi durumunda" ifadesini kullanmıştır. Ancak SMU soruşturma aşamasında gündeme gelmekte ve henüz suçun işlenip işlenmediği veya işlendiyse de mevcut şüpheliler tarafından işlenip işlenmediği kesin değildir.

Zira SMU'nun kabul edilmesi, suçun işlendiğinin kabul edilmesi anlamına da gelmeyecektir. Kaldı ki, bu şekilde bir kabul olsa dahi zaten şüphelilerden en az birinin SMU'nun uygulanması yönündeki teklifi kabul etmemesinden dolayı herkes tarafından işlendiği kabul edilen bir suç da yoktur.

Dolayısıyla maddenin "*İştirak halinde işlendiği iddia edilen bir suçun varlığı halinde şüphelilerden birinin bu usulün uygulanmasını kabul etmemesi halinde seri muhakeme usulü uygulanmaz.*" şeklinde kaleme alınması, ceza muhakemesi sistemi bakımından daha yerinde olacaktır.

31 Erdem and Şentürk, (n 12) 588.

32 Yıldız, (n 12).

6.2. Suçların İçtimasına Dair Halin Varlığı

SMU'nun kaleme alındığı CMK'nun 250. maddesinde ve yönetmelikte, suçların içtimai halinde nasıl bir uygulamanın olacağına dair bir düzenleme söz konusu değildir.

Ancak bu konuda farklı neviden fikri içtima hükümlerine ilişkin bir tartışmasının yapılması gerekmektedir. Bilindiği üzere farklı neviden fikri içtima, kişinin tek bir hareketle iki ayrı suçu işlemesi anlamına gelmektedir. Bu halde işlenen suçlardan hangisi daha ağır cezayı gerektiriyorsa, kişi o suçtan dolayı cezalandırılacaktır³³.

Bu noktada tartışılması arzulanan husus ise, kişinin tek hareketle birden fazla suçu işlemesi halinde ve işlediği iddia edilen suçlardan birinin SMU'nun uygulanacağı katalog suçların içinde yer alırken, diğerinin katalog suçlardan olmaması halinde ne şekilde hareket edileceğidir.

Bu halde kanunda özel bir düzenleme söz konusu olmadığından, içtimai oluşturan tüm suçlar bakımından ayrı ayrı bir değerlendirmenin yapılması gerekecektir. Buna göre, katalogda olan suç bakımından SMU usulü uygulanacak, diğeri için uygulanmayacaktır.

Ancak bu şekilde bir durumla karşılaşıldığında SMU'nun uygulanamayacağına dair bir düzenlemenin var olması gerektiği ileri sürülebilir. Zira, kişinin tek bir hareketinin birden fazla suç oluşturmaları halinde, katalog suçtan dolayı hakkında zaten genel usule göre yargılama yapılacaktır. Bu bakımdan gerçekleştiği iddia edilen fiile dair deliller toplanacak, tanıklar dinlenecek, gerektiği takdirde bilirkişi atanacak kısaca tüm usulü işlemler zaten yapılacaktır.

Dolayısıyla SMU'nden beklenen fayda olan, iş yoğunluğunun azaltılması söz konusu olmayacaktır. Yukarıda iştirakin varlığı halinde şeriklerden birinin SMU'yu kabul etmemesi halinde bu usulün uygulanamayacağına benzer mantıkla, farklı neviden fikri içtimanın varlığı halinde suçlardan en az birinin katalog suçlara girmemesi halinde, SMU'dan beklenen fayda elde edilemeyecektir.

Yine zincirleme suç hükümlerinin varlığı halinde SMU'nun uygulanıp uygulanmayacağına üzerinde durulması gerekmektedir. Mevcut düzenleme dikkate alındığında zincirleme suçun varlığı halinde SMU'nun uygulanması bakımından bir sınırlama söz konusu değildir.

33 İzzet Özgenç, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (12 Ed. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016) 601; Mahmut Koca and İlhan Üzülmöz, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (7. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014) 497; Hamide Zafer, *Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK md. 1-75*, (Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013) 484.

Nitekim zincirleme suçta tek bir suç işleme kararının icrası kapsamında farklı zamanlarda aynı kişiye birden fazla işlenmesi halinde tüm suçlar ayrı ayrı varlığını koruyacak olmakla birlikte, sanık hakkında tek bir suçtan ceza verilecek, ancak bu ceza ¼'ten ¾'e kadar arttırılacaktır³⁴.

Zincirleme suç hükümleri kapsamında tüm suçlar ayrı ayrı varlığını koruyacağından³⁵, bu suçlara tek tek SMU'nun uygulanmasının önünde bir engel yoktur. Ancak bu halde, kişi zincirleme suç hükümleri uygulanması halinde alacağı cezadan daha fazla ceza alacaktır. Bu da adaletsiz bir sonucun ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Yine zincirleme suç hükümlerinin varlığı halinde cezanın belirlenmesi noktasında TCK'nun 61. maddesinin 5. fıkrasının da dikkate alınmayacağıın ifade edilmesi gerekir.

Sonuç olarak SMU bağlamında zincirleme suç hükümleri bakımından ne şekilde hareket edileceğine dair bir düzenlemenin yer alması gerektiğinin ifade edilmesi gerekir. Bu bağlamda zincirleme suçları dair şartların varlığı halinde, SMU hükümlerinin uygulanmaması önerilebilir.

7. Seri Muhakeme Usulü Süreci

7.1. Genel Olarak

SMU, yukarıda da ifade edildiği üzere soruşturma aşamasından uygulanmaktadır. Bu bakımından aşağıda da ifade edileceği üzere C. Savcısının talepnameisini hükme çevirmek üzere mahkemeye gönderilmesi, kovuşturma aşamasına geçildiği anlamına gelmeyecektir. Diğer bir deyişle SMU, yalnızca soruşturma aşaması bakımından öngörülen alternatif bir çözüm yoludur.

Bu bakımdan, soruşturma evresinde CMK'nun 250. maddesine giren bir suçun işlendiği iddiası olması ve diğer temel şartların da oluşmuş olması halinde SMU'nun uygulanması bakımından C. Savcısı teklifi yapmak zorundadır.

Dolayısıyla C. Savcısının soruşturma sırasında şüphelinin gerçekleştirdiğini düşündüğü fiile yönelik hukuki nitelendirmesinde ortaya koyduğu suçun katalogda yer almaması halinde, SMU'nun uygulanma imkânı söz konusu olmayacaktır.

34 Özgenç (n 23) 572; Koca and Üzülmöz, (n 23) 480 ; Zafer (n 19) 467.

35 Kayıhan İçel, Suçların İçtimaı, (1. Ed. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1972) 89; Türkan Yalçın Saylan, *Müteselsil Suç*, (1. Ed. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1995)155; Baytaç, (n 10) 139.

Peki soruşturma aşamasında C. Savcısının, şüphelinin, müdafinin ve daha sonrasında iddianamenin gönderildiği yetkili ve görevli mahkemenin, soruşturma konusu olan suçun katalog suça girdiğini fark etmemesi veya genel soruşturma kurallarına göre iddianamenin düzenlenmesi ve mahkeme tarafından iddianamenin kabul edilmesinden ve kovuşturma aşamasına geçilmesinden sonra, fiilin katalogda yer alan suçlardan birini oluşturduğunun fark edilmesi halinde durum ne olacaktır. Nitekim mahkemenin, C. Savcısının nitelendirmesiyle bağlı olmadığı ve kendisi, fiilin farklı bir suç oluşturduğuna dair nitelendirmeyi yapabilmektedir. Aynı zamanda uygulamadaki yoğunluk dikkate alındığında bu durumun ortaya çıkma ihtimali az değildir.

Ne kanunda ve ne de yönetmelikte bu durumda ne şekilde hareket edileceğine dair bir hüküm söz konusu değildir. Dolayısıyla, bu durumun ortaya çıkması halinde ne şekilde hareket edileceği belli değildir. Bu hususta bir an önce kanunda bir düzenlemenin yapılması ve boşluğun doldurulması gerekmektedir.

Belirtmek gerekir ki, kanun koyucu daha önce yürürlüğe giren Uzlaştırma hükümlerinde bu ihtimalin meydana gelebileceğini öngörmüştür. Bu bakımdan CMK'nun 254. maddesinde ne şekilde hareket edileceğini düzenlemiştir. Buna göre, kamu davasının açılmasından sonra kovuşturma konusu suçun uzlaşma kapsamında olduğu fark edildiğinde, mahkeme, uzlaştırmanın yapılması için dosyayı uzlaştırma bürosuna gönderecektir³⁶.

Ancak bu şekilde bir düzenleme SMU bakımından öngörülmemiştir. Bu şekilde bir düzenlemenin SMU usulü bakımından düzenlenmesi de kanun sistematigi ve temel ilkeler açısından da mümkün de değildir. Zira ceza muhakemesi hukukunun temel ilkelerinden biri de safhalardan geri dönülmezlik ilkesidir. Bu ilkeye göre kovuşturma aşamasına geçilmiş bir dosyanın soruşturma aşamasına geri gönderilmesi mümkün değildir³⁷.

Ayrıca SMU'nun teklif edilmesi bir muhakeme şartı da olduğu düşünüldüğünde³⁸, bu teklifin yapılmaması halinde, ceza muhakemesi sistemimize göre muhakeme sürecine devam etmek mümkün değildir.

Dolayısıyla suçun SMU'nun uygulanması gereken suçlardan olduğu sonradan fark edilmesi veya suç niteliğinin değişmesi halinde sistemde bir kilitlenmenin de söz

36 Mustafa Aydın Aşık, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. 85.

37 Centel and Zafer, (n 1) 535.

38 Gökçen and Balcı and Alşahin and Çakır, (n 1) 91.

konusu olduğunun ifade edilmesi gerekir. Zira bir taraftan hali hazırda kovuşturma aşamasına geçilmiş olduğunda, soruşturma aşamasına geri dönelememekte, diğer taraftan ise, kovuşturma aşamasında SMU'nun uygulanmasına yönelik teklifin yapılamayacak olmasından dolayı muhakeme şartı yerine getirilememektedir. Muhakeme şartı sağlanamaması ise, muhakeme sürecinde ileri gidilmemesi anlamına gelmektedir.

Hatırlanacağı üzerine muhakeme engellerinin varlığı halinde merci öncelikle bu muhakeme engelini kaldırmak için gerekli çalışmaları yapacaktır. Ancak muhakeme engelinin kalmayacak halde olması halinde ise, soruşturma aşamasında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar, kovuşturma aşamasında ise, düşme kararı vermesi gerekmektedir³⁹.

Dolayısıyla mahkeme, SMU'nun teklifini durma kararı vermek suretiyle gerçekleştiremeyeceği için bu aşamada muhakeme şartının sağlanma imkanı söz konusu olmayacaktır. Bu bakımdan ise, düşme kararı verilmesi imkanı söz konusu olabileceği ileri sürülebilir.

Ancak ilgili düzenleme dikkate alındığında SMU'nun muhakemenin tamamı bakımından değil, yalnızca kamu davası açılabilmesi bakımından bir engel olarak kabul edilmesinin kabulü daha yerinde olacaktır. Zira aksi takdirde SMU'ya tabi olmasına rağmen, bir şekilde kovuşturma aşamasına geçen dosyalar bakımından düşme kararı verilmesi, önemli bir sıkıntı doğuracaktır. Nitekim SMU ile benzer niteliğe sahip önödeme ve uzlaştırma bakımından kanun koyucu kovuşturma aşaması bakımından özel bir düzenleme getirmekte ve bu özel düzenleme sayesinde kovuşturma aşamasında uygulanabilmektedir.

Sonuç olarak SMU'nun kovuşturma aşamasında uygulanabileceğine dair özel bir düzenleme söz konusu olmamasından dolayı genel bir muhakeme engeli olarak değil, yalnızca kamu davası açılabilmesi bakımından bir engel olarak kabul edilmesi daha yerinde olacaktır. Bu halde düşme kararı verilemeyecek ve yargılama genel kurallara göre devam edecektir.

Ancak şüphelinin C. savcısının nitelendirme yanlışlığından veya SMU'yu atlanmasından kaynaklı olarak hak kaybına da uğrayacaktır. Bu durum aynı zamanda eşitlik ilkesine aykırılık doğuracaktır. Zira herkes kanun önünde eşit olmasına rağmen, aynı tarihte

39 Ünver and Hakeri, (n 1) 106; Öztürk and Tezcan and Erdem and Gezer and Kırıt and Akcan and Özaydın and Tütüncü and Villemin and Tok, (n 1) 66; Şahin (n 1) 60.

aynı suçu işleyen iki kişiden birinin soruşturmasında SMU teklif edilecek, diğerine ise yapılan yanlış değerlendirmeden dolayı bu SMU uygulanamayacaktır.

Dolayısıyla kişinin hakkındaki suç isnadının CMK'nun 250. maddesindeki katalogta sayılan suçlara girdiğinin atlanması veya niteliğinin değişmesi sebebiyle katalogta olan bir suçun varlığının sonradan anlaşılması halinde, bilgilendirmenin ve teklifin mahkeme tarafından da yapılacağına dair bir normun ortaya konulması önerilebilir.

Mevcut sistemin olduğu gibi korunması durumunda yukarıdaki öneri geçerli olmakla birlikte, esas olarak önerimiz; sonuç kısmında detaylı olarak anlatılacağı üzere SMU'nun tamamen kovuşturma aşamasında alınmasıdır. SMU sisteminin kovuşturma aşamasında uygulanması önerisinin kabulü ise, yalnızca bu konudaki değil, SMU'nun ceza muhakemesi sistemine olan birçok aykırılığına toplu bir çözüm olacaktır.

7.2. Bilgilendirmenin Yapılması

Yukarıda ifade edilen ve SMU'nun uygulanabilmesi bakımından gereken şartların gerçekleşmesi halinde şüpheli, öncelikle C. Savcısı veya kolluk tarafından bilgilendirilecektir. Bilgilendirmenin içeriğine dair kanunda bir düzenleme söz konusu değildir. Ancak yönetmeliğin 10. maddesinde bilgilendirmenin içeriği kaleme alınmıştır.

Buna göre C. Savcısının veya kolluğun şüpheliye yapacağı bilgilendirme; *“İsnat edilen eylem, eylemin oluşturduğu suç ile bu suçun seri muhakeme usulü kapsamına girdiği, kamu davasının açılması için yeterli şüphenin bulunduğu, özgür iradesiyle ve müdafî huzurunda kabul ettiği takdirde bu usulün uygulanacağı ve belirlenecek temel cezanın yarı oranında indirileceği, C. savcısı tarafından teklif edilen yaptırım hakkında talep doğrultusunda mahkemenin hüküm kuracağı, bu hükme karşı itiraz kanun yoluna başvurabileceği, teklifin kabulünün ancak müdafî huzurunda gerçekleştirilebileceği, seçtiği bir müdafî yoksa istemi aranmaksızın kendisine bir müdafî görevlendirileceği, mahkeme tarafından hüküm kuruluncaya kadar her aşamada seri muhakeme usulünden vazgeçebileceği, mahkemece verilen hükmün adli siciline kaydedileceği, bu usulün uygulanmasını kabul etmediği takdirde genel hükümlere göre hakkında iddianame düzenlenerek kamu davası açılacağı ve genel hükümlerin uygulanmasına geçilmesi halinde, seri muhakeme usulünü kabul ettiğine ilişkin beyanları ile bu usulün uygulanmasına dair diğer belgelerin, soruşturma ve kovuşturma işlemlerinde delil olarak kullanılmayacağı”* hususlarını kapsamaktadır.

Bilgilendirme bakımından üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise, bilgilendirmenin ne zaman yapılacağıdır. Nitekim kanunda veya yönetmelikte bu hususta bir açıklık söz konusu değildir.

Belirtmek gerekir ki, ilgili bilgilendirilmenin yapılması SMU'nun uygulanabilmesi bakımından gerekli temel şartların gerçekleşmiş olması, yani SMU'nun teklif edilebilir halde olması gerekmektedir. Dolayısıyla işlendiği iddia edilen fiilin katalog suçlardan olması ve suçun işlendiğine dair kamu davası açılması için gerekli olan yeterli şüpheye ulaşılmış olması, kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilemiyor olması ve son olarak ise, şüphelinin SMU'nun uygulanabileceği kişilerden olması gerekmektedir. Tüm bu şartların gerçekleşmesinden sonra bilgilendirmenin C. savcısı ve C. Savcısının emri üzerine kolluk tarafından yapılması gerekmektedir.

Dolayısıyla henüz soruşturmanın başında işlendiği iddia edilen suçun katalogda yer alması nedeniyle bir bilgilendirilmenin yapılamaması gerekmektedir. Bu bakımından eğer henüz şartlar gerçekleşmeden bilgilendirilmenin yapılması halinde, bu bilgilendirilmenin geçersiz kılınması önerilebilir. Ayrıca bilgilendirilmenin şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenebilmesi için yapılan bilgilendirilmenin tutanağa alınması ispat bakımından yerinde olacaktır. Aksi takdirde uygulamada katalog suçlara yönelik bir suç işlendiğine dair iddianın olduğunu fark eden kolluğun doğrudan bu usule yönelik bilgilendirme yapmasının önüne geçilemez.

Bu bilgilendirilmenin yapılmasından sonra ise, CMK'nun 250. maddesinin 3. fıkrasında C. Savcısının SMU'nun uygulanmasını teklif edeceği ifade edilmiştir. Ancak yapılan bilgilendirilme ile teklif arasında ne kadar bir zamanın olacağı da kanunda veya yönetmelikte belirtilmemiştir.

Bu noktada ifade edilecek husus, bilgilendirmenin ve teklifin farklı zamanlarda yapılmasının pratik hiçbir yararı olmadığıdır. Bu bakımından bilgilendirmenin tekliften evvel C. Savcısı tarafından yapılması çok daha yerinde olacaktır. Bu önerinin kabulü halinde, SMU'nun uygulanması bakımından gerekli şartların oluşması halinde C. Savcısı şüpheliyi çağıracaktır.

Çağrı üzerine gelen şüpheliye öncelikle bilgilendirme yapılacak ve bilgilendirmeden sonra ise teklif yapılacaktır. Bilgilendirme ve teklifin art arda yapılmasında herhangi bir sakınca söz konusu değildir. Zira niteliği itibarıyla bilgilendirme, tek taraflı bir işlem olup, yalnızca bilgi aktarımından ibarettir.

Bilgilendirmeye teklifin art arda olması SMU bakımından daha yerinde olacaktır. Zira bu halde bilgilendirme, her zaman, bir hukukçu olan C. Savcısı tarafından yapılacak ve bilgilendirme ve teklif arasında bir zaman farkı olmayacağından SMU'ya dair daha evvel edinilmiş bilginin unutulması durumu da ortadan

kalkacaktır. Ayrıca ifade etmek gerekir ki, mevcut halde Savcı huzuruna gelen şüpheli, daha evvel kolluk tarafından bilgilendirilmiş olsa dahi, SMU'ya dair C. Savcısına sorular soracak ve zımnî olarak Savcı tarafından ikinci kez bilgilendirme yapılması söz konusu olabilecektir. Bu bakımdan bilgilendirmenin ve teklifin C. Savcısı tarafından art arda yapılması, bilgilendirme işleminin mükerrer yapılmasının da önüne geçilecektir.

Yine bilgilendirmenin somutlaşması bakımından teklifle birlikte yapılması ve sanığın SMU usulünü kabul etmesi halinde nasıl bir yaptırım uygulanacağı hususunu da birlikte öğrenmesinin daha yerinde olacağını ifade edilmesi gerekir.

Bilgilendirme ve teklifin birlikte C. Savcısı tarafından yapılmasının diğer bir yararı ise, uygulamada henüz şartları oluşmamışken, soruşturmanın henüz başında kolluk tarafından bilgilendirme yapılmasının da önüne geçecektir.

Bilgilendirme bakımından ifade edilmesi gereken hususlardan biri, müdafinin de bulunması gerekliliğidir. Zira bilgilendirmenin doğru bir şekilde yapılması bakımından ve bilgilendirmede ortaya konulan hususların tam olarak ne anlama geldiği hususunda müdafinin o anda yardımcı olması da önemlidir. Nitekim uygulamada mevcut şikâyetlerden bazıları kolluğun yaptığı açıklamalar sırasında hukuki bir dil kullandığı ve dolayısıyla vatandaşın anlayacağı şekilde bilgilendirmenin yapılmadığı şeklindedir. Bu bakımdan müdafinin bulunması bilgilendirmenin anlaşılır şekilde ve eksiksiz olarak yapılmasının güvencesini oluşturacaktır.

Ayrıca bilgilendirmenin doğru zamanda yapılması bakımından da müdafinin varlığı yardımcı olacaktır. Nitekim uygulamada katalogta var olan suçlardan birinin işlendiğine dair iddianın olması halinde kolluk, soruşturmanın hemen başında bilgilendirme yanlışlığına düşebilecektir. Ancak müdafinin varlığı halinde bu ihtimalin ortadan kalkabileceğinin ifade edilmesi gerekmektedir.

7.3. C. Savcısının Teklifi

Yukarıda da ifade edildiği üzere mevcut normlara göre C. Savcısı veya kolluk tarafından bilgilendirilme yapılacaktır. Bilgilendirilmenin yapılmasından sonra ise, C. Savcısı şüpheliye SMU'nun uygulanmasına yönelik teklifini iletacaktır.

Belirtmek gerekir ki, şartların gerçekleşmiş olması halinde SMU'nun uygulanmasına yönelik teklifin yapılması hususunda C. Savcısının takdir yetkisi söz konusu değildir.

Teklifi yapmak zorundadır⁴⁰. Bu teklif yapılmaksızın soruşturma devam edemeyeceğinden, teklifin bir muhakeme engeli olduğunun ifade edilmesi yanlış olmayacaktır⁴¹.

Teklifin içeriğinin ne olacağı hususu CMK'nun 250. maddesinde yer almamakla birlikte, yönetmeliğin 10. maddesinin 2. fıkrasında ifade edildiği üzere teklif şüpheliye uygulanacak olan yaptırımların neler olduğunu içermektedir. Ancak savcının kişinin hakkında öngördüğü yaptırımı da içeren bir teklif yapacağına dair düzenlemenin kanunda yer almasının daha yerinde olacağının ifade edilmesi gerekir. Zira kanun metni, önce teklifin yapılması sonrasında yaptırımın belirlenmesi gerektiği şeklinde de anlaşılmaya müsaittir.

Ancak burada kişinin SMU'yu kabul edip etmemesi noktasında yaptırım miktarının önem arz ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla SMU'nun uygulanmasına yönelik teklifin içeriğinin yaptırımı da kapsadığı şeklinde yorumlanması daha yerinde olacaktır. Aksi takdirde kişinin rızasının geçerliliği de tartışılır bir hal alabilecektir. Nitekim hakkında öngörülen yaptırımı bilmeden SMU'nun kabulü söz konusu olacaktır. Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere, yönetmeliğin 10. maddesinin 2. fıkrasında bu husus açıklanmış ve teklifin yaptırımı da içermesi gerektiği belirtilmiş ve bu tartışmanın yapılmasına da gerek kalmamıştır.

Yukarıda da ifade edildiği üzere teklifin, bilgilendirmeyi içermesi çok daha yerinde olacaktır. Zira kolluğun bilgilendirmeyi yaptığı durumlarda savcı, teklifini bilgilendirme olmaksızın yapması halinde şüpheli teklifi kabul ederse ne olacak, kabul etmezse ne olacak gibi sürece dair birçok soru yöneltecektir. Bun halde C. Savcısı ister istemez ikinci sefer bu bilgilendirmeyi zaten yapmak zorunda kalacaktır.

Yönetmeliğin 10. maddesinde ifade edildiği üzere bu teklif, kişinin huzurda olmasıyla yapılabileceği gibi SEGBİS sistemi aracılığıyla veya istinabe suretiyle de yapılabilecektir. Ayrıca yine yönetmeliğin 5. maddesinde belirtildiği üzere kişinin Türkçeyi meramını anlatacak derecede konuşamaması veya engelli olması halinde CMK'nun 202. maddesinin uygulanacak ve şüpheliyle anlaşabilmek için tercüman atanabilecektir.

Teklif şüpheli tarafından hemen kabul edilebileceği gibi, kişiye düşünmesi için 1 ayı geçmeyecek şekilde süre verilebilecektir. Şüphelinin teklifi kabul etmesi halinde bu kabul beyanının müdafî eşliğinde verilmesi gerekmektedir. Kabul esnasında kişinin avukatı olmaması halinde ise, barodan avukat atanacaktır⁴².

40 Aygörmez Uğurlubay and Haydar and Korkmaz, (n 3) 266.

41 Gökcen and Balcı and Alşahin and Çakır, (n 1) 91.

42 Aygörmez Uğurlubay and Haydar and Korkmaz, (n 3) 268.

Teklifin kabul edilmesi edilmesinin geçerli olabilmesi için beyan anında müdafinin zorunlu olarak bulunması yerinde bir düzenleme olmakla birlikte eksik olduğunun ifade edilmesi gerekir. Nitekim müdafinin yalnızca teklifin kabulü esnasında değil, teklifin yapılması anında da muhakkak bulunması gerekmektedir.

Zira her ne kadar SMU'nun şüpheliye anlatılması söz konusu olsa da, bu usulün kabulünün kendi durumu bakımından iyi bir şey olup olmadığı ve dolayısıyla kabul etmesi veya etmemesi halinde kendisini ne şekilde bir durumun kendisini beklediği hususunda müdafiden hukuki yardım alması, savcının karşısında hukuki bilgi konusunda güçsüz olan şüphelinin haklarının korunmasının yanı sıra uygulamada yoğunluktan yapılabilecek bir takım yanlışların da önünde geçebilecektir.

Bu bakımdan teklif sırasında dosyada kamu davasının açılabilmesi bakımından yeterli delil olup olmadığı, hukuki bilgisi zayıf olan şüpheli tarafından bilinemeyecektir. Bu bakımdan dosyadaki delillere bakmak suretiyle şüphelinin haklarının korunması bakımından zorunlu müdafilik sisteminin teklif aşaması sırasında da kabulü son derece yerinde olacaktır.

Zira dosyada iddianame düzenlenmesi için yeterli şüpheye ulaşılamamış olabilir veya ulaşılan yeterli şüphenin dayanağı olan deliller hukuka aykırı elde edilmiş olabilir. Yine dosyada kişinin suçu işlemediği ortaya konulup, beraat kararı verilebilecek bir dosya olduğu ancak müdafinin yapacağı bir inceleme sonrasında ortaya çıkabilecektir. Ancak bu hususların tespiti bakımından teklif aşamasında müdafinin dosyayı inceleme imkanının olup olmadığı da kanunda veya yönetmelikte belli değildir.

Yine müdafinin bakımından belirsiz olan bir başka husus, müdafinin, teklifin kabulünden önce müdahale etme imkânının olup olmadığıdır. Nitekim C. Savcısı tarafından yapılan teklifin neden alt sınırdan verilmediğine dair beyanlarını ileri sürebilecek midir? Bu sorunun cevabı mevzuatta belli olmamakla birlikte, bu süreçte müdafinin onay makamı olmanın dışında da birtakım yetkilerinin mevcut olması gerektiği kanaatinde olduğumuzun da ifade edilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte müdafinin bir sebeple SMU'nun kabul edilmemesinin şüpheli bakımından faydalı olmadığı görüşünde olması halinde ve bu fikrinin şüphelinin kabul düşüncesiyle çelişmesi halinde durum ne olacaktır? Şüphelinin düşüncesi mi, yoksa müdafinin düşüncesi mi geçerli olacaktır.

Bu bakımdan asil olan şüphelinin görüşüne öncelik verilmesi gerektiği ifade edilebilir. Zira kanun koyucu SMU'nun kişilerin özgür iradesine önem vermekte ve yaş

küçüklüğünde, akıl hastalığında ve 21 yaş altı sağır dilsizlikte kişilerin kanuni temsilcisi olsa da ya da müdafisi olsa da kendileri özgür bir şekilde karar veremeyecek olmalarından bu kişilere SMU'nun uygulanamayacağını kabul etmiştir. Görüldüğü üzere kanun koyucu SMU'da kişinin kendi iradesini özgür bir şekilde kullanmasını istemektedir. Bu nedenle müdafii ile şüphelinin görüşlerinde çakışma söz konusu olması halinde müdafinin değil, asil kararı dikkate alınacaktır⁴³.

Bir başka husus ise, teklif sırasında mevcut olan müdafinin C. Savcısı tarafından iletilen teklifte bir yanlışlığın veya eksikliğin olup olmadığını kontrol edebilecek olması, var ise yanlışlığın henüz C. savcısının önünde düzeltilme imkanını ortaya koyacaktır. Aksi halde bir yanlışlığın söz konusu olması halinde mahkemenin yapacağı incelemede tespit edilecek ve dosya tekrar C. Savcılığına gönderilecektir. Bu durum da sürecin uzamasına ve bir yoğunluğun oluşmasına sebebiyet verebilecektir.

Ayrıca devleti temsil eden C. Savcısına değil, kendisi için atanan müdafii ile durumuyla ilgili konuşmak, belki de beraat edebilecek bir sanığın SMU vasıtasıyla cezalandırılmasına engel olabilecektir. Yine müdafii ile görüştüktan sonra düşünmek için süre istemeden veya daha az süre talep ederek teklifi kabul etmesi olasılığını arttıracaktır. Bu da sistemin hızlı bir şekilde çalışmasına yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak ise, bilgilendirme sırasında ve bilhassa teklif sırasında zorunlu müdafiliğin düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca düzenlenmesi gereken diğer husus ise, müdafinin SMU'daki yetkilerinin neler olacağıdır. Bu bakımdan müdafii yalnız orada cismen bulunan ve yalnızca imza atan olmamalıdır. Müdafinin SMU'nun etkin bir süjesi olması, bu bağlamda dosyayı inceleme yetkisinin bulunması, şüpheliyle süreç içinde konuşup, sürece müdahale edebilecek olması ve C. Savcısının ileri sürdüğü teklifte bir yanlışlığın veya bir eksikliğin bulunduğunu fark etmesi halinde müdahale edebilmesi gerekmektedir.

Aksi takdirde müdafinin salt olarak görüşmenin yapıldığı yerde alan kaplayan ve imza atmak zorunda olması, şüphelilerin korunmadığı, güçlü olan C. Savcısının baskısı altında ezildiği ve SMU'yu kabul etmek zorunda kaldığı bir ortamı yaratacaktır.

7.4. Yaptırımın Belirlenmesi

C. Savcısının şüpheliye ilettiği teklif, yukarıda da ifade edildiği üzere uygulanacak yaptırımları içerecektir.

43 Yıldız, (n 12).

Kanun koyucu C. Savcısının şüpheli hakkında öngördüğü yaptırımları belirlerken uygulaması gereken hususları CMK'nun 250. maddesinin 4 ile 7 fıkraları arasında düzenlenmiştir.

Buna göre C. Savcısı ilk olarak TCK'nun 61. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen suçun işleniş biçimini, suçun işlenmesinde kullanılan araçları, suçun işlendiği zaman ve yeri, suçun konusunun önem ve değerini, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını, failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını, failin güttüğü amaç ve saiki dikkate almak suretiyle suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel ceza belirleyecektir⁴⁴.

Yukarıda ifade edildiği gibi, C. Savcısı tarafından bu belirleme yapılırken yalnızca TCK'nun 61. maddesinin 1. fıkrası bakımından bir değerlendirme yapılacak olup, maddenin diğer fıkraları uygulanmayacaktır. Nitekim madde gerekçesinde de “... Cumhuriyet Savcısı, Türk Ceza Kanun'unun 61 inci maddesinin -diğer fıkralarını dikkate almaksızın- sadece birinci fıkrasına göre suçun kanuni tanımında öngörülen alt ve üst sınırlar arasında bir yaptırım belirleyebilecektir...” şeklindeki ifadeden anlaşıldığı üzere hiçbir şekilde diğer fıkralar dikkate alınmayacaktır.

Ancak belirtmek gerekir ki, bu hususun gözden geçirilmesi ve diğer fıkralar bakımından da bir değerlendirmenin yapılması yerinde olabilecektir. Bu bakımdan kişinin işlediği iddia edilen suçun teşebbüs aşamasında kalmış olduğu dosyadaki delillerden anlaşılıyorsa, şüpheliye suçun tamamlanmış hali üzerinden bir ceza öngörülmesi bir haksızlık oluşturacaktır.

C. Savcısının yaptırımları belirlemesi noktasında tartışılması gereken bir diğer husus güvenlik tedbirlerine ilişkindir. Kanun koyucu CMK'nun 250. maddesinde yer alan SMU kapsamında bir yaptırımın öngörülmesinin güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceğini ifade etmiştir. Diğer bir deyişle, şartların oluşması halinde güvenlik tedbirleri SMU kapsamında uygulanabilecektir.

Ancak buradaki sorun, SMU'da suçun işlediğine yönelik bir ispatın söz konusu olmamasıdır. Yine SMU'nun şüpheli tarafından kabul edilmesi, suçun ikrarı anlamına da gelmemektedir. Dolayısıyla ortada işlenmiş bir suçun mevcudiyeti söz konusu değildir. Oysaki, müsadereye hükmedilebilmesi bakımından suçun ispatı gerekmektedir. Nitekim hem TCK'nun 54. maddesinde yer alan eşya müsadere ve hem de TCK'nun

44 Özgenç (n 23) 866.

55. maddesinde yer alan kazanç müsadere bakımından kasten işlenmiş bir suçun varlığı gerekmektedir⁴⁵. Bu bakımdan kamu davasının açılmamış veya açılmış olmakla birlikte esasla birlikte müsadereye ilişkin bir karar verilmemesi halinde CMK'nun 256. maddesi bağlamında müsadere davası açılabilir⁴⁶.

Uygulanabilmesi için kasten işlenen bir suçun ispat edilmesi gereken güvenlik tedbirleri bakımından, hiçbir şekilde suçun işlendiğine dair ispatın olmadığı SMU'da uygulanması ceza muhakemesi sistemimize uygun değildir. Ancak kanundaki açık düzenleme gereği güvenlik tedbirlerine SMU'da hükümlerle birlikte karar verilebilecektir.

Temel cezanın belirlenmesinden sonra ise, öngörülen bu ceza, şartları gerçekleşmesi halinde SMU kapsamında şüpheliye teklif edilecek olan ceza miktarı 61. maddenin 1. fıkrasına göre belirlenmesinden sonra, eğer şartları mevcut ise, temel ceza, TCK'nun 50. maddesinde yer alan kısa süreli hapis cezalarının seçenek yaptırımlara çevrilebilecektir. Yine TCK'nun 51. maddesinde yer alan hapis cezasının ertelenmesine dair şartların gerçekleşmesi halinde uygulanabileceğinin ifade edilmesi gerekir. Ayrıca CMK'nun 231. maddesinde yer alan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının da şartları oluşmuş olması halinde kıyasen uygulanabileceği ifade edilmiştir.

Bu noktada sorulacak soru, sanığın kabul etmemesi halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının uygulanamayacağı kuralının SMU kapsamında geçerli olup olmadığıdır.

Yukarıda ifade edildiği üzere şartlarının mevcut olması halinde uygulanabileceğinden ve sanığın onayının mevcut olması da uygulanabilme bakımından bir şart olduğundan SMU'da de sanığa talepten verilen yaptırımı bakımından hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kararının verilmesine rızası olup olmadığı sorulmalıdır⁴⁷.

Son olarak ise, ifade edilebilecek alt ve üst sınırlar arasında belirlenen yaptırıma neden ve ne şekilde ulaşıldığına dair bir gerekçenin yer almasıdır. Bu durum bilhassa birden fazla şüphelinin müşterek fail olduğu dosyalarda, şüphelilere farklı miktarlarda yaptırımın öngörülmesi halinde önem arz edecektir. Ayrıca şüpheli ister tek olsun ister iştirak halinde birden fazla kişi olsun haklarında ortaya konulan yaptırımın nedenini öğrenmeleri hukuki dinlenilme hakkı gereğidir.

45 Abdullah Batuhan Baytaç, "Türk Ceza Hukukunda Müsadere (TCK md. 54-55)", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009, 58 and 89; Tahir Hami Topaç, "Eşya Müsadere (TCK 54)", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl 2003, Cilt 0, Sayı 2, 56.

46 Yıldız, (n 12).

47 Yıldız, (n 12); Aygörmüş Uğurlubay and Haydar and Korkmaz, (n 3) 270.

Gerekçenin mevcudiyeti savcının maddi hata yapmış olması halinde, bu hatanın düzeltilmesini de kolaylaştıracaktır.

7.5. Talepnamenin Hazırlanması

C. Savcısının SMU teklifinin şüpheli tarafından kabul edilmesi halinde ise, C. Savcısı şüpheli hakkında SMU'nun uygulanmasını yazılı olarak görevli mahkemeden talep edecektir. Bu talep yazısının hangi hususları içermesi gerektiği ise, CMK'nun 250. maddesinin 8. maddesinde ve yönetmeliğin 12. maddesinde yer almaktadır.

Doktrinde talepnamenin hukuki nitelik olarak ceza muhakemesi sistemimizde 1412 sayılı kanunda mevcut olan, ancak 2005 yılında yapılan reform sonucu yürürlüğe giren 5271 sayılı CMK'yla kaldırılan ceza kararnamesi olduğu ileri sürülmüştür⁴⁸. Dolayısıyla bu düzenlemeyle bir nevi ceza kararnamesi uygulamasının zımni olarak hukukumuzda tekrar geldiği ifade edilebilir.

Her iki düzenlemede de C. Savcısının görevli mahkemeye göndereceği talep yazısında olması gereken hususlar benzer şekilde ifade edilmiştir. Bu düzenlemelere göre taleptenamede; şüphelinin kimliği ve müdafii, mağdur veya suçtan zarar görenlerin kimliği ile varsa vekili veya kanuni temsilcisi, isnat olunan suç ve ilgili kanun maddeleri, isnat olunan suçun işlendiği yer, tarih ve zaman dilimi, şüphelinin tutuklu olup olmadığı; tutuklanmış ise, gözaltına alma ve tutuklama tarihleri ile bunların süreleri, isnat olunan suç oluşturulan olayların özeti, usulüne uygun olarak teklifin iletildiği ve müdafii eşliğinde bu teklifin kabul edildiğini, belirlenen yaptırım ve bu yaptırımın TCK'nun 50. maddesine göre kısa süreli hapis cezalarının seçenek yaptırımlara çevrilmişse veya TCK'nun 51. maddesine göre hapis cezasının ertelenmesi söz konusuysa ya da CMK'nun 231. maddesinde yer alan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı söz konusuysa yer alması gerekmektedir.

Ancak ifade edilmesi gerekir ki, taleptenamede yer alması gereken birtakım hususlar, taleptenamenin içeriğinde bulunması gerekenlerin arasında sayılmamıştır.

Buna göre C. Savcısının teklifi yapabilmesi ve dolayısıyla SMU'nun uygulanması bakımından şart olan yeterli şüpheye ulaşıp ulaşılamadığına dair herhangi değerlendirme söz konusu değildir. Oysa ki olması gereken, kişinin suç işlediğine dair yeterli şüpheyi oluşturan delillerin ve bu delillerin neden yeterli suç şüphesini oluşturduğunu ortaya koyan değerlendirmenin de muhakkak olarak bu taleptenamede yer almasıdır.

48 Feridun Yenisey, "Yargı Reformu - Seri Muhakeme Usulü", T.C. Adalet Bakanlığı, <https://www.youtube.com/watch?v=MErJGfGkBWQ&t=75s>, 07.01.2020.

Ayrıca SMU'nun uygulanması için gerekli olan diğer bir şart olan kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilmemesinin nedenleriyle birlikte ortaya konulması gerekmektedir. Bu hususun da taleplemede yer almaması önemli bir eksikliklerdir.

Yine yukarıda da ifade edildiği üzere, yaptırımın alt sınır üst sınır belirlenmesi işleminin gerekçesinin taleplemede yer alması yerinde olacaktır.

Bu hususların taleplemede savcı tarafından yazılması SMU'nun daha denetlenebilir ve daha az suiistimal edilebilir olması bakımından büyük bir öneme sahiptir. Dolayısıyla bu hususların muhakkak olarak CMK'nun 250. maddesinin 8. fıkrasına ve yönetmeliğin 12. maddesine eklenmesi gerekmektedir.

7.6. Mahkeme Safhası

C. Savcısı tarafından şüpheliye iletilen teklifin kabul edilmesiyle, talepleme hazırlanacaktır. Bu talepleme mahkemeye gönderilecek ve SMU'nun uygulanması yazılı olarak görevli mahkemeden talep edilecektir.

Kanun koyucu CMK'nun 250. maddesinin 8. fıkrasında taleplemenin gönderileceği mahkemeyi "görevli mahkeme" olarak belirtmiştir. Ancak burada, CMK'nda genel olarak kullanıldığı üzere "görevli ve yetkili mahkeme" şeklinde kaleme alınmasının daha yerinde olacağını ifade edilmesi gerekir.

Bu hususla bağlantılı olarak üzerinde durulması gereken diğer bir durum da C. savcısının SMU bağlamında taleplemeyi görevsiz veya yetkisiz mahkemeye göndermesi halinde ne olacaktır. Belirtmek gerekir ki, mahkemenin bu hususlarda bir inceleme yetkisi düzenlenmiş olması da önemli bir sıkıntıdır. Zira bu incelemeyi yapamayacağından dolayı dosyayı geri gönderme imkânı da söz konusu olamayacaktır. Bu bakımdan İstanbul C. Başsavcılığı nezdinde bir soruşturma kapsamında SMU'ya ilişkin hazırlanan taleplemenin Bakırköy'deki Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesi durumunda, mahkemenin kendisinin yetkisizliğine dair bir inceleme yapamayacaktır. Uygulamada ortaya çıkabilecek bu hususa dair bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

Kanunda taleplemenin gönderildiği mahkemenin şüpheliyi müdafî eşliğinde dinlemesi gerektiği düzenlenmiştir. Bu bakımdan kişinin mahkemenin huzuruna çıkmaması şüphelinin SMU'nun uygulanması yönündeki iradesinden vazgeçtiği anlamına gelecek ve başka hiçbir inceleme olmaksızın dosya soruşturmanın genel hükümlere göre yapılması için C. Savcılığına gönderilecektir. Yine kişinin gelmesi ve SMU'nun uygulanmasından vazgeçtiğini ifade etmesi halinde de benzer durum söz konusu olacaktır.

Mahkemenin şüpheliyi müdafî eşliğinde dinlemesi ve kişinin SMU'nun uygulanması yönündeki iradesinin devam etmesi halinde, mahkeme CMK'nun 250. maddesinin 3. fıkrasındaki şartların gerçekleşip gerçekleşmediğini ve eylemin SMU kapsamında olup olmadığını inceleyecektir. Bu incelemede olumlu bir sonuca ulaşması halinde talep doğrultusunda hüküm kuracak, olumsuzsa talebi reddedip soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması için dosyayı C. savcısına geri gönderecektir.

Görüldüğü üzere kanun metninde mahkemenin ne kadar süre içerisinde bu incelemeyi yapacağı ifade edilmemiştir. Ayrıca bu incelemenin kapsamı yalnızca katalog suçlar ve maddenin 3. fıkrasında yer alan usulüne uygun bir teklif olup olmadığı ile sınırlıdır. Bu bakımdan soruşturmada delillerin kamu davası açılması bakımından yeterli şüpheye ulaşıp ulaşılmadığı ve temel cezanın belirlenmesi noktasında hesabın doğru yapıp yapılmadığı, güvenlik tedbirine ilişkin doğru bir tespitin olup olmadığı veya uygulanması halinde TCK'nun 50. maddesindeki kısa süreli hapis cezasının seçenek yaptırımlarına çevirmeye, TCK'nun 51. maddesindeki hapis cezasının ertelenmesi ve CMK'nun 231. maddesinde yer alan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair şartların doğru bir şekilde değerlendirilip değerlendirilmediğini inceleyemeyecektir. Zira kanunda talepten önce içeriğine ilişkin bir inceleme yetkisi tanınmamıştır⁴⁹.

Durum bu şekilde olmakla beraber, yönetmeliğin 13. maddesinde CMK'nun 250. maddesinde yer almayan bazı yetkilerin mahkemeye tanındığı görülmektedir. Buna göre mahkeme, yukarıda ifade edilen talepten önce bulunması gereken hususların bulunup bulunmadığını, yaptırımın belirlenmesi sırasında maddi bir hatanın mevcut olup olmadığını, CMK'nun 231. veya TCK'nun 50. ve 51. maddelerinin uygulanmasında objektif koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğini, belirlenen cezanın mahiyetine uygun güvenlik tedbirinin uygulanıp uygulanmadığını inceleyecek ve bu hususlarda bir eksiklik veya hata görülmesi halinde düzeltilmesi için dosyanın C. Savcısına gönderilmesine karar verecektir.

Ayrıca, mahkeme önüne gelen talepten önce konu olan suçun SMU'nun uygulanmasını mümkün kılan katalog suçlardan olup olmadığını ve teklifin CMK'nun 250. maddesinin 3. fıkrasına uygun olup olmadığını inceleyecektir.

Ancak mahkemece yapılacak incelemede, suç isnadı altında olan kişi hakkında kamu davası açılmasına yetecek derecede yeterli şüphenin olup olmadığını inceleme yetkisi ne kanunda ve ne de yönetmelikte düzenlenmemiştir. Bu husus son derece önemli bir

49 Erdem and Şentürk (n 12) 596; Aygörmez Uğurlubay and Haydar and Korkmaz, (n 3) 266.

eksiklidir ve bir an önce bu eksikliğin giderilmesi gerekmektedir. Zira yukarıda üzerinde durulduğu üzere SMU'nun uygulanabilme şartlarından biri de şüpheli hakkında suçu işlediğine dair yeterli suç şüphesinin bulunmasıdır.

Diğer bir deyişle savcılık aşamasında kamu davası açmaya yetecek derece yeterli şüphenin varlığı olmadan SMU'nun teklif edilemeyecek olmasına rağmen ve yeterli şüpheye ulaşmak SMU bakımından bir uygulama şartı olmasına rağmen, taleplemede yeterli şüphenin varlığı ortaya konulmaması ve mahkemenin denetleme yetkisine de dahil edilmemesi son derece önemli bir eksiklidir. Bu bakımdan yeterli şüpheye ulaşılmamış olmasına rağmen veya hukuka aykırı delille yeterli şüpheye ulaşılmış olması halinde kişi hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesi gerekirken SMU bağlamından cezalandırılması söz konusu olabilecektir.

Yine yukarıda belirtildiği üzere muhakkak olarak şüphelinin ve müdafinin teklif aşamasında dosyayı incelemesine müsaade edilmesi gerekmektedir. Zira muhakeme sürecinde kural dosyanın incelenmesi olup, ancak istisnai olarak soruşturma aşamasında gizlilik kararı olmaması halinde dosyanın incelenmesi engellenebilmektedir. Bu bakımdan Ancak SMU bakımından kanunda veya yönetmelikte bu hususa dair bir açıklığın olmaması yine önemli bir eksiktir.

Zira yeterli şüpheye ulaşıp ulaşılmadığı değerlendirmesinin taleplemede olmaması ve yeterli şüphenin varlığı müdafii, şüpheli veya mahkeme tarafından da denetlenmemesi, yeterli şüpheye ulaşılmadan henüz soruşturmanın başında soruşturmaya konu olan suç isnadının katalogta sayılan suçlardan olması; soruşturma aşamasında yapılması gereken yeterli araştırma yapılmaksızın SMU'nun uygulanmasına olanak sağlamaktadır. Nitekim soruşturma aşamasında yeterli şüpheye ulaşıp ulaşılmadığı hususu hiçbir şekilde denetlenmemektedir.

Bu şekilde bir uygulama, kişinin hakkında yeterli araştırma yapılsa belki kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesi ihtimalinin olduğu durumlarda dahi SMU usulünün uygulanarak kişilerin cezalandırılmasına sebebiyet verme ihtimali barındırmaktadır.

Muhakkak ki, uygulamacıların genel olarak bu şekilde usulün yanlış uygulanmasına imkân vermeyeceği hususundaki güvene sahip olursa da, bu şekilde bir denetimin mevcut olması ortaya çıkabilecek yanlış anlaşılımların da önüne geçecektir. Nitekim HAGB kararlarında da benzer durum ortaya çıkmış, mahkemeler sanığın beraat edebileceği hallerde dahi dosyayı bir an önce bitirmek adına doğrudan HAGB kararına hükmetmekteydi. Zira o dönem Yargıtay, HAGB kararlarının yalnızca şekli olarak

incelenmesi, içeriğe bakılmaması yönünde içtihat geliştirmişti⁵⁰. Ancak ilerleyen süreçte uygulamada bu sıkıntının artması üzerine Yargıtay, yukarıda da ifade edildiği üzere görüş değiştirmiş ve kısmen de olsa HAGB kararlarının içeriğinin incelenmesi gerektiğine karar vermiştir⁵¹.

Yeterli şüphenin C. Savcısı tarafından taleplemede ortaya konulması, şüphelinin ve müdafinin dosyayı incelemek suretiyle şüphenin varlığını denetleyebilmesi ve son olarak taleplemeyi denetleyecek mahkemenin denetim yetkisi içerisine yeterli suç şüphesinin varlığının eklenmesiyle, SMU'nun yalnızca hakkında kamu davası açılmasına yetecek derece şüphe bulunan kişiler bakımından uygulanmasını sağlayacak ve haklarındaki suç şüphenin kamu davası açılmasına yetecek düzeye gelmeyen kişiler hakkında uygulanmamasını sağlayacaktır.

Yine mahkeme, CMK'nun 250. maddesinin 1. fıkrasında yer alan ve SMU'nun uygulanması bakımından diğer bir şart olan kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilmemesine dair C. savcısının değerlendirmesini denetleyemeyecektir. Zira bu husus taleplemede de yer almamaktadır. Ancak bu hususun denetlenmesi ve mahkemenin kamu davasının açılmasının ertelenmesinin şartlarının gerçekleştiği kanaatine varması halinde SMU kararı vermeyip geri göndermesi gerekecektir. Dolayısıyla bu hususun mahkemenin denetim yetkisi içerisine girmemesi önemli bir eksikliklerdir.

Mahkeme önüne gelen taleplemede bir eksiklik ve hata bulmaması veya bulmuş olsa da hataların ve eksiklerin düzeltilmesinden sonra dosya tekrar önüne geldiğinde, ilgili fiilin SMU'nun uygulanmasını mümkün kılan katalog suçlardan birini oluşturup oluşturmadığına ve teklifin kanunda öngörüldüğü şekilde yapılıp yapılmadığına bakacaktır. Bu incelemede olumlu bir sonuca ulaşması halinde talep doğrultusunda hüküm kuracak, olumsuzsa talebi reddedip soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması için dosyayı C. Savcısına geri gönderecektir.

Mahkemenin, soruşturmanın genel hükümlere göre sonuçlandırılması için dosyayı C. Savcısına göndermesi halinde şüphelinin SMU'yu kabul ettiğine ilişkin beyanları ve bu usulün uygulanmasına dair diğer belgeler, takip eden soruşturma ve kovuşturma işlemlerinde delil olarak kullanılamaz.

50 Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.02.2009 tarih, 2009/13 Esas, 2009/12 Karar No'lu Kararı.

51 Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 22.01.2013 tarih, 2012/534 Esas ve 2013/15 Karar No'lu Kararı.

Son derece yerinde bir düzenleme olmakla birlikte, madde metninde kullanamayacak belgeler arasında ifade edilen “diğer belgeler”e bir istisna getirilmesi ve “...seri muhakemesi usulünün kabul edilmesinden evvel dosyada bulunan belgeler hariç olmak üzere bu usulün uygulanmasına dair diğer belgeler...” şeklinde değiştirilmesi uygulamada çıkabilecek birtakım karışıkların önüne geçilmesini önleyebilir⁵². Zira SMU süreci öncesinde dosyada var olan belgelerin sırf SMU teklifi sırasında ortaya konulmuş olması, o belgenin daha sonra kullanılmamasına neden olmaması gerekmektedir. Dolayısıyla delil değerlendirme yasağı yalnızca SMU başladıktan sonra elde edilen deliller bakımından geçerli olup, C. savcısının SMU’dan evvel elde ettiği deliller bakımından değerlendirme yasağı söz konusu değildir⁵³.

7.7. Mahkemenin Kararına Karşı Kanun Yolu

Yukarıda ifade edildiği üzere mahkeme gelen talepten bir eksikliğin olmadığı, işlendiği iddia edilen suçun katalog suçlardan olduğu ve C. Savcısı tarafından yapılan teklifin kanuna uygun bir şekilde yapıldığı ve şüphelinin de kabulünü müdafii eşliğinde özgür iradesiyle verdiği kanaatine varması halinde talep doğrultusunda hüküm kuracaktır.

CMK’nun 250. maddesinin 14. fıkrasında açık bir şekilde ifade edildiği üzere SMU’ya yönelik kararlar itiraz kanun yoluna tabidir. Ancak hüküm niteliğindeki bir kararın istinaf kanun yoluna değil de, itiraz kanun yoluna tabi olması hukukumuz bakımından değerlendirilmesi gereken bir husustur.

Öncelikle ifade etmek gerekir ki, CMK’nun 267. maddesinde ifade edildiği üzere ancak hakim kararları ve kanunun gösterdiği hallerde mahkeme kararlarına karşı itiraz kanun yoluna başvurulabilecektir⁵⁴. Bu düzenleme dikkate alındığında CMK’nun 250. maddesindeki SMU’ya dair kararların itiraz kanun yoluna tabi olmasında bir sıkıntı söz konusu değildir.

Bu noktada CMK’nun 267. maddesinde yer alan “karar” kavramının ne anlama geldiğinin ortaya konulması gerekmektedir. Bilindiği üzere hakim veya mahkemelerce verilen kararlar, hukuki bir uyumsuzluğun çözümü bakımından ortaya konulmaktadır. Uyumsuzluğun çözümüne etkisi bakımından ara karar ve son karar (hüküm) olarak ikiye ayrılmaktadır. Uyumsuzluğun esasını çözen ve muhakeme sürecini sonlandıran

52 Yıldız, (n 12).

53 Erdem and Şentürk, (n 12) 595.

54 Cumhuriyet Şahin and Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku II*, (6. Ed. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017) 258; Ünver and Hakeri, (n 1) 763; Centel and Zafer, (n 1) 850.

kararlara son karar (hüküm) denilirken, her ne kadar uyuşmazlığın amacını çözmeye yönelik olsa da işi sonlandırmayan ve son karara ulaşılmaması için verilmesi gereken kararlara, ara karar denilmektedir⁵⁵.

İtiraz kanun yolunun düzenlendiği CMK'nun 267. maddesinde kanun koyucunun "karar" kavramını tercih etmesi, itirazın hem ara kararlar bakımından ve hem de son kararlar yani hüküm bakımından da yapılabileceği anlaşılmaktadır. Ancak istinaf kanun yolunun düzenlendiği CMK'nun 272. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "*İlk derece mahkemelerinden verilen hükümlere karşı istinaf yoluna başvurulabilir...*" ve temyiz kanun yolunun düzenlendiği CMK'nun 286. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "*Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin bozma dışında kalan hükümleri temyiz edilebilir...*" şeklindeki düzenlemeler göstermektedir ki, kanun koyucunun itiraz kanun yoluna ilişkin maddenin kaleme alınması sırasında kullanmış olduğu "karar" kavramı, mahkeme tarafından verilen hüküm dışındaki kavramları kapsamaktadır⁵⁶.

Yine mehzaz kanun niteliğine sahip AlmCMK'nun itiraz kanun yoluna ilişkin 304. maddesinin 1. fıkrasında itiraz kanun yoluna gidilecek kararlar dikkate alındığında görülecektir ki, Alman hukukunda itiraz kanun yoluna başvurulabilecek olan kararlar; ilk derece mahkemesi ve istinaf mahkemesindeki ara kararlar, mahkeme başkanının işlem ve kararları, soruşturma aşamasındaki hâkim kararları, naip hâkim kararları ve istinabe hakiminin kararlarıdır⁵⁷.

Görüldüğü üzere Alman CMK § 304/ I'e göre, itiraz kanun yolu, hüküm niteliğinde olmayan kararlara ilişkindir⁵⁸.

Gerek CMK'nun 272. ve 286. maddelerindeki ifadeler ve gerekse mehzaz kanundaki düzenleme dikkate alındığında itiraz kanun yolunun kaleme alındığı CMK'nun 267. maddesinde yer alan "karar" kavramının yalnızca ara kararlar olarak anlaşılması gerekmektedir. Tabii ki, kanun koyucunun yapacağı bir değişiklikle ilgili düzenlemenin "Hâkim kararları ile kanunun gösterdiği hâllerde, mahkemelerin hüküm dışındaki kararlarına karşı itiraz yoluna gidilebilir." şeklinde kaleme alınması, tartışmayı ortadan kaldıracaktır.

55 Güneş Okuyucu Ergün, *Ceza Muhakemesi İşlemleri*, (Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2015) 61.

56 Ünver and Hakeri (n 1) 763; Centel and Zafer, (n 1) 850.

57 Münchener Kommentar zur StPO, Band 2, 1. Ed. § 304, kn. 1; Karlsruher Kommentar zur Strafprozessordnung, 8. Ed.. § 304, kn. 1.

58 Kühne, (n 4) 584.

Tüm bu tartışmalar ışığı altında CMK'nun 250. maddesi bağlamında verilen kararların itiraza tabi olması hususunda aşağıdaki sonuca ulaşılmıştır.

Buna göre CMK'nun 250. maddesinin 9. fıkrasında yer alan "...talepte belirlenen yaptırım doğrultusunda hüküm kurar..." şeklindeki düzenlemeden açıkça anlaşıldığı üzere, mahkemenin SMU'nun sonunda verdiği kararın niteliği hükümdür. Yukarıda ortaya konulan tartışmalar dikkate alındığında hüküm niteliğindeki kararlar bakımından itiraz kanun yolu değil, istinaf kanun yolunun açık olması gerektiğinin ve kanun koyucunun yapmış olduğu bu düzenlemenin kanunun sistematığına ve hukuka uygun olmadığı ifade edilmesi gerekir.

Konuyla alakalı bir diğer tartışmalı olabilecek husus ise, CMK'nun 250. maddesinde yer alan açık düzenlemeye göre SMU'nun sonunda verilecek kararın itiraz kanun yoluna tabi olmasına rağmen, ilgili kararın niteliğinin hüküm olması sebebiyle istinaf kanun yoluna başvurulabilir olup olmadığıdır.

Belirtmek gerekir ki, yapılan bu yeni düzenlemeyle SMU'nun uygulanması suretiyle verilen karar, CMK'nun 250. maddesinde belirtildiği üzere itiraz kanun yoluna tabi iken, kararın niteliği hüküm olmasından dolayı CMK'nun 272. maddesi bağlamında da istinafa tabidir. Bu bakımdan hangi kanun yolunun uygulanacağı sorusunun cevabı son derece önemlidir.

Yargıtay, daha önce HAGB ile ilgili vermiş olduğu bir kararda, kanun koyucunun HAGB'nin özel olarak itiraz kanun yoluna tabi olduğunu belirtmesi nedeniyle, yalnızca itiraz kanun yoluna gidilebileceğini belirtmiştir⁵⁹. HAGB bakımından bu kararın verilmesi, HAGB kararının doğrudan hüküm niteliği taşıması bakımından tartışmalar olmakla birlikte Yargıtay'ın vermiş olduğu kararın yerinde olduğu kabul edilebilecektir.

Zira verilen bir başka kararda Yargıtay, HAGB kararının bir hüküm niteliğinde olmadığından, ara karar gibi değerlendirmekte ve davanın kesin hükme bağlanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararın nihai hüküm niteliğinde olmaması sebebiyle temyiz kanun yoluna başvurulamayacağını, bu bakımdan bu karara karşı itiraz kanun yolunun mümkün olduğu sonucuna ulaşmaktadır⁶⁰.

Ancak SMU'nun sonunda verilecek karar bakımından itiraz kanun yoluna mı, yoksa istinaf kanun yoluna mı başvurulabileceği sorusunun cevabı bu kadar kolay olmayacaktır.

59 Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.02.2009 tarih, 2009/13 Esas, 2009/12 Karar No'lu Kararı.

60 Yargıtay 7. Ceza Dairesinin 14.02.2008 tarih, 18756/2004 Esas ve 1123/2008 Karar No'lu Kararı; Ünver and Hakeri, (n 1) 690.

Zira bir taraftan kanun koyucu SMU'nun sonunda verilecek kararının itiraz kanun yoluna tabi olduğunu ifade etmekte, ama diğer taraftan bu kararın niteliğini hüküm olarak düzenlemektedir.

Zira asıl problem SMU'nun sonunda verilen kararın niteliği noktasında ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan doktrinde ifade edilen ve çalışmanın başında belirtilen görüşe göre, SMU'nun 1412 sayılı CMK döneminde mevcut olan "ceza kararnamesi"⁶¹ niteliğinde olduğu ifade edilmektedir. Zira eski kanun dönemindeki ceza kararnamesi ile mevcut SMU arasında önemli benzerlikler söz konusudur. Ancak kanun koyucunun kanuni düzenlemede ceza kararnamesi ifadesini kullanmaması ve ilgili madde metninde "...hükmü karar..." ifadesini kullanması yukarıda belirtilen kanun yolu bakımından önemli birtakım sorunlara sebebiyet vermektedir.

İki kanun yoluna birden başvuru imkanının mevcut olduğu bu durumda ne şekilde hareket edilebileceğine dair görüşleri ortaya koymadan evvel, bu yeni düzenlemenin CMK'nun kanun yolları sistematığına uygun olmadığı ifade edilmeli gerekmektedir. Zira tek bir karara birbiriyle yarışan iki kanun yolunun öngörülmesi durumunun sıkıntı doğuracağı aşıkardır. Bu bakımdan iki kanun yolundan birinin seçilmesi gerekmekte olup, ancak hangisinin uygulanacağına dair iki farklı ihtimal söz konusu olacaktır.

Bu konuda ilk ortaya çıkabilecek ihtimal, itiraz kanun yolu incelemesinin yapılmasıdır. Zira kanun koyucunun son iradesi, hüküm niteliğinde de olsa, SMU'nun sonunda verilen kararın itiraza tabi olduğu kanaatine öncelik verilmesidir. Nitekim kanun koyucunun bu iradesinin hem sonradan yürürlüğe girmiş ve hem de istinaf kanun yoluna göre özel nitelikte olduğu ifade edilebilir.

İkinci ihtimal ise, her ne kadar kanun koyucunun son iradesi SMU'nun sonunda verilecek karara karşı açık bir şekilde itiraz kanun yoluna gidilmesi yönünde olsa da, bu tercihin kanunun sistemine aykırı olduğu ve esas olanın hükümler bakımından istinaf kanun yolu incelemesinin olması gerektiği görüşüdür.

Ancak ifade etmek gerekir ki, gerek istinaf kanun yolunda ve gerekse itiraz kanun yolunda, kanun yolu merciinin yapacağı inceleme prensip olarak hem hukuki ve hem de maddi bir incelemedir⁶². Dolayısıyla ister istinaf kanun yoluna gidilmesi yönünde bir kanaat ortaya konulsun, ister itiraz kanun yoluna başvurulması görüşü savunulsun,

61 Detaylı bilgi için bkz. Nurullah Kunter, Muhakeme Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, (Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1981) 630 vd.

62 Şahin and Göktürk (n 44) 260; Centel and Zafer (n 1) 850; Ünver and Hakeri (n 1) 763.

prensip itibarıyla yapılacak inceleme benzer şekilde hem hukuki ve hem de maddi denetimdir.

Ancak Yargıtay'ın HAGB'ye yönelik kararları dikkate alındığında, SMU'nun sonunda verilecek karar karşı gerçekleştirilecek itiraz incelemesinin, kanunda itiraz incelemesi bakımından ifade edildiği şekliyle hukuki ve maddi bir incelemenin yapılması şeklinde değil, yalnızca SMU'nun şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik şekli bir incelemenin yapılma ihtimali yüksektir.

Nitekim Yargıtay HAGB kararlarına karşı yapılacak itiraz incelemesine yönelik vermiş olduğu kararda, yapılacak incelemenin HAGB kararına yönelik itiraz kanunun yolunun gerektirdiği maddi ve hukuki olması halinde, temyiz görevinin itiraz merci tarafından yerine getirilmesi gerekeceği gerekçesiyle, yalnızca HAGB kararının şekline yönelik bir inceleme yapılmasına karar vermiştir⁶³.

Ancak uygulamadaki sıkıntıların artması üzerine Yargıtay, 2013 yılında vermiş olduğu kararla önceki kararında belirttiği itiraz incelemesinin kapsamını genişletmiş ve HAGB kararını etkileyebilecek sübut ve nitelendirmeye sınırlı olmak koşuluyla kararın maddi ve hukuki yönden incelenmesine karar vermiştir⁶⁴. Bu karar sonrasında itiraz incelemesinin uygulamada adeta bir istinaf incelemesine dönüştüğü ifade edilmektedir⁶⁵.

SMU'ya yönelik itiraz kanun yolunun kabulünde, HAGB kararlarına yönelik itiraz incelemesinde olduğu gibi yalnızca şartların gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik şekli bir incelemenin yapılmaması gerekmektedir.

Zira SMU'nun uygulanabilmesi için aranan şartlardan biri kamu davasının açılabilmesi için yeterli şüphenin tespit edilmesidir. İlgili dosyada kamu davası açılması için gerekli olan yeterli şüpheye ulaşıp ulaşılmadığı ise, ancak maddi bir incelemenin yapılması ve delillerin değerlendirilmesi suretiyle yapılabilir. Dolayısıyla itiraz incelmesinin kanunda düzenlendiği şekliyle hukuki ve maddi yönden yapılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

Bu şekilde bir inceleme yapılması, Yargıtay'ın HAGB'ye dair vermiş olduğu kararında ifade edildiği üzere zımnî bir istinaf incelemesi olacaktır. Dolayısıyla zaten hüküm niteliğinde bir karar olan SMU'nun sonunda verilen kararın neden itiraz kanun yoluna tabi tutulduğu soru işaretidir.

63 Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.02.2009 tarih, 2009/13 Esas, 2009/12 Karar No'lu Kararı.

64 Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 22.01.2013 tarih, 2012/534 Esas ve 2013/15 Karar No'lu Kararı.

65 Centel and Zafer, (n 1) 828.

İtiraz kanun yolunun uygulanması gerektiği yönündeki görüşe ek bir dayanak ise, ceza muhakemesi hukukunda safhalardan geri dönülemeyeceğine yönelik ilkedir. Bu ilkeye göre, kovuşturma aşamasına geçilen bir dosyada tekrar soruşturma aşamasına dönülme imkanı söz konusu değildir⁶⁶.

Bu bakımdan SMU incelendiğinde, hükmün açıklanması dahi tüm işlemlerinin soruşturma aşamasında yapıldığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla istinaf incelemesi yapılması halinde, kovuşturma aşamasına geçilmiş sayılacağı ve istinafın kararı bozması halinde tekrar soruşturma aşamasına dönülecek olma ihtimali söz konusu olduğundan, istinaf kanun yolunun değil, itiraz kanun yolunun uygulanması yerinde olacağı ifade edilebilir.

Kanunda belirtilmemiş olmakla birlikte, SMU'nun sonunda verilen kararların kesinleşmesinden sonra başvurulabilecek kanun yolları olağanüstü kanun yollarıdır. Bu başlık altında özellikle olağanüstü kanun yollarından kanun yararına bozma ve yargılamanın yenilenmesi üzerinde durulacaktır.

İlk olarak üzerinde durulacak olan olağanüstü kanun yolu kanun yararına bozmadır. Kanun yararına bozma yoluna, hâkim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşmesinden halinde başvurulabilecektir⁶⁷. Buna göre SMU'nun sonunda verilen kararlar bakımından itiraz kanun yoluna başvurulabileceği kabulünde veya karar karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceği kabul edilmekle beraber başvurusu yapılmaksızın kararın kesinleşmesi durumunda kanun yararına bozma olağanüstü kanun yoluna başvurulabilir⁶⁸.

İkinci olarak üzerinde durulacak olağanüstü kanun yolu, yeniden yargılamadır. Yeniden yargılama kanunda belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde yargılamanın tekrar yapılacağına dair bir kanun yoludur.

Yine kesinleşmiş hükümler bakımından başvurulabilen bu kanun yolu, SMU sonunda verilen karar bakımından da mümkündür. Zira öncelikle SMU sonunda verilen kararın niteliği hükümdür. Ancak SMU bu kanun yolu bakımından da sıkıntılıdır. Zira SMU'da herhangi bir yargılama yapılmamaktadır ve soruşturma aşamasında kişi hakkında hüküm kurulmaktadır. Dolayısıyla SMU sonunda verilen mahkûmiyet hükmünden sonra kişinin beraatını ortaya koyan yeni bir delilin ortaya çıkması durumunda ortada yenilenecek bir yargılama söz konusu değildir.

66 Centel and Zafer, (n 1) 535.

67 Şahin and Göktürk (n 44) 300.

68 Aygörmöz Uğurlubay and Haydar and Korkmaz, (n 3) 275.

Bu nedene SMU sistemin birçok kısmına aykırı olduğu üzere yeniden yargılama hükümlerine de aykırıdır. Buna göre yeniden yargılamanın yapılması bakımından şartın oluşması halinde SMU'nun sonunda mahkûmiyet kararının verildiği karar kaldırılacak, dosya C. Savcısına gönderilecek ve C. Savcısının kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermesi gerekecektir.

Her ne kadar SMU'nun soruşturma aşamasında gerçekleştiği ve hiçbir şekilde kovuşturma aşamasına geçilmediği ifade edilse de, kesinleşmiş bir karardan soruşturma aşamasına dönüş ceza muhakememizin sistemine aykırıdır.

8. Sonuç

Muhakeme sisteminde bir eksikliğin veya ihtiyacın giderilmesi bakımından değişikliğe gereksinim duyulması durumunda çözümler, mevcut sistem esas alınarak ortaya konulmalıdır. Aksi takdirde her bir ihtiyaç için sisteme uymayan ama ilgili sorunu anlık olarak çözen bir müessesenin kabulü, nihayetinde sistemin önemli ölçüde zararına sebebiyet verebilecektir. Nitekim getirilen yeni ama sisteme uygun olmayan müessesenin sisteme uygun çalıştırılabilmesi için farklı değişiklikler yapılmasına ihtiyaç duyulacaktır.

Alternatif çözüm yöntemi olarak kanunumuza giren ve amacı mahkemeler üzerindeki yoğunluğun azaltılması olan SMU hakkında, Anayasa'ya ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile ortaya konulan sisteme uygun olmadığı ve bu nedenle CMK'nun 250. maddesinde yer alan normların değerlendirilmesi sırasında sürekli olarak kanunun bir başka normuyla çeliştiği ve sistemin kendisiyle uyummadığına dair eleştiriler yapılmıştır.

Bu bakımdan ilk öneri, SMU'nun soruşturma aşamasında değil, Alman Hukukunda olduğu gibi kovuşturma aşamasında uygulanmasına yöneliktir. SMU'nun soruşturma aşamasında değil, kovuşturma aşamasında uygulanması şeklinde bir düzenlemenin olması halinde, bu çalışmanın genelinde sistemselsel olarak ortaya konulan sıkıntıların birçoğunun ortadan kalkacağına şüphe yoktur.

Zira bu öneride, SMU'nun uygulanabilmesi için öncelikle kovuşturma aşamasına geçilmesi gerekmektedir. Kovuşturma aşamasına geçiş, hazırlanan taleptenimden iddianame yerine geçmesi şeklinde kabul edilebilir. Bu halde, SMU teklifinin kabul edilmesi sonrasında taleptenimden mahkemeye gönderilmesi ve mahkemenin taleptenimden bir eksiklik görmemesi halinde kovuşturma aşamasına geçildiği kabul edilebilir. Dolayısıyla mahkûmiyet hükmü soruşturma aşamasında değil, kovuşturma aşamasında verilmiş olacaktır. Bu da, hem kararın hüküm niteliğinde olması hususundaki soru işaretlerini giderecek hem de kanun yolları bakımından ceza muhakemesi sistemine

uygun olacaktır. Ancak bu öneri, yaptırımın C. savcısı tarafından belirlenmesinin Anayasa'nın 9. maddesine aykırı olmadığı kabulü halinde ileri sürülebilecektir.

Bizim de katıldığımız ve C. Savcısının yaptırımını belirlemesinin Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil ettiği yönündeki görüşün kabulü halinde ortaya konulacak öneri, soruşturma aşamasının tamamının genel muhakeme kurallarına göre yürütülmesi ve SMU'ya dair tüm aşamaların iddianamenin kabulünden sonra gerçekleştirilmesidir. Buna göre mahkeme, genel kurallar çerçevesinde iddianameyi inceleyecek ve gerekli şartların mevcudiyeti halinde iddianameyi kabul ederek kovuşturma aşamasına geçecektir. Mahkeme tensiple birlikte, sanığı SMU ile ilgili bilgilendirmek ve teklifini iletmek üzere davet gönderecek ve tarafın kabul etmesi halinde, yaptığı teklifi hükme çevirerek açıklayacaktır.

Bu önerinin kabulü halinde, talepname kovuşturma aşamasında mahkeme tarafından belirleneceğinden C. savcısının yargı yetkisi kullanması söz konusu olmayacak ve dolayısıyla SMU, Anayasa'nın 9. maddesine aykırı olmayacaktır. Ayrıca C. Savcılığında henüz yeterli şüphe olmadan SMU'nun uygulanma ihtimali de ortadan kalkacaktır. Soruşturma aşamasında değil, kovuşturma aşamasında karar verilmesi sebebiyle, verilen karara karşı başvurulabilecek kanun yolları bakımından yukarıda ortaya konulan eleştirilerin çoğu ortadan kalkacaktır. Zira karar, kovuşturma aşamasında verilen bir hüküm olması sebebiyle mevcut düzenlemeye tabi olacak ve sistemde karışıklık söz konusu olmayacaktır.

Ancak kanunun gerekçesinde yer aldığı üzere kanun koyucunun amacı, muhakeme sürecini formalitelerden arındırmak ve ilgili uyuşmazlığı en kısa sürede genel süreçten ayırarak hızlı bir şekilde çözmektir. Belki bu önerideki sistem ile arzulanan hıza ulaşılamayacaktır; ancak bireylerin korunması bakımından daha doğru olacağının da belirtilmesi gerekir.

Dolayısıyla kanun koyucunun hedefi dikkate alındığında, yukarıda SMU'nun kovuşturma aşamasına çekilmesine yönelik önerinin kabulü mümkün görülmemektedir. Bu halde, SMU ile ilgili düzenlemenin daha iyi hale getirilebilmesi bakımından aşağıda ortaya konulan hususların dikkate alınması ve gerekli değişikliklerin yapılması önerilebilir.

Esasen çalışmanın tamamında, getirilen SMU sisteminin eksiklik ve yanlışlıkları üzerinde durulmuş ve yapılması gereken değişiklikler ileri sürülmüştür. Bu aşamada, özet bir şekilde hangi hususlarda değişiklik yapılması gerektiği belirtilecektir.

Buna göre SMU'nun temelini Alman ve Amerikan hukukunda olduğu üzere ikrara dayandırılması halinde, şekli de olsa bir gerçekliğe ulaşılması söz konusu olabilecektir.

Toplumda işlenen suçların cezasız kaldığı algısının oluşmaması, cezaların caydırıcılığının ortadan kalkmaması ve dolayısıyla suçlulukla mücadelenin zedelenmemesi için SMU'nun uygulanmasına sınırlama getirilmesi gerekmektedir.

SMU'nun teklifi bakımından, gerekli olan yeterli suç şüphesine ulaşıldığı kanaatinin nedenleriyle birlikte talepten yeri alması ve yeterli şüphenin varlığı hususunun mahkemenin denetleme yetkisine alınması gerekmektedir.

Kolluğun bilgilendirme yapma yetkisinin kaldırılması ve bilgilendirmenin yalnızca C. savcısı tarafından yapılması gerekmektedir. Ayrıca yalnızca teklifin kabulü anında değil, bilgilendirme ve teklif sırasında da zorunlu müdafiliğin düzenlenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte müdafinin süreçte bir onay mercii değil, sürecin bir süjesi olması ve sürece gerektiği gibi müdahale edebilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan müdafinin, dosyanın teklif sırasında incelenmesi gibi yetkilerinin olması gerekmektedir. Bu önerilerin uygulamaya alınmasıyla, kişinin mevcut düzenlemede sınırlanan ve zedelenen savunma hakkının tam anlamıyla sağlanması mümkün olacaktır.

Bir diğer öneri, suçların içtimasına ilişkin bir düzenlemenin gerekliliği yönünde olacaktır. Bu bakımdan bilhassa farklı neviden fikri içtima ve zincirleme suç hükümlerinin varlığı halinde ne şekilde hareket edilmesi gerektiğinin düzenlenmesi gerekmektedir.

C. savcısı tarafından yaptırımın belirlenmesi sırasında yalnızca TCK'nun 61. maddesinin 1. fıkrasının değil, diğer fıkralarının da dikkate alınması yerinde olacaktır.

Güvenlik tedbirlerinin uygulanması bakımından da yukarıda ifade edilen sorunların giderilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan SMU'da kasten işlenen bir suçun tespiti söz konusu olmadığından müsadereye ilişkin hükümlerin uygulanmaması gerekmektedir.

Son olarak ise kanun yollarına dair çelişkinin giderilmesi bakımından, SMU'nun sonunda verilecek olan kararın hüküm niteliğinde kabul edilmesine ilişkin bir düzenlemenin yapılması yerinde olacaktır. Zira istinaf kanun yolu ile itiraz kanun yolunun birbirleriyle çelişmesi Ceza Muhakemesi Hukukumuzun sistemine uygun değildir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

- ABD Federal Ceza Muhakemesi Kanunu, Madde 11 (c), https://www.law.cornell.edu/rules/frcmp/rule_11_07.01.2020
- Aygörmez Uğurlubay G A and Haydar N and Korkmaz M, “Serî Muhakeme Usûlüne İlişkin Sorunlar” ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2019, Sayı 2, 255,306
- Baytaz A B, “Türk Ceza Hukukunda Müsadere (TCK md. 54-55)”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2009
- Baytaz A B, *Kanunilik İlkesi Bağlamında Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Yorum*, (1. Ed. On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018)
- Centel N and Zafer H, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (15. Ed, Beta Yayınevi, İstanbul, 2018)
- Erdem M R and Şentürk C, Ceza Muhakemesi Hukukunda Yeni Bir Kurum Olarak Seri Muhakeme Yöntemi, Ceza Hukuku Dergisi, Yıl 14, Sayı 41, 573, 601
- Gökçen A and Balcı M and Alşahin M E and Çakır K, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (4. Ed., Adalet Yayınevi, Ankara, 2020)
- Gözler K, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, (1. Ed. Bursa, Ekin Kitabevi, 2005)
- Heghmanns M, *Strafverfahren*, (1. Ed., Springer, Heidelberg, 2014)
- Heinrich B and Reinbacher T, “Der „Deal“ im Strafverfahren”, Examinatorium Strafprozessrecht – Arbeitsblatt Nr. 40, https://www.jura.uni-tuebingen.de/professoren_und_dozenten/heinrich/materialien/materialien-zur-vorlesung-straftprozessrecht-pdf-dateien/materialien-zur-vorlesung-straftprozessrecht-pdf-dateien/40-deal.pdf 11.01.2020
- İçel K, *Suçların İçtimalı*, (1. Ed. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1972)
- Karakehya H, “Ceza Muhakemesinin Amacı”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Yıl 2007, Cilt 65, Sayı 2, 121, 141
- Karlsruher Kommentar zur Strafprozessordnung, (8. Ed., Verlag C.H. Beck, München, 2019) § 304
- Kindhäuser U, *Strafprozessrecht*, (2. Ed., Nomos Verlag, Baden-Baden, 2010)
- Kunter N, *Muhakeme Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1981)
- Kühne H H, *Strafprozessordnung*, (7. Ed., C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 2007)
- Münchener Kommentar zur StPO, Band 2, (1. Ed., Verlag C.H. Beck, München, 2014) § 304
- Okuyucu Ergün G, *Ceza Muhakemesi İşlemleri*, (Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2015)
- Özbek V Ö and Doğan K and Bacaksız P and Tepe İ, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (11. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018)
- Özgenç İ, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (12 Ed. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016)
- Öztürk B and Tezcan D and Erdem M R and Sırma Gezer Ö and Saygılar Kırıt Y and Alan Akcan E and Özyaydın Ö and Erden Tütüncü E and Altunok Villemin D and Tok M C, *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, (12. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018)

- Roxin C and Schünemann B, *Strafverfahrensrecht*, (26. Ed. Verlag C.H. Beck, München, 2009)
- Sözüer A, “Türk Ceza Kanunu 6284 Sayılı Kanunda Kadın Haklarına İlişkin Düzenleme ve Uygulamalar” ve “Ceza Muhakemesi Kanunundaki Değişiklikler ve Seri Muhakeme Usulü” konulu Eğitim Semineri, Rize Barosu, <http://www.olay53.com/haber/turk-ceza-kanununu-yazan-rizeli-unlu-hukukcu-sozuer-buyuk-reformlarımız-paralel-741507.htm> , 21.03.2020
- Şahin C and Göktürk N, *Ceza Muhakemesi Hukuku II*, (6. Ed. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017)
- Şahin C, *Ceza Muhakemesi Hukuku I*, (9. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018)
- Şen E, “Ceza Muhakemesinde Seri ve Basit Yargılama Usulleri”,<https://www.hukukihaber.net/ceza-muhakemesinde-seri-ve-basit-yargilama-usulleri-makale,7039.html> , 05.01.2020
- Topaç T H, “Eşya Müsaderesi (TCK 54)”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Yıl 2003, Cilt 0, Sayı 2, 47,70
- Ünver Y and Hakeri H, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (14. Ed. Adalet Yayınevi, Ankara 2018)
- Yalçın Saylan T, *Müteselsil Suç*, (1. Ed. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1995)
- Yenisey F and Nuhoglu A, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (6. Ed., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018)
- Yenisey F, “Yargı Reformu - Seri Muhakeme Usulü”, T.C. Adalet Bakanlığı, <https://www.youtube.com/watch?v=MErJGfGkBWQ&t=75s> , 07.01.2020
- Yıldız A K, “Seri Muhakeme ve Basit Yargılama Usulü”, 7188 sayılı Kanunla Ceza Muhakemesi Kanununda Yapılan Son Değişiklikler Toplantısı, İstanbul Barosu CMK Uygulama Servisi, 25 Aralık 2019, <https://www.youtube.com/watch?v=ujOHae9MQFE> , 04.01.2020
- Yurtcan E, *Ceza Yargılaması Hukuku*, (15. Ed., Adalet Yayınevi, Ankara, 2018)

Examining the Relationship Between Criminogenic Thinking, Differential Identification, Motivation, and Risk-Taking Behavior in Emerging Adults

McCown Z. LEGGETT¹ , Jon T. MANDRACCHIA¹ 

¹Missouri Western State University, Department of Psychology, Missouri, USA

ORCID: M.Z.L. 0000-0002-2909-9484; J.T.M. 0000-0003-4108-4127

ABSTRACT

Young adults engage in a disproportionately high rate of problematic behaviors such as risky sexual activities, academic dishonesty, and substance abuse. In order to understand why this occurs, two lesser-known constructs related to risk-taking behavior were investigated in this study: differential identification, which has yet to be empirically studied in the context of emerging adults, and criminogenic thinking, which has only been evaluated in this context to a minimal degree. To bridge the gap between these two constructs, motivation was hypothesized to be a moderator in each of these respective relationships. Data from 309 emerging adults were recruited via Amazon's Mechanical Turk (MTurk) to complete the survey materials online. The analysis consisted of a hierarchical multiple linear regression. Results indicated that motivation did not moderate either relationship (i.e., differential identification and risk-taking behavior and criminogenic thinking and risk-taking behavior). However, a main effect was found between one aspect of differential identification and risk-taking behavior. No other main effects were found in this study. Potential explanations for the results of this study are discussed, as well as implications and directions for future research.

Keywords: Criminogenic thinking, differential identification, risk-taking

Submitted: 14.09.2020 • Revision Requested: 30.10.2020 • Last Revision Received: 14.11.2020 • Accepted: 07.12.2020 •

Published Online: 08.01.2021

Corresponding author: McCown Z. Leggett, E-mail: McCown.Leggett@ttu.edu

Citation: Leggett, M.C.Z., & Mandracchia, J.T. 'Examining the Relationship Between Criminogenic Thinking, Differential Identification, Motivation, and Risk-Taking Behavior in Emerging Adults' (2020) 8(2) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi-Journal of Penal Law and Criminology, 275.

1. Introduction

The transition between adolescence and adulthood is often a pivotal moment in a person's life. Known as emerging adulthood, this developmental life stage is characterized by an increase in self-exploration and autonomy (Arnett, 2000). During this time period, changes are occurring in nearly every aspect of life—relationships, finances, cognitive development, etc. While this can lead to growth and many positive experiences, certain problematic behaviors are significantly more prevalent in emerging adults than any other age group. For instance, according to the Centers for Disease Control and Prevention (CDC, 2017), nearly half of the approximate 20 million sexually transmitted infections (STIs) each year are contracted by individuals 15-24 years old. Another sex-related issue for emerging adults is unintended pregnancy, where the highest rates are among women ages 18-29 (Finer & Zolna, 2016).

Another risky behavior in which emerging adults actively engage in is alcohol use. According to the Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA, 2018), nearly four out of 10 emerging adults binge used alcohol in 2017. Relatedly, nearly 30 percent of impaired drivers in 2017 were between 21 and 24 years of age (National Highway Traffic Safety Administration, 2018). Within this same realm is illicit drug use, in which approximately one-fourth of young adults are currently involved—the highest proportion among any age group (SAMHSA, 2018). In a single calendar year (2015-2016), there was a 28% increase in drug-related deaths in individuals 15-24 years old (Hedegaard, Warner, & Miniño, 2017). According to the Gateway Foundation (n.d.), drug abuse results in the most illnesses, disabilities, and deaths compared to other preventable health conditions.

Yet another risky behavior that is disproportionately experienced by emerging adults is partner dating violence. For example, in one study approximately 40% of participants had experienced physical or sexual victimization by the time they reached young adulthood (Halpern et al., 2009). Aggressive behavior, in general, tends to be engaged in more commonly by emerging adults, with males more frequently displaying verbal and physical aggression and females more frequently displaying relational, nonverbal, and verbal aggression (Nelson et al., 2008). Reckless driving is another risky behavior that is disproportionately engaged in by emerging adults, with individuals in the 16-24 age group having particularly high risk of crashing (Arnett, 2002). One reason for this is texting, as one study found that emerging adults texted on average 40.2% of days while driving (Trivedi et al., 2017). Academic dishonesty is yet another problematic behavior

in which young people frequently engage in. According to a series of studies conducted by McCabe and the International Center for Academic Integrity (2015), approximately 68% of undergraduate students and 43% of graduate students admit to cheating on assignments or tests. Besides undermining the work and integrity of non-cheating students, cheating can carry on into future problematic behavior. For instance, Hooper, Komarraju, Weston, and Dollinger (2007) found that college students who plagiarized perceived themselves as more likely to participate in rule-breaking behavior as adults.

Beyond considering the prevalence and outcomes of engaging in risky behavior, a large amount of research has been conducted to learn *why* individuals choose to engage in risky behavior. For the purposes of this study, two lesser known constructs were investigated. The first construct, which has largely been ignored in the literature, is differential identification. Developed by Glaser (1956), differential identification is an extension of Sutherland's differential association theory, focusing on both real and imaginary people who can be either inside or outside of an individual's social circle. Unlike differential association, which theorizes that individuals learn deviant behaviors from deviant individuals whom they frequently associate with (i.e., mere exposure), differential identification theorizes that individuals engage in deviant behaviors because they *identify* with deviant individuals. Glaser (1956) argued that not all individuals identify with the people they are surrounded by and will instead seek out another person or group to identify with, and that these may even be people or groups with whom there is no direct interaction (e.g., celebrities, fictional characters). For example, while an individual who grows up in a law-abiding environment (e.g., with law-abiding parents, peers, etc.) associates with law-abiding individuals, he or she may reject their teachings and choose to identify with rule-violating individuals instead. To clarify further, the fundamental difference between differential association and differential identification is that differential identification involves actively identifying with a real or imaginary person. With differential association, although an individual may spend a significant amount of time with someone, they may not necessarily identify with them. Additionally, differential association only involves real individuals, whereas differential identification also includes imaginary or fictitious individuals.

Stratton (1967) studied differential identification in the context of reference groups within prison inmates and found an association between criminal identification and attitudes towards breaking the law. The only other study found referencing differential identification was by Stack (1990), which examined whether suicide stories of divorced

and unhappy couples in the media resulted in higher suicide rates among actual divorced and unhappy couples. A significant association was found between the two, which was attributed to differential identification- however, it was never explicitly measured in the study. Although it seems as though little research has been dedicated to studying differential identification, the more general concept of identification has been studied in depth. With the ever-growing impact of social media, there is an even greater opportunity for young adults today to feel closer to those outside of their immediate circle, which can have both positive and negative effects. For instance, Basil (1996) found that people who identified with celebrities who endorsed healthy behaviors increased their own attitudes towards healthy behaviors. However, studies such as that conducted by Huesmann, Eron, Lefkowitz, and Walder (1984) have found an association between identifying with aggressive TV characters and acting aggressively. According to Glaser's theory, these studies would fall under differential identification, despite not explicitly utilizing this term.

The other construct to be examined in the present study is criminogenic thinking (also referred to as criminal thinking). Developed by Yochelson and Samenow (1976), this construct was developed to examine the cognitive reasons why offenders engage in criminal behaviors. Together, Yochelson and Samenow (1976) identified thinking errors they believed pervaded everything in a criminal's life and generalized them into patterns of criminogenic thinking. Walters (1990) later expanded the concept of criminogenic thinking to all individuals rather than only offenders, arguing that all people experience thinking errors that can lead to a broad range of maladaptive behaviors.

Recent research provides support that criminogenic thinking is applicable to non-offenders. Of particular relevance to the present study, Mandracchia and Pendleton (2015) found an association between criminogenic thinking and risky behavior (e.g., criminal activity, high-risk sexual activity, academic dishonesty, etc.) in college students. Additionally, Riopka, Coupland, and Olver (2015) found a positive correlation between criminogenic thinking and antisocial behavior (e.g., criminal activity, reckless driving, being suspended from school, etc.) in college students. Criminogenic thinking has also been associated with spending time with criminals (Boduszek et al., 2013), which is in accordance with Sutherland's theory of differential association. However, no known research has examined the relationship between criminogenic thinking and identification with "outside" individuals (e.g., celebrities, fictional characters, etc.), let alone their

subsequent effects on risk-taking behavior. Therefore, this study is novel because it seeks to expand upon previous research through the examination of differential identification as it relates to criminogenic thinking and risky behaviors.

Although these two constructs have received little attention in the risk-taking literature, they are important in that they have the potential to inform future research and interventions aimed at reducing risk-taking behaviors in emerging adults. Criminogenic thinking has been found to be a dynamic risk factor for problematic behaviors such as crime and other antisocial acts (Andrews & Bona, 2016). From this perspective, clinicians working with risk-taking individuals can target these maladaptive thought patterns through interventions such as Cognitive Behavioral Therapy (CBT). In other words, addressing criminogenic thinking in treatment may potentially decrease risky behavior in emerging adults. As for differential identification, this theory can be utilized as a framework to better understand *why* emerging adults choose to engage in risk-taking behaviors. For instance, individuals who strongly identify with either real or imagined negative influences (e.g., villains, criminals, etc.) may be more likely to engage in risky behaviors. From this perspective, future researchers and clinicians may be able to predict behavioral outcomes (like risk-taking behavior) through these identifications. However, it is important to note that this study is merely a preliminary evaluation of the relationship between these constructs, and much more work needs to be done in this area before these implications can be examined.

1.1. Current Study

One possible way to bridge the gap between these two constructs is to incorporate motivation as a factor for risk-taking. The Theory of Planned Behavior (TPB: Ajzen, 1985, 1987, 1991), for instance, is based on the premise that motivation (i.e., intent) is a direct precursor of behavior. In other words, the stronger the intention is to perform a certain behavior, the more likely the behavior will be performed. TPB has already been utilized to both explain and predict risky behaviors such as alcohol abuse, gambling, and reckless driving (Collins & Carey, 2007; Lostutter, Holmes, & Larimer, 2013; Parker, Manstead, Stradling, Reason, & Baxter, 1992). Therefore, the aim of the proposed study is to examine the relationship between criminogenic thinking, differential identification, motivation to engage in risk-taking behavior, and actual engagement in risk-taking behavior among emerging adults. No known study examines these constructs together, but based on the literature it was hypothesized that motivation would moderate (1) the relationship between differential identification and risk-taking

behavior and (2) the relationship between criminogenic thinking and differential identification.

2. Method

2.1. Participants

The sample for this study consisted of 309 emerging adults (i.e., 18-25 years old, $M = 23.04$, $SD = 1.76$) who reside in the United States. Most participants were female ($n = 212$, 68.6%). This is consistent with previous literature, which has found that MTurk samples are typically underrepresented by males (Ipeirotis, 2010; Paolacci et al., 2010). The overwhelming majority of participants identified as either Caucasian/White ($n = 200$, 64.7%), Asian/Asian American ($n = 39$, 12.6%), or Hispanic/Latino(a) ($n = 33$, 10.7%). In terms of criminal history, 86.4% ($n = 267$) of participants reported having never committed a crime, and 94.5% ($n = 292$) of participants reported having never been convicted of a crime.

3. Materials

Demographics form. A demographics form was created to ask participants' basic information such as age, race, and education status. Information specific to the study's constructs, such as criminal history, was also included in the form. For a full description of demographic information, please see Table 1.

Table 1. Participant Demographics

	N	%	Mean	SD
Age	309		23.04	1.76
18-21	57	18.4		
22-25	252	81.6%		
Gender				
Male	94	30.4%		
Female	212	68.6%		
Nonbinary	3	0.9%		
Race/Ethnicity				
African American/Black	24	7.8%		
Caucasian/White	200	64.7%		
Hispanic/Latino(a)	33	10.7%		
Asian/Asian American	39	12.6%		
Native American/American Indian	6	1.9%		
Middle Eastern	1	0.3%		
Native Hawaiian/Pacific Islander	1	0.3%		
Mixed race	4	1.2%		

Highest Grade Level			
Advanced degree (MA, PhD, MD, etc.)	19	6.1%	
College degree (AA, BA, BS, etc.)	153	49.5%	
Some college, but no degree	102	33.0%	
High school diploma or GED (12th grade)	34	11.0%	
Grade school (8th grade)	1	0.3%	
Marital Status			
Never married/single	200	64.7%	
Married	66	21.4%	
Partnered/common law	37	12.0%	
Divorced	4	1.3%	
Separated	2	0.6%	
Have you ever committed a crime?			
No	267	86.4%	
Yes	42	13.6%	
Have you ever been convicted of a crime?			
No	292	94.5%	
Yes	17	5.5%	
Are you diagnosed with a mental disorder?			
No	212	68.6%	
Yes	97	31.4%	
Are you receiving treatment for your mental disorder?			
No	226	73.1%	
Yes	83	26.9%	

Risk-Taking Behavior Measure (Mandracchia & Pendleton, 2015). To measure actual risk-taking behavior, this measure, originally adapted from the Risk and Reckless Behavior Questionnaire (Bradley & Wildman, 2002), consists of 25 risky behaviors in which emerging adults may be likely to engage in. Participants were asked to indicate the number of times they had engaged in each within the past six months. Examples of these behaviors include academic dishonesty, underage alcohol consumption, and unprotected sex.

Measure of Criminogenic Thinking Styles (MOCTS; Mandracchia, 2017). The MOCTS is a 70-item measure comprised of five scales: three subscales of criminogenic thinking (i.e., Control, Cognitive Immaturity, and Egocentrism), a Total Criminogenic Thinking scale, and an Inattentiveness scale. Control is defined as a need for power and control over oneself and others, as well as reduction or avoidance of fear about engaging in risk-taking behavior. Cognitive immaturity is defined as one's excessive

use of cognitive heuristics (e.g., labeling, judging). Egocentrism is defined as one's emphasis of their own importance and uniqueness. The Control scale consists of 26 items, the Cognitive Immaturity scale consists of 28 items, and the Egocentrism scale consists of 11 items. Participants respond to items using a 5-point Likert scale ranging from 1 (Strongly Disagree) to 5 (Strongly Agree). The items from each subscale are totaled to create an overall score for each facet of criminogenic thinking. Higher scores indicate higher levels of criminogenic thinking. The Total Criminogenic Thinking scale is computed by totaling all three subscales into an overall score. The Inattentiveness scale consists of 5 items, each with one correct response—if participants respond correctly they receive a score of 0 for that item, and if they respond incorrectly they receive a score of 1 for that item. Higher scores indicate higher inattentiveness, and if participants scored above a 2, they were excluded from the final analyses.

Motives for Risk-Taking Scale (MRT; Kloep, Güney, Çok, & Simsek, 2009). The MRT consists of 26 items designed to measure three categories of motivation for risk-taking behavior, which are further broken down into two subcategories. These categories (and the corresponding subcategories) include: irresponsible behaviors (irresponsibility/achieving future goals and success), audience-controlled risk-taking behaviors (social desirability/popularity seeking), and thrill-seeking behaviors (novelty and sensation seeking/hedonism). Each subscale consists of 6 items that participants respond to using a Likert scale that ranges from 1 (Disagree Totally) to 4 (Agree Totally). Participants respond to the statement “I sometimes take risks or do something dangerous because...” followed by a phrase related to one of the subscales of motivation. For example, “*I sometimes take risks or do something dangerous because it is important for me to be popular*” is one item from the popularity seeking subscale. The corresponding items from each subscale are totaled, with each subscale having its own total. Higher scores indicate higher motivation in that subscale.

Differential Identification Measure¹. This measure was created for the purposes of this study and was designed in line with Glaser's (1956) definition of the construct: identifying with real or imaginary individuals who accept criminal behavior. Part 1 of the measure first asked participants to think of the top three people or groups of people in their life that have the most influence on them, which was adapted from Part A of the Measures of Criminal Attitudes and Associates (MCAA; Mills & Kroner, 1999). Next, participants indicated the amount of time they spend interacting with each person/group (0-2 hours, 3-4 hours, 5-6 hours, 7-8 hours, or over 8 hours). For each of the three people/groups in Part 1, the participant answered items about how much they

identify with that person/group (i.e., an identification subscale) and then about that person/group's criminal activities (i.e., a criminality subscale). The identification subscale consists of 10 statements about the relationship between themselves and each person/group using a 5-point Likert scale ranging from 1 (Strongly Disagree) to 5 (Strongly Agree). Example statements include "*This person/group is like me in many ways*" and "*I identify with this person/group*". This part of the measure was adapted from the Player Identification Scale (Van Looy, Courtois, De Vocht, & De Marez, 2012), which was originally created to measure players' identification to video game characters. For the final item of the identification subscale, participants were presented with the Inclusion of Other in the Self Scale (IOS; Aron, Aron, & Smollan, 1992), a diagram¹ which consists of a series of two circles that increase from no overlap (1) to complete overlap (8), and were instructed to choose the one that best represents themselves in relation to each person/group. For the criminality subscale, participants answered five questions about each person/group's criminal behavior in the past year with either "Yes", "No", or "Don't Know", one example being "*Did this person, or a person from this group, commit a crime?*". For the final item of the criminality subscale, participants rated the overall criminality of each person/group using a scale of 1-10.

Part 2 of the measure again asked participants to think of the top three people or groups of people that have the most influence on them, but not actually part of their life (i.e., identification without actual association). In other words, people and groups that are not within the participant's social circle, yet have strongly impacted their personal development and behavior. Unlike Part 1, these individuals could be either real (e.g., a celebrity, sports team, etc.) or fictitious (e.g., a TV show cast, book character, etc.). Participants then answered the exact same questions for these people/groups as they did for Part 1. An identification subscale score and criminality subscale score is produced for each of the three individuals/groups in Part 1 as well as Part 2; for each individual/group, the identification and criminality subscale score was multiplied together to produce a score that represents the potential negative impact the individual/group has on the respondent, in line with the theory of differential identification (i.e., the stronger a respondent identifies with an individual/group high in criminality, the stronger likelihood of negative impact on the respondent's behavior). For the analyses, these sets of scores were used to create two overall differential identification scores: one for Part 1 (with the resulting identification X criminality scores summed across all three individuals/groups in this section) and one for Part 2 (with resulting identification X criminality scores summed across all three individuals/groups in this section).

3.1. Procedure

Participants were recruited via Amazon's Mechanical Turk (MTurk), a crowdsourcing platform that connects researchers and organizations to human participants. MTurk was created by Amazon in 2005 with the purpose of allowing individuals to hire workers to complete computer-based tasks for a monetary reward (Levay et al., 2016). In other words, workers from MTurk voluntarily sign up to participate in various projects that are posted online. The survey was posted in October 2018 and was made available for a period of two months. Participants completed the survey materials on Google Forms. Of the original 600 responses, only 309 were retained for the final analyses after excluding participants who were inattentive, outside the age range, and those who failed to report their age.

4. Results

4.1. Data Screening and Preparation

For the Differential Identification Measure, the internal consistencies of the identification and criminality subscales for each person/group in Part 1 and Part 2 ranged from .746 to .929. Originally, the criminality subscales had much lower internal consistencies (e.g., Cronbach's alpha = .329 for the first person/group in Part 1). Upon further investigation, it was discovered that the last question (i.e., where participants rated the person/group's overall criminality) was weakly correlated ($r < 0.3$) with the other questions. This is likely due to the fact that the item was based on participants' subjective rating of overall criminality, whereas the other items were based on participants' reports of objective criminal behaviors. To verify, the question was removed, and the internal consistencies of the criminality subscales significantly improved (i.e., ranged from .746 to .814).

Before calculating the final scores, the diagram item on the identification subscale was rescaled from an 8-point scale to a 5-point scale to match the rest of the items. Additionally, the identification subscale (11 items) was prorated so that the scores would not outweigh the scores from the criminality subscale (5 items). The final scores for Part 1 and Part 2 were then calculated by multiplying the identification subscale by the criminality subscale for each person/group (i.e., 3 times for Part 1 and 3 times for Part 2) and adding the scores together to create an overall total score for Part 1 and Part 2.

4.2. Primary Analyses

To evaluate the relationship between the predictor variables (i.e., criminogenic thinking, differential identification, and motivation) and the criterion variable (i.e., risk-taking behavior), a hierarchical multiple linear regression (HMLR) was conducted. In Block 1, criminogenic thinking, differential identification (Part 1 and Part 2, separately), and motivation were placed into the model. In Block 2, the three interaction terms (criminogenic thinking x motivation, differential identification (part 1) x motivation, and differential identification (part 2) x motivation) were added into the model. The means and standard deviations of the predictor and criterion variables are presented in Table 2.

Table 2. Correlations, Means, and Standard Deviations of Variables

		RT	MOCTS	MRT	DIFF ID (P1)	DIFF ID (P2)
RT	Pearson Correlation	1	.193**	.174**	.016**	.041**
	Sig. (2-tailed)		.000	.001	.000	.000
	N	302	302	301	302	300
MOCTS	Pearson Correlation	.193**	1	.432**	.208**	.252**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000
	N	302	309	308	288	282
MRT	Pearson Correlation	.174**	.432**	1	.164	.215**
	Sig. (2-tailed)	.001	.000		.002	.000
	N	301	308	308	287	281
DIFF ID (P1)	Pearson Correlation	.351**	.208**	.164	1	.561**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.002		.000
	N	302	288	287	288	266
DIFF ID (P2)	Pearson Correlation	.253**	.252**	.215**	.561**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	
	N	300	282	281	266	282
MEAN		9.19	174.85	55.52	11.07	21.73
STD. DEVIATION		20.08	35.90	16.53	31.80	41.44

Note. RT, Risk-Taking Behavior Measure; MOCTS, Measure of Criminal Thinking Styles; DIFF ID, Differential Identification Measure; MRT, Motives for Risk Taking Scale; Note. Boldface indicates statistical significance of $p < .05$; ** indicates a statistical significance of $p < .001$.

Block 1 accounted for 14.5 % of the variance in risk-taking behavior ($\Delta F(4, 295) = 12.539, p < .000$). Differential identification part 1 ($\beta = .292, t(4) = 24.477, p < .001$) contributed significantly to the prediction of risk-taking behavior, such that identifying with close, deviant individuals was associated with increased risk-taking behavior. Block 2 only accounted for an additional 1% of the variance in risk-taking behavior ($\Delta F(7, 292) = 7.683, p < .001$). Aside from the discovery of a main effect between

differential identification part 1 and risk-taking behavior ($\beta = .292, t(4) = 4.477, p < .001$), no other variables were significant. Full results from the HMLR are presented in Table 3.

Table 3. Hierarchical Multiple Linear Regression Predicting Risk-Taking Behavior

Predictor	$\Delta F (p)$	ΔR^2	b	β	t (p)
Block 1	12.539 (< .001)**	.145			
MOCTS			.048	.085	1.405 (.161)
DIFF ID (P1)			.184	.292	4.477 (.000)**
DIFF ID (P2)			.024	.050	.761 (.447)
MRT			.095	.078	1.296 (.196)
Block 2	1.177 (< .319)	.010			
MOCTS			.002	.004	.022 (.983)
DIFF ID (P1)			-.062	-.098	-.437 (.662)
DIFF ID (P2)			.054	.112	.548 (.584)
MRT			-.060	-.049	-.202 (.840)
MOCTS x MRT			.001	.168	.470 (.639)
DIFF ID (P1) x MRT			.004	.442	1.767 (.078)
DIFF ID (P2) x MRT	-.001	-.118	-.490 (.635)		

Note. MOCTS, Measure of Criminal Thinking Styles; DIFF ID, Differential Identification Measure; MRT, Motives for Risk Taking Scale; Note. Boldface indicates statistical significance of $p < .05$; ** indicates a statistical significance of $p < .001$.

5. Discussion

5.1. Overview

This study sought to examine the relationship between criminogenic thinking, differential identification, motivation, and risk-taking behavior in emerging adults. No known study has previously investigated these constructs together, let alone in the context of emerging adults. Inconsistent with the first hypothesis, motivation did not moderate the relationship between criminogenic thinking and risk-taking behavior. Interestingly, no main effect was found between criminogenic thinking and risk-taking behavior, which goes against previous literature (Mandracchia & Pendleton, 2015; Riopka et al., 2015). No known research provides an explanation for these results, but perhaps something specific to this study affected the results. For instance, the sample may have lacked significant variation, as individuals from MTurk are not necessarily representative of the entire population. According to Vallas and Dietrich (2014), as many as 30% of Americans have a criminal record, which is significantly higher than what participants reported (13.6%). Additionally, the majority of the sample was female (68.8%), which could have also influenced the findings. For instance, several studies have found gender differences in risk-taking, such that females tend to engage in less risky behaviors than

males (Harris et al., 2006; Byrnes et al., 1999; Weber et al., 2002). This could be one potential explanation for the lack of significant findings. Another aspect of the study that may have affected the results is the way the constructs were measured. For instance, if the Risky Behavior Measure was not comprehensive enough in its scope of risky behaviors, the evaluation of the potential relationship between criminogenic thinking and motivation could have been impacted.

Inconsistent with the second hypothesis, motivation did not moderate the relationship between differential identification and risk-taking behavior. However, a main effect was found between differential identification part 1 and risk-taking behavior. As a reminder, part 1 involved individuals within a person's social circle, whereas part 2 involved individuals outside of a person's social circle. Therefore, participants who identified with deviant individuals with whom they actually associate with were more likely to engage in risky behavior—likewise, participants who identified with nondeviant individuals with whom they associate with were less likely to engage in risky behavior.

No main effect was found between differential identification part 2 and risk-taking behavior. One possible explanation to account for these differences is that people might be influenced differently by individuals they actually know and with whom they directly interact with versus individuals they do not. This may be due to the fact that “outside” individuals do not play as active of a role in an individual's life compared to close individuals. This is especially true for fictional characters—because they are fictitious, their actions are as well, which may have less of an impact than real people engaging in risky behaviors. Future research should be aimed towards examining the differences between identifying with real versus fictional individuals.

5.2. Implications

Given that this is the first known study of its kind, the following implications are preliminary in nature. It should be noted that further research in this area should be done before moving forward with these recommendations, including replication of this study and validation of the differential identification measure. Based on the information from this study, these results could potentially be useful in informing policies and practices about how to reduce risky behavior in emerging adults. For instance, the results of this study seem to support part 1 of Glaser's differential identification theory (i.e., our behavior is influenced by people we know and identify with). Therefore, educators and parents could potentially benefit from this by

encouraging their children to identify with positive role models within their social circle. This could be achieved through mentoring programs such as Big Brother/Big Sister, Boys and Girls Club of America, and MENTOR. By participating in these programs, children may better avoid engaging in risky behaviors in the future. Dubois and Silverthorn (2005), for example, found that young adults in mentoring relationships were less likely to engage in risk-taking. Relatedly, this may also have important implications for mental health professionals. Arnett (2000), for instance, argued that identity formation issues remain prevalent during emerging adulthood. Therefore, young clients who identify with deviant individuals could explore in therapy why they identify with deviant individuals and can work towards finding positive, nondeviant individuals to identify with instead.

Part 2 of differential identification, on the other hand, was not found to be a significant predictor of risk-taking behavior. This result is surprising, given that previous literature has found an association between “outside” individuals and risk-taking behavior. For instance, a metaanalysis of 35 research studies found that exposure to violent video games was associated with increased aggressive behavior and decreased prosocial behavior in children and young adults (Anderson & Bushman, 2001). However, exposure to violence may only be one of many factors that link video games to aggression. Glaser, for example, might argue that one’s identification with violent video game characters is a primary factor that leads to aggressive behavior. One study that seems to support this idea was conducted by Konijn, Nije Bijvank, and Bushman (2007), which found that boys who strongly identified with violent video game characters acted more aggressively than boys who did not. Therefore, despite the results of the present study, parents may benefit from remaining aware of the possible negative influence of media entertainment (e.g., movies, TV shows, social media, etc.) on children. Meanwhile, future research should continue to investigate the role of identification with “outside” individuals as it relates to problematic behaviors such as aggression and risk-taking.

5.3. Limitations

Data was obtained exclusively from self-report surveys, which rely on honesty and insight from participants. Due to the nature of this study, specifically in regard to criminal behavior, some participants may have provided inaccurate responses in order to present themselves in a more favorable light (i.e., social desirability bias). Another limitation is that participants were recruited using a convenience sampling approach,

meaning they were chosen based on availability rather than randomly. Additionally, due to the cross-sectional and correlational nature of this study, temporal and causal conclusions cannot be drawn. Finally, the Differential Identification Measure was created for the purposes of this study (given there was not an existing measure of this construct), and therefore has no established validity.

5.4. Future Directions

From this study, there are multiple avenues of research that can be conducted. For instance, since this study appears to be the first of its kind, simply replicating the study would help determine the validity of the results. Replication could also be done with different populations to examine possible group differences. Adolescents would be especially informative, as they could provide more insight into the impact of identity development in emerging adults. Aside from replication, a longitudinal study would provide important information regarding the predictive ability of criminogenic thinking and differential identification on future outcomes. Finally, each construct could be examined further within the context of motivation to investigate their individual contribution to risk-taking behavior. Differential identification, in particular, needs to be researched more in depth.

6. Conclusion

Risk-taking behavior continues to be a pertinent issue in society, especially among emerging adults. The results of this study illustrate the complexities of risk-taking behavior and the many factors that contribute to this phenomenon. An individual's decision to engage in problematic behaviors may be attributed, at least in part, to social influences. More studies need to be conducted in this area to better understand the risk factors associated with risk-taking behavior in order to reduce its prevalence in the future.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

References/Kaynakça

- Ajzen, I. (1985). From intentions to actions: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckmann (Eds.), *Action-control: From cognition to behavior* (pp.11-39). Heidelberg: Springer.
- Ajzen, I. (1987). Attitudes, traits, and actions: Dispositional prediction of behavior in personality and social psychology. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 20, pp. 1-63). New York: Academic Press.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, (179-211).
- Anderson, C. A., & Bushman, B. J. (2001). Effects of violent video games on aggressive behavior, aggressive cognitive, aggressive affect, physiological arousal, and prosocial behavior: A meta-analytic review of the scientific literature. *Psychological Science*, 12(5), 353-359.
- Andrews, D. A., & Bonta, J. (2016). *The psychology of criminal conduct* (6th ed.). Cincinnati, OH: Anderson Publishing.
- Arnett, J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480.
- Arnett, J. (2002). Developmental sources of crash risk in young drivers. *Injury Prevention*, 8, ii17-ii23.
- Aron, A., Aron, E., & Smollan, D. (1992). Inclusion of Other in the Self Scale and the structure of interpersonal closeness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(4), 596-612.
- Basil, M. (1996). Identification as a mediator of celebrity effects. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 40(4), 478-495.
- Boduszek, D., Adamson, G., Shevlin, M., Hyland, P., & Bourke, A. (2013). The role of criminal social identity in the relationship between criminal friends and criminal thinking style within a sample of recidivistic prisoners. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 23(1), 14-28.
- Bradley, G. & Wildman, K. (2002). Psychosocial predictors of emerging adults' risk and reckless behaviors. *Journal of Youth and Adolescence*, 31(4), 253-265.
- Byrnes, J. P., Miller, D. C., & Schafer, W. D. (1999). Gender differences in risk taking: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125, 367-383.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2017). *Sexually Transmitted Disease Surveillance 2016*. Atlanta: U.S. Department of Health and Human Services. Retrieved from https://www.cdc.gov/std/stats16/CDC_2016_STDS_Report-for508WebSep21_2017_1644.pdf
- Collins, S. & Carey, K. (2007). The theory of planned behavior as a model of heavy episodic drinking among college students. *Psychology of Addictive Behaviors: Journal of the Society of Psychologists in Addictive Behaviors*, 21(4), 498-507.
- Dubois, D. L., & Silverthorn, N. (2005). Natural mentoring relationships and adolescent health: Evidence from a national study. *American Journal of Public Health*, 95(3), 518-524.
- Finer, L.B., & Zolna, M.R. (2016). Declines in unintended pregnancy in the United States, 2008-2011. *New England Journal of Medicine*, 374(9), 843-852.
- Gateway Foundation. (n.d.) Effects of drug abuse and addiction. Retrieved from <https://recoverygateway.org/substance-abuse-resources/drug-addiction-effects/>
- Glaser, D. (1956). Criminality theories and behavioral images. *American Journal of Sociology*, 61(5), 433-444.
- Halpern, C. T., Spriggs, A. L., Martin, S. L., & Kupper, L. L. (2009). Patterns of intimate partner violence victimization from adolescence to young adulthood in a nationally representative sample. *Journal of Adolescent Health*, 45(5), 508-516.
- Harris, C.R., Jenkins, M., & Glaser, D. (2006). Gender differences in risk assessment: Why do women take fewer risks than men? *Judgment and Decision Making*, 1(1), 48-63.

- Hedegaard, H., Warner, M., & Miniño, A.M. (2017). *Drug overdose deaths in the United States, 1999-2016* (NCHS Data Brief No. 294). Hyattsville, MD: National Center for Health Statistics. Retrieved from <https://www.cdc.gov/nchs/data/databriefs/db294.pdf>
- Hooper, Komarraju, Weston, & Dollinger (2007). Is plagiarism a forerunner of other deviance? Imagined futures of academically dishonest students. *Ethics & Behavior, 17*(3), 323-336.
- Huesmann, L., Eron, L., Lefkowitz, M., & Walder, L. (1984). Stability of aggression over time and generations. *Developmental Psychology, 20*(6), 1120-1134.
- Ipeiritos, P. G. (2010). Demographics of Mechanical Turk (CeDER Working Paper No. 10-01). New York University. Retrieved from <http://www.ipeiritos.com/wp-content/uploads/2012/02/CeDER10-01.pdf>
- Kloep, M., Güney, N., Çok, F., & Simsek, Ö.F. (2009). Motives for risk-taking in adolescence: A cross-cultural study. *Journal of Adolescence, 32*, 135-151.
- Konijn, E. A., Nije Bijvank, M., & Bushman, B.J. (2007). I wish I were a warrior: The role of wishful identification in the effects of violent video games on aggression in adolescent boys. *Developmental Psychology, 43*(4), 1038-1044.
- Levy, K. E., Freese, J., & Druckman, J. N. (2016). The demographic and political composition of Mechanical Turk samples. *Sage Open, 6*(1), 1-17.
- Lostutter, T., Holmes, J. K., & Larimer, M. E. (2013). College student gambling: Etiology, consequences, and prevention strategies. In P. M. Miller (Ed.), *Interventions for addiction: Comprehensive addictive behaviors and disorders*, (pp. 883-892). San Diego, CA: Elsevier.
- Mandrachia, J.T. (2017). *Measure of Criminogenic Thinking Styles (MOCTS) manual*. Unpublished manual and user guide.
- Mandrachia, J. T. & Pendleton, S. (2015). Understanding college students' problems: Dysfunctional thinking, mental health, and maladaptive behavior. *Journal of College Student Retention: Research, Theory, & Practice 17*(2), 226-242.
- McCabe, D. (2015). Cheating and honor: Lessons from a long-term research project. In Bretag, T. (Eds.), *Handbook of academic integrity* (pp. 1-9). Springer, Singapore.
- Mills, J., & Kroner, D., (1999). *Measures of Criminal Attitudes and Associates User Guide*. Kingston, Ontario, Canada: Author.
- National Highway Traffic Safety Administration (2018). *2017 Alcohol-impaired driving traffic safety fact sheet* (DOT HS No. 812630). Washington, D.C.: National Highway Traffic Safety Administration. Retrieved from <https://crashstats.nhtsa.dot.gov/Api/Public/ViewPublication/812630>
- Nelson, D. A., Springer, M. M., Nelson, L. J., & Bean, N. H. (2008). Normative beliefs regarding aggression in emerging adulthood. *Social Development, 17*(3), 638-660.
- Paolacci, G., Chandler, J., & Ipeiritos, P. G. (2010). Running experiments on Amazon Mechanical Turk. *Judgment and Decision Making, 5*, 411-420.
- Parker, D., Manstead, A., Stradling, S., Reason, J., & Baxter, J. (1992). Intention to commit driving violations: An application of the theory of planned behavior. *Journal of Applied Psychology, 77*(1), 94-101.
- Riopka, S., Coupland, R., & Olver, M. (2015). Self-reported psychopathy and its association with criminal cognition and antisocial behavior in a sample of university undergraduates. *Canadian Journal of Behavioural Science, 47*(3), 216-225.
- Stack, S. (1990). Divorce, suicide, and the mass media: An analysis of differential identification, 1948-1980. *Journal of Marriage and Family, 52*(2), 553-560.
- Stratton, J. (1967). Differential identification and attitudes toward the law. *Social Forces, 46*(2), 256-262.
- Substance Abuse and Mental Health Services Administration. (2018). *Key substance use and mental health indicators in the United States: Results from the 2017 National Survey on Drug Use and Health*. (HHS Publication No. SMA 18-5068, NSDUH Series H-53). Rockville, MD: Center for Behavioral Health Statistics and Quality, Substance Abuse and Mental Health Services Administration. Retrieved from <https://www.samhsa.gov/data/sites/default/files/cbhsq-reports/NSDUHF2017/NSDUHF2017.pdf>

- Trivedi, N., Haynie, D., Bible, J., Liu, D., & Simons-Morton, B. (2017). Cell phone use while driving: Prospective association with emerging adult use. *Accident Analysis & Prevention, 106*, 450-455.
- Vallas, R., & Dietrich, S. (2014). *One strike and you're out: How we can eliminate barriers to economic security and mobility for people with criminal records*. Washington D.C.: Center for American Progress. Retrieved from <https://cdn.americanprogress.org/wp-content/uploads/2014/12/VallasCriminalRecordsReport.pdf>
- Van Looy, J., Courtois, C., De Vocht, M., & De Marez, L. (2012). Player identification in online games: Validation of a scale for measuring identification in MMOGs. *Media Psychology, 15*(2), 197-221.
- Walters, G. D. (1990). *The criminal lifestyle: Patterns of serious criminal conduct*. Newbury Park, CA: Sage.
- Weber, E. U., Blais, A., & Betz, E. N. (2002). A domain specific risk-attitude scale: Measuring risk perceptions and risk behaviors. *Journal of Behavioral Decision Making, 15*, 263-290.
- Yochelson, S., & Samenow, S. (1976). *The criminal personality* (vol. 1): *A profile for change*. New York, NY: Jason Aronson.

Big Data, Data Mining, Machine Learning, and Deep Learning Concepts in Crime Data

Emre Cihan ATEŞ¹ , Erkan BOSTANCI² , Mehmet Serdar GÜZEL² 

¹Gendarmerie Captain, Lecturer, Department of Security Science, Gendarmerie and Coast Guard Academy, Ankara, Turkey

²Ph.D., Assistant Professor, Department of Computer Science, Ankara University, Ankara, Turkey

ORCID: E.C.A. 0000-0001-9550-4532; E.B. 0000-0001-8547-7569; M.S.G. 0000-0002-3408-0083

ABSTRACT

Along with the rapid change of information technologies and the widespread use of the internet over time, data stacks with ample diversity and quite large volumes has emerged. The use of data mining is increasing day by day due to the huge part it plays in the acquisition of information by making necessary analyses especially within a large amount of data. Obtaining accurate information is a key factor affecting decision-making processes. Crime data is included among the application areas of data mining, being one of the data stacks which is rapidly growing with each passing day. Crime events constitute unwanted behaviour in every society. For this reason, it is important to extract meaningful information from crime data. This article aims to provide an overview of the use of data mining and machine learning in crime data and to give a new perspective on the decision-making processes by presenting examples of the use of data mining for a crime. For this purpose, some examples of data mining and machine learning in crime and security areas are presented by giving a conceptual framework in the subject of big data, data mining, machine learning, and deep learning along with task types, processes, and methods.

Keywords: Crime, big data, data mining, security, policing

Submitted: 20.10.2020 • Revision Requested: 15.12.2020 • Last Revision Received: 19.12.2020 • Accepted: 22.12.2020 •
Published Online: 19.01.2021

Corresponding author: Emre Cihan Ateş, E-mail: emre_cihan_ates@hotmail.com

Citation: Ates EC, Bostanci E, & Guzel MS, 'Big Data, Data Mining, Machine Learning, and Deep Learning Concepts in Crime Data' (2020) 8(2) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi-Journal of Penal Law and Criminology, 293.

1. Introduction

In order to examine the concept of data mining, first the concepts of data, knowledge, information, and wisdom should carefully be examined. In this context, the term “data” is expressed in the form of definitions such as knowledge that is hidden but not yet interpreted or analysed (Zins, 2007), simple observations and symbols, raw/unorganized facts (Ahmed, 2020), and a text that does not answer certain questions (Shao et al., 2017).

The term “information” is defined using expressions such as the valuable knowledge in the human mind, contextual information including experience, values, predictions, a collection of data arranged in a consistent way (Ahmed, 2020; Cooper, 2017), and a text that answers why-how questions and is expressed as an output derived from data and strained through the mind. The word “knowledge” refers to the message that changes the knowledge level and purpose of a person, the perception of its recipient, a text that answers questions such as who, when, what, or where, and data that makes sense. Wisdom, on the other hand, involves a foresight for the future taking advantage of existing knowledge. Figure 1 gives an illustration of these concepts in the form of a pyramid.

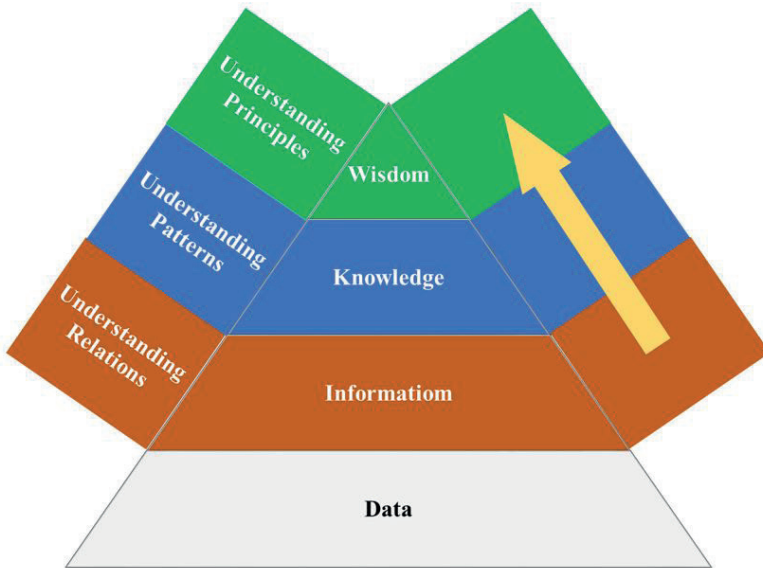


Figure 1. Data, information, knowledge, and wisdom

In the pyramid shown in Figure 1 (Hey, 2004; Cooper, 2017),

- The concept of data expresses a rather general concept that is not yet analysed,
- The term information refers to the straining of data through the mind,
- The concept of knowledge expresses a form of data that has become meaningful.

The concept of wisdom comes from a combination of the steps of data, information and knowledge. Together with the concept of wisdom, that of big data comes out raw at first, but becomes meaningful by being processed and thus helps our decision making activities (Pauleen et al., 2017).

The term 'big data' is used to describe big data at every level, whether it is raw or processed. Data is like precious metals waiting to be removed from piles of stone. We live in a world where a lot of data is being collected every day. Parallel to the development of technology, it is also a known fact that data sizes and types have increased as computer and internet concepts have entered our lives. A particular problem that this increase in data volume brings is that of complexity, so meaningful analysed data correctly is becoming more important with each passing day.

As a result of the fact that the process of obtaining meaningful data by extracting unqualified ones from the raw data restricted statistical researchers and the current statistical methods were insufficient for processing big data, the concept of data mining has emerged. In other words, data mining is a systematic approach for analysing and identifying different patterns, and relations within big data (Blei & Smyth, 2017). One of the important issues in the method is the analysis of existing data rather than the collection of a lot of data. Data mining aims to develop prediction models about events that are predicted to appear in the future and to support decision-making processes by taking advantage of the past sample in general (Kelleher & Tierney, 2018). The concept of data mining is also referred to in the literature as “knowledge extraction”, “knowledge discovery”, “data archaeology”, “data/pattern analysis”, “knowledge mining”, and “information harvesting” (Khare & Shrivasta, 2018; Koyuncuğil & Özgülbaş, 2009).

The information technologies and the Internet have significantly altered the field of crime and security (Akdemir & Lawless). Current statistics show that crime is on the rise all over the world. For this reason, the concepts of crime and criminality have steadily increased in parallel with an increase in the amount of big data. Considering that crime is an unwanted behaviour in societies, data and knowledge obtained from

data have become important in determining crime prevention strategies. Determining future goals and strategies only depends on up-to-date, accurate and reliable data.

It is the aim of this review article to give a perspective on decision making processes with the use of data mining in crime data by providing an overview of data mining and analysing data mining methods. After the introduction, this study defines big data, data mining, machine learning, and deep learning concepts respectively. In the “Data mining methods and models” section the concepts are defined, the data mining process is explained, and data analysis models are analysed. The section “Use of big data, data mining, machine learning and deep learning in criminal and security areas” summarizes several cases which are given from the field of security dealing with the struggle against crime, machine learning, deep learning and the use of data mining. In the discussion section, the use of data mining, machine learning and deep learning theories in combating crime is examined. In the “Conclusion” section the concepts of big data and data mining are stated to be actively used in the struggle against crime, and their future significance is emphasized.

2. Background

2.1. Big Data

Given that the concept of “big data” is relatively new, it should first be examined in terms of definitions.

- The concept of big data is a fast-growing and abstract interdisciplinary concept offering potential for growth in every social area, which is being stored at an unprecedented scale (Chen et al., 2014),
- Large volume data mostly comes in very rapidly from various sources such as internet and computer networks,
- It is defined as a set of data that is difficult to access through standard information technologies, and that involves the use of data capture, processing, collection, display, and analysis methods on large data sets (Vaidhyanathan & Bullock, 2014).

In order to further investigate the concept of big data, it will be helpful at this point to examine the principles in the literature which define big data and which are typically called the ‘five V’ (5V - Volume, Velocity, Variety, Value, Veracity). (Abdullah et al., 2015; Ateş et al., 2020; Wamba et al., 2015; White, 2012);

- Volume: This term is used to describe a constantly increasing amount of data. Along

with the increase of the data, a mass of knowledge has also started to be formed and it becomes more difficult to reach qualified knowledge with such an increase in volume.

Variety: The majority of data produced is produced in non-structural environments such as computers, social networks, mobile phones, and tablets. Data sources are relatively new and new sources are being added day by day. This will increase the number of sources for the data, the data will be in different formats and include different variables after data collection, and this will make the analyser's job more difficult.

- **Velocity:** This expresses the growth rate of the data, and when this is high it is a sign of the data being big data.
- **Veracity:** This is an important variable guaranteeing that the data is secure during its flow. It is important to protect it under high-level security measures and not to change it by unauthorized interventions.
- **Value:** This refers to the evaluation of big data and to the help that it provides to decision support units to gain meaningful information by transforming raw data into information and knowledge

2.2. Data Mining

The concept of data mining is defined in many sources, some of which are given below:

- Uncovering potentially useful knowledge about previously unknown data in a non-confidential way (Srinivas et al., 2010),
- It enables obtaining knowledge transformable into comprehension, understanding, and action by combining statistics with concepts, tools and algorithms, machine learning and the analysis of very big data sets (Williams, 2009).
- Data mining is a step in the entire knowledge discovery process that can be described as a knowledge retrieval or mining extraction process from a large amount of data and is a form of knowledge discovery that is particularly needed to solve problems in a certain area (Beniwal & Arora, 2012; Olson & Lauhoff, 2019).

From these definitions, it is possible to make the following definition taking into account the relationship: Data mining is a process that aims to retrieve knowledge making use of the big data in the past and using methods such as statistics, machine learning, and artificial intelligence, and to use that knowledge in the decision support activities related to the future (Campbell & Ying, 2011; Hand & Adams, 2014).

2.3. Machine Learning

The introduction into our lives of the concept of machine learning started with the question “ Can machines think?” first put forward by Alan Turing (Turing, 1950). The concept of machine learning is the ability of a computer to learn by itself, using existing data and experiences. In machine learning, there are different learning methods according to the labelling of the training data (Aggarwal, 2018) In supervised learning, the available data is known as training data, which is the basic input given to the machine to learn the model. The computer attempts to learn the training data with the help of various machine learning algorithms. Determining how successfully the information is learned is assessed with test data. The most important difference between test data and training data is whether the data is predicted or classified by the machine. Unsupervised learning is machine learning where there is no training data and all learning is done according to the similarities and differences between the data. Semi-supervised learning, on the other hand, is the learning realized through a mixed structure, in which there is both training data and unlabelled data.

The concept of machine learning is used for data analysis as well as for data mining, and additionally, it is the artificial intelligence type of the analysis that defines and recognizes patterns using artificial intelligence (Mcclendon & Meghanathan, 2015).

- Predictions can be made by learning data through machine learning, which is a sub-branch of artificial intelligence.
- In machine learning, it is a basic principle that the created system performs the learning process by itself.
- The most important difference between computers and humans is that humans learn from the events they lived in the past which they call experience, while machine learning aims to reach this point through a decision mechanism.
- Providing learning by means of automation-enhancing training data in knowledge access enables efficient automated techniques to be carried out with little human power (Jackson, 2002).
- In essence, machine learning is a learning method of a computer system via sampling, and there are many different machine learning algorithms in various problems or data types.

When the concepts of data mining and machine learning are examined at a basic level, the use of artificial intelligence leads to the conclusion that data systems obtain

knowledge from raw data without intervention (Kelleher & Tierney, 2018). In addition, data mining primarily provides meaningful data retrieval from data stacks. It also enables a minimization of human labour and an optimization of results through the concept of machine learning. For this reason, it is possible to say that data mining and machine learning can be actively used in the process of retrieving knowledge in all fields of science, especially in the natural sciences.

2.4. Deep Learning

Deep learning is machine learning, one of the most popular topics today, and is a field of study that includes artificial neural networks with one or more hidden layers and similar machine learning algorithms. Deep learning consists of the structures that can learn complex structures with multi-layered neural networks and that, through hidden layers, can more easily and successfully learn models that classical machine learning algorithms cannot easily learn (Dey, 2016).

Hidden layers are part of a structure in which mathematical functions and calculations take place in order to obtain the desired output. The number of its layers may vary. Although deep learning is a new approach, it has been actively used in many areas such as semantics, transfer learning, natural language processing, visualization, and crime investigation.

As the number of layers increases, the hardware required for the learning process (primarily the graphics processing unit (GPU) requirement) and the time (due to the large number of parameters) will also increase. In addition, although it is known that deep learning requires much more data than classical algorithms during training, this is not a problem today due to the data abundance we have. However, if the amount of data to be analysed is small, classical algorithms may produce more successful results in many ways.

While classical machine learning algorithms use methods based on statistical analysis to recognize the pattern, there is a modelling similar to the neurons of the human brain in deep learning. For this reason, hyperparameter (tuning) optimization that minimizes loss function can be done in many different ways. With deep learning, a good classification performance is obtained for text, audio, and visual data without human intervention, especially due to the ability to extract features.

3. Data Mining Methods and Models

Data mining is very popular nowadays and it is a known fact that a new method or algorithm is added to literature every day, considering both the rapid change in the structure of information and the increase in the information needs of people. And this is an indication of that the data mining methods and algorithms are moving dynamically rather than staying static. So, this is an indication of the fact that the data mining methods and algorithms are moving dynamically rather than generally remaining static. This is because the methods used to obtain the right knowledge can also change according to the state of the data given that data source structures change. Data mining focuses on three main sections. The classification made according to the editability of the data is given below (Agrahari & Rao, 2017; Ge et al., 2017).

- Structured
- Unstructured
- Semi-structured

Structured data defining an explicitly specified cluster of data play an important role in data analysis at all times due to the convenience of their classification (Kumar & Nagpal, 2019). Most of the biometric verifications used in definitions in the field of security are based on structured data. Unstructured data do not have a pre-defined data model. They cannot be classified and they show variance. 90% of all data are considered to be unstructured data, which reveals the fact of a bigger cluster of data that is hard to analyse (Tirgari, 2012). This is particularly true of social network sites, which are becoming more frequently used day by day, and which evidently play a significant role in unstructured data. Unstructured data improve the ability to obtain a greater amount of information from clusters of data. However, the accuracy of the data obtained may not be as great as the structured data. Semi-structured data help the partial classification and definition of information. It is particularly e-mails, document forming languages, and Web and NoSQL database utilization which are among the most common samples of semi-structured data.

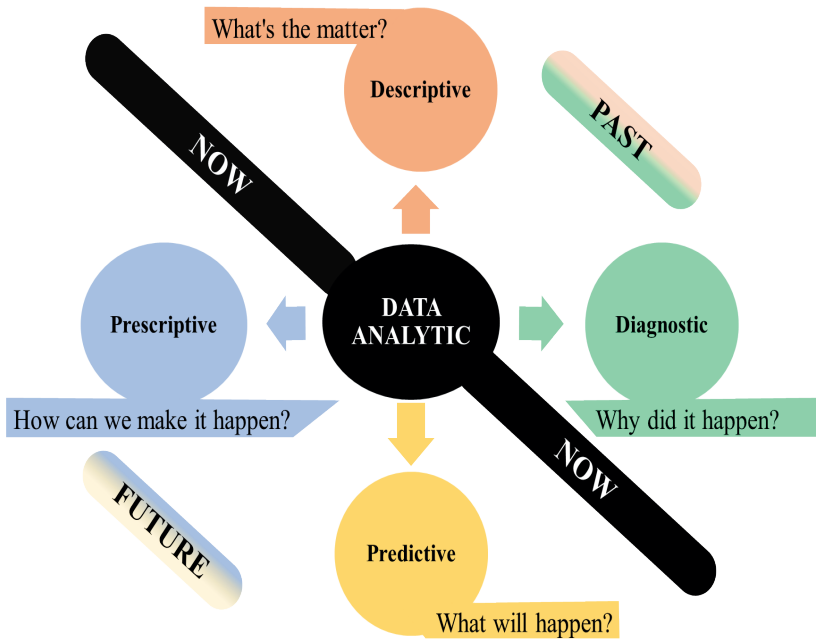


Figure 2. Data Analytic Methods

Data mining, which is examined in three groups as structured, unstructured and semi-structured, is evaluated in four model structures under the general headings of predictive, descriptive, diagnostic and prescriptive (Shown in figure 2) (Mesgarpour & Dickinson, 2014);

- Descriptive Methods: These include methods that determine the links and relationships among the data which will support decision making in the data stack (Bock et al, 2019),
- Diagnostic Methods: These are methods that give reasons and provide knowledge on “why” questions,
- Predictive Methods: These include the methods used to estimate the dependent variable using the independent variables in the database. These are used to make a prediction of future events utilizing known past results,
- Prescriptive Methods: These methods are used to make a prediction of future events utilizing known past results.

If we assert that the majority of the world's data is unstructured, we can easily say that the most commonly used methods are descriptive and diagnostic. Descriptive, diagnostic, predictive and prescriptive methods are included in a sub-hierarchy of structured, unstructured and semi-structured methods. Descriptive, diagnostic, predictive and prescriptive methods are shown in the highest ordering in the hierarchy of methods in many sources since they classify the data mining methods.

The data mining models were examined under the following four main headings according to their functions:

Classification: In classification, categorization of data is usually at the forefront, and this is how data orientations are decided (Mukhopadhyay et al., 2013; Rutkowski et al., 2020). For example, a classification model on crime data can state whether the city is safe or dangerous based on the intensity of crime events in the city. Especially in supervised learning within the scope of classification, it is possible to estimate the classification of recently added issues by making a pattern discovery from the data. Many operations, such as voice recognition, call forwarding, and text classification can be carried out with these algorithms, especially genetic algorithms, the classification of which is rule-defined, that is, supervised. Naive Bayes, logistic regression, genetic algorithms, support vector machines, k-NN (k-nearest neighbours algorithm) and memory-based reasoning are commonly used algorithms, and fuzzy logic is also frequently used.

Regression: This is the method of analysis that can set up a model by predicting data orientations. Unlike classification, it takes place as a prediction that is essential in regression (Mittal et al., 2019). For example, the regression model can be used to predict potential future data for crimes by analysing the current types, times and frequencies of crimes in the city.

Clustering: This is a process of decomposing into groups called "clusters" based on a certain proximity criterion (Berkhin, 2006; Gupta & Chandra, 2019). It is expected that the data in the same cluster will be similar to each other and that the similarity will be much smaller in different clusters in general after the clustering process has been performed (Rutkowski et al., 2020). Clustering, in other words, grouping, has become even more important especially with the concept of machine learning. It is actively used in many areas such as voice and image processing, speech recognition, frequent phone calls, messaging and data usage, customer sorting, and especially for

the purpose of social network analysis. Korhonen Artificial Neural Networks, Canopy, Mean Shift, K-means, Fuzzy C-averages, Latent Dirichlet Allocation, k-medoids and MinHash are examples of clustering algorithms which are in use (Mukhopadhyay et al., 2013; Ghorbani & Ghousi, 2019).

Association rules: These are used to support future studies by determining the associated behaviours and making use of the data obtained from the past (Ngai et al., 2009, Mittal et al, 2019). It is particularly the revealing of attitudes encountered in organized and frequently committed crimes which will enable detection to be done much faster.

4. Use of Big Data, Data Mining, Machine Learning and Deep Learning in Criminal and Security Areas

Data mining and machine learning concepts have recently become more popular as they are easier to use through bundled software. This popularity has also increased the usage areas of data mining. As the stack of data to be examined grows, the importance of concepts such as data mining, artificial intelligence, and machine learning has once again shown itself. As long as the population of humankind grows and rules exist in the world, crime data will continue to increase, just like other data stacks.

The concept of crime refers to the practice of activities which are prohibited in accordance with norms and deviations in societies. Although it varies from society to society, the concept of crime is generally defined as acting contrary to existing laws. It is possible to put types and kinds of crime into categories, from sexual crimes to public order crimes, from human trafficking to drug-based crimes, from juvenile delinquency to war crimes, and these will push the limits of imagination of human beings. In this case, the fight against crime is becoming more important for societies for the continuation of the existing social order.

Law enforcement applications in the fight against crime are generally examined under two headings, namely preventive and reactive (in other words, judicial) (Clarke, 2006). Reactive crime investigations aim to identify elements such as unknown perpetrators, or the victim in the crime after it has been committed. These investigations are conducted by crime scene investigation support. Preventive crime investigations involve raising awareness of the victims of crime by deterring criminals with effective anti-crime operations before the crime is committed. In addition, the concept of crime analysis is more important in preventive measures. This is because crime analysis is a concept in which the existing crime and criminal tendencies are detected and possible measures to be taken are also considered.

The use of crime in data mining through machine learning, identification, classification and clustering as patterns is also one of the important issues in various engineering and scientific disciplines such as biology, chemistry, physics, psychology, medicine and information for examining the evidence. This is because crime investigations are multidisciplinary (Hassani et al., 2016).

In several branches of science using criminal elements, some examples of usage areas are as follows:

- Examination of past handwritten letters and signatures with comparative examples taken from legal certificates and documentation,
- Comparison procedures of existing biological samples such as a nail, blood, and bone with existing databases within the scope of forensic biology,
- In scenes where serious accidents occurred, restructuring of the area with the aim of finding reasons for those accidents within the scope of traffic management and applications,
- Identification of a substance within the scope of forensic chemistry, especially its derivatives related to crime, such as drugs,
- Examination of the samples subject to comparison with past voice and video recordings within the scope of forensic audio and video examinations (Quick & Choo, 2016),
- Within the scope of forensic accounting, unusual money transfers or money transfers that are compatible with the amount subject to crime,
- Investigation of the connection of transactions made on a computer, internet, social media, mobile phone, etc. with crimes committed within the scope of computer forensics (Quick & Choo, 2016),
- In crime prevention activities to be carried out within the scope of criminology such as crime analysis, victim and suspect profiling, regions where crime is intense, etc. (Chan & Moses, 2017).

As can be seen from the above examples of usage areas, big data and data mining concepts are part of a multidisciplinary area. Their use is increasing with each passing day, yet not at the desired level. For this reason, some examples of usage areas of data mining and machine learning are given under the following main headings.

4.1. Corruption and fraud on bank accounts

The concept of corruption, counterfeiting and fraud is one of the crime concepts that is difficult to prevent by law enforcement. It is very difficult to identify the crime in its beginning stage since every emerging counterfeiting kind has a tendency to deceive people with new techniques. In addition, the concepts of corruption and fraud are becoming more and more complex with the developments in technology (Chau, Pandit, & Faloutsos, 2006). Together with unjust suffering, confidence in the state, and especially in state-affiliated security units, is being compromised in society and people are negatively affected.

With the development of technology, it is a known fact today that tangible money has turned into virtual money because of the ease of use of banks and even money statements in real amounts have been created using virtual transactions. In the money transfer data in question, problems are faced in most countries around the world only when they are in large amounts, banks share the necessary information with the relevant judicial authorities, so in fact data mining is being used (Odia & Akpata, 2020). However, notifying judicial authorities of suspicious money transfers, which are repeated frequently, even in small quantities, will facilitate the detection of illegal transactions from the very beginning (Agu et al., 2019).

Since the bank transactions we make daily happen quite frequently and in different amounts. While it is not easy to identify the elements that may be criminal in big data stacks, it is possible to determine the values that can be called suspicious by appropriate algorithmic analyses. For this reason, with machine learning works conducted within the scope of data mining, regular money transfers to an account from multiple accounts or to multiple shell accounts from an account can be detected and examining these transactions as suspicious transactions enables faster detection of crime. If a crime is detected in suspicious transactions, forensic law enforcement units will be involved, if no crime is detected, a preventive law enforcement action will be carried out, which is important in the prevention of crime. In addition, the comparison of the statistical data of customers in the bank with the usual behavioural patterns of the customers will help to identify any new suspicious activity. In this context, successful machine learning and deep learning models are available in the literature, especially in credit card and bank accounts (Adewumi & Akinyelu, 2017; Perols, 2011; Roy et al., 2018).

4.2. Using cell phone knowledge and base data

With the use of mobile phones worldwide being 68% of the population, especially in developed countries, it is obvious that the ratio is quite high (Wearesocials & Hootsuite, 2018). We can easily say that mobile phones are a part of our lives, as statistical data also reveals that they common. Considering the fact that the average mobile phone usage time in Europe is 251 minutes per month, it can easily be said that there is a high ratio of mobile phone usage (Ajans Press, 2017).

Our mobile phone use provides a lot of information such as with whom and how often we communicate in daily life, and on which geographical coordinate the phone receives the base station of the relevant GSM (Global System for Mobile Communications) company. In addition, it is possible to make frequent calls during the day and each of them creates data stacks at different time intervals. Such data stacks are called HTS (Historical Traffic Search) (In some sources it is referred to as “Call Data Record” (CDR)) (Steenbruggen et al., 2015) and they provide the knowledge on calls made by people on their phones including knowledge such as the caller, the called one, the call time, the call duration, the call location, and the received base stations (Boyd & Crawford, 2012). So, it becomes possible to find the approximate position of the person at the time of the crime and to establish the relationship between the suspect and the crime scene starting out from these meaningless data stacks. The I2 package program developed by IBM for this analysis is widely used for analysis purposes (Li, et al., 2006; Tassone, et al., 2017).

When the criminal investigations are examined, the suspects are usually people around the victim and related to the victim (Tilley & Sidebottom, 2017). Generally, there is a relationship between the suspect and the victim, as a crime is not committed without reason. Mental illnesses such as psychopathy are an exception to this relationship. One of the findings that reveal this relationship is the knowledge of past interviews, and the traffic of the last call before the event, especially when the victim is harmed, can often shed light on the event. In this context, there are successful models in the literature, especially regarding the use of mobile phones (He et al., 2020; Traunmueller et al., 2014).

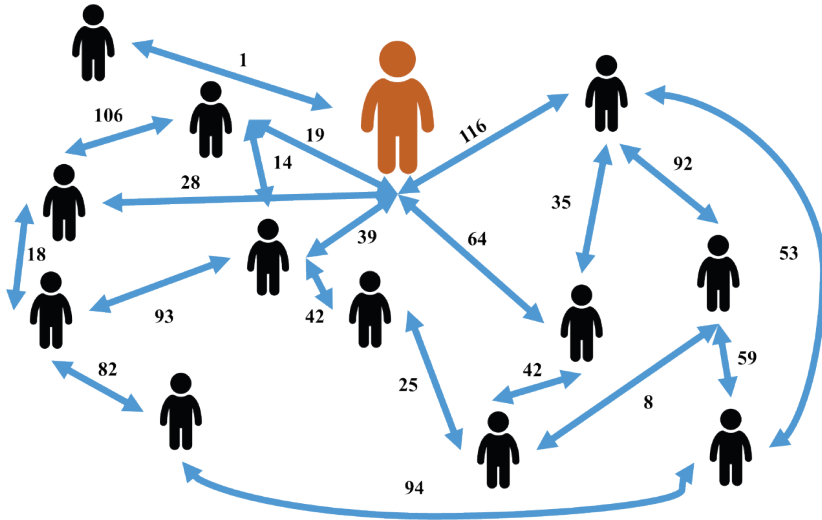


Figure 3. Example of HTS recording

As indicated in figure 3, HTS analysis is very important in regard to unfolding the relationship dimension, especially in organized crime organizations. For example, while one may assert that he/she is called by mistake in a one-time call of 10-seconds by the number x within a two-month period, it will be inconsistent to assert that he/she is also called by mistake for a total of 590 hours in 47 calls made by the number y.

4.3. Findings such as fingerprints and DNA in crime scenes

Some findings detected at the crime scene are quite important for particular identification, and fingerprints and DNA samples have a separate importance because of the fact that they provide detection so as not to leave room for suspicion (Bostanci, 2015; Wilson et al., 2010). Fingerprints start to form in humans when they are still a fetus. Fingerprints are used to identify people because each person's fingerprints are unique. In other words, no two people have exactly the same fingerprints so they are used as an identification purposes.

While the main papillary lines remain the same, injuries leave marks on the fingertip, but the main characteristic structure is always the same (Bhuyan, et al., 2010). All the fingerprint data in question constitutes the data stack. In forensic cases, the identities of the suspects are detected by making use of fingerprint findings taken from the crime scene where possible.

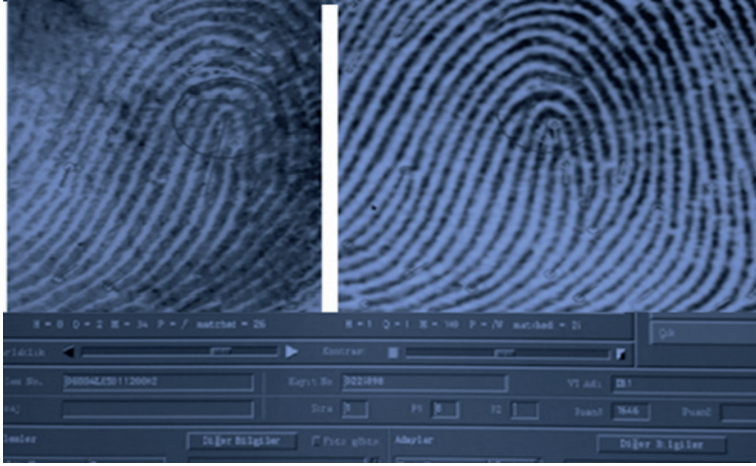


Figure 4. AFIS (Automatic Fingerprint Identification System) interrogation screen display

Figure 4 shows a comparison of fingerprints in the AFIS (Automated Fingerprint Identification System) database (Commission, 2017). The above-mentioned system scans the new fingerprint loaded into its memory and transfers it to its own database, and here it presents to experts the most similar fingerprint samples from the data pool by machine learning algorithms (Win et al., 2020). In this context, there are successful machine learning and deep learning models in the literature, especially in fingerprint recognition and classification (Uliyan et al., 2020; Wani et al., 2020; Pandya et al., 2018).

By comparing the DNA with the database, as in the example of fingerprints, if there is similar data in the data pool containing previously taken DNA samples, it is sent to experts for review (Xu, 2020). The only disadvantage of DNA is that DNA samples are identical in monozygotic twins. There are successful machine learning and deep learning models in the literature, especially in DNA (Aledhari et al., 2018; Lau & Fung, 2020).

4.4. Rulemaking from crime statistics and estimation of future crime tendency

Analysis of crime statistical information is a practice that involves revealing criminal tendencies by identifying existing crimes and also taking necessary precautions against such crimes (Lei, 2019). Because crime is a learned behaviour in general, and also “the past is the harbinger of the future” for future crime prediction. (Wang, et al., 2016).

Detecting criminal behaviour in the fight against crime is the most important topic of criminology. Criminal behaviour usually emerges as a result of different criminal motivations. The senses are the points of contact that connect individuals to the social world, and many psychological behaviours such as selfish behaviour and violence emerge together with the social world. The identification and categorization of these behaviours imply an understanding of the emotional state of the suspect himself/herself and of the society which includes him/her (Umair, et al., 2015). For this reason, crime statistics are important, and models which include a range of dynamic micro or macro areas that predict crime behaviour with hypothetical and experimental crime models have been developed in order to understand crime (Snaphaan & Hardyns, 2019; Bulgakova et al., 2019). However, the main problem in crime data is that it is in the form of a complex and large data stack before analysis. By ordinary statistical analysis methods, it is not always easy to obtain knowledge in this chaos also with the addition of dependent and independent variables that are in a specific position and interaction with others. For this reason, retrieval of meaningful knowledge from the said data stack is possible by the analysis of data. Use of data mining techniques gives the ability to proactively take action against criminal activities and potential security risks (Feng et al., 2019).

Many studies in criminology and sociology, regardless of the size of the specific analysis they define, provide a significant amount of knowledge on criminal density at levels such as micro and macro geographical location, criminal structure, etc. With the analysis of crime data in question:

- Knowledge is available in many subjects such as types of crime mainly committed,
- During which time crimes are mainly committed,
- Where the crime hotspots are located,
- Suspect profiling,
- Victim profiling,
- Whether there is a relationship or correlation between the crime type and other variables,
- Estimation of the proportions and frequency of crime rates in the future.

Crime data are a relatively large volume of data. For example, the number of files received by the Offices of Chief Prosecutors in the Republic of Turkey (Population:83,154,997) in 2019 was recorded as 9,342,676 (transferred from last year, the total number of files received during the year) (TÜİK, 2020; Turkish Ministry

of Justice, 2020). When this number is examined, data mining techniques for the analysis of crime data, based especially on clustering, are widely used.

This sort of reasonable suspicion classification is only possible with the kind of prediction and rulemaking activity that is available through data mining. Such activity will provide the data explaining the crime to be revealed. In every crime, the determination of the crime profile with the objective modes of action to be put forward by the data will be the most important concept in fighting crime (Yoo, 2019). Studies in successful machine learning and deep learning are available in the literature, especially in crime prediction modelling (Berk, 2017; Mittal et al., 2018; Wheeler & Steenbeek, 2020).

4.5 Analysis of the data subject to the crime on the internet and social media

In the information age, the concepts of time and space have become minimized with the emergence and development of internet, and major changes have occurred in many fields, especially in the field of communication. With these changes, people's leisure activities and attitudes changed, new communication methods were discovered, and many businesses, mainly journalism, education, banking, and trade services, started to operate in the virtual environment. The majority of recent works show that use of the internet has become a daily routine and that individuals spend a lot of time on the internet in order to pursue many daily activities. By means of increasing the number of technological devices that they own, individuals have reached the point where they can access the internet at any time, especially with devices such as portable laptops, tablets, and mobile phones, whether in the private space or the public space.

The Internet and social networks have transformed the way individuals communicate and socialize. Therefore, the virtual environments have become popular platforms for communication. In the world where people are increasingly using the internet and social networks, the amount of data that is in use is increasing day by day (Agrahari & Rao, 2017; Ateş et al., 2020).

With the emergence of the internet and social networking sites as a social platform, it has been observed that an increase in crimes committed over the internet and via social media have increased, especially in recent years, particularly crimes such as child pornography, cyberbullying, harassment, insult, internet fraud and cyber terrorism (Heickerö, 2014). Sometimes social networks can be used to organize human actions against the current government, as seen in the Arab spring and Gezi protests (Turkey). In these events, the organization of protests was achieved through Twitter and the

governments put a ban on Twitter. It is claimed that a system developed to classify user accounts as either being a supporter or non-supporter, achieved 90% accuracy while analysing Twitter accounts related to the Gezi protests (Yavanoglu, et al., 2013).

Shares made via the internet and social media also have an effect on clarifying crimes. In a study conducted in the United States, above 80% of law enforcement units actively use social networks (Guenther, 2012). Although there is no clear statistical study related to this issue, the internet, and particularly social networks on the internet, are actively being used for all kinds of forensic crime as well as for security investigations in most countries worldwide. For example, in a forensic case that is considered suicide, the normality of the person's posts will raise the suspicion that this may be murder that has been made to look like suicide, while in terrorism crimes, a person's posts praising a terrorist organization and sharing thoughts and pictures of the leader of the organization will also raise suspicions that this person may be related to the organization. Apart from these, various applications and programs on the internet, especially contact-based search engine scans and contact sharing applications (such as getcontact and truecaller) can support data on crime.

As well as data on the internet and on social networks (typically called "Social Networking Services" (SNS)) being used at a person-based level, it is also actively being used in preventive and informative tasks in the general framework (Arshad et al., 2019). 60-80% of intelligence over the world is obtained from open-source, and therefore analysis of the open-source data is becoming increasingly important (Power, 2016; Chen et al., 2014). Since the terrorist attacks of September 11, 2001, concerns about national security have significantly increased. Various intelligence units are actively collecting and analysing knowledge on various issues, especially the activities of terrorists (Power, 2016). If a crime is detected, the related units can be contacted again about judicial proceedings. Particularly through social networking tools that allow searching for keywords, general sharing of relevant topical issues can also be examined (Ayre & Craner, 2017). In addition, successful machine learning and deep learning models are available in the literature, especially in internet and social media studies (Ch et al., 2020; Williams et al., 2020; Ristea et al., 2020; Muneer & Fati, 2020).

4.6. Use of biometric properties in the security area

Biometrics authentication is typically used to measure the physical and behavioural properties of people. It is used in various security areas, particularly in identity validation,

by enabling the said measurable values to be distinguished through automation systems (Stewart, 2019). The most important property of the biometrics concept is that they are only used by themselves without using any object or data in identifications.

Biometric systems are mainly studied under two groups: physical (passive) and behavioural (active) (Tiwari, et al., 2015). In physical biometrics, voice, face, hand geometry, fingerprint, iris, and retina are used, while characteristics such as writing style, signature, walking patterns and lip movements during speech are used in behavioural biometrics. Essentially, physical biometrics is based on fixed physical properties of an individual that enable him/her to be distinguished from other people (Martinovic, et al., 2017). Behavioural biometrics is based on behaviours that are carried out by people different from each other in line with a specific purpose and at a certain time. The reliability of these biometrics is very high in terms of security because they are not transferable data as is the case with other validation methods.

Areas of daily life where biometric systems can be used are primarily in passports or imaging systems, at border control, in video surveillance, criminal identification, access control, computer logins, user verification in smartphones, crowd scanning, e-commerce, electronic banking, computer forensics, and ID cards.

Biometric verification is a very reliable method because it uses data mining based on supervised learning of patterns. Moreover, the design and simulation of such systems also becomes much simpler using artificial nervous systems and signal processing techniques. Considering its positive aspects of greater identity validation and security, it is expected that the frequency of use of biometrics will increase in the near future. Successful machine learning and deep learning models are available in the literature, especially on the use of biometrics (Adamović et al., 2020; Arora et al., 2020; Pandey et al., (2017); Sundararajan & Woodard, 2018).

5. Discussion

In operations carried out on crime data, the priority is that law enforcement officers act proactively and prevent crime before it is committed. When crime is prevented, there will be no victims. However, it is not easy to intervene at the point when the criminal activities occur. In addition, since no crime has been committed, the guilty person only receives a small punishment for the attempted act. Victimization should be avoided, even if the suspects will receive less punishment. In this context, in recent years, highly successful crime prevention activities have been carried out, especially

on digital platforms, using deep learning algorithms acting on the basis of machine learning.

The repetition of criminal behaviour committed by the same people in the same places is a well-known subject in the theory of hot spots and routine activities (Song et al., 2019; Yao et al., 2020). As a result of analysing historical crime data with data mining techniques, these repetitions can be detected and successful crime prevention policies can be established.

Once a crime has been committed law enforcement officers intervene. At this stage, the most important issue is that every contact will leave a trace, as stated in Locard's change principle (Mistek et al., 2018). The traces in question are silent witnesses of the crime. The crime scene can be a physical space or a virtual space. Based on the crime scene, a relationship is attempted to be established between the suspect, the victim, the incident, and the scene (Bode, 2019).

Due to the development of technology in recent years, the processing of big data and the rapid results based on machine learning have made a great contribution in solving criminal cases, far greater than that achieved by human power (McCue, 2014). In operations carried out on crime data, making meaningful inferences constitutes evidence. Evidence is the fundamental basis of judicial authorities in the trial process. Decisions made on the basis of evidence will leave no doubt in anybody's mind and will increase society's trust in the judicial authorities.

6. Conclusion

Crime is one of the problems that society has faced throughout human history. For this reason, many areas of science have put forward various methods and tactics to fight existing crimes. The concept of crime has been transformed throughout human history, along with each new method for fighting crime, but in its essence, it has remained as a phenomenon that causes harm to the other party. For this reason, every society carries out operations which assist in the determination of the criminal profile responsible for the criminal acts, the detection of the causes of crime, the prevention of them, the fight against them, the exposure of particular crimes and the places where they are committed.

With the development of technology, we have a lot of data stack that we cannot actively utilize in many subjects, and we experience difficulties in the classification of this ever-increasing amount of data. Crime data related to criminology and criminality are

the main ones. For this reason, data mining process is clearly very important, because what matters is the retrieval of meaningful knowledge. In addition to data mining, along with the development of concepts such as artificial intelligence, machine learning and advances in technology, law enforcement units have increased their work in this area. The digital data obtained from these areas are combined with the data obtained from the physical world, allowing the judicial authorities to make some determinations by developing a hypothesis subject to crime.

The aim of this article was to provide an account of data mining applications in the areas of criminology and criminalistics. The examples given in the application section are only some of the main application areas and it is not possible to limit the topic of crime to these examples. The authors expect and predict that these methods will be used widely in both a preventive and reactive sense in the fight against crime.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

References/Kaynakça

- Abdullah, N., Ismail, S. A., Sophiyati, S., & Sam, S. M. (2015). Data quality in big data: a review. *International Journal of Advances in Soft Computing & Its Applications*, 7(3).
- Adamović, S., Mišković, V., Maček, N., Milosavljević, M., Šarac, M., Saračević, M., & Gnjatović, M. (2020). An efficient novel approach for iris recognition based on stylometric features and machine learning techniques. *Future Generation Computer Systems*, 107, 144-157.
- Adewumi, A. O., & Akinyelu, A. A. (2017). A survey of machine-learning and nature-inspired based credit card fraud detection techniques. *International Journal of System Assurance Engineering and Management*, 8(2), 937-953.
- Aggarwal, C. C. (2018). *Machine learning for text*. Cham: Springer International Publishing.
- Agrahari, A., & Rao, D. (2017). A review paper on Big Data: technologies, tools and trends. *Int Res J Eng Technol*, 4(10), 640-649.
- Agu, S. C., Ajah, I., & Ibe, W. E. (2019). Impact of Human Character and Information System on Corruption Risk in Nigeria. *International Journal of Scientific Research and Engineering Development*, 2(4), 481-485.
- Ahmed, A. (2020). "From Data to Wisdom" Using Machine Learning Capabilities in Accounting and Finance Professionals. *Talent Development & Excellence*, 12.
- Ajans Press, 2017. [Online]. Available: <https://www.cnnturk.com/bilim-teknoloji/turkiye-cep-telefonuyla-konusmada-avrupa-birincisi?page=1> (accessed 5.12.18).
- Akdemir, N., & Lawless, C. J. (2020). Exploring the human factor in cyber-enabled and cyber-dependent crime victimisation: a lifestyle routine activities approach. *Internet Research*, 30(6), 1665-1687.

- Aledhari, M., Di Pierro, M., Hefeida, M., & Saeed, F. (2018). A deep learning-based data minimization algorithm for fast and secure transfer of big genomic datasets. *IEEE Transactions on Big Data*.
- Arora, S., Bhatia, M. P. S., & Kukreja, H. (2020, February). A Multimodal Biometric System for Secure User Identification Based on Deep Learning. In *International Congress on Information and Communication Technology* (pp. 95-103). Springer, Singapore.
- Arshad, H., Jantan, A., & Omolara, E. (2019). Evidence collection and forensics on social networks: Research challenges and directions. *Digital Investigation*, 28, 126-138.
- Ateş, E.C., Bostanci, E., & Guzel, M. S. (2020). Security Evaluation of Industry 4.0: Understanding Industry 4.0 on the Basis of Crime, Big Data, Internet Of Thing (IoT) and Cyber Physical Systems. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, (International Security Congress Special Issue), 29-50.
- Ayre, L. B., & Craner, J. (2017). Open data: What it is and why you should care. *Public Library Quarterly*, 36(2), 173-184.
- Beniwal, S., & Arora, J. (2012). Classification and feature selection techniques in data mining. *International journal of engineering research & technology (IJERT)*, 1(6), 1-6.
- Berk, R. (2017). An impact assessment of machine learning risk forecasts on parole board decisions and recidivism. *Journal of Experimental Criminology*, 13(2), 193-216.
- Berkhin, P. (2006). A survey of clustering data mining techniques. In *Grouping multidimensional data* (pp. 25-71). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Bhuyan, M. H., Saharia, S., & Bhattacharyya, D. K. (2012). An effective method for fingerprint classification. *arXiv preprint arXiv:1211.4658*.
- Blei, D. M., & Smyth, P. (2017). Science and data science. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 114(33), 8689-8692.
- Bock, F. E., Aydin, R. C., Cyron, C. J., Huber, N., Kalidindi, S. R., & Klusemann, B. (2019). A review of the application of machine learning and data mining approaches in continuum materials mechanics. *Frontiers in Materials*, 6, 110.
- Bode, J. (2019, June). Every Contact Leaves a Trace: A Literary Reality of Locard's Exchange Principle. In *Outside the Box: A Multi-Lingual Forum* (p. 18).
- Bostanci, E. (2015). 3D reconstruction of crime scenes and design considerations for an interactive investigation tool. *arXiv preprint arXiv:1512.03156*.
- Boyd, D., & Crawford, K. (2012). Critical questions for big data: Provocations for a cultural, technological, and scholarly phenomenon. *Information, communication & society*, 15(5), 662-679.
- Bulgakova, E., Bulgakov, V., Trushchenkov, I., Vasilev, D., & Kravets, E. (2019). Big data in investigating and preventing crimes. In *Big Data-driven World: Legislation Issues and Control Technologies* (pp. 61-69). Springer, Cham.
- Campbell, C., & Ying, Y. (2011). Learning with support vector machines. *Synthesis lectures on artificial intelligence and machine learning*, 5(1), 1-95.
- Ch, R., Gadekallu, T. R., Abidi, M. H., & Al-Ahmari, A. (2020). Computational System to Classify Cyber Crime Offenses Using Machine Learning. *Sustainability*, 12(10), 4087.
- Chan, J., & Bennett Moses, L. (2017). Making sense of big data for security. *The British journal of criminology*, 57(2), 299-319.
- Chau, D. H., Pandit, S., & Faloutsos, C. (2006, September). Detecting fraudulent personalities in networks of online auctioneers. In *European Conference on Principles of Data Mining and Knowledge Discovery* (pp. 103-114). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Chen, M., Mao, S., & Liu, Y. (2014). *Big data: A survey*. Mobile networks and applications, 19(2), 171-209.
- Clarke, C. (2006). Proactive policing: Standing on the shoulders of community-based policing. *Police Practice and Research*, 7(1), 3-17.

- Commission, (2017). *Kriminalistik*. Gendarmerie and Coast Guard Academy, Ankara.
- Cooper, P. (2017). Data, information, knowledge and wisdom. *Anaesthesia & Intensive Care Medicine*, 18(1), 55-56.
- Dey, A. (2016). Machine learning algorithms: a review. *International Journal of Computer Science and Information Technologies*, 7(3), 1174-1179.
- Feng, M., Zheng, J., Ren, J., Hussain, A., Li, X., Xi, Y., & Liu, Q. (2019). Big data analytics and mining for effective visualization and trends forecasting of crime data. *IEEE Access*, 7, 106111-106123.
- Ge, Z., Song, Z., Ding, S. X., & Huang, B. (2017). Data mining and analytics in the process industry: The role of machine learning. *Special Section On Data-Driven Monitoring, Fault Diagnosis and Control Of Cyber-Physical Systems*, 5, 20590-20616.
- Ghorbani, R., & Ghousi, R. (2019). Predictive data mining approaches in medical diagnosis: A review of some diseases prediction. *International Journal of Data and Network Science*, 3(2), 47-70.
- Guenther, A.J. (2012). Role of Social Media in Law Enforcement Significant and Growing [Online]. Available: <http://www.lexisnexis.com/en-us/about-us/media/press-release.page?id=1342623085481181>
- Gupta, M. K., & Chandra, P. (2019, March). A comparative study of clustering algorithms. In *2019 6th International Conference on Computing for Sustainable Global Development (INDIACom)* (pp. 801-805). IEEE.
- Hand, D. J., & Adams, N. M. (2014). Data Mining. Wiley StatsRef: Statistics Reference Online, 1-7.
- Hassani, H., Huang, X., Silva, E. S., & Ghodsi, M. (2016). A review of data mining applications in crime. *Statistical Analysis and Data Mining: The ASA Data Science Journal*, 9(3), 139-154.
- He, L., Páez, A., Jiao, J., An, P., Lu, C., Mao, W., & Long, D. (2020). Ambient Population and Larceny-Theft: A Spatial Analysis Using Mobile Phone Data. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 9(6), 342.
- Heickerö, R. (2014). Cyber terrorism: Electronic jihad. *Strategic Analysis*, 38(4), 554-565.
- Hey, J. (2004). The data, information, knowledge, wisdom chain: the metaphorical link. *Intergovernmental Oceanographic Commission*, 26, 1-18.
- Jackson, J. (2002). Data mining: a conceptual overview. *Communications of the Association for Information Systems*, 8(1), 19.
- Kelleher, J. D., & Tierney, B. (2018). *Data science*. MIT Press.
- Khare, A. R., & Shrivastava, P. (2018). Data mining for the internet of things. In *Exploring the Convergence of Big Data and the Internet of Things* (pp. 181-191). IGI Global.
- Koyuncugil, A. S., & Özgülbaş, N. (2009). Veri madenciliği: Tıp ve sağlık hizmetlerinde kullanımı ve uygulamaları. *International Journal Of Informatics Technologies*, 2(2).
- Kumar, R., & Nagpal, B. (2019). Analysis and prediction of crime patterns using big data. *International Journal of Information Technology*, 11(4), 799-805.
- Lau, P. Y., & Fung, W. K. (2020). Evaluation of marker selection methods and statistical models for chronological age prediction based on DNA methylation. *Legal Medicine*, 47, 101744.
- Lei, C. (2019). Legal Control over Big Data Criminal Investigation. *Social Sciences in China*, 40(3), 189-204.
- Li, X., Liu, B., & Philip, S. Y. (2006, September). Discovering overlapping communities of named entities. In *European Conference on Principles of Data Mining and Knowledge Discovery* (pp. 593-600). Springer, Berlin, Heidelberg.
- Martinovic, I., Rasmussen, K., Roeschlin, M., & Tsudik, G. (2017). Authentication using pulse-response biometrics. *Communications of the ACM*, 60(2), 108-115.
- McClendon, L., & Meghanathan, N. (2015). Using machine learning algorithms to analyze crime data. *Machine Learning and Applications: An International Journal (MLAIJ)*, 2(1), 1-12.
- McCue, C. (2014). *Data mining and predictive analysis: Intelligence gathering and crime analysis*. Butterworth-Heinemann.
- Mesgarpour, M., & Dickinson, I. (2014). Enhancing the value of commercial vehicle telematics data through analytics and optimisation techniques. *Archives of Transport System Telematics*, 7.

- Mistek, E., Fikiet, M. A., Khandasammy, S. R., & Lednev, I. K. (2018). *Toward locard's exchange principle: recent developments in forensic trace evidence analysis*. *Analytical chemistry*, 91(1), 637-654.
- Mittal, M., Goyal, L. M., Hemanth, D. J., & Sethi, J. K. (2019). Clustering approaches for high-dimensional databases: A review. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Data Mining and Knowledge Discovery*, 9(3), e1300.
- Mittal, M., Goyal, L. M., Sethi, J. K., & Hemanth, D. J. (2018). Monitoring the impact of economic crisis on crime in India using machine learning. *Computational Economics*, 53(4), 1467-1485.
- Mukhopadhyay, A., Maulik, U., Bandyopadhyay, S., & Coello, C. A. C. (2013). A survey of multiobjective evolutionary algorithms for data mining: Part I. *IEEE Transactions on Evolutionary Computation*, 18(1), 4-19.
- Muneer, A., & Fati, S. M. (2020). A Comparative Analysis of Machine Learning Techniques for Cyberbullying Detection on Twitter. *Future Internet*, 12(11), 187.
- Ngai, E. W., Xiu, L., & Chau, D. C. (2009). Application of data mining techniques in customer relationship management: A literature review and classification. *Expert systems with applications*, 36(2), 2592-2602.
- Odia, J. O., & Akpata, O. T. (2020). Role of Data Science and Data Analytics in Forensic Accounting and Fraud Detection. In *Handbook of Research on Engineering, Business, and Healthcare Applications of Data Science and Analytics* (pp. 203-227). IGI Global.
- Olson, D. L., & Lauhoff, G. (2019). Descriptive data mining. In *Descriptive Data Mining* (pp. 129-130). Springer, Singapore.
- Pandey R.K., Zhou Y., Kota B.U., Govindaraju V. (2017) Learning Representations for Cryptographic Hash Based Face Template Protection. In: Bhanu B., Kumar A. (eds) *Deep Learning for Biometrics. Advances in Computer Vision and Pattern Recognition*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-61657-5_11
- Pandya, B., Cosma, G., Alani, A. A., Taherkhani, A., Bharadi, V., & McGinnity, T. M. (2018, May). Fingerprint classification using a deep convolutional neural network. In *2018 4th International Conference on Information Management (ICIM)* (pp. 86-91). IEEE.
- Pauleen, D. J., Rooney, D., & Intezari, A. (2017). Big data, little wisdom: trouble brewing? Ethical implications for the information systems discipline. *Social Epistemology*, 31(4), 400-416.
- Perols, J. (2011). Financial statement fraud detection: An analysis of statistical and machine learning algorithms. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30(2), 19-50.
- Power, D. J. (2016). "Big Brother" can watch us. *Journal of Decision systems*, 25(sup1), 578-588.
- Quick, D., & Choo, K. K. R. (2016). Big forensic data reduction: digital forensic images and electronic evidence. *Cluster Computing*, 19(2), 723-740.
- Ristea, A., Al Boni, M., Resch, B., Gerber, M. S., & Leitner, M. (2020). Spatial crime distribution and prediction for sporting events using social media. *International Journal of Geographical Information Science*, 1-32.
- Roy, A., Sun, J., Mahoney, R., Alonzi, L., Adams, S., & Beling, P. (2018, April). Deep learning detecting fraud in credit card transactions. In *2018 Systems and Information Engineering Design Symposium (SIEDS)* (pp. 129-134). IEEE.
- Rutkowski, L., Jaworski, M., & Duda, P. (2020). *Stream data mining: algorithms and their probabilistic properties*. Cham: Springer.
- Shao, L., Duan, Y., Sun, X., Gao, H., Zhu, D., & Miao, W. (2017, July). Answering Who/When, What, How, Why through Constructing Data Graph, Information Graph, Knowledge Graph and Wisdom Graph. In *SEKE* (pp. 1-6).
- Snaphaan, T., & Hardyns, W. (2019). Environmental criminology in the big data era. *European Journal of Criminology*, 1477370819877753.
- Song, G., Bernasco, W., Liu, L., Xiao, L., Zhou, S., & Liao, W. (2019). Crime feeds on legal activities: Daily mobility flows help to explain thieves' target location choices. *Journal of Quantitative Criminology*, 35(4), 831-854.
- Srinivas, K., Rani, B. K., & Govrdhan, A. (2010). Applications of data mining techniques in healthcare and prediction of heart attacks. *International Journal on Computer Science and Engineering (IJCSE)*, 2(02), 250-255.

- Steenbruggen, J., Tranos, E., & Nijkamp, P. (2015). Data from mobile phone operators: A tool for smarter cities?. *Telecommunications Policy*, 39(3-4), 335-346.
- Stewart, L. (2019). Big Data Discrimination: Maintaining Protection of Individual Privacy without Disincentivizing Businesses' Use of Biometric Data to Enhance Security. *BCL Rev.*, 60, 349.
- Sundararajan, K., & Woodard, D.L. (2018). Deep Learning for Biometrics: A Survey. *ACM Comput. Surv.* 51(3), DOI:<https://doi.org/10.1145/3190618>.
- Tassone, C., Martini, B., & Choo, K. K. (2017). Forensic visualization: survey and future research directions. In *Contemporary Digital Forensic Investigations of Cloud and Mobile Applications* (pp. 163-184). Syngress.
- Tilley, N., & Sidebottom, A. (2017). *Handbook of crime prevention and community safety*. Routledge.
- Tirgari, V. (2012). Information technology policies and procedures against unstructured data: A phenomenological study of information technology professionals. *Journal of Management Information and Decision Sciences*, 15(2), 87.
- Tiwari, S., Chourasia, J. N., & Chourasia, V. S. (2015). A review of advancements in biometric systems. *International Journal of Innovative Research in Advanced Engineering*, 2(1), 187-204.
- Traunmueller, M., Quattrone, G., & Capra, L. (2014, November). Mining mobile phone data to investigate urban crime theories at scale. In *International Conference on Social Informatics* (pp. 396-411). Springer, Cham.
- Turkish Ministry of Justice. (2020). Judicial Statistics 2019. [Online]. Available: https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/1092020162733adalet_ist-2019.pdf (accessed 10.09.20).
- Turing, A., (1950). Computing machinery and intelligence: *Mind*, 59, 433-460.
- TÜİK (Turkish Statistical Institute). (2020). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019. [Online]. Available: https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/1092020162733adalet_ist-2019.pdf (accessed 10.09.20).
- Umair, S., Muhammad, S., Amna, U., Aniq, M., Abdul, B.S., Sheikh, K.R., (2015). Application of Machine learning Algorithms in Crime Classification and Classification Rule Mining. *Res. J. Recent Sci.* (pp. 106-114).
- Uliyan, D. M., Sadeghi, S., & Jalab, H. A. (2020). Anti-spoofing method for fingerprint recognition using patch based deep learning machine. *Engineering Science and Technology, an International Journal*, 23(2), 264-273.
- Vaidhyathan, S., & Bulock, C. (2014). Knowledge and dignity in the era of "big data". *The Serials Librarian*, 66(1-4), 49-64.
- Wamba, S. F., Akter, S., Edwards, A., Chopin, G., & Gnanzou, D. (2015). How 'big data' can make big impact: Findings from a systematic review and a longitudinal case study. *International Journal of Production Economics*, 165, 234-246.
- Wang, H., Kifer, D., Graif, C., & Li, Z. (2016, August). Crime rate inference with big data. In *Proceedings of the 22nd ACM SIGKDD international conference on knowledge discovery and data mining* (pp. 635-644).
- Wani, M. A., Bhat, F. A., Afzal, S., & Khan, A. I. (2020). *Supervised Deep Learning in Fingerprint Recognition*. In *Advances in Deep Learning* (pp. 111-132). Springer, Singapore.
- Wearesocials & Hootsuite, (2018). Digital in 2018: World's internet users pass the 4 billion mark. URL <https://wearesocial.com/blog/2018/01/global-digital-report-2018> (accessed 16.02.20).
- Wheeler, A. P., & Steenbeek, W. (2020). Mapping the risk terrain for crime using machine learning. *Journal of Quantitative Criminology*, 1-36.
- White, M. (2012). Digital workplaces: Vision and reality. *Business information review*, 29(4), 205-214.
- Williams, G. J. (2009). Rattle: a data mining GUI for R. *The R Journal*, 1(2), 45-55.
- Williams, M. L., Burnap, P., Javed, A., Liu, H., & Ozalp, S. (2020). Hate in the machine: anti-Black and anti-Muslim social media posts as predictors of offline racially and religiously aggravated crime. *The British Journal of Criminology*, 60(1), 93-117.
- Wilson, D. B., McClure, D., & Weisburd, D. (2010). Does forensic DNA help to solve crime? The benefit of sophisticated answers to naive questions. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 26(4), 458-469.

- Win, K. N., Li, K., Chen, J., Viger, P. F., & Li, K. (2020). *Fingerprint classification and identification algorithms for criminal investigation: A survey*. *Future Generation Computer Systems*, 110, 758-771.
- Xu, H. (2020). *Big data challenges in genomics*. In *Handbook of Statistics (Vol. 43, pp. 337-348)*. Elsevier.
- Yao, S., Wei, M., Yan, L., Wang, C., Dong, X., Liu, F., & Xiong, Y. (2020, August). *Prediction of Crime Hotspots based on Spatial Factors of Random Forest*. In 2020 15th International Conference on Computer Science & Education (ICCSE) (pp. 811-815). IEEE.
- Yavanoglu, U., Colak, M., Caglar, B., Cakir, S., Milletsever, O., & Sagioglu, S. (2013, December). Intelligent approach for identifying political views over social networks. In *2013 12th International Conference on Machine Learning and Applications (Vol. 2, pp. 281-287)*. IEEE.
- Yoo, J. S. (2019, December). Crime data warehousing and crime pattern discovery. In *Proceedings of the Second International Conference on Data Science, E-Learning and Information Systems* (pp. 1-6).
- Zins, C. (2007). Conceptual approaches for defining data, information, and knowledge. *Journal of the American society for information science and technology*, 58(4), 479-493.

TANIM

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi (Journal of Penal Law and Criminology), açık erişimli, hakemli, Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki defa yayınlanan bilimsel bir dergidir. Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin bir yayınıdır.

AMAÇ ve KAPSAM

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi (Journal of Penal Law and Criminology), öncelikle ceza hukuku ve kriminoloji alanlarına odaklanan, suç ve suçlulukla ilişkili konularda yazılan makalelere açık olan bir dergidir. Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, yüksek kalitede içerikle bu alanlara katkıda bulunan ve bilgi paylaşımı sağlayan uluslararası bir platform sunmayı amaçlar. Dergide, Türkçe makalelerin yanı sıra İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca ve İtalyanca makalelere de yer verilir. Derginin hedef kitesini akademisyenler, araştırmacılar, profesyoneller, öğrenciler ve ilgili mesleki, akademik kurum ve kuruluşlar oluşturur.

EDİTORİYAL POLİTİKALAR VE HAKEM SÜRECİ

Yayın Politikası

Dergiye yayınlanmak üzere gönderilen makalelerin içeriği, derginin amaç ve kapsamı ile uyumlu olmalıdır. Dergide, orijinal araştırma niteliğindeki yazıların yayınlanmasına öncelik verilmektedir.

Genel İlkeler

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi'nde daha önce yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere başka bir dergide halen değerlendirilmemiş ve her bir yazar tarafından onaylanan makaleler değerlendirilmek üzere kabul edilir.

On değerlendirmeyi geçen yazılar iThenticate intihal tarama programından geçirilir. İntihal incelemesinden sonra, uygun makaleler Editor tarafından orijinaliteleri, metodolojileri, makalede ele alınan konunun önemi ve derginin kapsamına uygunluğu açısından değerlendirilir.

Bilimsel toplantılarda sunulan özet bildiriler, makalede belirtilmesi koşulu ile kaynak olarak kabul edilir. Gönderilen makale biçimsel esaslara uygun ise editör, çift taraflı kör hakem değerlendirmesi için gelen yazıyı yurtiçinden ve/veya yurtdışından üç hakeme sunar, çeviri yazıyı ise bir hakeme gönderir.

Makale yayınlanmak üzere Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi'ne gönderildikten sonra

YAZARLARA BİLGİ

yazarlardan hiçbirinin ismi, tüm yazarların yazılı izni olmadan yazar listesinden silinemez ve yeni bir isim, yazar olarak eklenemez, yazar sırası değiştirilemez.

Yayına kabul edilmeyen makale, resim ve fotoğraflar yazarlara geri gönderilmez. Yayınlanan yazı ve resimlerin tüm hakları Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi'ne aittir.

Yazarların Sorumluluğu

Makalelerin bilimsel ve etik kurallara uygunluğu yazarların sorumluluğundadır. Yazar, makalenin orijinal olduğu, daha önce başka bir yerde yayınlanmadığı ve başka bir yerde, başka bir dilde yayınlanmak üzere değerlendirmede olmadığı konusunda teminat sağlamalıdır. Uygulamadaki telif kanunları ve anlaşmaları gözetilmelidir. Telifle bağlı materyaller (örneğin tablolar, şekiller veya büyük alıntılar) gerekli izin ve teşekkürle kullanılmalıdır. Başka yazarların, katkıda bulunanların çalışmaları ya da yararlanılan kaynaklar uygun biçimde kullanılmalı ve referanslarda belirtilmelidir.

Gönderilen makalede tüm yazarların akademik ve bilimsel olarak doğrudan katkısı olmalıdır. Bu bağlamda “yazar” yayınlanan bir araştırmanın kavramsallaştırılmasına ve dizaynına, verilerin elde edilmesine, analizine ya da yorumlanmasına belirgin katkı yapan, yazının yazılması ya da bunun içerik açısından eleştirel biçimde gözden geçirilmesinde görev yapan kişi olarak görülür. Yazar olabilmenin diğer koşulu ise, makaledeki çalışmayı planlamak veya icra etmek ve/veya revize etmektir. Fon sağlanması, veri toplanması ya da araştırma grubunun genel süpervizörlüğü tek başına yazarlık hakkı kazandırmaz. Yazar olarak gösterilen tüm kişiler, sayılan tüm ölçütleri karşılamalı ve yukarıdaki ölçütleri karşılayan her kişi, yazar olarak gösterilmelidir. Yazarların isim sıralaması ortak verilen bir karar olmalıdır. Tüm yazarlar, yazar sıralamasını [Telif Hakkı Anlaşması Formunda](#) imzalı olarak belirtmek zorundadırlar.

Yazarlık için yeterli ölçütleri karşılamayan, ancak çalışmaya katkısı olan tüm kişiler, “teşekkür/bilgiler” kısmında sıralanmalıdır. Bunlara sadece teknik destek sağlayan, yazıma yardımcı olan ya da sadece genel bir destek sağlayan, finansal ve materyal desteği sunan kişiler örnek olarak gösterilebilir.

Bütün yazarlar, araştırmanın sonuçlarını ya da bilimsel değerlendirmeyi etkileyebilme potansiyeli olan finansal ilişkiler, çıkar çatışması ve çıkar rekabetini beyan etmelidirler. Bir yazar kendi yayınlanmış yazısında belirgin bir hata ya da yanlışlık tespit ederse, bu yanlışlıklara ilişkin düzeltme ya da geri çekme için editör ile hemen temasa geçme ve işbirliği yapma sorumluluğunu taşır.

Editör ile Hakem Sorumlulukları ve Değerlendirme Süreci

Editör; makaleleri, yazarların etnik kökeninden, cinsiyetinden, cinsel yöneliminden, uyruğundan, dini inancından, siyasi ve felsefi düşüncesinden bağımsız olarak değerlendirir. Ayrıca

YAZARLARA BİLGİ

editör, yayına gönderilen makalelerin adil bir şekilde çift taraflı kör hakem değerlendirmesinden geçmelerini sağlar. Gönderilen makalelere ilişkin tüm bilginin, makale yayınlanana kadar gizli kalacağını garanti eder. Hakemden gelen rapor doğrultusunda yazının yayınlanmasına, yazardan rapor çerçevesinde düzeltme istenmesine ya da yazının geri çevrilmesine karar verir ve yazarı durumdan en kısa sürede haberdar eder. Editör, içerik ve yayının toplam kalitesinden sorumludur. Ayrıca editör, gerektiğinde hata sayfası yayınlamalı ya da düzeltme yapmalıdır.

Editör; yazarlar, editörler ve hakemler arasında çatışmaya izin vermez. Hakem atama konusunda tam yetkiye sahiptir ve dergide yayınlanacak makalelerle ilgili nihai kararı vermekle yükümlüdür.

Hakemler; makaleleri, yazarların etnik kökeninden, cinsiyetinden, cinsel yöneliminden, uyruğundan, dini inancından, siyasi ve felsefi düşüncesinden bağımsız olarak değerlendirirler. Araştırmayla ilgili, yazarlarla ve/veya araştırmanın finansal destekçileriyle çıkar çatışmaları olmamalıdır. Değerlendirmelerinin sonucunda tarafsız bir yargıya varmalıdırlar. Hakemler, yazarların atıfta bulunmadığı konuyla ilgili yayınlanmış çalışmalarını tespit etmelidirler. Gönderilmiş yazılara ilişkin tüm bilgilerin gizli tutulmasını sağlamalı ve yazar tarafından herhangi bir telif hakkının ihlal edildiğini ve intihal yapıldığını fark ederlerse editöre raporlamalıdırlar. Hakem, makale konusu hakkında kendini vasıflı hissetmiyor ya da zamanında geri dönüş sağlayamayacağını düşünüyorsa, editöre bu durumu derhal bildirmeli ve editörden hakem sürecine kendisini dahil etmemesini istemelidir.

Değerlendirme sürecinde editör, hakemlere gözden geçirme için gönderilen makalelerin, yazarların özel mülkü olduğunu ve bunun imtiyazlı bir iletişim olduğunu açıkça belirtir. Hakemler ve yayın kurulu üyeleri, başka kişilerle makaleleri tartışamazlar. Hakemlerin kendileri için makalelerin kopyalarını çıkarmalarına izin verilmez. Ayrıca hakemler, editörün izni olmadan makaleleri başkasına veremezler. Yazarın ve editörün izni olmadan hakemlerin gözden geçirmeleri basılamaz ve açıklanamaz. Hakemlerin kimliğinin gizli kalmasına özen gösterilmelidir. Bazı durumlarda editörün kararıyla, ilgili hakemlerin makaleye ait yorumları aynı makaleyi yorumlayan diğer hakemlere gönderilerek hakemlerin bu süreçte aydınlatılması sağlanabilir.

AÇIK ERİŞİM İLKESİ

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi (Journal of Penal Law and Criminology), tüm içeriği okura ya da okurun dahil olduğu kuruma ücretsiz olarak sunulur. Okurlar, ticari amaç haricinde, yayıncı ya da yazardan izin almadan dergi makalelerinin tam metnini okuyabilir, indirebilir, kopyalayabilir, arayabilir ve link sağlayabilir. Bu durum, BOAI açık erişim tanımıyla uyumludur.

YAZARLARA BİLGİ

Yazarlar Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi'nde (Journal of Penal Law and Criminology), yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları Creative Commons Atıf-GayrıTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) olarak lisanslıdır. Creative Commons Atıf-GayrıTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı, eserin ticari kullanım dışında her boyut ve formatta paylaşılmasına, kopyalanmasına, çoğaltılmasına ve orijinal esere uygun şekilde atıfta bulunmak kaydıyla yeniden düzenleme, dönüştürme ve eserin üzerine inşa etme dâhil adapte edilmesine izin verir.

YAYIN ETİĞİ

İlke ve Standartlar

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi (Journal of Penal Law and Criminology), yayın etiğinde en yüksek standartlara bağlıdır ve Committee on Publication Ethics (COPE), Directory of Open Access Journals (DOAJ), Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA) ve World Association of Medical Editors (WAME) tarafından yayınlanan etik yayıncılık ilkelerini benimser; Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing başlığı altında ifade edilen ilkeler için adres: <https://publicationethics.org/resources/guidelines-new/principles-transparency-and-best-practice-scholarly-publishing>.

Gönderilen tüm makaleler orijinal, yayınlanmamış ve başka bir dergide değerlendirme sürecinde olmamalıdır. Her bir makale, editörlerden biri ve en az iki hakem tarafından çift taraflı kör hakem değerlendirmesinden geçirilir. İntihal, duplikasyon, sahte yazarlık, araştırma/veri fabrikasyonu, makale dilimleme, dilimleyerek yayın, telif hakları ihlali ve çıkar çatışmasının gizlenmesi, etik dışı davranışlar olarak kabul edilir.

Kabul edilen etik standartlara uygun olmayan tüm makaleler yayından çıkarılır. Buna yayından sonra tespit edilen olası kuraldışı uygunsuzluklar içeren makaleler de dahildir.

YAZILARIN HAZIRLANMASI

1. Makale gönderimi online olarak, <http://jplc.istanbul.edu.tr> üzerinden yapılmalıdır.
2. Gönderilen yazılar, yazının yayınlanmak üzere gönderildiğini ifade eden, makale türünü belirten ve makaleyle ilgili bilgileri içeren (bkz: Son Kontrol Listesi) bir mektup; yazının elektronik formunu içeren Microsoft Word 2003 ve üzerindeki versiyonları ile yazılmış elektronik dosya ve tüm yazarların imzaladığı [Telif Hakkı Anlaşması Formu](#) eklenerek gönderilmelidir.
3. Yayınlanmak üzere gönderilen makale ile birlikte yazar bilgilerini içeren kapak sayfası gönderilmelidir. Kapak sayfasında, makalenin başlığı, yazar veya yazarların bağlı oldukları kurum ve unvanları, kendilerine ulaşılacak adresler, cep, iş ve faks numaraları ve e-posta adresleri yer almalıdır (bkz. Son Kontrol Listesi).

YAZARLARA BİLGİ

4. Dergide, hakem denetiminden geçen çalışmalar dışında, karar incelemesi, kitap incelemesi, mevzuat değerlendirmesi ve bilgilendirici notlara da yer verilir. Bu nitelikteki yazıların kabulü veya geri çevrilmesi, Editörler ve Yayın Kurulu tarafından yapılır.
5. Gönderilen yazılarla ilgili tüm yazışmalar ilk yazarla yapılır.
6. Yazarların dergiye gönderdikleri çalışmaların derginin kurallarına uygun olduğu kabul edilir. Bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyulmadığı veya olağanın üzerinde yazım yanlışlarının tespit edildiği yazılar, Editörler ve Yayın Kurulu tarafından geri çevrilir.
7. Gönderilen çalışmaların yazı karakteri Times New Roman ve yazı büyüklüğü-14 punto olması gereken bölüm başlıkları ve 10 punto olması gereken dipnotlar dışında- 12 punto olması gerekir. Satır aralıklarının da 1.5 değerinde olması gerekir. Yararlanılan kaynaklara ilişkin dipnotlar sayfa altında yer almalıdır.
8. Yazar/yazarların adları çalışmanın başlığının hemen altında sağa bitişik şekilde verilmelidir. Ayrıca yıldız dipnot şeklinde (*) yazarın unvanı, kurumu ve e-posta adresi ve telefonu sayfanın en altında dipnotta belirtilmelidir.
9. Çalışmaların başlıca şu unsurları içermesi gerekmektedir: Türkçe Başlık, Türkçe öz ve anahtar kelimeler; İngilizce başlık, İngilizce öz ve anahtar kelimeler; İngilizce genişletilmiş özet, ana metin bölümleri, son notlar ve kaynaklar.
10. Giriş bölümünden önce 100-200 sözcük arasında çalışmanın kapsamını, amacını, ulaşılan sonuçları ve kullanılan yöntemi kaydeden Türkçe ve İngilizce öz ile 600-800 kelimelik İngilizce genişletilmiş özet yer almalıdır. Çalışmanın İngilizce başlığı İngilizce özün üzerinde yer almalıdır. İngilizce ve Türkçe özlerin altında çalışmanın içeriğini temsil eden 3 İngilizce, 3 Türkçe anahtar kelime yer almalıdır.
11. Araştırma yazılarında sorunsalın betimlendiği ve çalışmanın öneminin belirtildiği GİRİŞ bölümünü “Amaç ve Yöntem”, “Bulgular”, “Tartışma ve Sonuç”, ”Son Notlar” “Kaynaklar” ve “Tablolar ve Şekiller” gibi bölümler takip etmelidir. Derleme ve yorum yazıları için ise, çalışmanın öneminin belirtildiği, sorunsal ve amacın somutlaştırıldığı “Giriş” bölümünün ardından diğer bölümler gelmeli ve çalışma “Tartışma ve Sonuç”, ”Son Notlar”, “Kaynaklar” ve “Tablolar ve Şekiller” şeklinde bitirilmelidir.
12. Çalışmanın sonunda, kullanılan kaynakların yazar soyadına göre alfabetik sıraya dizildiği kaynakçaya yer verilmelidir. Ayrıca eserde kullanılan kaynaklar dipnotunda veya metin içerisinde kısa olarak yer almalıdır.
13. Eserlerin tablo veya grafik içermesi durumunda ayrı bir excel dosyası ile ham verilerin eserle birlikte gönderilmesi zorunludur. Çalışmalarda tablo, grafik ve şekil gibi göstergeler ancak çalışmanın takip edilebilmesi açısından gereklilik arz ettiği durumlarda, numaralandırılarak, tanımlayıcı bir başlık ile birlikte verilmelidir.

YAZARLARA BİLGİ

14. Kurallar dâhilinde dergimize yayınlanmak üzere gönderilen çalışmaların her türlü sorumluluğu ve çalışmada geçen görüşler yazar/yazarlarına aittir.
15. Hakem raporları doğrultusunda yazarlardan, metin üzerinde bazı düzeltmeler yapmaları istenebilir.
16. Dergiye gönderilen çalışmalar yayınlansın veya yayınlanmasın geri gönderilmez.

KAYNAKLAR

Derleme yazıları, okuyucular için bir konudaki kaynaklara ulaşmayı kolaylaştıran bir araç olsa da, her zaman orijinal çalışmayı doğru olarak yansıtmaz. Bu yüzden mümkün olduğunca yazarlar orijinal çalışmaları kaynak göstermelidir. Öte yandan, bir konuda çok fazla sayıda orijinal çalışmanın kaynak gösterilmesi yer israfına neden olabilir. Birkaç anahtar orijinal çalışmanın kaynak gösterilmesi genelde uzun listelerle aynı işi görür. Ayrıca günümüzde kaynaklar elektronik versiyonlara eklenebilmekte ve okuyucular elektronik literatür taramalarıyla yayınlara kolaylıkla ulaşabilmektedir.

Kabul edilmiş ancak henüz sayıya dahil edilmemiş makaleler Early View olarak yayınlanır ve bu makalelere atıflar “advance online publication” şeklinde verilmelidir. Genel bir kaynaktan elde edilemeyecek temel bir konu olmadıkça “kişisel iletişimlere” atıfta bulunulmamalıdır. Eğer atıfta bulunulursa parantez içinde iletişim kurulan kişinin adı ve iletişimin tarihi belirtilmelidir. Bilimsel makaleler için yazarlar bu kaynaktan yazılı izin ve iletişimin doğruluğunu gösterir belge almalıdır. Kaynakların doğruluğundan yazar(lar) sorumludur. Tüm kaynaklar metinde belirtilmelidir. Kaynaklar alfabetik olarak sıralanmalıdır.

Referans Stili ve Formatı

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, makalelerinde referans sistemi olarak OSCOLA veya APA 6 kullanımını benimser. OSCOLA (Oxford Standard for the Citation of Legal Authorities), Oxford Üniversitesi tarafından yayınlanmış bir sistemdir. Ayrıntılı bilgi ve örnekler için: <https://www.law.ox.ac.uk/research-subject-groups/publications/oscola>.

American Psychological Association tarafından yayınlanan APA 6 hakkında ayrıntılı bilgi için: <http://www.apastyle.org/>

APA 6 Referans Stili Örnekleri

Metin İçinde Kaynak Gösterme

Kaynaklar metinde parantez içinde yazarların soyadı ve yayın tarihi yazılarak belirtilmelidir. Birden fazla kaynak gösterilecekse kaynaklar arasında (;) işareti kullanılmalıdır. Kaynaklar alfabetik olarak sıralanmalıdır.

Örnekler:

Birden fazla kaynak;

(Esin ve ark., 2002; Karasar 1995)

Tek yazarlı kaynak;

(Akyolcu, 2007)

İki yazarlı kaynak;

(Sayiner ve Demirci 2007, s. 72)

Üç, dört ve beş yazarlı kaynak;

Metin içinde ilk kullanımda: (Ailen, Ciambrene ve Welch 2000, s. 12–13) Metin içinde tekrarlayan kullanımlarda: (Ailen ve ark., 2000)

Altı ve daha çok yazarlı kaynak;

(Çavdar ve ark., 2003)

Kaynaklar Bölümünde Kaynak Gösterme

Kullanılan tüm kaynaklar metnin sonunda ayrı bir bölüm halinde yazar soyadlarına göre alfabetik olarak numaralandırılmadan verilmelidir.

Kaynak yazımı ile ilgili örnekler aşağıda verilmiştir.

Kitap

a) Türkçe Kitap

Karasar, N. (1995). *Araştırmalarda rapor hazırlama* (8.bs). Ankara: 3A Eğitim Danışmanlık Ltd.

b) Türkçeye Çevrilmiş Kitap

Mucchielli, A. (1991). *Zihniyetler* (A. Kotil, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

c) Editörlü Kitap

Ören, T., Üney, T. ve Çölkesen, R. (Ed.). (2006). *Türkiye bilişim ansiklopedisi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

d) Çok Yazarlı Türkçe Kitap

Tonta, Y., Bitirim, Y. ve Sever, H. (2002). *Türkçe arama motorlarında performans değerlendirme*. Ankara: Total Bilişim.

e) İngilizce Kitap

Kamien R., & Kamien A. (2014). *Music: An appreciation*. New York, NY: McGraw-Hill Education.

f) İngilizce Kitap İçerisinde Bölüm

Bassett, C. (2006). Cultural studies and new media. In G. Hall & C. Birchall (Eds.), *New cultural studies: Adventures in theory* (pp. 220–237). Edinburgh, UK: Edinburgh University Press.

g) Türkçe Kitap İçerisinde Bölüm

Erkmen, T. (2012). Örgüt kültürü: Fonksiyonları, öğeleri, işletme yönetimi ve liderlikteki önemi. M. Zencirkıran (Ed.), *Örgüt sosyolojisi kitabı* içinde (s. 233–263). Bursa: Dora Basım Yayın.

h) Yayıncının ve Yazarın Kurum Olduğu Yayın

Türk Standartları Enstitüsü. (1974). *Adlandırma ilkeleri*. Ankara: Yazar.

Makale

a) Türkçe Makale

Mutlu, B. ve Savaşer, S. (2007). Çocuğu ameliyat sonrası yoğun bakımda olan ebeveynlerde stres nedenleri ve azaltma girişimleri. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 15(60), 179–182.

b) İngilizce Makale

de Cillia, R., Reisingl, M., & Wodak, R. (1999). The discursive construction of national identity. *Discourse and Society*, 10(2), 149–173. <http://dx.doi.org/10.1177/0957926599010002002>

c) Yediden Fazla Yazarlı Makale

Lal, H., Cunningham, A. L., Godeaux, O., Chlibek, R., Diez-Domingo, J., Hwang, S.-J. ... Heineman, T. C. (2015). Efficacy of an adjuvanted herpes zoster subunit vaccine in older adults. *New England Journal of Medicine*, 372, 2087–2096. <http://dx.doi.org/10.1056/NEJMoa1501184>

d) DOI'si Olmayan Online Edinilmiş Makale

Al, U. ve Doğan, G. (2012). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü tezlerinin atf analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 26, 349–369. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/>

e) DOI'si Olan Makale

Turner, S. J. (2010). Website statistics 2.0: Using Google Analytics to measure library website effectiveness. *Technical Services Quarterly*, 27, 261–278. <http://dx.doi.org/10.1080/07317131003765910>

f) Advance Online Olarak Yayımlanmış Makale

Smith, J. A. (2010). Citing advance online publication: A review. *Journal of Psychology*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/a45d7867>

g) Popüler Dergi Makalesi

Semericioğlu, C. (2015, Haziran). Sıradanlığın rayıhası. *Sabit Fikir*, 52, 38–39.

Tez, Sunum, Bildiri

a) Türkçe Tezler

Sarı, E. (2008). *Kültür kimlik ve politika: Mardin'de kültürlerarasılık*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

b) Ticari Veritabanında Yer Alan Yüksek Lisans Ya da Doktora Tezi

Van Brunt, D. (1997). *Networked consumer health information systems* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses. (UMI No. 9943436)

c) Kurumsal Veritabanında Yer Alan İngilizce Yüksek Lisans/Doktora Tezi

Yaylalı-Yıldız, B. (2014). *University campuses as places of potential publicness: Exploring the politicals, social and cultural practices in Ege University* (Doctoral dissertation). Retrieved from: Retrieved from <http://library.iyte.edu.tr/tr/hizli-erisim/iyte-tez-portali>

d) Web’de Yer Alan İngilizce Yüksek Lisans/Doktora Tezi

Tonta, Y. A. (1992). *An analysis of search failures in online library catalogs* (Doctoral dissertation, University of California, Berkeley). Retrieved from <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/phd/ickapak.html>

e) Dissertations Abstracts International’da Yer Alan Yüksek Lisans/Doktora Tezi

Appelbaum, L. G. (2005). Three studies of human information processing: Texture amplification, motion representation, and figure-ground segregation. *Dissertation Abstracts International: Section B. Sciences and Engineering*, 65(10), 5428.

f) Sempozyum Katkısı

Krinsky-McHale, S. J., Zigman, W. B., & Silverman, W. (2012, August). Are neuropsychiatric symptoms markers of prodromal Alzheimer’s disease in adults with Down syndrome? In W. B. Zigman (Chair), *Predictors of mild cognitive impairment, dementia, and mortality in adults with Down syndrome*. Symposium conducted at American Psychological Association meeting, Orlando, FL.

g) Online Olarak Erişilen Konferans Bildiri Özeti

Çınar, M., Doğan, D. ve Seferoğlu, S. S. (2015, Şubat). *Eğitimde dijital araçlar: Google sınıf uygulaması üzerine bir değerlendirme* [Öz]. Akademik Bilişim Konferansında sunulan bildiri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir. Erişim adresi: <http://ab2015.anadolu.edu.tr/index.php?menu=5&submenu=27>

h) Düzenli Olarak Online Yayınlanan Bildiriler

Herculano-Houzel, S., Collins, C. E., Wong, P., Kaas, J. H., & Lent, R. (2008). The basic nonuniformity of the cerebral cortex. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 105, 12593-12598. <http://dx.doi.org/10.1073/pnas.0805417105>

i) Kitap Şeklinde Yayınlanan Bildiriler

Schneider, R. (2013). Research data literacy. S. Kurbanoglu ve ark. (Ed.), *Communications in Computer and Information Science: Vol. 397. Worldwide Communalities and Challenges in Information Literacy Research and Practice* içinde (s. 134–140). Cham, İsviçre: Springer. <http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-03919-0>

j) Kongre Bildirisi

Çepni, S., Bacanak A. ve Özsevgeç T. (2001, Haziran). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen branşlarına karşı tutumları ile fen branşlarındaki başarılarının ilişkisi*. X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi’nde sunulan bildiri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu

YAZARLARA BİLGİ

Diğer Kaynaklar

a) Gazete Yazısı

Toker, Ç. (2015, 26 Haziran). 'Unutma' notları. *Cumhuriyet*, s. 13.

b) Online Gazete Yazısı

Tamer, M. (2015, 26 Haziran). E-ticaret hamle yapmak için tüketiciyi bekliyor. *Milliyet*. Erişim adresi: <http://www.milliyet>

c) Web Page/Blog Post

Bordwell, D. (2013, June 18). David Koepp: Making the world movie-sized [Web log post]. Retrieved from <http://www.davidbordwell.net/blog/page/27/>

d) Online Ansiklopedi/Sözlük

Bilgi mimarisi. (2014, 20 Aralık). Vikipedi içinde. Erişim adresi: http://tr.wikipedia.org/wiki/Bilgi_mimarisi

Marcoux, A. (2008). Business ethics. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford encyclopedia of philosophy*. Retrieved from <http://plato.stanford.edu/entries/ethics-business/>

OSCOLA Referans Stili Örnekleri

Primary Sources

Do not use full stops in abbreviations. Separate citations with a semi-colon.

Cases

Give the party names, followed by the neutral citation, followed by the *Law Reports* citation (eg AC, Ch, QB). If there is no neutral citation, give the *Law Reports* citation followed by the court in brackets. If the case is not reported in the *Law Reports*, cite the All ER or the WLR, or failing that a specialist report.

Corr v IBC Vehicles Ltd [2008] UKHL 13, [2008] 1 AC 884.

R (Roberts) v Parole Board [2004] EWCA Civ 1031, [2005] QB 410.

Page v Smith [1996] AC 155 (HL).

When pinpointing, give paragraph numbers in square brackets at the end of the citation. If the judgment has no paragraph numbers, provide the page number pinpoint after the court.

Callery v Gray [2001] EWCA Civ 1117, [2001] 1 WLR 2112 [42], [45].

Bunt v Tilley [2006] EWHC 407 (QB), [2006] 3 All ER 336 [1]–[37].

R v Leeds County Court, ex p Morris [1990] QB 523 (QB) 530–31.

If citing a particular judge:

Arscott v The Coal Authority [2004] EWCA Civ 892, [2005] Env LR 6 [27] (Laws LJ).

Statutes and statutory instruments

Act of Supremacy 1558.

Human Rights Act 1998, s 15(1)(b).

Penalties for Disorderly Behaviour (Amendment of Minimum Age) Order 2004, SI 2004/3166.

EU legislation and cases

Consolidated Version of the Treaty on European Union [2008] OJ C115/13.

Council Regulation (EC) 139/2004 on the control of concentrations between undertakings (EC Merger Regulation) [2004] OJ L24/1, art 5.

Case C–176/03 *Commission v Council* [2005] ECR I–7879, paras 47–48.

European Court of Human Rights

Omojudi v UK (2009) 51 EHRR 10.

Osman v UK ECHR 1998–VIII 3124.

Balogh v Hungary App no 47940/99 (ECHR, 20 July 2004).

Simpson v UK (1989) 64 DR 188.

Secondary Sources

Books

Give the author's name in the same form as in the publication, except in bibliographies, where you should give only the surname followed by the initial(s). Give relevant information about editions, translators and so forth before the publisher, and give page numbers at the end of the citation, after the brackets.

Thomas Hobbes, *Leviathan* (first published 1651, Penguin 1985) 268.

Gareth Jones, *Goff and Jones: The Law of Restitution* (1st supp, 7th edn, Sweet & Maxwell 2009).

K Zweigert and H Kötz, *An Introduction to Comparative Law* (Tony Weir tr, 3rd edn, OUP 1998).

Contributions to edited books

Francis Rose, 'The Evolution of the Species' in Andrew Burrows and Alan Rodger (eds), *Mapping the Law: Essays in Memory of Peter Birks* (OUP 2006).

Encyclopedias

Halsbury's Laws (5th edn, 2010) vol 57, para 53.

Journal articles

Paul Craig, 'Theory, "Pure Theory" and Values in Public Law' [2005] PL 440.

When pinpointing, put a comma between the first page of the article and the page pinpoint.

JAG Griffith, 'The Common Law and the Political Constitution' (2001) 117 LQR 42, 64.

Online journals

Graham Greenleaf, 'The Global Development of Free Access to Legal Information' (2010) 1(1) EJLT < <http://ejlt.org/article/view/17> > accessed 27 July 2010.

Command papers and Law Commission reports

Department for International Development, *Eliminating World Poverty: Building our Common Future* (White Paper, Cm 7656, 2009) ch 5.

Law Commission, *Reforming Bribery* (Law Com No 313, 2008) paras 3.12–3.17.

YAZARLARA BİLGİ

Websites and blogs

Sarah Cole, 'Virtual Friend Fires Employee' (*Naked Law*, 1 May 2009)
<www.nakedlaw.com/2009/05/index.html> accessed 19 November 2009.

Newspaper articles

Jane Croft, 'Supreme Court Warns on Quality' *Financial Times* (London, 1 July 2010) 3.

SON KONTROL LİSTESİ

Aşağıdaki listede yer alan hususların eksik olmadığından emin olun:

- Editöre mektup
 - Makalenin türü
 - Başka bir dergiye gönderilmemiş olduğu bilgisi
 - Sponsor veya ticari bir firma ile ilişkisi (varsa belirtiniz)
 - İstatistik kontrolünün yapıldığı bilgisi (araştırma makaleleri için)
 - İngilizce yönünden kontrolünün yapıldığı bilgisi
 - Yazarlara Bilgide detaylı olarak anlatılan dergi politikalarının gözden geçirildiği
 - Kaynakların OSCOLA'ya veya APA6'ya göre belirtildiği
- Telif Hakkı Anlaşması Formu
- Daha önce basılmış materyal (yazı-resim-tablo) kullanılmış ise izin belgesi
- Makale kapak sayfası
 - Makalenin türü
 - Makalenin Türkçe ve İngilizce başlığı
 - Yazarların ismi soyadı, unvanları ve bağlı oldukları kurumlar (üniversite ve fakülte bilgisinden sonra şehir ve ülke bilgisi de yer almalıdır), e-posta adresleri
 - Sorumlu yazarın e-posta adresi, açık yazışma adresi, iş telefonu, GSM, faks nosu
 - Tüm yazarların ORCID'leri
- Makale ana metni dosyası
 - Makalenin Türkçe ve İngilizce başlığı
 - Özetler 180-200 kelime Türkçe ve 180-200 kelime İngilizce
 - Anahtar Kelimeler: 3 adet Türkçe ve 3 adet İngilizce
 - Makale Türkçe ise, İngilizce genişletilmiş Özet (Extended Abstract) 600-800 kelime
 - Makale ana metin bölümleri
 - Finansal Destek (varsa belirtiniz)
 - Çıkar Çatışması (varsa belirtiniz)
 - Teşekkür (varsa belirtiniz)
 - Kaynaklar
 - Tablolar-Resimler, Şekiller (başlık, tanım ve alt yazılarıyla)

İLETİŞİM İÇİN

Baş Editör: Prof. Dr. Adem Sözüer

E-mail: asozuer@istanbul.edu.tr

Tel: + 90 212 440 01 05

Faks: +90 212 512 41 35

Website: <http://jplc.istanbul.edu.tr>

E-mail: jplc@istanbul.edu.tr

Adres: İstanbul Üniversitesi

Hukuk Fakültesi

Ceza Hukuku ve Kriminoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi

34116, Beyazıt

İstanbul - Türkiye

INFORMATION FOR AUTHORS

DESCRIPTION

Journal of Penal Law and Criminology (Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi) is an open access, peer-reviewed, scholarly journal published biannually in June and December. It has been an official publication of Istanbul University Faculty of Law, Criminal Law and Criminology Research and Practice Center.

AIM and SCOPE

Journal of Penal Law and Criminology (Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi) focuses primarily on penal law and criminology, and also welcomes the articles on subjects related with crime and criminality. The journal aims to offer an international platform for exchange of knowledge and contribute to the field in all aspects with high quality content. Besides articles in Turkish, articles in English, German, French, Spanish and Italian are included within the journal. The target group of the journal consists of academicians, researchers, professionals, students, related professional and academic bodies and institutions.

EDITORIAL POLICIES AND PEER REVIEW PROCESS

Publication Policy

The subjects covered in the manuscripts submitted to the Journal for publication must be in accordance with the aim and scope of the journal. The journal gives priority to original research papers submitted for publication.

General Principles

Only those manuscripts approved by its every individual author and that were not published before in or sent to another journal are accepted for evaluation.

Submitted manuscripts that pass preliminary control are scanned for plagiarism using iThenticate software. After plagiarism check, the eligible ones are evaluated by editor-in-chief for their originality, methodology, the importance of the subject covered and compliance with the journal scope.

Short presentations that took place in scientific meetings can be referred if indicated in the article. The editor sends the paper matching the formal rules to three national/international referees for evaluation and gives green light for publication upon modification by the author in accordance with the referees' claims.

In case that the manuscript is translation, the editor sends it to one referee. Changing the name

INFORMATION FOR AUTHORS

of an author (omission, addition or order) in papers submitted to the Journal requires written permission of all declared authors.

Refused manuscripts and graphics are not returned to the author.

The copyright of the published articles and pictures belong to the Journal.

Author Responsibilities

It is authors' responsibility to ensure that the article is in accordance with scientific and ethical standards and rules. And authors must ensure that submitted work is original. They must certify that the manuscript has not previously been published elsewhere or is not currently being considered for publication elsewhere, in any language. Applicable copyright laws and conventions must be followed. Copyright material (e.g. tables, figures or extensive quotations) must be reproduced only with appropriate permission and acknowledgement. Any work or words of other authors, contributors, or sources must be appropriately credited and referenced.

All the authors of a submitted manuscript must have direct scientific and academic contribution to the manuscript. The author(s) of the original research articles is defined as a person who is significantly involved in "conceptualization and design of the study", "collecting the data", "analyzing the data", "writing the manuscript", "reviewing the manuscript with a critical perspective" and "planning/conducting the study of the manuscript and/or revising it". Fund raising, data collection or supervision of the research group are not sufficient roles to be accepted as an author. The author(s) must meet all these criteria described above. The order of names in the author list of an article must be a co-decision and it must be indicated in the [Copyright Agreement Form](#).

The individuals who do not meet the authorship criteria but contributed to the study must take place in the acknowledgement section. Individuals providing technical support, assisting writing, providing a general support, providing material or financial support are examples to be indicated in acknowledgement section.

All authors must disclose all issues concerning financial relationship, conflict of interest, and competing interest that may potentially influence the results of the research or scientific judgment. When an author discovers a significant error or inaccuracy in his/her own published paper, it is the author's obligation to promptly cooperate with the Editor-in-Chief to provide retractions or corrections of mistakes.

Responsibility for the Editors, Reviewers and Review Process

Editors evaluate manuscripts for their scientific content without regard to ethnic origin, gender, sexual orientation, citizenship, religious belief, political or philosophy of the authors.

INFORMATION FOR AUTHORS

They provide a fair double-blind peer review of the submitted articles for publication. They ensure that all the information related to submitted manuscripts is kept as confidential before publishing.

Editors are responsible for the contents and overall quality of the publication. They must publish errata pages or make corrections when needed.

Editor does not allow any conflicts of interest between the authors, editors and reviewers. Only he has the full authority to assign a reviewer and is responsible for final decision for publication of the manuscripts in the Journal.

Reviewers evaluate manuscripts based on content without regard to ethnic origin, gender, sexual orientation, citizenship, religious belief, political or philosophy of the authors. They must have no conflict of interest with respect to the research, the authors and/or the research funders. Their judgments must be objective.

Reviewers should identify the relevant published work that has not been cited by the authors. They must ensure that all the information related to submitted manuscripts is kept as confidential and must report to the Editor if they are aware of copyright infringement and plagiarism on the author's side.

A reviewer who feels unqualified to review the topic of a manuscript or knows that its prompt review will be impossible should notify the Editor and excuse himself from the review process.

The editor informs the reviewers that the manuscripts are confidential information and that this is a privileged interaction. The reviewers and editorial board cannot discuss the manuscripts with other persons. The reviewers are not allowed to have copies of the manuscripts for personal use and they cannot share manuscripts with others. Unless the authors and editor permit, the reviews of referees cannot be published or disclosed. The anonymity of the referees is important. In particular situations, the editor may share the review of one reviewer with other reviewers to clarify a particular point.

OPEN ACCESS STATEMENT

Journal of Penal Law and Criminology (Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi) is an open access journal which means that all content is freely available without charge to the user or his/her institution. Users are allowed to read, download, copy, print, search, or link to the full texts of the articles in this journal without asking prior permission from the publisher or the author. This is in accordance with the BOAI definition of open access.

Authors publishing with Journal of Penal Law and Criminology (Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi) retain the copyright to their work, licensing it under the Creative Commons Attribution-

INFORMATION FOR AUTHORS

NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) license that gives permission to copy and redistribute the material in any medium or format other than commercial purposes as well as remix, transform and build upon the material by providing appropriate credit to the original work.

PUBLICATION ETHICS AND PUBLICATION MALPRACTICE STATEMENT

Standards and Principles

Journal of Penal Law and Criminology (Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi) is committed to upholding the highest standards of publication ethics and pays regard to Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing published by the Committee on Publication Ethics (COPE), the Directory of Open Access Journals (DOAJ), the Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA), and the World Association of Medical Editors (WAME) on <https://publicationethics.org/resources/guidelines-new/principles-transparency-and-best-practice-scholarly-publishing>

All submissions must be original, unpublished (including as full text in conference proceedings), and not under the review of any other publication synchronously. Each manuscript is reviewed by one of the editors and at least two referees under double-blind peer review process. Plagiarism, duplication, fraud authorship/denied authorship, research/data fabrication, salami slicing/salami publication, breaching of copyrights, prevailing conflict of interest are unethical behaviors.

All manuscripts not in accordance with the accepted ethical standards will be removed from the publication. This also contains any possible malpractice discovered after the publication. In accordance with the code of conduct we will report any cases of suspected plagiarism or duplicate publishing.

MANUSCRIPT ORGANIZATION AND FORMAT

1. Manuscripts should be submitted online via <http://jplc.istanbul.edu.tr>
2. All the manuscripts submitted must be accompanied by a cover letter indicating that the manuscript is intended for publication, specifying the article category (i.e. research article etc.) and including information about the manuscript (see the Submission Checklist). In addition, a [Copyright Agreement Form](#) that has to be signed by all authors must be submitted.
3. A title page including author information must be submitted together with the manuscript. The title page is to include fully descriptive title of the manuscript and, affiliation, title, e-mail address, postal address, phone and fax number of the author(s) (see The Submission Checklist).
4. Apart from peer-reviewed manuscripts, reviews of judgements, book reviews, legislation assessments and informative notes are included within the Journal. The acceptance or the rejection of the above mentioned works is made by the Editorial Board.

INFORMATION FOR AUTHORS

5. All correspondence will be sent to the first-named author unless otherwise specified.
6. It is accepted that the submitted manuscripts are in line with the journal's rules. In case that violation of scientific research and ethical rules and too many writing errors are detected the manuscript would be rejected by the Editorial Board.
7. The typeface of the submitted manuscripts should be Times New Roman and font size should be 12-point, except for chapter headings which should be 14-point and footnotes which should be 10-point. Line spacing should be 1.5 pt. The footnotes must be placed at the bottom of the page.
8. The name(s) of author(s) should be given just beneath the title of the study aligned to the right. Also the affiliation, title, e-mail and phone of the author(s) must be indicated on the bottom of the page as a footnote marked with an asterisk (*).
9. The manuscripts should contain mainly these components: title, abstract and keywords; extended abstract, sections, footnotes and references.
10. Before the introduction part, there should be an abstract between 180 and 200 words in Turkish and English and an extended abstract only in English between 600-800 words, summarizing the scope, the purpose, the results of the study and the methodology used. Underneath the abstracts, three keywords that inform the reader about the content of the study should be specified in Turkish and in English.
11. Research article sections are ordered as follows: "Introduction", "Aim and Methodology", "Findings", "Discussion and Conclusion", "Endnotes", "References" and "Tables and Figures". For review and commentary articles, the article should start with the "Introduction" section where the purpose and the method is mentioned, go on with the other sections; and it should be finished with "Discussion and Conclusion" section followed by "Endnotes", "References" and "Tables and Figures".
12. A bibliography in alphabetical order according to the surname of the author/authors must be placed at the end of the manuscript. Besides, the sources used in the work should be placed within the footnotes or briefly in the text.
13. If the manuscript includes a table or graphic, raw data must be submitted as a separate Excel file together with the manuscript Word file. Tables, graphs and figures can be given with a number and a defining title if it is necessary to follow the idea of the article.
14. Authors are responsible for all statements made in their work submitted to the Journal for publication.
15. The author(s) can be asked to make some changes in their articles due to peer reviews.
16. The manuscripts submitted to the journal will not be returned whether they are published or not.

REFERENCES

Although references to review articles can be an efficient way to guide readers to a body of literature, review articles do not always reflect original work accurately. Readers should therefore be provided with direct references to original research sources whenever possible. On the other hand, extensive lists of references to original work on a topic can use excessive space on the printed page. Small numbers of references to key original papers often serve as well as more exhaustive lists, particularly since references can now be added to the electronic version of published papers, and since electronic literature searching allows readers to retrieve published literature efficiently. Papers accepted but not yet included in the issue are published online in the Early View section and they should be cited as “advance online publication”. Citing a “personal communication” should be avoided unless it provides essential information not available from a public source, in which case the name of the person and date of communication should be cited in parentheses in the text. For scientific articles, written permission and confirmation of accuracy from the source of a personal communication must be obtained.

Reference Style and Format

Journal of Penal Law and Criminology offers two options of referencing style. Authors could use either OSCOLA or APA 6. OSCOLA (Oxford Standard for the Citation of Legal Authorities) is published by the University of Oxford and detail and examples about the style can be found at <https://www.law.ox.ac.uk/research-subject-groups/publications/oscola>

Detail about the American Psychological Association’s APA 6 can be found at <http://www.apastyle.org>

APA6 Reference Examples

Citations in the Text

Citations must be indicated with the author surname and publication year within the parenthesis. If more than one citation is made within the same parenthesis, separate them with (;).

Samples:

More than one citation;

(Esin et al., 2002; Karasar, 1995)

Citation with one author;

(Akyolcu, 2007)

Citation with two authors;

(Saymer & Demirci, 2007)

Citation with three, four, five authors;

First citation in the text: (Ailen, Ciambune, & Welch, 2000) Subsequent citations in the text:

(Ailen et al., 2000)

Citations with more than six authors;

(Çavdar et al., 2003)

Citations in the Reference

All the citations done in the text should be listed in the References section in alphabetical order of author surname without numbering. Below given examples should be considered in citing the references.

Basic Reference Types

Book

a) Turkish Book

Karasar, N. (1995). *Araştırmalarda rapor hazırlama* (8th ed.) [Preparing research reports]. Ankara, Turkey: 3A Eğitim Danışmanlık Ltd.

b) Book Translated into Turkish

Mucchielli, A. (1991). *Zihniyetler* [Mindsets] (A. Kotil, Trans.). İstanbul, Turkey: İletişim Yayınları.

c) Edited Book

Ören, T., Üney, T., & Çölkesen, R. (Eds.). (2006). *Türkiye bilişim ansiklopedisi* [Turkish Encyclopedia of Informatics]. İstanbul, Turkey: Papatya Yayıncılık.

d) Turkish Book with Multiple Authors

Tonta, Y., Bitirim, Y., & Sever, H. (2002). *Türkçe arama motorlarında performans değerlendirme* [Performance evaluation in Turkish search engines]. Ankara, Turkey: Total Bilişim.

e) Book in English

Kamien R., & Kamien A. (2014). *Music: An appreciation*. New York, NY: McGraw-Hill Education.

f) Chapter in an Edited Book

Bassett, C. (2006). Cultural studies and new media. In G. Hall & C. Birchall (Eds.), *New cultural studies: Adventures in theory* (pp. 220–237). Edinburgh, UK: Edinburgh University Press.

g) Chapter in an Edited Book in Turkish

Erkmen, T. (2012). Örgüt kültürü: Fonksiyonları, öğeleri, işletme yönetimi ve liderlikteki önemi [Organization culture: Its functions, elements and importance in leadership and business management]. In M. Zencirkıran (Ed.), *Örgüt sosyolojisi* [Organization sociology] (pp. 233–263). Bursa, Turkey: Dora Basım Yayın.

h) Book with the same organization as author and publisher

American Psychological Association. (2009). *Publication manual of the American psychological association* (6th ed.). Washington, DC: Author.

Article

a) Turkish Article

Mutlu, B., & Savaşer, S. (2007). Çocuğu ameliyat sonrası yoğun bakımda olan ebeveynlerde stres nedenleri ve azaltma girişimleri [Source and intervention reduction of stress for parents whose children are in intensive care unit after surgery]. *Istanbul University Florence Nightingale Journal of Nursing*, 15(60), 179–182.

b) English Article

de Cillia, R., Reisigl, M., & Wodak, R. (1999). The discursive construction of national identity. *Discourse and Society*, 10(2), 149–173. <http://dx.doi.org/10.1177/0957926599010002002>

c) Journal Article with DOI and More Than Seven Authors

Lal, H., Cunningham, A. L., Godeaux, O., Chlibek, R., Diez-Domingo, J., Hwang, S.-J. ... Heineman, T. C. (2015). Efficacy of an adjuvanted herpes zoster subunit vaccine in older adults. *New England Journal of Medicine*, 372, 2087–2096. <http://dx.doi.org/10.1056/NEJMoal501184>

d) Journal Article from Web, without DOI

Sidani, S. (2003). Enhancing the evaluation of nursing care effectiveness. *Canadian Journal of Nursing Research*, 35(3), 26-38. Retrieved from <http://cjr.mcgill.ca>

e) Journal Article with DOI

Turner, S. J. (2010). Website statistics 2.0: Using Google Analytics to measure library website effectiveness. *Technical Services Quarterly*, 27, 261–278. <http://dx.doi.org/10.1080/07317131003765910>

f) Advance Online Publication

Smith, J. A. (2010). Citing advance online publication: A review. *Journal of Psychology*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/a45d7867>

g) Article in a Magazine

Henry, W. A., III. (1990, April 9). Making the grade in today's schools. *Time*, 135, 28–31.

Doctoral Dissertation, Master's Thesis, Presentation, Proceeding

a) Dissertation/Thesis from a Commercial Database

Van Brunt, D. (1997). *Networked consumer health information systems* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9943436)

b) Dissertation/Thesis from an Institutional Database

Yaylılı-Yıldız, B. (2014). *University campuses as places of potential publicness: Exploring the political, social and cultural practices in Ege University* (Doctoral dissertation). Retrieved from Retrieved from: <http://library.iyte.edu.tr/tr/hizli-erisim/iyte-tez-portali>

c) Dissertation/Thesis from Web

Tonta, Y. A. (1992). *An analysis of search failures in online library catalogs* (Doctoral dissertation, University of California, Berkeley). Retrieved from <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/phd/ickapak.html>

d) Dissertation/Thesis abstracted in Dissertations Abstracts International

Appelbaum, L. G. (2005). Three studies of human information processing: Texture amplification, motion representation, and figure-ground segregation. *Dissertation Abstracts International: Section B. Sciences and Engineering*, 65(10), 5428.

e) Symposium Contribution

Krinsky-McHale, S. J., Zigman, W. B., & Silverman, W. (2012, August). Are neuropsychiatric symptoms markers of prodromal Alzheimer's disease in adults with Down syndrome? In W. B. Zigman (Chair), *Predictors of mild cognitive impairment, dementia, and mortality in adults with Down syndrome*. Symposium conducted at the meeting of the American Psychological Association, Orlando, FL.

f) Conference Paper Abstract Retrieved Online

Liu, S. (2005, May). *Defending against business crises with the help of intelligent agent based early warning solutions*. Paper presented at the Seventh International Conference on Enterprise Information Systems, Miami, FL. Abstract retrieved from http://www.iceis.org/iceis2005/abstracts_2005.htm

g) Conference Paper - In Regularly Published Proceedings and Retrieved Online

Herculano-Houzel, S., Collins, C. E., Wong, P., Kaas, J. H., & Lent, R. (2008). The basic nonuniformity of the cerebral cortex. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 105, 12593–12598. <http://dx.doi.org/10.1073/pnas.0805417105>

h) Proceeding in Book Form

Parsons, O. A., Pryzwansky, W. B., Weinstein, D. J., & Wiens, A. N. (1995). Taxonomy for psychology. In J. N. Reich, H. Sands, & A. N. Wiens (Eds.), *Education and training beyond the doctoral degree: Proceedings of the American Psychological Association National Conference on Postdoctoral Education and Training in Psychology* (pp. 45–50). Washington, DC: American Psychological Association.

INFORMATION FOR AUTHORS

i) Paper Presentation

Nguyen, C. A. (2012, August). *Humor and deception in advertising: When laughter may not be the best medicine*. Paper presented at the meeting of the American Psychological Association, Orlando, FL.

Other Sources

a) Newspaper Article

Browne, R. (2010, March 21). This brainless patient is no dummy. *Sydney Morning Herald*, 45.

b) Newspaper Article with no Author

New drug appears to sharply cut risk of death from heart failure. (1993, July 15). *The Washington Post*, p. A12.

c) Web Page/Blog Post

Bordwell, D. (2013, June 18). David Koepp: Making the world movie-sized [Web log post]. Retrieved from <http://www.davidbordwell.net/blog/page/27/>

d) Online Encyclopedia/Dictionary

Ignition. (1989). In *Oxford English online dictionary* (2nd ed.). Retrieved from <http://dictionary.oed.com>

Marcoux, A. (2008). Business ethics. In E. N. Zalta (Ed.). *The Stanford encyclopedia of philosophy*. Retrieved from <http://plato.stanford.edu/entries/ethics-business/>

OSCOLA Reference Examples

Primary Sources

Do not use full stops in abbreviations. Separate citations with a semi-colon.

Cases

Give the party names, followed by the neutral citation, followed by the *Law Reports* citation (eg AC, Ch, QB). If there is no neutral citation, give the *Law Reports* citation followed by the court in brackets. If the case is not reported in the *Law Reports*, cite the All ER or the WLR, or failing that a specialist report.

Corr v IBC Vehicles Ltd [2008] UKHL 13, [2008] 1 AC 884.

R (Roberts) v Parole Board [2004] EWCA Civ 1031, [2005] QB 410.

Page v Smith [1996] AC 155 (HL).

When pinpointing, give paragraph numbers in square brackets at the end of the citation. If the judgment has no paragraph numbers, provide the page number pinpoint after the court.

Callery v Gray [2001] EWCA Civ 1117, [2001] 1 WLR 2112 [42], [45].

Bunt v Tilley [2006] EWHC 407 (QB), [2006] 3 All ER 336 [1]–[37].

R v Leeds County Court, ex p Morris [1990] QB 523 (QB) 530–31.

INFORMATION FOR AUTHORS

If citing a particular judge:

Arcscott v The Coal Authority [2004] EWCA Civ 892, [2005] Env LR 6 [27] (Laws LJ).

Statutes and statutory instruments

Act of Supremacy 1558.

Human Rights Act 1998, s 15(1)(b).

Penalties for Disorderly Behaviour (Amendment of Minimum Age) Order 2004, SI 2004/3166.

EU legislation and cases

Consolidated Version of the Treaty on European Union [2008] OJ C115/13.

Council Regulation (EC) 139/2004 on the control of concentrations between undertakings (EC Merger Regulation) [2004] OJ L24/1, art 5.

Case C-176/03 *Commission v Council* [2005] ECR I-7879, paras 47–48.

European Court of Human Rights

Omojudi v UK (2009) 51 EHRR 10.

Osman v UK ECHR 1998–VIII 3124.

Balogh v Hungary App no 47940/99 (ECHR, 20 July 2004).

Simpson v UK (1989) 64 DR 188.

Secondary Sources

Books

Give the author's name in the same form as in the publication, except in bibliographies, where you should give only the surname followed by the initial(s). Give relevant information about editions, translators and so forth before the publisher, and give page numbers at the end of the citation, after the brackets.

Thomas Hobbes, *Leviathan* (first published 1651, Penguin 1985) 268.

Gareth Jones, *Goff and Jones: The Law of Restitution* (1st supp, 7th edn, Sweet & Maxwell 2009).

K Zweigert and H Kötz, *An Introduction to Comparative Law* (Tony Weir tr, 3rd edn, OUP 1998).

Contributions to edited books

Francis Rose, 'The Evolution of the Species' in Andrew Burrows and Alan Rodger (eds), *Mapping the Law: Essays in Memory of Peter Birks* (OUP 2006).

Encyclopedias

Halsbury's Laws (5th edn, 2010) vol 57, para 53.

Journal articles

Paul Craig, 'Theory, "Pure Theory" and Values in Public Law' [2005] PL 440.

INFORMATION FOR AUTHORS

When pinpointing, put a comma between the first page of the article and the page pinpoint.

JAG Griffith, 'The Common Law and the Political Constitution' (2001) 117 LQR 42, 64.

Online journals

Graham Greenleaf, 'The Global Development of Free Access to Legal Information' (2010) 1(1) EJLT < <http://ejlt.org//article/view/17> > accessed 27 July 2010.

Command papers and Law Commission reports

Department for International Development, *Eliminating World Poverty: Building our Common Future* (White Paper, Cm 7656, 2009) ch 5.

Law Commission, *Reforming Bribery* (Law Com No 313, 2008) paras 3.12–3.17.

Websites and blogs

Sarah Cole, 'Virtual Friend Fires Employee' (*Naked Law*, 1 May 2009)
<www.nakedlaw.com/2009/05/index.html> accessed 19 November 2009.

Newspaper articles

Jane Croft, 'Supreme Court Warns on Quality' *Financial Times* (London, 1 July 2010) 3.

SUBMISSION CHECKLIST

Ensure that the following items are present:

- Cover letter to the editor
 - The category of the manuscript
 - Confirming that "the paper is not under consideration for publication in another journal".
 - Including disclosure of any commercial or financial involvement.
 - Confirming that last control for fluent English was done.
 - Confirming that journal policies detailed in Information for Authors have been reviewed.
 - Confirming that the references cited in the text and listed in the references section are in line with ORCOLA or APA6.
- Copyright Agreement Form
- Permission of previous published material if used in the present manuscript
- Title page
 - The category of the manuscript
 - The title of the manuscript both in the language of article and in English
 - All authors' names and affiliations (institution, faculty/department, city, country), e-mail addresses
 - Corresponding author's email address, full postal address, telephone and fax number

INFORMATION FOR AUTHORS

- ORCID IDs of all authors..
- Main manuscript document
 - The title of the manuscript both in the language of article and in English
 - Abstracts (180-200 words) both in the language of article and in English
 - Key words: 3 words both in the language of article and in English
 - Extended Abstract (600-800 words) in English for the articles which are not in English
 - Body text
 - Grant Support (if exists)
 - Conflict of interest (if exists)
 - Acknowledgement (if exists)
 - References
 - All tables, illustrations (figures) (including title, description, footnotes)

CONTACT INFO

Editor in Chief: Prof. Dr. Adem Sözüer

E-mail: asozuer@istanbul.edu.tr

Phone: + 90 212 440 01 05

Fax: +90 212 512 41 35

Website: <http://jplc.istanbul.edu.tr>

Email: jplc@istanbul.edu.tr

Adres: Istanbul University

Faculty of Law

Criminal Law and Criminology Research and Practice Center

34116, Beyazıt

Istanbul - Turkey

COPYRIGHT AGREEMENT FORM / TELİF HAKKI ANLAŞMASI FORMU



Istanbul University
İstanbul Üniversitesi

Journal name: Journal of Penal Law and Criminology
Dergi Adı: Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi

Copyright Agreement Form
Telif Hakkı Anlaşması Formu

Responsible/Corresponding Author Sorumlu Yazar	
Title of Manuscript Makalenin Başlığı	
Acceptance date Kabul Tarihi	
List of authors Yazarların Listesi	

Sıra No	Name - Surname Adı-Soyadı	E-mail E-Posta	Signature İmza	Date Tarih
1				
2				
3				
4				
5				

Manuscript Type (Research Article, Review, Short communication, etc.) Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme, Kısa bildiri, v.b.)
--

Responsible/Corresponding Author: Sorumlu Yazar:
--

University/company/institution	<i>Çalıştığı kurum</i>	
Address	<i>Posta adresi</i>	
E-mail	<i>E-posta</i>	
Phone; mobile phone	<i>Telefon no; GSM no</i>	

The author(s) agrees that:
The manuscript submitted is his/her/their own original work, and has not been plagiarized from any prior work, all authors participated in the work in a substantive way, and are prepared to take public responsibility for the work, all authors have seen and approved the manuscript as submitted, the manuscript has not been published and is not being submitted or considered for publication elsewhere, the text, illustrations, and any other materials included in the manuscript do not infringe upon any existing copyright or other rights of anyone. İSTANBUL UNIVERSITY will publish the content under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) license that gives permission to copy and redistribute the material in any medium or format other than commercial purposes as well as remix, transform and build upon the material by providing appropriate credit to the original work.
The Contributor(s) or, if applicable the Contributor's Employer, retain(s) all proprietary rights in addition to copyright, patent rights; to use, free of charge, all parts of this article for the author's future works in books, lectures, classroom teaching or oral presentations, the right to reproduce the article for their own purposes provided the copies are not offered for sale.
All materials related to manuscripts, accepted or rejected, including photographs, original figures etc., will be kept by İSTANBUL UNIVERSITY for one year following the editor's decision. These materials will then be destroyed.
I/We indemnify İSTANBUL UNIVERSITY and the Editors of the Journals, and hold them harmless from any loss, expense or damage occasioned by a claim or suit by a third party for copyright infringement, or any suit arising out of any breach of the foregoing warranties as a result of publication of my/our article. I/We also warrant that the article contains no libelous or unlawful statements, and does not contain material or instructions that might cause harm or injury. This Copyright Agreement Form must be signed/ratified by all authors. Separate copies of the form (completed in full) may be submitted by authors located at different institutions; however, all signatures must be original and authenticated.

Yazar(lar) aşağıdaki hususları kabul eder
Sunulan makalenin yazar(lar)ın orijinal çalışması olduğunu ve intihal yapmadıklarını, Tüm yazarların bu çalışmaya aslı olarak katılmış olduklarını ve bu çalışma için her türlü sorumluluğu aldıklarını, Tüm yazarların sunulan makalenin son halini gördüklerini ve onayladıklarını, Makalenin başka bir yerde basılmadığını veya basılmak için sunulmadığını, Makalede bulunan metnin, şekillerin ve dokümanların diğer şahıslara ait olan Telif Haklarını ihlal etmediğini kabul ve taahhüt ederler. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'nin bu fikri eseri, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı ile yayınlamasına izin verir. Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı, eserin ticari kullanım dışında her boyut ve formatta paylaşılmasına, kopyalanmasına, çoğaltılmasına ve orijinal esere uygun şekilde atıfta bulunmak kaydıyla yeniden düzenleme, dönüştürme ve eserin üzerine inşa etme dâhil adapte edilmesine izin verir.
Yazar(lar)ın veya varsa yazar(lar)ın işverenin telif dâhil patent hakları, yazar(lar)ın gelecekte kitaplarında veya diğer çalışmalarında makalenin tümünü ücret ödemesiz kullanma hakkı makaleyi satmamasak koşuluyla kendi amaçları için çoğaltma hakkı gibi fikri mülkiyet hakları saklıdır. Yayımlanan veya yayıma kabul edilmeyen makalelerle ilgili dokümanlar (fotoğraf, orijinal şekil vb.) karar tarihinden başlamak üzere bir yıl süreyle İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'ne saklanır ve bu sürenin sonunda imha edilir.
Ben/Biz, telif hakkı ihlali nedeniyle üçüncü şahıslara vuku bulacak hak talebi veya açılacak davalarda İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'ni ve Dergi Editörlerinin hiçbir sorumluluğunun olmadığını, tüm sorumluluğun yazarlara ait olduğunu taahhüt ederim/ederiz.
Ayrıca Ben/Biz makalede hiçbir suç unsuru veya kanuna aykırı ifade bulunmadığını, araştırma yapıp/krım kanuna aykırı herhangi bir malzeme ve yöntem kullanılmadığını taahhüt ederim/ederiz.
Bu Telif Hakkı Anlaşması Formu tüm yazarlar tarafından imzalanmalıdır/onaylanmalıdır. Form farklı kurumlarda bulunan yazarlar tarafından ayrı kopyalar halinde doldurularak sunulabilir. Ancak, tüm imzaların orijinal veya kanıtlanabilir şekilde onaylı olması gerekir.

Responsible/Corresponding Author: Sorumlu Yazar;	Signature / İmza	Date / Tarih
	/...../.....

